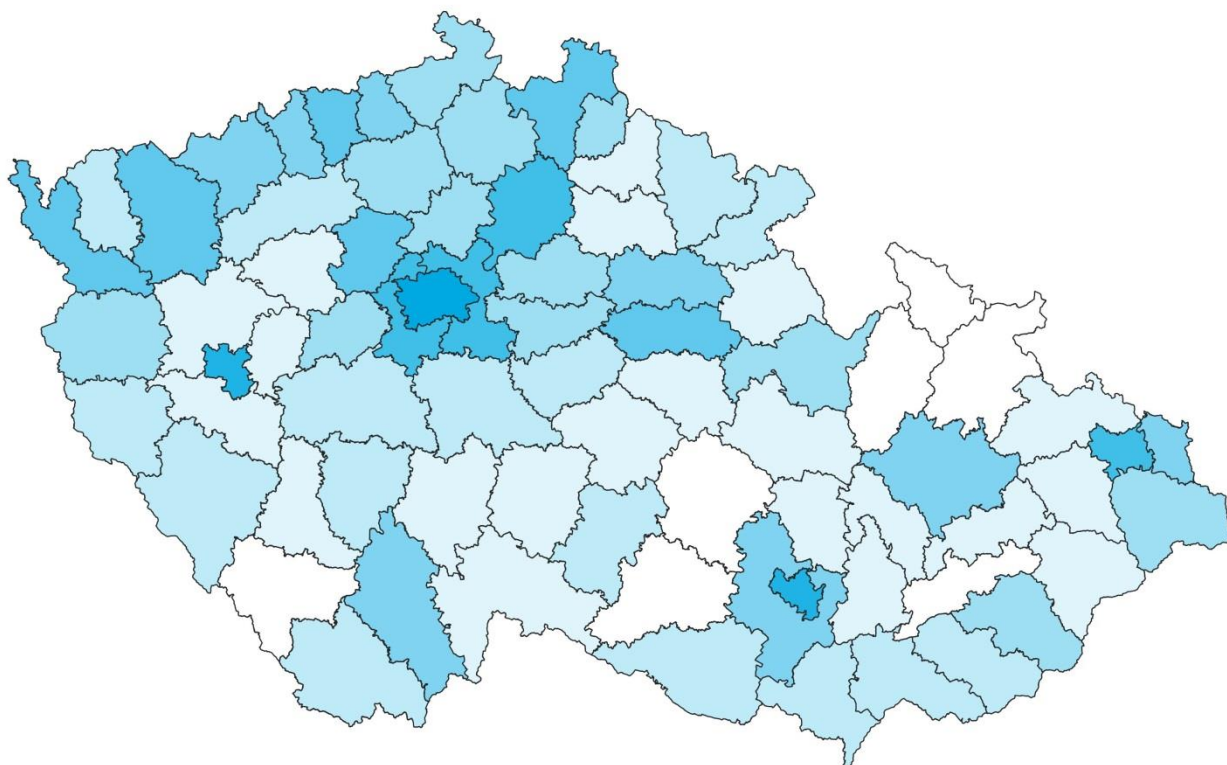

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

III.

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2017

Praha 2018

STRUČNÉ SHRNUÍ VĚCNÉHO OBSAHU ZPRÁVY

Materiál mapuje problematiku migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2017 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2016, případně let předcházejících a přináší základní analýzu migračních trendů.

I. NEJDŮLEŽITĚJŠÍ STATISTICKÉ UKAZATELE ZA ROK 2017

VSTUP DO ČESKÉ REPUBLIKY

Přeshraniční pohyb na vnější schengenské hranici

V roce 2017 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici České republiky odbaveno v obou směrech 7 171 508 osob. Z uvedeného počtu se jednalo v 58 % o občany Evropské unie. Ve stejném období, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, byl policií odepřen vstup na vnější schengenské hranici České republiky 236 osobám. V porovnání s předchozím rokem došlo ke snížení počtu o 133 osob (tj. -36 %). Nejčastěji byl vstup odepřen uprchlíkům dle Konvence 1951 (35) a státním příslušníkům Ruska (25) a Číny (22).

Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

V roce 2017 bylo na zastupitelských úřadech České republiky podáno celkem 623 506 žádostí o udělení krátkodobého víza (oproti roku 2016 nárůst o cca 27 %) a uděleno, resp. vyznačeno celkem 595 329 víz (oproti roku 2016 nárůst o 26 %). Nejvyšší počet žádostí o udělení krátkodobého víza byl zaznamenán na zastupitelských úřadech či generálních konzulátech České republiky v Moskvě, Lvově, Pekingu, Šanghaji a Kyjevě.

Řízení o udělení víza a povolení k pobytu na území České republiky

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2017 státní příslušníci Ruska (počet podaných žádostí 278 671; počet udělených víz 273 408), Číny (106 377 žádostí, uděleno 101 355), Ukrajiny (počet žádostí 74 005; počet udělených víz 67 513), Indie (23 999 žádostí, uděleno 20 541) a Turecka a (22 816 žádostí; uděleno 21 016). U státních příslušníků Číny došlo k nárůstu přes 60 % v počtu udělených víz a pokračuje tak narůstající trend z předchozích let.

Na celkovém počtu 19 049 podaných žádostí o dlouhodobé vízum na zastupitelských úřadech České republiky se nejvíce podíleli státní příslušníci Spojených států amerických (počet žádostí 3 722), Ukrajiny (počet žádostí 2 568) a Ruska (počet žádostí 2 561). Jedná se o stejné státní příslušnosti jako v předchozím roce.

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na zastupitelských úřadech České republiky v roce 2017 celkem 20 973 cizinců ze třetích zemí, což je nárůst o téměř 90 % oproti roku 2016, což lze přikládat velkému nárůstu žádostí za účelem zaměstnání (zaměstnanecké karty pro státní příslušníky Ukrajiny). Nejčastěji žádali státní příslušníci Ukrajiny (8 912 žádostí), Ruska (1 255 žádostí) a Vietnamu (1 182 žádostí). Ministerstvo vnitra vydalo v řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu 20 119 rozhodnutí, z toho 17 785 kladných. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (7 388), Vietnamu (1 277), Mongolska (1 113), Ruska (1 054) a Indie (587).

Na území České republiky bylo státními příslušníky třetích zemí podáno celkem 10 841 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu, jedná se o nárůst o 32 % oproti roku 2016. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (2 817 žádostí), Ruska (2 090 žádostí) a Vietnamu (967 žádostí). Ministerstvo vnitra v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo celkem 8 930 kladných rozhodnutí. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (2 240), Ruska (1 859) a Vietnamu (717).

V uvedeném roce vydalo Ministerstvo vnitra 26 603 kladných rozhodnutí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu a 2 270 kladných rozhodnutí o změnu účelu dlouhodobého pobytu. Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům Ukrajiny (8 316, tj. 31 %), Ruska (5 921, tj. 22 %) a Vietnamu (2 816, tj. 11 %). Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům Ruska (764), Ukrajiny (638) a Kazachstánu (269).

V roce 2017 požádalo 16 071 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu a 4 170 rodinných příslušníků občanů EU o udělení povolení k přechodnému pobytu (celkem bylo evidováno 20 241 žádostí o přechodný pobyt občana EU/rodinného příslušníka občana EU – meziroční nárůst o 8 %). Nejčastěji o vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU žádali státní příslušníci Slovenska (6 331 žádostí; tj. 39 %), Rumunska (2 105 žádostí; tj. 13,1 %) a Bulharska (1 861 žádostí; 11,6 %). Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali státní příslušníci Ukrajiny (1 627 žádostí; tj. 39 %), Ruska (416 žádostí; tj. 10 %) a Spojených států amerických (252 žádostí; tj. 6 %). Celkem bylo vydáno 17 568 kladných rozhodnutí (14 663 potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 2 905 povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU).

V roce 2017 bylo Ministerstvem vnitra zaregistrováno celkem 19 459 žádostí o povolení k trvalému pobytu, stejně jako v předchozích třech letech pokračoval trend poklesu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt poklesl o 2,6 %. Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (5 488 žádostí),

Slovenska (4 017 žádostí) a Vietnamu (3 019 žádostí). Ve stejném období vydalo Ministerstvo vnitra v řízení o udělení trvalého pobytu 20 453 rozhodnutí, tj. meziroční snížení o 6,4 %. Kladné rozhodnutí bylo u žádostí o udělení trvalého pobytu vydáno v 17 226 případech. Povolení k trvalému pobytu bylo nejčastěji udělováno státním příslušníkům Ukrajiny (4 677 povolení), Slovenska (3 678 povolení) a Vietnamu (2 686 povolení).

POBYT NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky

Ke dni 31. 12. 2017 pobývalo na území České republiky legálně (po dobu delší než 90 dnů) celkem 526 811 cizinců¹, což je o 6,1 % vyšší počet než na konci roku 2016. Cizinci tvořili zhruba 4,9 % populace České republiky. Po odeznění důsledků ekonomické krize od roku 2011 dochází k pravidelnému nárůstu počtu cizinců. Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (117 480 osob), Slovenska (111 804 osob) a Vietnamu (59 808 osob). Tato skutečnost se odráží i ve statistikách ekonomických aktivit cizinců na území České republiky.

Ekonomické aktivity cizinců v České republice²

Ke dni 31. 12. 2017 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky evidováno v postavení zaměstnanců celkem 472 354 cizinců. Z tohoto počtu 330 530 (70 % osob) byli, dle zaevidovaných informačních karet, občané členských států EU/EHP a Švýcarska (včetně jejich rodinných příslušníků) a 101 489 osob představovali cizinci ze třetích zemí. Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení, bylo z jejich celkového počtu 40 335 evidováno 24 753 držitelů zaměstnaneckých karet, 15 162 držitelů povolení k zaměstnání, 413 držitelů modrých karet a 7 držitelů zelených karet.

Ze států mimo EU měli tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce státní příslušníci Ukrajiny (81 695 osob), Ruska (11 080 osob) a Vietnamu (9 805 osob). U států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (177 059 osob), Rumunska (39 504 osob), Polska (39 083 osob) a Bulharska (31 528 osob).

Ministerstvo průmyslu a obchodu evidovalo v roce 2017 celkem 87 228 podnikatelů cizinců (tj. +1 600 oproti roku 2016) a registrováno bylo 113 817 živnostenských oprávnění cizinců (tj. +2 783).

Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků Vietnamu (21 773 osob), Ukrajiny (21 746 osob) a Slovenska (16 516 osob). Tyto tři státní příslušnosti představují více než dvě třetiny všech podnikatelů – cizinců.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v České republice

V roce 2017 v České republice požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 450 osob, tj. o 28 žádostí méně než v předchozím období. Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2017 byly Ukrajina (435 žadatelů), Arménie (129), Gruzie (129), Ázerbájdžán (127), Vietnam (82), Sýrie (76), Kuba (68), Rusko (57), Irák (52), Kazachstán (38), Turecko (32).

V České republice byl azyl udělen v 29 případech. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Ukrajiny, a to v 8 případech. Dále získali azyl 4 státní příslušníci Myanmaru, 3 státní příslušníci Ázerbájdžánu, Sýrie a Turecka, 2 státní příslušníci Běloruska a Ruska a dále po jednom státním příslušníkovi Egypta, Etiopie, Iráku a Maroka.

Doplňkovou ochranu Ministerstvo vnitra ve stejném roce udělilo 118 žadatelům. Tato forma ochrany byla nejčastěji udělena státním příslušníkům Sýrie (34 osob), Ukrajiny (25 osob) a Iráku (13). Doplnková ochrana byla prodloužena v 393 případech. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Sýrie (143 osob), Ukrajiny (179), osobám bez státní příslušnosti (33), státním příslušníkům Ruska (32), Běloruska (25 osob) a Iráku (25).

Státní občanství

V roce 2017 nabylo celkem státní občanství České republiky 6 522 cizinců, z toho 5 006 bylo uděleno (ve 43 případech se jednalo o osoby, kterým byla v České republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu), celkem 1 467 osob ho nabylo prohlášením, dále se jednalo o nezletilé děti (49).

Státní občanství České republiky bylo uděleno nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (1 906 osob), Ruska (758 osob), Slovenska (629 osob), Vietnamu (224 osob) a Běloruska (222 osob).

¹ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v České republice evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území České republiky se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v České republice. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva, statisticky podchyceni nejsou.

² S ohledem na změny informačních systémů v průběhu posledních tří let má Ministerstvo práce a sociálních věcí k dispozici pouze kvalifikované odhady počtu zahraničních pracovníků vykonávajících na území České republiky práci v postavení zaměstnanců.

Nelegální migrace v České republice

V roce 2017 bylo celkem odhaleno při nelegální migraci na území České republiky 4 738 osob, což je oproti roku 2016 pokles o 9,9 %. Z uvedeného počtu bylo 250 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici České republiky a 4 488 osob při nelegálním pobytu.

V souvislosti s nelegální migrací přes vnější schengenskou hranici bylo nejvíce zadrženo státních příslušníků Albánie (42), dále uprchlíků dle Konvence 1951 (35 osob), státních příslušníků Ruska (21 osob), Ukrajiny (17 osob) a Číny (14). Při nelegálním pobytu bylo zjištěno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (1 510 osob), následovali státní příslušníci Ruska (312 osob), Vietnamu (291), Uzbekistánu (263) a Moldavska (262).

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici použilo neregulérní cestovní doklad 65 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Albánie (35 osob). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 220 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (149 osob) a Moldavska (25 osob).

Kontrolní činnost

V roce 2017 bylo odbory cizinecké policie PČR realizováno 231 790 bytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány.

V témže roce bylo podle zákona o pobytu cizinců řešeno celkem 35 353 přestupků (jedná se o mírný pokles o 2 587 přestupků, tj. -6,8 %). Bylo uloženo cca 34 300 pokut ve výši cca 20,8 mil. Kč. Dle státních příslušností bylo nejvíce přestupků evidováno u státních příslušníků Ukrajiny (10 603 přestupků, tj. 29,9 %), Slovenska (9,4 %), Rakouska (9,2 %), Moldavska (6,9 %) a Polska.

V roce 2017 bylo Státním úřadem inspekce práce při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce zjištěno 1 917 nelegálně zaměstnávaných cizinců ze třetích zemí a 234 občanů ze států Evropské unie (mimo občany České republiky). Státní úřad inspekce práce uložil celkem 442 pokut za porušení právních předpisů v případě nelegálního zaměstnávání v celkové výši 85 816 000,- Kč.

Koordinace a spolupráce v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců je zajišťována prostřednictvím Mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, jehož gestorem je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Živnostenské úřady provedly v roce 2017 kontrolu celkem 1 739 zahraničních subjektů, z toho bylo 839 kontrol zahraničních fyzických osob a 900 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob. Při 839 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo za rok 2017 zjištěno 441 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 399 150,- Kč, dále bylo v 719 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 7 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Pokud jde o kontrolu 900 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2017, při těchto kontrolách bylo zjištěno 415 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 819 500,- Kč, dále bylo v 658 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 33 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

V roce 2017 bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění celkem 5 119 cizincům (nárůst o 44,6 %). Nejvíce zastoupenou skupinou cizinců, kterým bylo uvedené rozhodnutí vydáno, byli státní příslušníci Ukrajiny (3 451 osob, tj. 67,4 % z celkového počtu cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění). Následovali s velkým odstupem státní příslušníci Moldavska (688 osob) a Uzbekistánu (179 osob).

V návaznosti na návratovou směrnici byl zaveden od ledna 2011 institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky. V roce 2017 bylo vydáno 725 těchto rozhodnutí, což představuje pokles o 93 rozhodnutí, tj. o 11,4 % oproti předcházejícímu roku.

V roce 2017 uložily soudy v trestním řízení trest vyhoštění podle ustanovení § 80 trestního zákoníku 1 613 cizincům. Počet osob s uloženým trestem vyhoštění se oproti roku 2016 zvýšil o 26,2 % (tj. o +335 osob). Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (578 osob), Rumunska (251 osob) a Slovenska (138 osob).

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2017 se cizinci podíleli na 9 317 objasněných skutcích, tedy na 8,6 % všech objasněných trestných činů. Pro tyto trestné činy bylo trestně stíháno nebo vyšetřováno 7 708 cizinců, což představuje 8,8 % z celkového počtu stíhaných osob. Ve srovnání s rokem 2016 bylo stíháno o 156 cizinců více, což znamenalo nárůst o 2,1 %. Nejsilnější skupinou mezi trestně stíhanými cizinci byli státní příslušníci Slovenska (2 606 osob), dále pak Ukrajiny (1 470 osob) a Rumunska (595 osob).

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že ve srovnání s rokem 2016 došlo u cizinců k nárůstu u majetkové trestné činnosti (1 898, tj. +10,5 %) a násilných trestných činů (1 035, tj. + 3,6 %). U ostatních druhů kriminality došlo vždy k poklesu. Nicméně nejvíce cizinců bylo stíháno pro trestné činy spadající do kategorie zbyvajících kriminalit³ (1 910), dále již zmíněné majetkové trestné činy, ostatní kriminální činy s počtem 1 633 cizinců, kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí se 777 cizinci. Následovaly hospodářské trestné činy, pro které bylo stíháno 1 567 cizinců (nejčastěji zastoupeny trestné činy padělání a pozměnění veřejné listiny), a násilné trestné činy. Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, byly mravnostní trestné činy se 132 cizinci.

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2017 pravomocně odsouzeno celkem 5 050 cizinců (jedná se o snížení počtu o 46 osob, tj. o 0,9 %). Jejich podíl na celkovém počtu osob odsouzených v České republice dosáhl hodnoty 9,1 %.

Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (1 652 osob), Ukrajiny (1 077 osob) a Rumunska (412 osob).

II. DALŠÍ INFORMACE OBSAŽENÉ VE ZPRÁVĚ

- Vláda České republiky schválila v dubnu 2014 **Národní schengenský plán**. Jedná se o základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Vyhodnocování plánu probíhá každý rok a předkládá se formou Zprávy o plnění Národního schengenského plánu střídavě Koordináčnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic České republiky a migraci (v letech 2015, 2017 a 2019) a vládě (v letech 2016, 2018 a 2020). Jedná se o kontinuální proces monitorování plnění schengenských standardů. V dubnu 2017 byla předložena *Třetí zpráva o plnění*, která v sobě obsahovala vyhodnocení plnění jednotlivých úkolů a zároveň byla zahájena příprava *Čtvrté zprávy o plnění*⁴.
- Česká republika v roce 2017 pokračovala v provádění **společné vízové politiky**, která je, jako součást politiky vnějších vztahů, nástrojem pro řízení migrace a upravuje oblast krátkodobých pobytů občanů třetích zemí v rámci schengenského prostoru. Základním dokumentem v této oblasti je nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. 3. 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. V roce 2017 došlo ke změně v tomto nařízení a došlo ke zrušení vízové povinnosti u státních příslušníků Gruzie (v březnu) a Ukrajiny (v červnu) a několikaletý proces vízové liberalizace obou zemí byl úspěšně dokončen. Bezvízový režim pro občany obou zemí se týká pouze držitelů biometrických pasů pobývajících v Evropské unii do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů, v případě České republiky se bezvízový styk vztahuje pouze na pobyty za nevýdělečným účelem.
- V roce 2017 bylo na úrovni vedení MZV **rozhodnuto o ukončení činnosti systému VISAPOINT** určeného k objednání na podání žádosti o udělení krátkodobého a dlouhodobého víza a pobytového titulu, a to s účinností k 31. 10. 2017.
- **Centrální vízový informační systém** je elektronický databázový systém členských států EU/schengenského prostoru, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). Vízový informační systém zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele. V roce 2017 probíhala intenzivní komunikace s agenturou eu-LISA ohledně některých špatně implementovaných nebo nevyužívaných funkcionalit Vízového informačního systému. Ke zjištěným problémům byla přijata odpovídající opatření.
- **Legislativní aktivity:**
 - ✓ Legislativní aktivity týkající se zákona o pobytu cizinců a zákona o azylu byly prioritně zaměřeny zejména na zajištění transpozice nově přijatých předpisů Evropské unie a také na odstranění některých problémů, které se objevovaly v praxi při aplikaci zákonů.
 - ✓ V roce 2017 byla provedena zákonem č. 183/2017 Sb. novela zákona o pobytu cizinců i zákona o azylu, kdy byly provedeny nezbytné legislativně technické úpravy a zejména došlo ke zrušení institutu „správního deliktu právnických a podnikajících fyzických osob“ a jeho nahrazení standardním pojmem „přestupek“.
 - ✓ Dále zákonem č. 222/2017 se do zákona o pobytu cizinců zavedl nový druh pobytového oprávnění určeného pro zahraniční investory (povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování).

³ Do kategorií „ostatní“ a „zbyvajících“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svoji povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

⁴ *Čtvrtá zpráva o plnění Národního schengenského plánu* byla projednána vládou ČR a schválena usnesením č. 279 ze dne 30. dubna 2018.

- ✓ Probíhal rovněž legislativní proces související s návrhem novely zákona o pobytu cizinců, ve které se navrhovalo zavést povinnost absolvovat po příjezdu do ČR adaptačně-integrační kurz a institucionálně zakotvit integraci na regionální úrovni ve formě převedení projektu Center pro integraci cizinců do státního systému⁵.
- ✓ V roce 2017 se další novelou zákona o azylu stejně jako v zákoně o pobytu cizinců mj. zavedla možnost využití tzv. videokonferencí v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci mezinárodní ochrany nebo proti rozhodnutí o zajištění.
- **Politika integrace** cizinců vycházela v roce 2017 z vládou schváleného *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2017*. Zvýšená pozornost byla věnována cizincům ve zranitelném postavení. Mezi ně zejména patří ženy – cizinky, děti cizinců a cizinci – senioři. Kromě nadále platných priorit integrace byl v roce 2017 nadále kladen důraz na prohloubení komunikace s odbornou i laickou veřejností o problematice integrace. Byl posilován systém informování cizinců, a to již potenciálních migrantů v zemích původu. Byla rozšířena nabídka adaptačně-integračních kurzů, nabídka výuky češtiny a nadále byla zajišťována asistence cizincům na odděleních pobytu Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, ve školách i na úřadech. Byla rozšířena nabídka aktuálních informací pro cizince, včetně zvýšení počtu jazykových verzí informačních materiálů, a to na webových stránkách i vydávaných tiskem, ale i prostřednictvím dalších médií (např. sociálních sítí či mobilních aplikací). V rámci cíle přenesení integrace na lokální a regionální úroveň bylo v roce 2017 v dotačním řízení podpořeno 15 projektů obcí a městských částí částkou 13, 980 milionů Kč, což je o 1,3 milionů Kč více než v roce 2016. Na rozdíl od roku 2016 byly tyto projekty nově realizovány také v důležitých regionálních centrech - Brně a Plzni. Významným nástrojem podpory integrace cizinců na krajské úrovni byla i nadále síť regionálních Center na podporu integrace cizinců, která působila ve 13 ze 14 krajů ČR. Pokračovala i podpora projektů nestátních neziskových organizací prostřednictvím dotačního řízení „Integrace cizinců 2017“, v roce 2017 bylo podpořeno celkem 23 projektů neziskových organizací.
- **Účinná návratová politika** je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku. **Readmisní smlouvy** představují jeden z předpokladů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. Česká republika se věnuje jednak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. V roce 2017 bylo předáno do sousedních států celkem 126 osob, zatímco 486 osob bylo navráceno do České republiky. Ministerstvo vnitra rovněž dlouhodobě řeší **problematiku dobrovolných návratů cizinců**. Tato problematika je na národní úrovni upravena zákonem o pobytu cizinců, který upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) o dobrovolný návrat požádat; dále je upravena zákonem o azylu, kdy Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem. V roce 2017 bylo registrováno celkem 793 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí, kteří museli opustit území České republiky (cizinci se správním vyhoštěním, neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu a cizinci s uloženou povinností opustit území).
- Významnou roli při sledování migrace na území České republiky, včetně všech s ní spojených doprovodných jevů, má **Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci**, které se nepřetržitě zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové. S ohledem k aktuální migrační situaci se Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci i v roce 2017 zaměřilo nadále na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území Evropské unie. Dále to byla příprava projektů v oblasti legální pracovní migrace.
- **Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci** řídí Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci a jeho činnost. Od roku 2015 jedná rovněž na úrovni členů vlády České republiky, což přispívá k větší časové flexibilitě při projednávání materiálů a přijímání opatření týkajících se migrace. Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci byl také vládou zmocněn, aby svým rozhodnutím prováděl změny migračních projektů. Tato pravomoc byla v roce 2017 využita hned několikrát.
- **Mezinárodní spolupráce** se soustředí na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic, a to jak na úrovni bilaterální, tak na úrovni multilaterální i unijní.
 - ✓ V rámci svých mezinárodních vztahů s ostatními členskými státy Evropské unie a schengenského prostoru Česká republika intenzivně spolupracovala především na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako Evropská agentura pohraniční a pobřežní stráže (FRONTEX) a Evropský azylový podpůrný úřad (EASO). V roce 2017 mezi klíčové aktivity EASO patřila zejména operativní a technická podpora azylových systémů ve vybraných státech Evropské unie, především pak v Řecku a Itálii, která započala v roce 2016.
 - ✓ Ke dni 26. září 2017 skončila lhůta pro kvalifikaci žadatelů o azyl do relokačního mechanismu Evropské unie, který byl zřízen jako dočasné opatření dvěma rozhodnutími Rady Evropské unie v září 2015 a cílil

⁵ Návrh byl schválen dne 6. června 2018.

na přerozdělení celkem 160 tisíc žadatelů o mezinárodní ochranu z Řecka a Itálie mezi členské státy Evropské unie. Pro ČR tato relokační kvóta činila 2 691 osob. V rámci relokačního programu ČR přijala 12 osob z Řecka.

- ✓ Na úrovni Evropské unie se Česká republika dobrovolně zapojila do Evropského přesídlovacího schématu ze dne 20. července 2015 nabídkou přesídlit 400 osob potřebující mezinárodní ochranu v dvouletém rozmezí. Celkem bylo v rámci tohoto přesídlovacího schématu přesídleno 20 syrských a 32 iráckých uprchlíků z Jordánska a Libanonu, a dalších 89 vnitřně vysídlených iráckých osob z regionu Iráckého Kurdistanu. Dne 5. června 2017 byl přesídlovací program České republiky dočasně pozastaven vládním rozhodnutím č. 439.
 - ✓ Na úrovni Evropské unie pokračovala Česká republika v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM) představující koncepční rámec vnější migrační politiky Evropské unie, a to zejména prostřednictvím Pražského procesu, který představuje multilaterální migrační dialog. Česká republika pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace také úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM), Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). Česká republika v roce 2017 předsedala Řídící skupině ICMPD.
 - ✓ Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra je od roku 2008 národním kontaktním místem Evropské migrační sítě (EMN) v České republice. EMN je síť organizací zabývajících se migrací v členských státech EU a Norsku. Hlavním cílem EMN je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace.
 - ✓ V rámci mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích Policie české republiky (mimo vnitrozemských Krajských ředitelství Policie České republiky) prováděny společné hlídky, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Krajská ředitelství Policie České republiky intenzivně spolupracují se společnými centry policejní a celní spolupráce, přes která probíhá každodenní výměna informací k příhraniční kriminalitě a která výrazně přispívají k udržování veřejného pořádku a bezpečnosti v příhraničních oblastech.
- **Specifické projekty v oblasti migrace:**
 - ✓ Přesídlování krajanů (v průběhu roku 2017 do České republiky přesídlilo celkem 307 osob, výhradně příslušníků českých krajských komunit na Ukrajině).
 - ✓ Migrační projekty, které představují účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území České republiky má český stát zvýšený zájem. V roce 2017 nadále pokračovala realizace všech projektů zahájených v předchozích letech a došlo i na vytvoření projektů nových. 7 projektů je určeno pro oblast ekonomické migrace a 2 pro zahraniční studenty.
 - ✓ Projekty Ministerstva vnitra zaměřené na specifické kategorie cizinců - Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi
 - ✓ Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC.
 - ✓ Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů.
 - **Strategie migrační politiky** – Česká republika při formování migrační politiky nadále uplatňuje zásady migrační politiky, které byly formulovány ve Strategii migrační politiky České republiky (přijaté dne 29. července 2015 usnesením vlády České republiky č. 621). Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy: (1) integrace cizinců, (2) nelegální migrace a návratová politika (3) mezinárodní ochrana, (4) vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů), (5) volný pohyb osob v rámci Evropské unie a schengenského prostoru, (6) legální migrace a (7) provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.
 - **Vláda České republiky schválila dne 14. prosince 2016 Audit národní bezpečnosti**, který posuzuje odolnost České republiky vůči současným bezpečnostním hrozbám a představuje komplexní materiál, který nově definuje bezpečnostní politiku státu v aktuálních bezpečnostních oblastech. V roce 2017 na Audit navázal Akční plán Auditů národní bezpečnosti, který mezi deseti okruhy hrozeb definuje mj. bezpečnostní aspekty migrace (hrozba nelegální migrace jako důsledek zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů ve světě, nedostatečná integrace legálních migrantů). Materiál reagoval na změny bezpečnostních hrozeb ve světě a definoval, jaké oblasti a jak je potřeba posílit, aby došlo k posílení odolnosti státu vůči bezpečnostním hrozbám.

OBSAH

I.	ÚVOD	13
II.	INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC.....	14
II.1	INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC.....	14
II.1.1	<i>Strategie migrační politiky</i>	<i>14</i>
II.1.2	<i>Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace</i>	<i>15</i>
II.1.3	<i>Ústřední orgány státní správy České republiky</i>	<i>15</i>
II.1.3.1	Ministerstvo vnitra	15
II.1.3.2	Policie České republiky	17
II.1.3.2.1	Služba cizinecké policie.....	17
II.1.3.2.2	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování.....	17
II.1.3.3	Ministerstvo zahraničních věcí	18
II.1.3.4	Ministerstvo práce a sociálních věcí.....	18
II.1.3.5	Ministerstvo průmyslu a obchodu.....	18
II.1.3.6	Ministerstvo spravedlnosti.....	19
II.1.3.7	Ministerstvo financí.....	19
II.1.3.8	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	19
II.1.3.9	Ministerstvo pro místní rozvoj.....	20
II.1.4	<i>Mezirezortní orgány.....</i>	<i>21</i>
II.1.4.1	Koordináční orgán pro řízení ochrany státních hranic a migrací.....	21
II.1.4.2	Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migrací.....	21
II.1.4.3	Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců.....	22
II.2	LEGISLATIVNÍ RÁMEC.....	22
II.2.1	<i>Zákon o pobytu cizinců.....</i>	<i>22</i>
II.2.2	<i>Zákon o azylu</i>	<i>25</i>
II.2.3	<i>Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci).....</i>	<i>25</i>
II.2.4	<i>Zákon o dočasné ochraně cizinců.....</i>	<i>28</i>
II.2.5	<i>Zákon o ochraně státních hranic České republiky</i>	<i>28</i>
III.	VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY.....	29
III.1	VÍZOVÁ POLITIKA	29
III.1.1	<i>Koncepce vízové politiky České republiky v roce 2017</i>	<i>29</i>
III.1.2	<i>Limitované bezvízové dohody</i>	<i>30</i>
III.1.3	<i>Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže</i>	<i>30</i>
III.1.4	<i>Dohody o volném obchodu.....</i>	<i>30</i>
III.2	PRAKTICKÝ VÝKON	31
III.2.1	<i>Novelizace Vízového kodexu</i>	<i>31</i>
III.2.2	<i>Dopad zavedení legislativních opatření na vízovou praxi České republiky.....</i>	<i>31</i>
III.2.3	<i>Systém VISAPOINT.....</i>	<i>31</i>
III.2.4	<i>Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz.....</i>	<i>31</i>
III.2.5	<i>Vízový outsourcing</i>	<i>32</i>
III.2.6	<i>Vízový informační systém.....</i>	<i>32</i>
III.2.7	<i>Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky</i>	<i>33</i>
III.2.8	<i>Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS.....</i>	<i>33</i>
III.2.9	<i>Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2017</i>	<i>34</i>
IV.	SCHENGEN	35
IV.1	HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE	35
IV.1.1	<i>Situace na vnitřních hranicích</i>	<i>35</i>
IV.1.2	<i>Dočasné zavedení ochrany vnitřních hranic</i>	<i>35</i>
IV.1.3	<i>Národní schengenský plán</i>	<i>35</i>
IV.1.4	<i>Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice</i>	<i>35</i>
IV.1.5	<i>Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky.....</i>	<i>36</i>
IV.1.5.1	Rozšíření schengenského prostoru.....	36
IV.1.5.2	Agentura eu-LISA	37
IV.1.5.3	Schengenský informační systém.....	37
IV.1.5.4	Balíček interoperability	37

IV.2	VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE.....	38
IV.2.1	<i>Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici</i>	38
IV.2.2	<i>Odepření vstupu na vnější schengenské hranici</i>	38
IV.2.2.1	Specifické jevy v oblasti vnější schengenské hranice.....	40
V.	LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ	41
V.1	DRUHY POBYTU	41
V.2	ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	42
V.2.1	<i>Řízení o udělení krátkodobého víza</i>	42
V.2.1.1	Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza.....	43
V.2.1.2	Rodinní příslušníci občanů EU.....	44
V.2.1.3	Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU.....	45
V.2.1.4	Oblast pozvání.....	46
V.2.2	<i>Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky</i>	47
V.2.2.1	Žádosti o udělení dlouhodobého víza	49
V.2.2.2	Rozhodnutí žádostí o udělení dlouhodobého víza	50
V.2.2.3	Žádosti na ZÚ České republiky o udělení povolení k dlouhodobému pobytu	52
V.2.2.4	Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky.....	54
V.2.3	<i>Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky</i>	56
V.2.3.1	Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na území České republiky.....	56
V.2.3.2	Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změnu účelu pobytu	57
V.2.3.3	Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na území České republiky	58
V.2.3.4	Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu	59
V.2.4	<i>Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků</i>	60
V.2.4.1	Žádosti o vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU	60
V.2.4.2	Rozhodnutí ve věci vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU.....	61
V.2.5	<i>Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu</i>	61
V.2.5.1	Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu	61
V.2.5.2	Rozhodnutí ve věci udělení povolení k trvalému pobytu	63
V.2.6	<i>Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců</i>	64
V.2.7	<i>Soudní přezkum cizineckých kauz</i>	67
V.2.8	<i>Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu</i>	67
V.3	CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	68
V.4	EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	73
V.4.1	<i>Zaměstnávání cizinců v České republice</i>	73
V.4.1.1	Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání.....	74
V.4.1.2	Služba EURES.....	75
V.4.2	<i>Podnikání cizinců v České republice</i>	75
VI.	INTEGRACE CIZINCŮ	78
VI.1	MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ.....	78
VI.1.1	<i>Koordinace</i>	79
VI.1.2	<i>Mezinárodní spolupráce</i>	81
VI.1.3	<i>Statistika</i>	81
VI.1.4	<i>Indikátory integrace cizinců</i>	81
VI.1.5	<i>Financování integrace cizinců v České republice</i>	82
VI.2	AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ.....	82
VI.2.1	<i>Ministerstvo vnitra</i>	82
VI.2.1.1	Podpora projektů na regionální úrovni	83
VI.2.1.1.1	Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců.....	84
VI.2.1.1.2	Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji.....	85
VI.2.1.1.3	Integrační centrum pro cizince Hradec Králové.....	86
VI.2.1.1.4	Integrační centrum Praha o.p.s.....	87
VI.2.1.1.5	Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení MV	88
VI.2.1.2	Podpora projektů na lokální úrovni.....	90
VI.2.1.2.1	Přehled projektů obcí v roce 2017.....	91

VI.2.1.3	Podpora projektů nestátních neziskových organizací	95
VI.2.1.4	Posílení informovanosti	95
VI.2.1.5	Prohlubování odborných kompetencí	97
VI.2.1.6	Účast cizinců na veřejném a politickém životě	97
VI.2.1.7	Přístup cizinců ke zdravotní péči	98
VI.2.1.8	Zkouška z českého jazyka	98
VI.2.2	Ministerstvo práce a sociálních věcí	98
VI.2.2.1	Zvyšování informovanosti	98
VI.2.2.2	Pracovní skupina pro integraci cizinců	99
VI.2.2.3	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti pro cizince	100
VI.2.2.4	Změny v přístupu cizinců k systému sociálního zabezpečení	100
VI.2.2.5	Podpora komunitního/sociálního tlumočení a interkulturní práce	100
VI.2.2.6	Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci	101
VI.2.2.7	Projekty na podporu integrace cizinců	102
VI.2.3	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	103
VI.2.3.1	Vzdělávání cizinců v České republice ve školním či akademickém roce 2017/2018	103
VI.2.3.1.1	Vzdělávání dětí cizinců v mateřských školách	103
VI.2.3.1.2	Vzdělávání dětí/žáků-cizinců v přípravných třídách základních škol, přípravném stupni základních škol speciálních	103
VI.2.3.1.3	Vzdělávání cizinců v základních školách	104
VI.2.3.1.4	Vzdělávání žáků-cizinců na středních školách	104
VI.2.3.1.5	Vzdělávání žáků-cizinců v konzervatořích	104
VI.2.3.1.6	Vzdělávání cizinců ve vyšších odborných školách	104
VI.2.3.1.7	Asistenti pedagoga pro žáky-cizince a individuální vzdělávací plán	104
VI.2.3.1.8	Vzdělávání cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách	105
VI.2.3.2	Rozvojové a dotační programy vyhlášené na podporu integrace cizinců pro rok 2017	105
VI.2.3.2.1	Rozvojový program	105
VI.2.3.2.2	Dotační program	106
VI.2.3.3	Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách	107
VI.2.3.4	Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu	108
VI.2.3.4.1	Navýšení úrovně zkoušky	110
VI.2.3.5	Vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s žáky-cizinci	110
VI.2.4	Ministerstvo pro místní rozvoj	111
VI.2.4.1	Informovanost	111
VI.2.4.2	Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů	112
VI.2.4.3	Partnerství začleňování migrantů a uprchlíků	112
VI.2.5	Ministerstvo průmyslu a obchodu	113
VI.2.5.1	Informovanost	113
VI.2.5.2	Ekonomická soběstačnost	113
VI.2.5.3	Vzdělávání	113
VI.2.5.4	Statistika	113
VI.2.5.5	Financování	114
VI.2.6	Ministerstvo zdravotnictví	114
VI.2.6.1	Zvyšování informovanosti cizinců	114
VI.2.6.2	Zdravotní pojištění cizinců	114
VI.2.6.3	Statistika	114
VI.2.7	Ministerstvo kultury	114
VI.2.7.1	Portál mezikulturní dialog	115
VI.2.7.2	Dotační programy	115
VI.3	INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU	116
VI.3.1.1	Oblast zajištění bydlení	117
VI.3.2	Pomoc při vstupu na trh práce	117
VII.	STÁTNI OBČANSTVÍ	118
VIII.	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ A KONTROLNÍ ČINNOST	120
VIII.1	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ	120
VIII.1.1	Nelegální migrace v České republice – celková situace	120
VIII.1.2	Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt	122
VIII.1.2.1	Zneužívání azylových procedur	127
VIII.1.3	Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR	128
VIII.1.4	Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR	129

VIII.1.4.1	Neregulérní cestovní doklady použité při nelegálním pobytu.....	129
VIII.1.4.2	Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici	130
VIII.1.5	<i>Napomáhání k nelegální migraci</i>	131
VIII.2	KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ.....	134
VIII.2.1	<i>Kontrolní činnost Policie České republiky</i>	134
VIII.2.1.1	Služba cizinecké policie	134
VIII.2.1.2	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování	137
VIII.2.2	<i>Kontrolní činnost MPSV, resp. Státního úřadu inspekce práce</i>	139
VIII.2.2.1	Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání	139
VIII.2.2.2	Kontroly zaměřené na Agentury práce	141
VIII.2.3	<i>Kontrolní činnost MPO, resp. Živnostenských úřadů</i>	142
VIII.2.4	<i>Kontrolní činnost MF, resp. Celní správy České republiky</i>	143
VIII.2.4.1	Kontroly zaměstnávání cizinců.....	143
VIII.2.4.2	Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin	143
VIII.2.4.3	Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele	145
VIII.2.4.4	Ostatní	145
VIII.2.5	<i>Monitoring situace v souvislosti s bezpečností v průmyslových zónách</i>	146
VIII.2.5.1	Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny.....	147
VIII.2.6	<i>Přestupky</i>	147
VIII.2.7	<i>Rozhodnutí o správním vyhoštění</i>	148
VIII.2.7.1	Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění	150
VIII.2.8	<i>Rozhodnutí o povinnosti opustit území</i>	151
VIII.2.9	<i>Trest vyhoštění uložený soudy</i>	152
VIII.2.10	<i>Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky</i>	152
IX.	READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY	154
IX.1	READMISNÍ SMLOUVY	154
IX.1.1	<i>Smluvní vztahy</i>	154
IX.1.1.1	Bilaterální readmisní dohody	154
IX.1.1.2	Unijní readmisní dohody	154
IX.1.2	<i>Provádění readmisních smluv</i>	155
IX.1.2.1	Provádění readmisních smluv s nesuslednými státy.....	155
IX.1.2.2	Provádění readmisních smluv se sousedními státy.....	155
IX.1.2.2.1	Převzaté osoby stranou České republiky v rámci readmisních dohod ze sousedních států	155
IX.1.2.2.2	Předané osoby stranou ČR v rámci readmisních dohod do sousedních států	156
IX.1.2.3	Provádění průvozů dle readmisních dohod	157
IX.2	DOBROVOLNÉ NÁVRATY	157
IX.2.1	<i>Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra</i>	159
IX.2.2	<i>Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra</i>	160
X.	MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ	161
X.1	MEZINÁRODNÍ OCHRANA	161
X.1.1	<i>Žádosti o mezinárodní ochranu</i>	161
X.1.2	<i>Řízení o udělení mezinárodní ochrany</i>	165
X.1.2.1	Žaloby a kasační stížnosti podané soudům	167
X.1.3	<i>Azylová zařízení na území České republiky</i>	167
X.1.3.1	Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2017.....	168
X.2	APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	169
X.2.1	<i>Přijaté a odeslané žádosti</i>	170
X.2.2	<i>Realizované transfery</i>	170
XI.	TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	171
XI.1	TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI	171
XI.1.1	<i>Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky</i>	174
XI.1.1.1	Vietnamské organizované skupiny	175
XI.1.1.2	Balkánské organizované skupiny	175
XI.1.1.3	Ruskojazyčné organizované skupiny	176
XI.1.1.4	Nelegální migrace ve vztahu k obchodu s lidmi.....	176
XI.1.2	<i>Prověřování trestných činů celními orgány</i>	176
XI.2	ODSOUZENÍ CIZINCI	178

XI.3	CIZINCI OMEZENI NA OSOBNÍ SVOBODĚ	181
XII.	SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU.....	183
XII.1	PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ	183
XII.2	MIGRAČNÍ PROJEKTY	183
XII.3	PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ	186
XII.3.1	<i>Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.....</i>	<i>186</i>
XII.3.1.1	Preventivní aktivity a vzdělávací akce za rok 2017.....	186
XII.4	STÁLÝ ZDRAVOTNĚ HUMANITÁRNÍ PROGRAM MEDEVAC.....	187
XII.5	PROGRAM MINISTERSTVA VNITRA NA ASISTENCI UPRCHLÍKŮM V REGIONECH PŮVODU A PREVENCI VELKÝCH MIGRAČNÍCH POHYBŮ V ROCE 2017	188
XII.5.1	<i>Priorita č. 1 – region Blízkého východu a Turecko.....</i>	<i>188</i>
XII.5.2	<i>Priorita č. 2 – region západního Balkánu</i>	<i>189</i>
XII.5.3	<i>Finanční rezerva</i>	<i>189</i>
XII.6	FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ.....	190
XII.6.1	<i>Azylový, migrační a integrační fond</i>	<i>190</i>
XII.6.2	<i>Fond pro vnitřní bezpečnost</i>	<i>191</i>
XIII.	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE	193
XIII.1	EVROPSKÝ AZYLOVÝ PODPŮRNÝ ÚŘAD (EASO)	193
XIII.2	RELOKACE	194
XIII.3	PŘESÍDLOVÁNÍ.....	194
XIII.4	EVROPSKÁ MIGRAČNÍ SÍŤ	195
XIII.5	MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	195
XIII.5.1	<i>Agentura FRONTEX a Evropská komise.....</i>	<i>195</i>
XIII.5.2	<i>Spolupráce se zastupitelskými úřady ČR v zahraničí</i>	<i>197</i>
XIII.5.3	<i>Spolupráce se sousedními státy.....</i>	<i>197</i>
XIII.5.3.1	<i>Společné hlídky</i>	<i>199</i>
XIV.	PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE	201
XIV.1	PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU	201
XIV.2	SITUACE V OBLASTI LEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚROVNI EU.....	203
XIV.3	SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE V SOUVISLOSTI S MIGRAČNÍ KRÍZÍ NA ÚROVNI EU	204
XIV.3.1	<i>Situace na migračních trasách do EU.....</i>	<i>205</i>
XIV.3.1.1	<i>Západobalkánská trasa.....</i>	<i>205</i>
XIV.3.1.2	<i>Centrální středomořská trasa</i>	<i>206</i>
XIV.3.1.3	<i>Západní středomořská trasa</i>	<i>206</i>
XIV.3.2	<i>Neregulérní doklady</i>	<i>207</i>
XIV.3.3	<i>Nelegální pobyt</i>	<i>207</i>
XIV.3.4	<i>Odmítnutí vstupu.....</i>	<i>208</i>
XIV.4	SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ OCHRANY	208
XV.	ZÁVĚR.....	210
XVI.	TABULKOVÁ ČÁST	216
XVII.	PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ V ROCE 2017	217

I. ÚVOD

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky (dále též „ČR“) v roce 2017 má ambici nabídnout pokud možno úplný souhrn dat vypovídajících o migraci cizinců na našem území v roce 2017, s porovnáním některých profilových ukazatelů s rokem předcházejícím. Zároveň se snaží shrnout pozitiva a negativa vyplývající z aktuálních migračních pohybů. Vzhledem k tomu, že úspěšná integrace je nezbytným předpokladem efektivní migrace, věnuje se zpráva i této oblasti.

Autorem zprávy je Ministerstvo vnitra České republiky, které vycházelo nejen z vlastních informací, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy či Ministerstvem financí.

Migrační politika ČR je pevně zakotvena v rámci společných politik Evropské unie (dále též „EU“) a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů EU. Mezi specifické oblasti migrace, které jsou nejvíce regulovány společnými politikami EU, patří především mezinárodní ochrana (azyl a doplňková ochrana), společná vízová politika, ochrana vnější hranice EU a oblast návratů (včetně vyhoštění neoprávněně pobývajících cizinců). V oblastech legální migrace a integrace cizinců si členské státy EU zachovaly poměrně vysokou míru suverenity. Všechny uvedené oblasti, bez ohledu na míru jejich harmonizace na unijní úrovni, utvářejí propojený systémový rámec. ČR tak musí ve svém přístupu k otázkám migrace brát ohled nejen na specifické potřeby a možnosti státu, ale současně také na situaci na úrovni EU, a aktivně se podílet na řešeních v rámci jejich společných politik.

Migrace je komplexním a dynamickým jevem, který má na ČR společenské a ekonomické dopady. Vstup, pobyt a integrace cizinců na území ČR jsou procesy s možnými pozitivními i negativními důsledky pro českou společnost – procesy, které jsou do značné míry závislé na aktivním a flexibilním přístupu ČR. Zásady, na kterých ČR staví svou migrační politiku, byly v roce 2015 shrnuty ve Strategii migrační politiky České republiky (viz kapitola II.1 Institucionální rámec). Migrační strategie České republiky vede k posilování pozitivních aspektů migrace a k co nejúčelnějšímu potírání negativních jevů a s migrací spojených rizik.

II. INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

II.1.1 Strategie migrační politiky

Vláda České republiky dne 29. července 2015 přijala usnesení č. 621 o *Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci*. Materiál definuje **klíčové zásady** migrační politiky českého státu, stanovuje **cíle** v dané oblasti na národní i unijní úrovni a uvádí konkrétní **nástroje** sloužící k jejich dosažení.

Strategie migrační politiky migrační problematiku pokrývá v celém jejím rozsahu. Je rozčleněna do **7 tematických modulů** odpovídajících jednotlivým stěžejním zásadám. Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy: (1) integrace cizinců, (2) nelegální migrace a návratová politika (3) mezinárodní ochrana, (4) vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů), (5) volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru, (6) legální migrace a (7) provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

Strategie migrační politiky reaguje na současnou diskuzi k tomuto tématu a zásady jasně vyjadřují postoje a priority ČR v této oblasti:

- zajistit občanům klidné soužití s cizinci, a díky účinné integraci zabránit vzniku negativních sociálních jevů;
- zajistit bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi;
- dostát svým závazkům v oblasti azylu;
- pomáhat uprchlíkům v zahraničí a předcházet tak dalšímu rozvoji migrační krize;
- udržet výhody volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru;
- podporovat legální migraci v souvislosti s potřebami trhu práce;
- dostát svým mezinárodním a evropským závazkům a aktivně se podílet na hledání společných řešení⁶.

Nástroje k dosahování cílů v oblasti **legální migrace** uvedené ve Strategii migrační politiky byly v roce 2017 nadále plněny:

- Novelou zákona o pobytu cizinců (č. 326/1999 Sb.)⁷, která nabyla účinnosti k 15. srpnu 2017, byly naplněny následující cíle:
 - Vytvoření konceptu programů legální migrace (sloužících k legislativnímu zakotvení projektů legální migrace);
 - Novelizace zákona o pobytu cizinců a souvisejících právních předpisů za účelem transpozice směrnic EU o sezónních pracovnících a vnitropodnikově převáděných pracovnících, včetně revize systému zaměstnaneckých karet a podnikání cizinců;

⁶ Strategie migrační politiky České republiky je dostupná na <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>.

⁷ Zákon č. 222/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

- Posílení autonomie procesu povolování vstupu a pobytu cizinců vůči obecnému režimu správního řízení.
- Tvorba projektů legální migrace pro vybrané cílové skupiny občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu má ČR zvláštní zájem – plněno průběžně (viz kapitola XII.2 Migrační projekty);
- Pravidelná strategická debata o potřebách ČR v oblasti legální migrace na úrovni Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci – plněno průběžně;
- Vytvoření strategického dokumentu ke vstupu a pobytu občanů třetích států na území ČR za účelem studia a jiných vzdělávacích aktivit – dne 25. června 2017 byl tento dokument předložen Koordinačnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci;
- Pravidelná strategická debata o potřebách ČR v oblasti legální migrace na úrovni Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci – plněno průběžně;

II.1.2 Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace

Dne 14. 12. 2016 byl vládou České republiky⁸ schválen Audit národní bezpečnosti (dále jen „Audit“), na který v roce 2017 navázal **Akční plán Auditů národní bezpečnosti** (dále jen „Akční plán“). Vypracování Auditů koordinoval na základě zadání premiéra ministr vnitra, na materiálu se podílelo 10 odborných týmů a přes 120 expertů ze státní správy i akademického prostředí v ČR i zahraničí. Materiál reagoval na změny bezpečnostních hrozeb ve světě a definoval, jaké oblasti a jak je potřeba posílit, aby došlo k posílení odolnosti státu vůči bezpečnostním hrozbám.

Akční plán Auditů národní bezpečnosti byl vládou schválen dne 22. května 2017⁹. V rámci Akčního plánu byly rozpracovány doporučení vyplývající z Auditů do jednotlivých úkolů a opatření, o jejichž plnění bude MV informovat vládu v pravidelně stanovených termínech a to v letech 2018, 2019, 2020 a 2021 vždy k 30. dubnu každého roku.

Mezi deseti okruhy hrozeb, kterým se Audit věnuje, patří **kapitola týkající se bezpečnostních aspektů migrace**¹⁰. Touto kapitolou se stejně tak zabývá i Akční plán, který reaguje a rozpracovává všechna systémová, legislativní, materiálně-technická a personální doporučení vyplývající z Auditů. Garantem plnění úkolů jsou gestoři jednotlivých opatření.

V rámci analýzy bezpečnostních aspektů migrace **byly definovány dvě hlavní hrozby.** Jedná se o hrozbu **nelegální migrace jako důsledku zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů ve světě.** Další identifikovanou hrozbou je **nedostatečná integrace legálních migrantů,** která může představovat zdroj sociálního napětí.

II.1.3 Ústřední orgány státní správy České republiky

II.1.3.1 Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra (dále též „MV“) gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu, a to jak na úrovni legislativně-koncepční (oblast mezinárodní migrace (IOM), azylu), tak i realizační (azyl, povolování pobytů cizinců, cestovní doklady).

⁸ Usnesení vlády České republiky ze dne 14. 12. 2016 č. 1 125 o Auditě národní bezpečnosti.

⁹ Usnesení vlády České republiky ze dne 22. 5. 2017 č. 407 o Akčním plánu Auditů národní bezpečnosti.

¹⁰ Další definované okruhy hrozeb jsou: terorismus, extremismus, organizovaný zločin, šíření infekčních nákaz, přírodní hrozby, antropogenní hrozby, hrozby v kyberprostoru, energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost a hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů.

MV v souladu se zákonem o pobytu cizinců¹¹ vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie. V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává MV, na základě vyžádání policie, závazná stanoviska.

MV rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu, povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění k pobytu, o povolení k trvalému pobytu a o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. MV také vydává občanům Evropské unie potvrzení o přechodném pobytu. Dále pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizineckého pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území. Kromě výše uvedeného MV rozhoduje o vydání zaměstnanecké karty a modré karty.

MV rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

MV dále zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců, rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území ČR a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

V souladu se zákonem o pobytu cizinců stanovuje MV právním předpisem seznam států, jejichž občané nebo cizinci, kteří jsou držiteli cestovních dokladů vydaných těmito státy, mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území ČR pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza.

MV v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti vydává na základě žádosti generálního ředitelství Úřadu práce České republiky stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

MV sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace, a to jednak formou sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise (dále EK) při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. Jelikož efektivní migrační politika předpokládá i funkční návratovou politiku, readmisní smlouvy představují jeden z nástrojů realizace nuceného návratu osob do země jejich původu, který aktuálně nabývá na významu v souvislosti se zvýšeným migračním tlakem na celou EU. MV je rovněž gestorem za schengenskou problematiku i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců zabezpečuje MV výkon státní správy v problematice mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

Ve zmíněných oblastech MV úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi, včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) se podílí na vypracování repatriačních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu nebo bezpečných třetích zemí.

¹¹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesením vlády ze dne 23. července 2008 č. 979 byla ke dni 1. srpna 2008 MV znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*¹².

V rámci MV se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky (dále OAMP), odbor správní (dále OS) a organizační složka státu zřízená MV Správa uprchlických zařízení (dále SUZ).

Na základě zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. 1. 2011 zřízena **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců** (dále Komise). Jejím nadřízeným správním orgánem je ministr vnitra. Odbornou a administrativní podporu činnosti Komise poskytuje OS¹³, který připravuje podklady pro jednání senátů Komise¹⁴. Vydat rozhodnutí může pouze senát Komise. Rozhodnutí podepisuje předseda senátu. Komise je nadřízeným správním orgánem MV ve věcech, v nichž OAMP rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených tímto zákonem, zejména na úseku povolení k dlouhodobému a trvalému pobytu, dlouhodobých víz, cizineckých pasů a cestovních průkazů totožnosti, přestupků a rušení údajů o místu hlášeného pobytu. Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech. Většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v MV, přičemž zákon stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na MV nezávislí (více viz kapitola V.2.6 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců).

II.1.3.2 Policie České republiky

II.1.3.2.1 Služba cizinecké policie

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje v rámci Policie České republiky (dále též „PČR“) **Ředitelství služby cizinecké policie** (dále též „ŘSCP“), jež je výkonným útvarem policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarem po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích¹⁵, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích České republiky, dále pak zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová a Příjímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odborny cizinecké policie** (dále též „OCP“), které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

II.1.3.2.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem PČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je **Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování** (dále jen „NCOZ“), jejíž Sekce organizovaného zločinu, odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace se zabývá bojem proti zločineckým seskupením, která páchají závažnou organizovanou trestnou činnost v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi a nucených prací nebo jiných forem vykořisťování.

¹² Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

¹³ Činnosti odboru správního včetně statistických údajů jsou uvedeny v tabulkové části.

¹⁴ Realizuje tak § 170b odst. 3 zákona o pobytu cizinců, který stanoví, že úřední osoby Ministerstva vnitra mohou činit v řízení jednotlivé úkony, avšak s výjimkou vydání rozhodnutí.

¹⁵ Jedná se o: ICP na ML *Václava Havla Praha*, ICP na ML Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML Pardubice.

II.1.3.3 Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí (dále též „MZV“) je ústředním správním orgánem ČR, který vytváří koncepci zahraniční politiky a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

MZV vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území ČR požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů (dále ZÚ) vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců. V samostatné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle vízového kodexu EU (viz kapitola III. Vízová politika a praxe ČR).

II.1.3.4 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále též „MPSV“) na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále zákon o zaměstnanosti), mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům EU a uzavřeným mezivládním dohodám.

MPSV rovněž vede centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je ČR vázána.

V ČR i nadále přetrvává fenomén nelegálního zaměstnávání cizinců. Touto oblastí se zabývá mj. Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice (viz kapitola II.1.4.3 Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců), jehož gestorem je MPSV.

II.1.3.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále též „MPO“) je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále živnostenský zákon), podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území ČR, stejné postavení jako občan ČR s trvalým pobytem na území ČR a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území ČR, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

MPO se v oblasti ekonomické migrace zabývá celou řadou aktivit. V roce 2017 se soustředilo především na zjednodušení příchodu vysoce kvalifikovaných pracovníků (zvláště specialistů a vedoucích pracovníků) ze zahraničí na naše území za účelem posílení konkurenceschopnosti českých společností, a to v podobě několika migračních projektů, na kterých spolupracuje s MV, MZV a MPSV (viz. kapitola XII.2 Migrační projekty).

MPO je dále činné také v rámci Pracovní skupiny pro ekonomickou migraci (dále též „PSEM“), jejíž zasedání organizuje a řídí. PSEM je neformální platformou MPO, která funguje již od roku 2012 a v jejímž rámci se setkává státní správa (MPO, MZV, MPSV, MV, případně další resorty) a podnikatelská sféra v zastoupení konkrétních firem (Hospodářská komora ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR, CzechInvest, atd.). Cílem setkávání pracovní skupiny je debata o aktuálních migračních tématech a konzultace připravovaných projektů ekonomické migrace, přičemž podnikatelská sféra má zde možnost poskytovat státní správě zpětnou vazbu v souvislosti s migrační regulací.

II.1.3.6 Ministerstvo spravedlnosti

Pokud jde o justiční agendy Ministerstva spravedlnosti (dále též „MS“) spojené s problematikou migrace, jedná se především o extradiční řízení, v rámci kterého dochází k zajištění obviněného nebo odsouzeného na území jednoho státu a jeho následnému vydání k trestnímu stíhání či k výkonu trestu odnětí svobody do státu vyžadujícího. O povolení vydání z ČR do země mimo EU rozhoduje ministr spravedlnosti, avšak pouze pokud krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné. V rámci EU se neuplatňuje uvedený proces vydávání/extradice, ale předávání na základě evropského zatýkácího rozkazu, při kterém se uplatní přímý styk mezi příslušnými justičními orgány (soudy) členských států. O předání rozhodují krajské soudy, MS má v tomto případě pouze roli asistenční a metodickou. Oba uvedené postupy se řídí zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, příp. mezinárodní smlouvou.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování výkonu soudnictví.

MS je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákonem 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

II.1.3.7 Ministerstvo financí

Ministerstvo financí (dále též „MF“) respektive Celní správa České republiky disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou, zelenou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány. Od 1. 1. 2011 jsou celní úřady oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

II.1.3.8 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „MŠMT“) je věcně příslušné k integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Jedním z hlavních předpokladů úspěšné integrace cizince je znalost češtiny.

V této souvislosti plnilo MŠMT v roce 2017 úkoly podle usnesení vlády č. 11 ze dne 9. ledna 2017 o aktualizované Konceptci integrace cizinců - *Ve vzájemném respektu a o Postupu při realizaci aktualizované Konceptce integrace cizinců v roce 2017.*

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Výuka pro dospělé cizince je poskytována bezplatně osobám s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany v rámci Státního integračního programu (SIP).

Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), cizincům se umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům ČR.

O uznání vysokoškolského vzdělání získaného v zahraničí rozhodují v souladu se zákonem o vysokých školách, veřejné vysoké školy. MŠMT vydává osvědčení o uznání vzdělání jen tehdy, bylo-li získáno ve státě, s kterým je uzavřena smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů nebo případně tehdy, jestliže existují pochybnosti o tom, která veřejná vysoká škola uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Především je však odvolacím správním orgánem. Jedná-li se o oblast vojenství, o uznání rozhoduje dle výše citovaného zákona Ministerstvo obrany (dále „MO“); v oblasti bezpečnostních služeb pak rozhoduje o uznání MV.

MŠMT se v oblasti studentské migrace zabývá řadou aktivit. Vedle stávajícího projektu *Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí* byl v roce 2017, s účinností od 1. června 2017, spuštěn projekt *Režim Student*, jehož cílem je usnadnit příchod cizinců z vybraných třetích států k vysokoškolskému studiu v ČR. Na přípravě tohoto projektu se kromě MŠMT podílelo také MZV a MV (viz. kapitola XII.2 Migrační projekty).

II.1.3.9 Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále též „MMR“) je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z *Memoranda ADS* (Memorandum o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky).

Memorandum ADS se vztahuje na turistické skupiny čínských obyvatel cestujících prostřednictvím registrovaných (čínských) cestovních kanceláří z Číny na území ČR, kde se mohou pohybovat v souladu s předem stanoveným cestovním programem. Minimální počet účastníků turistické skupiny je nejméně pět osob.

Žádosti o víza jsou vyřizovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Krátkodobá víza¹⁶ jsou převážně udělována zastupitelským úřadem členského státu, do kterého míří jediný nebo hlavní cíl návštěvy čínských turistů. V rámci Memoranda ADS dochází ke zjednodušení procesu tím, že jednotlivé, registrované cestovní kanceláře mohou podat žádosti o víza za celou skupinu na konzulárním oddělení zastupitelského úřadu ČR, návštěva jednotlivých žadatelů je poté pouze na vyžádání konzulárního oddělení (bývá zřídka).

MMR uzavírá Smlouvy o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS se subjekty cestovních kanceláří nebo cestovních agentur¹⁷. Na základě ověření těchto skutečností

¹⁶ Víza vydávaná zastupitelskými úřady členských států jsou víza schengenského typu, tj. omezená na maximum 30 dní a vydaná v souladu s platnou legislativou. Jedná se o individuální schengenská víza nesoucí označení „ADS“ (Approved Destination Status - status schválené destinace).

¹⁷ splňující zákonem stanovené podmínky, např.: živnostenské oprávnění na předmět podnikání, které musí odpovídat výpisu z obchodního/živnostenského rejstříku, jazykovou vybavenost, apod.

je s jednotlivými cestovními kanceláři nebo cestovními agenturami uzavřena předmětná smlouva¹⁸.

Na Ministerstvu pro místní rozvoj byla v roce 2010 vytvořena pracovní skupina k řešení otázek souvisejících s problémy turistických víz. V této pracovní skupině jsou rovněž zastoupeny MZV, MV a zájmové skupiny (např. Asociace cestovních kanceláří, Asociace krajů, apod.). Účelem založení pracovní skupiny je optimálně řešit problematiku případů související s vydáváním zahraničních turistických víz a s vydáváním akreditací pro zahraniční touroperátory.

II.1.4 Mezirezortní orgány

II.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci (dále též „Koordinační orgán“) je stálým mezirezortním orgánem složeným ze zástupců věcně příslušných resortů¹⁹, který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je resort vnitra. Koordinační orgán zasedá **na úrovni členů vlády nebo náměstků ministrů**.

Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje **pružně reagovat na aktuální migrační situaci** a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž **řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci**, stálého pracoviště Ministerstva vnitra zaměřeného na mezirezortní spolupráci na expertní úrovni. **Předjednání materiálů určených pro vládu ČR** na zasedání Koordinačního orgánu umožňuje např. jejich následné schvalování bez rozpravy. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako **platforma pro diskuzi o dalším směřování migrační politiky**.

Koordinační orgán byl také vládou zmocněn, aby svým rozhodnutím prováděl **změny migračních projektů**. Tato pravomoc byla v roce 2017 využita hned několikrát (viz kapitola XII.2 Migrační projekty).

II.1.4.2 Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci představuje **stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru** řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. Analytické centrum **funguje na expertní úrovni**, jeho působení řídí Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Na činnosti Analytického centra se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzká spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.

Činnost Analytického centra probíhá v několika tematicky zaměřených fórech a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové. S ohledem k aktuální migrační situaci se Analytické centrum i v roce 2017 zaměřilo na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území EU. Dále to byla příprava projektů v oblasti legální pracovní migraci (viz kapitola XII.2 Migrační projekty).

¹⁸ Nedílnou součástí této smlouvy je příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii ČR – ŘSCP pro případ, že by v dané skupině chyběl některý z účastníků (český subjekt na území ČR přebírá zodpovědnost za čínské turisty).

¹⁹ Členy Koordinačního orgánu jsou zástupci ministerstev vnitra, zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, financí, spravedlnosti, dopravy, zdravotnictví, obrany a pro místní rozvoj, sekce Úřadu vlády ČR pro lidská práva, pro vědu výzkum a inovace a pro evropské záležitosti a policejního prezidia.

Analytické centrum v průběhu roku 2017 i nadále s měsíční frekvencí zpracovávalo zprávu *Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic* určenou pro interní potřebu orgánů státní správy, jimž je cíleně distribuována k případnému využití uvedených informací.

II.1.4.3 Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců

Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice (dále též „MOPNZC“) byl zřízen na základě usnesení vlády České republiky ze dne 23. října 2000 č. 1044. Členy MOPNZC jsou nejen zástupci ústředních orgánů státní správy²⁰, ale také zástupci vybraných odborových svazů²¹, Svazu podnikatelů ve stavebnictví, Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí. Gestorem činnosti MOPNZC je MPSV, předkládá každý rok vládě ČR pro informaci souhrnnou zprávu. V polovině roku 2017 byla předložena „*Souhrnná informace za rok 2016 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců*“.

V průběhu roku 2017 se uskutečnila dvě řádná zasedání MOPNZC (v pořadí 41. - 42. zasedání). V rámci zasedání byly, kromě jiného, podány informace, které se týkaly výkonu a výsledků kontrolní činnosti jednotlivých členských resortů, oblasti legislativy a trendů v oblastech souvisejících s nelegálním zaměstnáváním, shrnující výsledky kontrolní činnosti ve vztahu k ekonomickým aktivitám a pobytu cizinců v ČR. Byla podána informace o vývoji v počtu agentur práce, zákonných změnách v oblasti agenturního zaměstnávání cizinců a mimořádné kontrolní akci zaměřené na skryté agenturní zaměstnání. Členové byli dále informováni o problematice vysílání cizinců zahraničním zaměstnavatelem do ČR v rámci poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státu EU. Představení Platformy nedeklarované práce otevřelo téma zneužívání institutu osob samostatně výdělečně činných, téma problematiky sdílené ekonomiky a odhadu nedeklarované práce v EU.

Pracovní skupina zabývající se problematikou vysílání cizinců řešila zejména otázku koordinovaného přístupu kontrolních orgánů ve vztahu k velkému nárůstu vyslaných ukrajinských zaměstnanců polskými zaměstnavateli.

II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.2.1 Zákon o pobytu cizinců

V roce 2017 byly provedeny dvě novely zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně se jednalo o změny, které byly provedeny:

Zákonem č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích. Zákon nabyl účinnosti dnem **1. července 2017**. Změny zákona o pobytu cizinců souvisely se zrušením předchozího zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, a jeho nahrazením novou právní úpravou., tj. zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákonem č. 183/2017 Sb. byly v zákoně o pobytu cizinců provedeny nezbytné legislativně-technické úpravy a zejména, stejně jako i v jiných zákonech, došlo ke zrušení institutu „správního deliktu právnických a podnikajících fyzických osob“ a jeho nahrazení standardním pojmem „přestupek“.

²⁰ Bezpečnostní informační služba, Českomoravská konfederace odborových svazů, Český statistický úřad, Generální ředitelství cel, Ministerstvo financí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Státní úřad inspekce práce.

²¹ Českomoravská konfederace odborových svazů, Odborový svaz Stavba ČR

Zákonem č. 222/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Zákon nabyt účinnosti dnem **15. srpna 2017**. Změny zákona o pobytu cizinců souvisele zejména se zajištěním transpozice dvou unijních směrnic²² do národního právního řádu. V zákoně o pobytu cizinců se upravuje **nový druh pobytového oprávnění určeného pro zahraniční investory** (povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování). Účelem této změny je nastavení příznivějších podmínek pro zahraniční podnikatele, kteří hodlají podnikat a investovat na území ČR, a zároveň posílení principu, podle něhož by podnikání cizinců na území ČR mělo být pro stát, případně jeho územní celky, přínosem. Dochází rovněž k rozšíření odchylek v úpravě správního řízení ve věcech vstupu a pobytu cizinců od správního řádu s cílem posílit bezpečnostní prvky migračního procesu a mechanismy zamezující zneužívání některých ustanovení zákona o pobytu cizinců. Taktéž dochází k zpřesnění podmínek přechodného pobytu rodinného příslušníka občana EU.

Příslušnou novelou zákona o pobytu cizinců²³ došlo ke změnám v oblasti soudního přezkumu rozhodnutí, jimiž je omezována osobní svoboda cizinců, kdy tato ustanovení jsou předmětem zkoumání Ústavního soudu a Soudního dvora Evropské unie. Zákon nově stanovuje, že v případě, kdy soud rozhoduje o žalobě proti zajištění a cizinec se v tu dobu již v detenci nenachází, nedojde k meritornímu rozhodnutí, ale k zastavení řízení.

Kromě toho byly v roce 2017 přijaty čtyři prováděcí předpisy k realizaci některých ustanovení zákona o pobytu cizinců na území České republiky, konkrétně se jednalo o následující předpisy:

- **Nařízení vlády č. 215/2017 Sb., o stanovení výjimek z vízové povinnosti a z osvobození od vízové povinnosti.**

Uvedené nařízení vlády nabylo účinnosti dnem 18. července 2017 a nahradilo dvě předchozí nařízení upravující danou oblast, a to nařízení vlády č. 272/2004 Sb. a č. 273/2004 Sb.

Cílem zmíněného nařízení vlády bylo zajistit soulad vnitrostátní úpravy s čl. 4 nařízení Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. V této souvislosti bylo rovněž definováno, jaké činnosti pro účely osvobození od vízové povinnosti nebudou považovány za výdělečnou činnost.

- **Nařízení vlády č. 223/2017 Sb., o některých podmínkách vydání a prodloužení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování.**

Uvedené nařízení vlády nabylo účinnosti dnem 15. srpna 2017 a bezprostředně souvisí se zavedením speciálního pobytového statusu, tj. vydáním povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování na území ČR podle § 42n zákona o pobytu cizinců.

Vláda tímto nařízením stanovila podmínky pro vydání zmíněného povolení, pokud jde o bližší specifikaci významné investice, stanovila konkrétní nutnou výši investovaných peněžních prostředků a v jaké části lze investování peněžních prostředků nahradit investováním jiného majetku²⁴. Kromě toho vláda stanovila maximální počet statutárních orgánů, členů statutárních orgánů nebo prokuristů obchodní korporace pro účely posouzení podstatného vlivu na její

²² Směrnice 2014/36/EU o sezónních pracovnících a směrnice 2014/66/EU o vnitropodnikově převáděných pracovnících.

²³ A zákona o azylu.

²⁴ Prostřednictvím karty investora je možné získat povolení k dlouhodobému pobytu v ČR na 2 roky s podmínkou, že investor provede v ČR investici ve výši minimálně 75 mil. Kč a vytvoří tak alespoň 20 nových pracovních míst.

podnikání a nejnižší podíl cizince, který žádá o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování jako společník obchodní korporace, v této obchodní korporaci.

Návrh zmíněné úpravy zpracovalo MPO, které má nezbytné informace z oblasti investování na území ČR a zároveň je orgánem, který bude příslušným pro posouzení ekonomického nebo jiného významného přínosu pobytu dotčeného cizince pro ČR.

- **Vyhláška č. 224/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 368/1999 Sb., kterou se stanoví náležitosti a počty fotografií vyžadovaných podle zákona o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů.**

Vyhláška nabyla účinnosti dnem 15. srpna 2017. Zmíněnou vyhláškou byly zohledněny některé změny provedené v zákoně o pobytu cizinců, zejména změny názvu průkazu, který je nově vydáván k trvalému pobytu občanům Evropské unie a změny názvu dokladů vydávaných občanům státu, který je vázán mezinárodní smlouvou sjednanou s Evropskou unií, z níž jim vyplývá právo na volný pohyb rovnocenné takovému právu občanů Evropské unie (v současné době se jedná o občany Švýcarska), nebo občanům státu, který je vázán Dohodou o Evropském hospodářském prostoru (jedná se o občany Norska, Islandu a Lichtenštejnska), a jejich rodinným příslušníkům.

Kromě toho byly zpřesněny požadavky na fotografii předkládanou cizincem, který je nevidomý nebo ze zdravotních či náboženských důvodů používá pokrývku hlavy. V daném případě došlo ke sjednocení těchto požadavků s požadavky stanovenými v zákonu o občanských průkazech, zákonu o cestovních dokladech a vyhlášce k jejich provedení.

- **Vyhláška č. 322/2017 Sb., o stanovení seznamu odvětví zaměstnání, která zahrnují činnosti závislé na ročním období.**

Vyhláška nabyla účinnosti dnem 4. října 2017 a bezprostředně souvisí se zajištěním transpozice Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/36/EU ze dne 26. února 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání jako sezónní pracovníci. Transpozice zmíněné směrnice byla zajištěna zákonem č. 222/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Do zákona o pobytu cizinců byly zavedeny dva speciální pobytové statusy, tj. krátkodobé vízum za účelem sezónního zaměstnání a vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem sezónního zaměstnání.

Návrh zmíněné vyhlášky zpracovalo MPSV jako gestor za oblast zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí.

Kromě toho v průběhu roku 2017 probíhal legislativní proces související s návrhem zákona, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Návrh zákona byl předložen zejména z důvodu zajištění transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2016/801/EU ze dne 11. května 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair. Navrhovalo se zavést povinnost absolvovat po příjezdu do ČR adaptačně-integrační kurz a institucionálně zakotvit integraci na regionální úrovni ve formě převedení projektu Center na podporu integrace cizinců do státního systému. Dále se navrhovalo upravit zákonné zmocnění vlády k vydání kvót pro ekonomickou migraci²⁵.

²⁵Návrh novely zákona byl schválen dne 6. června 2018.

II.2.2 Zákon o azylu

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění pozdějších předpisů, byl v roce 2017 novelizován dvakrát.

Zákonem č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, byl novelizován rovněž zákon o azylu a to v reakci na nový zákon o přestupcích a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.). Zákon nabyl účinnosti dne 1. července 2017. Zejména terminologicky byla novelizována ustanovení týkající se přestupků.

Zákonem č. 222/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tato novelizace přinesla minimální změny, které reagují zejména na potřeby praxe. Jde například o stanovení explicitní povinnosti pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany uvést v rámci správního řízení informace o svém pohlaví a svém rodinném stavu. Dále se stejně jako v zákoně o pobytu cizinců zavádí možnost využití tzv. videokonferencí v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí MV ve věci mezinárodní ochrany nebo proti rozhodnutí o zajištění. Dále se zpřesňují ustanovení týkající se možnosti požádat o asistenci při dobrovolném návratu z území ČR, a to zejména ve snaze zrychlit celý proces a zabránit případným administrativním překážkám.

II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

Podmínky zaměstnávání cizinců na území České republiky dále upravuje zákon č. **435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů**. Dne 29. července 2017 nabyla účinnosti část zákona č. 206/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, týkající se změn v oblasti dočasného přidělování cizinců k výkonu práce u uživatele agenturou práce (změna ustanovení § 66 a § 95 odst. 4 zákona o zaměstnanosti).

Změnou ustanovení § 66 zákona o zaměstnanosti je nově umožněno, aby agentura práce dočasně přidělila k výkonu práce u uživatele zaměstnance, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, modrá karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání. S touto změnou souvisí i úprava ustanovení § 95 odst. 4 zákona o zaměstnanosti, ve kterém je stanoveno, za jakých podmínek může Úřad práce ČR (dále též „ÚP ČR“) vydat povolení k zaměstnání v případech, že cizinec, jehož zaměstnavatelem je zahraniční subjekt, je svým zaměstnavatelem na základě smlouvy s českou právnickou nebo fyzickou osobou vyslán k výkonu práce na území ČR k plnění úkolů vyplývajících z této smlouvy a obsahem této smlouvy je dočasné přidělení cizince k výkonu práce u uživatele.

S účinností od 28. listopadu 2017 v návaznosti na výše uvedenou úpravu v oblasti agenturního zaměstnávání **došlo** nařízením č. 374/2017 Sb. **k novelizaci nařízení vlády č. 64/2009 Sb., o stanovení druhu prací, které agentura práce nemůže formou dočasného přidělení k výkonu práce u uživatele zprostředkovávat.** Jedná se o práce v podzemí hlubinných dolů, dále o takové druhy prací, k jejichž výkonu postačuje nižší stupeň vzdělání než střední vzdělání s maturitní zkouškou, a prací, které nejsou uvedeny v příloze výše uvedeného nařízení.

Zákonem č. 222/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, došlo k dalším změnám zákona o zaměstnanosti, zejména v oblasti úpravy vnitropodnikově převáděných zaměstnanců a sezónních zaměstnanců:

- V souvislosti s transpozicí čl. 3 písm. b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/66/EU ze dne 15. 5. 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti (dále jen „směrnice 2014/66/EU“), definující pojem „**převedení**

v rámci společnosti“, je do ustanovení § 5 zákona o zaměstnanosti **doplněna definice pojmu „vnitropodnikové převedení“²⁶.**

- Cizinec, držitel povolení k pobytu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydané jiným členským státem EU, vnitropodnikově převedený na území ČR, který hodlá vykonávat zaměstnání pouze po dobu 90 dnů v kterémkoli období 180 dnů, **bude moci vykonávat zaměstnání pro zaměstnavatele na území ČR, ke kterému byl vnitropodnikově převeden, pouze na základě tohoto povolení a to podle ustanovení § 98 písm. s) zákona o zaměstnanosti.** V ostatních případech je takový cizinec oprávněn na území ČR pracovat ode dne vydání potvrzení o splnění podmínek pro vydání karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance do dne ukončení řízení o jeho žádosti.
- V souvislosti s transpozicí směrnice 2014/66/EU byla pro účely plnění informační povinnosti **doplněna definice zaměstnavatele o odštěpný závod.** Odštěpným závodem se podle tohoto ustanovení rozumí zahraniční právnická osoba nebo zahraniční fyzická osoba oprávněná podnikat na území ČR podle zvláštních právních předpisů.
- Zaměstnavatel má nově **informační povinnost vůči ÚP ČR** vyplývající z ustanovení § 87 odst. 1 a 2 zákona o zaměstnanosti i v případě držitele karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance. Dále je zaměstnavatel povinen informovat ÚP ČR, že nastala skutečnost, na jejímž základě se karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta nevyžaduje.
- Ustanovení § 98 zákona o zaměstnanosti definuje případy, kdy se karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebude vyžadovat.
- Podle ustanovení § 102 zákona o zaměstnanosti je **zaměstnavatel povinen vést evidenci držitelů karet vnitropodnikově převedených zaměstnanců,** kteří k němu byli převedeni, rovněž se rozšiřuje rozsah evidenční povinnosti krajské pobočky ÚP ČR o evidenci cizinců, kteří jsou držiteli karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance.
- **Rovněž se rozšiřuje rozsah poskytovaných údajů,** které jsou Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky povinni předávat MPSV, ÚP ČR, Státnímu úřadu inspekce práce (SÚIP) a oblastním inspektorátům práce pro výkon státní správy na úseku zaměstnanosti **o informace týkající se držitelů karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance.**

Komplexní úprava sezónního zaměstnávání vychází z transpozice Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/36/EU ze dne 26. února 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání jako sezónní pracovníci (dále směrnice 2014/36/EU).

- **Povolení k zaměstnání bude vydáváno na dobu maximálně 6 měsíců v kterémkoli období 12 měsíců po sobě jdoucích** a pouze, pokud bude předložena pracovní smlouva na dobu určitou²⁷, obsahující ustanovení, ze kterých jednoznačně vyplývá, že měsíční mzda, plat nebo odměna cizince nebude nižší než základní sazba měsíční minimální mzdy; týdenní pracovní doba musí v každém z obou základních pracovněprávních vztahů činit nejméně 15 hodin.

²⁶ Tímto pojmem se rozumí **výkon závislé práce cizincem, který je držitelem karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance** nebo povolení k pobytu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydaného jiným členským státem EU, na území ČR na pozici **manažera, specialisty** nebo **zaměstnaného stážisty** v odštěpném závodě se sídlem na území ČR, do něhož je cizinec převeden z obchodní korporace se sídlem mimo území členských států EU, k níž tento odštěpný závod náleží, nebo v obchodní korporaci se sídlem na území ČR, do níž je cizinec převeden z obchodní korporace se sídlem mimo území členských států EU, jež je vůči obchodní korporaci se sídlem na území ČR ovládací nebo ovládanou osobou nebo jsou obě tyto obchodní korporace ovládané stejnou ovládací osobou.

²⁷ Nebo dohoda o pracovní činnosti na dobu určitou nebo smlouva o smlouvě budoucí, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu na dobu určitou nebo dohodu o pracovní činnosti na dobu určitou.

- **Vyhláškou č. 322/2017 Sb., o stanovení seznamu odvětví zaměstnání**, která zahrnují činnosti závislé na ročním období (viz. kapitola II.2.1 Zákon o pobytu cizinců).

V ustanoveních § 89 odst. 2 věta první, § 95 odst. 3, § 100 písm. d) a v ustanovení § 147c písm. h) zákona o zaměstnanosti došlo ke sjednocení pojmů, kdy se namísto pojmu „povolení k pobytu na území ČR vydané podle zákona o pobytu cizinců na území ČR“, zavádí jednotně pojem „**oprávnění k pobytu na území ČR**“²⁸.

V ustanovení § 89 odst. 4 zákona o zaměstnanosti byla zavedena **tzv. fikce oprávnění k výkonu zaměstnání**, čímž se řeší situace, kdy v průběhu řízení o žádosti o prodloužení povolení k zaměstnání správní orgán nebude ve zvláště složitých případech schopen vyřídit žádost o prodloužení povolení k zaměstnání ve lhůtě 30 dnů a skončí platnost původního povolení k zaměstnání. Cizinec může tedy být v těchto případech zaměstnán pouze za předpokladu, že je oprávněn legálně pobývat na území ČR.

Stejně tak, jako se umožňuje držitelům povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání, aby si požádali pro účely výkonu zaměstnání o povolení k zaměstnání, je toto podle ustanovení § 89 odst. 5 zákona o zaměstnanosti umožněno i **držitelům povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování**.

V rámci sjednocení **požadavků pro vydání povolení k zaměstnání** byly rozšířeny náležitosti, které musí obsahovat žádost o vydání povolení k zaměstnání²⁹.

V ustanovení § 99 zákona o zaměstnanosti je provedena úprava v souvislosti s transpozicí směrnice 2014/36/EU ve smyslu **sjednocení důvodů pro nevydání povolení k zaměstnání**.

- Doplňují se stávající důvody, pro které nelze cizinci vydat povolení k zaměstnání, a to pokud jím předložené dokumenty byly získány podvodným způsobem, či padělány, pozměněny, nebo v nich byly uvedeny nepravdivé údaje, dále pokud jeho zaměstnavateli byla v období 4 měsíců předcházejících podání žádosti o povolení k zaměstnání pravomocně uložena pokuta za umožnění výkonu nelegální práce, anebo pokud byla jeho zaměstnavateli v období 3 měsíců předcházejících podání žádosti o vydání povolení k zaměstnání pravomocně uložena pokuta vyšší než 50 000 Kč za porušení povinnosti vyplývající z pracovněprávních předpisů nebo za porušení povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů, jejichž dodržování kontroluje SÚIP nebo oblastní inspektorát práce, anebo byl-li na majetek jeho zaměstnavatele na základě pravomocného rozhodnutí soudu prohlášen konkurs a tento konkurs doposud nebyl zrušen.

Volný přístup na trh práce mají nově i rodinní příslušníci člena diplomatické mise, konzulárního úřadu nebo rodinní příslušníci zaměstnance mezinárodní vládní organizace se sídlem na území ČR, a to bez ohledu na mezinárodní smlouvu, která by zajišťovala reciprocitu.

²⁸ Uvedené zajistí, že držitelé krátkodobých a dlouhodobých víz nebudou v právní nejistotě ohledně možnosti výkonu práce na základě víz a povolení k zaměstnání, protože v zákon o pobytu cizinců na území ČR rozlišuje povolení k pobytu a dlouhodobá a krátkodobá víza. Rovněž budou eliminovány problémy, které předchozí právní úprava působila osobám, které mají volný přístup na trh práce a do ČR cestují pouze na základě cestovního dokladu, případně osobám, které pobývají na území ČR (po dobu 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů) na základě oprávnění k pobytu vydaného některým členským státem EU.

²⁹ Nově musí být **doloženy: pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti nebo smlouva o smlouvě budoucí**, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti, doklady osvědčující odbornou způsobilost pro výkon požadovaného zaměstnání, u regulovaného povolání doklady dokládající splnění podmínek podle jiného právního předpisu.

V ČR jsou udělována dlouhodobá víza v zájmu ČR, která však do účinnosti novely zákona o zaměstnanosti neumožňovala cizinci vykonávat pracovní činnost na území ČR. Z tohoto důvodu je nově předmětné ustanovení upraveno tak, že **povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta se nebude vyžadovat v případě cizince, jehož výkon práce na území ČR je v zájmu ČR**. Tento zájem je písemně deklarován na úrovni člena vlády.

II.2.4 Zákon o dočasné ochraně cizinců

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců ve znění pozdějších předpisů upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany a jeho vycestování z území, řízení o udělení a odnětí oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území ČR a právní status cizince, který žádá o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany a cizince, kterému bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany. V roce 2017 nedošlo k novelizaci tohoto zákona.

II.2.5 Zákon o ochraně státních hranic České republiky

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ochraně státních hranic“) nabyl účinnosti dne 1. srpna 2016³⁰. V roce 2017 nedošlo k novelizaci tohoto zákona.

V návaznosti na nařízení Evropské komise a Rady (ES) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, zákon upravuje ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.

³⁰ Nahradil původní zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který již plně neodpovídal současnému zapojení ČR do schengenské spolupráce.

III. VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY

ČR provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. prosince 2007) **společnou vízovou politiku**. Základním dokumentem v této oblasti je **nařízení Rady (ES) č. 539/2001** ze dne 15. 3. 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Do společného rámce evropské politiky spadá oblast krátkodobých pobytů, tzn. pobyty do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů v rámci schengenského prostoru. MV sdílí s MZV gesci ve vízové politice, přičemž MZV má gesci hlavní.

Základním právním nástrojem pro vydávání krátkodobých (schengenských) víz je **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, ze dne 13. 7. 2009, o kodexu Společenství o vízech (tzv. vízový kodex)**. Vízový kodex je přímo použitelný právní předpis, který se stal součástí českého práva dnem vstupu v platnost, tj. 5. 4. 2010. Prováděcím předpisem k vízovému kodexu je „Příručka pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech“. Vízový kodex mj. upravuje postupy ve vízovém řízení, vyčísluje náležitosti k vízovým žádostem, definuje okolnosti zastupování a outsourcingu a další.

III.1 VÍZOVÁ POLITIKA

V roce 2017 došlo ke změně Nařízení (ES) č. 539/2001, v březnu vstoupilo v platnost přeřazení Gruzie z přílohy I do přílohy II a v červnu vstoupilo v platnost přeřazení Ukrajiny z přílohy I do přílohy II tohoto Nařízení. Tím došlo ke zrušení vízové povinnosti u těchto dvou zemí a několikaletý proces vízové liberalizace obou zemí byl úspěšně dokončen.

Kosovo ani Turecko, které byly také zmiňovány v souvislosti se zrušením vízové povinnosti, prozatím nesplnily stanovené podmínky a zůstávají na seznamu vízových zemí.

V souvislosti s nově liberalizovanými třetími zeměmi byla také **schválena nová podoba suspensivního mechanismu, který umožňuje pozastavení bezvízového režimu s jakoukoli třetí zemí na přechodné období³¹**, a to v případě zhoršení situace v oblasti nelegální migrace či bezpečnosti (podstatný nárůst odepření vstupu nebo žádostí o azyl s nízkou mírou uznávání nebo podstatný nárůst závažných trestných činů, které souvisejí se státními příslušníky dané bezvízové země), popř. pokud by daná země přestala plnit kritéria vyplývající z akčních plánů vízové liberalizace. Mezi sledovaná kritéria patří také kvalita spolupráce dané třetí země s unijními státy v oblasti zpětného přebírání osob.

Bezvízový režim pro občany Gruzie i Ukrajiny se týká **pouze držitelů biometrických pasů** pobývajících v EU do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů, **v případě ČR se bezvízový styk vztahuje pouze na pobyty za nevýdělečným účelem**. S případnými jednáními o možnosti bezvízového styku pro držitele cestovních pasů dalších zemí počítá EU až po zprovoznění velkých IT systémů umožňujících lepší kontrolu migrace.

III.1.1 Koncepce vízové politiky České republiky v roce 2017

Jedním z hlavních tří pilířů vízové politiky MZV v roce 2017 byla kontinuální snaha o navýšení objemu zpracovaných žádostí o pobytové tituly a zlepšení služeb pro žadatele.

Druhý pilíř v rozsahu krátkodobých víz se zaměřil na pokračování rozšíření sítě vízových center ve stávajících teritoriích (viz kapitola III.2.5 Vízový outsourcing) a finalizaci příprav na vysoutěžení dalších teritorií na základě výběrového řízení formou koncese. Tyto kroky

³¹ Změny příslušných pasáží o suspensivním mechanismu, který je rovněž upraven v Nařízení (ES) č. 539/2001 vstoupily v platnost v březnu 2017 souběžně s liberalizací Gruzie.

směřovaly především k ekonomické podpoře terciárního sektoru (tj. služeb v návaznosti na turismus). V případě žádostí o dlouhodobá víza a povolení k pobytu bylo snahou MZV podpořit soukromý sektor ve věci navýšení kapacit při přijímání žádostí o zaměstnanecké karty. V tomto ohledu byly v roce 2017 ve spolupráci s vybranými resorty implementovány dva úspěšné projekty v rámci Ukrajiny (více viz kapitola XII.2 Migrační projekty).

Třetím pilířem vízové politiky byla optimalizace pracovních postupů na vybraných zastupitelských úřadech za účelem navýšení kapacity i při omezených zdrojích a implementace dalších nástrojů na hloubkovou kontrolu podpůrných dokumentů předkládaných žadateli.

III.1.2 Limitované bezvízové dohody

Vízový kodex členskými státy na národní úrovni ponechává možnost stanovit výjimky z osvobození od vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty, zejména pokud se jedná o držitele diplomatických pasů, služebních pasů anebo zvláštních pasů.

V roce 2017 pokračovala jednání o limitovaných bezvízových dohodách mezi Českou republikou a následujícími zeměmi:

- Indie (pro držitele diplomatických pasů)
- Ekvádor (pro držitele diplomatických pasů)
- Namibie (pro držitele diplomatických i služebních pasů)

III.1.3 Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže

ČR bilaterálně sjednává s některými vybranými státy tzv. dohody o pracovní dovolené mládeže. Dohody jsou v primární gesci MZV. Cílem těchto dohod je dát možnost mladým lidem (zpravidla do 30 let) z jednoho smluvního státu navštívit a blíže poznat druhý smluvní stát. V rámci tohoto pobytu je cizincům kromě turistických, kulturních, studijních a dalších aktivit umožněno také krátkodobé zaměstnání ve zjednodušeném režimu.

Česká republika takto v minulosti sjednala předmětné dohody s Kanadou, Novým Zélandem, Koreou, Izraelem a Tchajwanem. **V průběhu roku 2017 bylo podepsáno Memorandum o porozumění o pracovní dovolené s Austrálií**, před podpisem jsou dohody o pracovní dovolené s Japonskem a Hongkongem.

III.1.4 Dohody o volném obchodu

ČR se účastní jednání o textu dohod o volném obchodu na unijní úrovni, které sjednává Evropská komise. Uvedené dohody obsahují kapitolu, tzv. Mode 4, která se týká vstupu a pobytu vybraných kategorií poskytovatelů služeb na území smluvních stran. Pro tyto poskytovatele služeb se uplatňují zpravidla odlišné konstrukce pobytů ve srovnání se schengenským *acquis* a jejich cílem je usnadnit pobyt oprávněných osob na území druhé smluvní strany. MV ČR je pro tuto oblast připomínkovým místem.

V roce 2017 byly projednávány **dohody o volném obchodu se zeměmi MERCOSUR³²**, Japonskem, Arménií, Austrálií, Novým Zélandem, Indonésií, Mexikem, Tureckem a vícestranná dohoda TiSA (Trade in Services Agreement). S Kanadou bylo zahájeno v roce 2017 prozatímní provádění dohody o volném obchodu CETA.

³² Mercado Común del Sur - sdružení volného obchodu pro státy Jižní Ameriky, členy jsou Argentina, Brazílie, Bolívie, Chile, Ekvádor, Guyana, Kolumbie, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela.

III.2 PRAKTICKÝ VÝKON

III.2.1 Novelizace Vízového kodexu

V oblasti společné vízové politiky bylo **ukončeno projednávání novelizovaného znění tzv. vízového kodexu**. Jelikož se dlouhodobě nedařilo nalézt kompromis mezi Evropskou komisí a Evropským parlamentem a také došlo k zásadnímu odklonu od původního záměru samotného recastu (facilitaci za účelem ekonomické stimulace EU) se EK rozhodla návrh stáhnout a přislíbila předložit nový v prvním čtvrtletí roku 2018. **Nový návrh by měl lépe reflektovat poslední vývoj v bezpečnostní a migrační oblasti a také se více zaměřit na propojení mezi vízovou a readmisní politikou**. Spolu s vízovým kodexem EK také stáhla návrh na zavedení tzv. cestovních víz, který nenašel mezi členskými státy podporu.

Jedním z řešených témat bylo využití vízové politiky v případě nespolupráce třetí země v oblasti návratů. Na evropské úrovni byl **schválen první dokument společného postupu při zavádění restrikcí v oblasti vízové politiky, a to vůči Bangladéši**. Do budoucna se uvažuje i o aplikaci vízových restrikcí na další vybrané třetí země. Diskuze ve vízové oblasti se pak zejména za estonského předsednictví soustředila na možnosti modernizace vízového procesu, konkrétně jeho digitalizaci, a to jak v podobě zavedení elektronické podoby vízového štítku, tak umožnění podávat žádost o schengenské vízum online. O těchto možnostech se bude dále diskutovat po další podrobné analýze a reálně se o zavedení těchto nových instrumentů uvažuje až po spuštění systémů EES a ETIAS.

III.2.2 Dopad zavedení legislativních opatření na vízovou praxi České republiky

V roce 2017 bylo ve vízové praxi patrné zvýšení administrativní náročnosti vízového a pobytového procesu zejména v důsledku zavedení soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení krátkodobého (schengenského) víza, nárůstem žádostí o dlouhodobý pobyt, které jsou zpracovávány v rámci správního řízení, které je časově náročnější, a s tím související následné úkony účastníků/žadatelů, tj. podávání stížností, rozkladů a následných žalob.

Rovněž došlo k výraznému navýšení počtu přijatých žádostí o všechny druhy pobytových titulů (krátkodobá schengenská víza +29,4 %, dlouhodobá víza +8,5 %, dlouhodobé pobyty +75,3 %), a to za nezměněné personální kapacity vízových úseků zastupitelských úřadů ČR i Vízového odboru.

III.2.3 Systém VISAPOINT

V návaznosti na rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 7AZS 227/2016 a 10 AZS 153/2016 a v souvislosti s vypršením smlouvy uzavřené s poskytovatelem služeb registračního systému VISAPOINT bylo na úrovni vedení MZV rozhodnuto o ukončení činnosti systému VISAPOINT určeného k objednání na podání žádosti o udělení krátkodobého a dlouhodobého víza a povolení k pobytu, a to s účinností k 31. října 2017.

Od 1. prosince 2017 probíhá registrace na podání žádosti na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí formou telefonické či emailové registrace, případně kombinací obou způsobů.

III.2.4 Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz

V zájmu rozšíření konzulárního pokrytí pro vydávání krátkodobých (schengenských) víz ve třetích zemích rozšířila ČR v roce 2017 dosavadní dohody o zastupování s Maďarskem (ČR je

zastupována Maďarskem v Ho-či-Minově Městě). Z důvodu otevření vlastního vízového úseku bylo ukončeno zastupování ČR Slovenskem v Nairobi.

S cílem vyjít vstříc jiným členským státům začala ČR zastupovat v Bagdádu Polsko a Belgie, ovšem pouze pro držitele diplomatických a služebních pasů. Francie vypověděla zastupování ČR na Fidži z důvodu uzavření vízového úseku.

Celkově lze konstatovat, že MZV postupuje zcela v souladu se záměrem evropské vízové politiky, tedy zabezpečit co největší dostupnost konzulátů členských států občanům třetích zemí. MZV v souvislosti se snahou o udržení dostatečné kvality, a také kvůli předcházení případným problémům, provádí každoroční vyhodnocení zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz. Zastupování je jednoznačně přínosem a MZV neustále jedná s členskými státy o rozšíření na další destinace.

III.2.5 Vízový outsourcing

MZV v některých destinacích spolupracuje při přijímání vízových žádostí s externími poskytovateli služeb (outsourcing prostřednictvím vízových center). Vízová centra nabízí žadatelům větší pohodlí a flexibilitu při podávání vízových žádostí. Umožňují např. žadatelům z oblastí vzdálených od hlavních měst, kde běžně sídlí zastupitelské úřady, podat žádost blíže svého bydliště. Vízová centra obvykle rovněž přijímají žádosti bez předchozího objednání. Prostřednictvím vízových center lze podat **pouze žádosti o krátkodobá (schengenská) víza**. Možnost podání vízové žádosti přímo na konzulárním úřadu zůstává zachována.

V roce 2017 bylo jednou z priorit MZV rozšíření počtu stávajících vízových center či zahájení jejich činnosti pro příjem žádostí o krátkodobé (schengenské) vízum. Tento proces byl zahájen v roce 2015 za účelem navýšení kapacity a služeb vízově-konzulárních úseků jednotlivých ZÚ a aktivity v roce 2017 byly odvislé od tohoto procesu:

- ZÚ ČR v Teheránu zahájilo spolupráci s externím poskytovatelem služeb v Teheránu.
- ZÚ ČR v Bejrútu zahájilo spolupráci s externím poskytovatelem služeb v Bejrútu.
- ZÚ ČR v Manile zahájilo spolupráci s externím poskytovatelem služeb v Manile.

V roce 2018 se předpokládá zahájení spolupráce s externím poskytovatelem služeb v Ghaně, v Indonésii, v Mongolsku a Tádžikistánu.

Rovněž byly zahájeny přípravy pro výběrové řízení v roce 2018 na outsourcing pro následující destinace: Alžír, Arménie, Bhútán, Botswana, Egypt, Fidži, Irák, Katar, Maroko, Nepál, Pákistán, Senegal, Tunis, Turkmenistán a Vietnam.

III.2.6 Vízový informační systém

Vízový informační systém (VIS) je elektronický databázový informační systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). VIS vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity. Zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele, tj. údaje kdy, kde a s jakým výsledkem žadatel již o vízum žádal. Díky VIS je prakticky znemožněn tzv. „visa shopping“, tj. podávání opakovaných žádostí na konzulátech různých členských států a obcházení kritérií pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti. Pomocí otisků prstů uchovávaných ve VIS bude také eliminováno riziko záměny identity ve vízovém procesu, cestování tzv. „na podobu“ či falšování víz, a dojde k zefektivnění kontrol na hranicích.

V roce 2016 byl dokončen celosvětový roll-out VIS, který je plně v provozu. Nedílnou součástí VIS je systém na porovnávání otisků prstů VIS/BMS a VIS Mail 2, který nahradil původní konzultační síť VISION umožňující provádět tzv. konzultace k žádostem o vízum, a nepovinnou součástí tzv. VIS Mail 1 sloužící k výměně doplňujících informací k vízovým žádostem. Národní řešení VIS v ČR zahrnuje jak systém NS-VIS provozovaný PČR, tak systém EVC provozovaný ze strany MZV.

Během roku 2017 probíhala intenzivní komunikace s agenturou eu-LISA ohledně některých špatně implementovaných nebo nevyužívaných funkcionalit systému VIS. Některé se podařilo v mezidobí napravit, zbývající se týkají národní součásti VIS, kterou spravuje MZV. Nedostatky, které byly identifikovány ze strany eu-LISA i některé další problémy byly potvrzeny i během autoevaluace vnějších hranic s částečným překryvem do autoevaluací části vízového procesu, který spadá pod MV, respektive ŘSCP. Ke zjištěným problémům byla přijata odpovídající opatření.

III.2.7 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

Za rok 2017 bylo na ZÚ ČR celkem **přijato 623 506 žádostí o krátkodobá víza** (tj. o 133 595 více než v roce 2016). Celkový **počet udělených krátkodobých víz činil 595 329** (tj. o 124 623 více než v roce 2016). Počet zamítnutých žádostí o krátkodobé vízum činil celkem 27 931 (tj. 4,5 %).

Nejvytíženějšími zastupitelskými úřady či generálními konzuláty ČR v roce 2017 v celkovém objemu všech žádostí (tj. všech pobytových titulů) byly úřady v Moskvě (241 621), Lvově (56 046), Pekingu (53 974), Šanghaji (37 083) a Kyjevě (30 727)³³.

V těchto pěti destinacích byl i nejvyšší počet udělených víz. Z uvedeného je patrné, že výrazný objem se soustředí ve třech teritoriích – Rusko, Čína a Ukrajina.

Nejvytíženější zastupitelské úřady České republiky v roce 2017

ZÚ	Celkem		krátkodobá víza		dlouhodobá víza		povolení k pobytu	
	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno
Moskva	241 621	239 267	239 141	237 578	1 584	1 151	896	538
Lvov	56 046	50 792	46 612	44 003	1 132	653	8 302	6 136
Kyjev	30 727	27 033	27 393	24 867	1 336	892	1 998	1 274
Peking	53 974	51 041	53 409	50 584	383	327	182	130
Šanghaj	37 083	35 693	36 667	35 374	114	92	302	227

Zdroj: MZV

III.2.8 Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS³⁴

Ve snaze pomoci organizovaným skupinám cestovat z Číny do zemí EU v souladu s předem stanoveným cestovním programem, MMR vydává Seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je uzavřena smlouva o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda

³³ Zastupitelské úřady ČR v Moskvě, Pekingu a Kyjevě, generální konzuláty ČR ve Lvově a Šanghaji.

³⁴ Vláda České republiky přijala dne 22. prosince 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky. Tímto usnesením bylo také uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která bude koordinovat, monitorovat a vyhodnocovat plnění povinností obsažených v Memorandu ADS. Tato skupina je složena ze zástupců ministerstev pro místní rozvoj, vnitra a zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrženém tématu k jednání).

ADS. K aktualizaci seznamu dochází 2x ročně (duben, říjen), je zasílán jednotlivým zúčastněným stranám a je uveřejněn na webových stránkách MMR. **Za rok 2017 bylo celkem uzavřeno 31 Smluv s cestovními agenturami a cestovními kanceláři.**

V roce 2017 bylo Českou republikou **vydáno v rámci Memoranda ADS 49 872 víz** státním příslušníkům Číny, tj. 49,2 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů těmto státním příslušníkům a 8,4 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů ve sledovaném roce.

III.2.9 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2017

V roce 2017 pokračovala realizace „Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky“ ze dne 13. 2. 2009, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2010. Vyslaní styční důstojníci byli obsazováni z řad PČR a zaměstnanců MV, a to na ZÚ ČR v následujících státech: Ukrajina, Rusko, Arménie, Nigérie, Srbsko, Bulharsko, Indie, Makedonie a Vietnam. Výběr destinací určovaly operativní a cyklické výzvy. V rámci Ukrajiny se jednalo i mj. o řešení krajanské problematiky, destinace v rámci EU byly často spojovány s pokračující migrační vlnou a neevropské destinace byly identifikovány v souvislosti s cíleným zaměřením.

IV. SCHENGEN

IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE

IV.1.1 Situace na vnitřních hranicích

Po bouřlivém roce 2015 se situace na vnitřních hranicích ČR v průběhu roku 2016 a 2017 postupně uklidnila. ČR v roce 2017 prošla schengenským hodnocením vnitřních hranic (neohlášená návštěva), ze kterého nevyplývala pro ČR žádná doporučení.

IV.1.2 Dočasné zavedení ochrany vnitřních hranic

V souvislosti se stále neuspokojivou bezpečnostní situací v Evropě ovlivněnou migrační krizí a teroristickými útoky pokračovaly v roce 2017 některé státy v provádění dočasných kontrol na vnitřních hranicích. Německo, Rakousko, Dánsko, Švédsko a Norsko pokračovaly ve znovuzavedení ochrany svých vnitřních hranic na základě doporučení Rady podle čl. 29 Schengenského hraničního kodexu (původní doporučení Rady z 12. května 2016 bylo postupně třikrát prodlouženo, naposledy do 11. listopadu 2017). Po tomto termínu již prodloužení znovuzavedení podle čl. 29 Schengenského hraničního kodexu nebylo možné, uvedené státy na předchozí znovuzavedení nicméně navázaly znovuzavedením podle čl. 25 Schengenského hraničního kodexu. Ve Francii probíhaly v rámci stavu nouze vyhlášeného po teroristických útocích v listopadu 2015 kontroly na vnitřních hranicích až do 31. října 2017. Po skončení stavu nouze Francie pokračuje v kontrolách na vnitřních hranicích podle čl. 25 Schengenského hraničního kodexu s odkazem na přetrvávající hrozbu terorismu.

IV.1.3 Národní schengenský plán

Vyhodnocování Národního schengenského plánu 2014 probíhá každý rok a předkládá se formou *Zprávy o plnění Národního schengenského plánu* střídavě Koordinačnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci (v letech 2015, 2017 a 2019) a vládě České republiky (v letech 2016, 2018 a 2020). Jedná se o kontinuální proces monitorování plnění schengenských standardů.

V dubnu 2017 byla předložena Koordinačnímu orgánu *Třetí zpráva o plnění*, která v sobě obsahovala vyhodnocení plnění jednotlivých úkolů a zároveň byla zahájena příprava *Čtvrté zprávy o plnění*³⁵. Plán představuje základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem tohoto plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení. Plán má dále do budoucna vytvořit vizi pro další rozvoj schengenského acquis, včetně posouzení finanční náročnosti a vytvoření národní strategie pro potřeby sestavování státního rozpočtu a využívání zdrojů EU.

IV.1.4 Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice

Dne 7. dubna 2017 vstoupilo v účinnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/458 ze dne 15. března 2017, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399 s ohledem na posílení kontrol na vnějších hranicích za použití příslušných databází. Hlavním cílem této revize Schengenského hraničního kodexu je zajistit **na vnějších hranicích schengenského prostoru systematické kontroly osob požívajících právo na volný pohyb podle práva Evropské unie** (tj. občanů EU a jejich rodinných příslušníků, kteří nejsou občany EU) v databázích dokladů i osob,

³⁵ *Čtvrtá zpráva o plnění Národního schengenského plánu* byla projednána vládou ČR a schválena usnesením č. 279 ze dne 30. dubna 2018.

včetně ověřování biometrických informací, a to při plném využití technických řešení tak, aby nedocházelo k narušení plynulosti pohybu. Česká republika na všech svých hraničních přechodech (mezinárodních letištích) kontroluje systematicky všechny cestující v relevantních databázích na vstupu i výstupu, jak požaduje novela Schengenského hraničního kodexu.

Dne 29. prosince 2017 vstoupilo dále v účinnost **nařízení týkající se Systému vstupu/výstupu (Entry/Exit Systém-EES)**:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/222 ze dne 30. listopadu 2017, kterým se zřizuje Systém vstupu/výstupu (EES) pro registraci údajů o vstupu a výstupu a údajů o odepření vstupu, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí překračující vnější hranice členských států, kterým se stanoví podmínky přístupu do systému EES pro účely vymáhání práva a kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 767/2008 a (EU) č. 1077/2011
- a související nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2226 ze dne 30. listopadu 2017, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, pokud jde o používání Systému vstupu/výstupu (EES).

Cílem Systému vstupu/výstupu (EES) bude zmírnit zdržení při hraniční kontrole a zlepšit kvalitu hraničních kontrol státních příslušníků třetích zemí, zajistit systematickou a spolehlivou identifikaci osob, které překročily dobu povoleného pobytu v schengenském prostoru (tzv. overstayerů) a posílit vnitřní bezpečnost a boj proti terorismu a závažné trestné činnosti. Systém EES by měl být uveden do provozu v roce 2020.

V roce 2017 pokračovalo projednávání návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU), kterým se zřizuje **Evropský informační systém pro cestovní povolení (ETIAS)**. Hlavním cílem návrhu je vytvoření automatického unijního informačního systému, v němž budou evidovány údaje o státních příslušnících třetích zemí, kteří nepodléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v členských státech. Systém ETIAS by měl shromažďovat a efektivně vyhodnocovat informace o těchto cestujících ještě před uskutečněním jejich zamýšlené cesty do EU, čímž by měl přispět k identifikaci možných migračních, bezpečnostních a zdravotních rizik spojených s touto kategorií osob. Po státních příslušnících třetích zemí, kteří jsou pro krátkodobé pobyty osvobozeni od vízové povinnosti, tak bude požadováno splnění nové podmínky vstupu v podobě cestovního povolení, bez něhož by jim měl být na vnějších hranicích až na výjimky vstup odepřen.

Dne 27. září 2017 předložila Evropská komise v reakci na výzvu Dánska, Německa, Rakouska, Norska a Francie návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399 (Schengenský hraniční kodex) v souvislosti s **pravidly použitelnými pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic**. Cílem navrhované změny je:

- prodloužit časová omezení dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic tak, aby se umožnilo členským státům přijmout, pokud to bude nezbytné, opatření potřebná jako reakce na závažnou hrozbu pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost;
- zavést lepší procesní záruky, aby rozhodnutí o znovuzavedení ochrany vnitřních hranic nebo jeho prodloužení bylo založeno na řádném posouzení rizik a bylo prováděno po konzultaci s členskými státy, které tímto opatřením budou dotčeny.

IV.1.5 Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky

IV.1.5.1 Rozšíření schengenského prostoru

Vstup do schengenského prostoru nadále zůstává uzavřen Bulharsku a Rumunsku. Obě země sice úspěšně prošly procesem schengenského hodnocení, na politické úrovni však jsou proti

jejich vstupu především Německo a Nizozemí. Chorvatsko zahájilo proces přípravy na plné zapojení do schengenské spolupráce a v letech 2016 a 2017 bylo hodnoceno v celé řadě oblastí.

IV.1.5.2 Agentura eu-LISA

Dne 1. prosince 2012 začala plnit své úkoly Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA). V roce 2013 Agentura převzala odpovědnost za provozní řízení rozsáhlých informačních systémů podporujících činnost odpovědných úřadů v této oblasti (SIS II, VIS, Eurodac). Sídlo Agentury je v Tallinnu.

V roce 2017 se uskutečnila celkem 3 zasedání Správní rady a 4 jednání poradních skupin pro SIS II, VIS a Eurodac, které projednávaly dokumenty týkající se provozních záležitostí agentury, informačních systémů, řešení akutních problémů a plánování aktivit do budoucna. V současné době je projednáváno nařízení rozšiřující mandát agentury eu-LISA na základě nově připravovaných informačních systémů. V návaznosti na schválení nařízení o Systému vstupu/vstupu (EES) zahájila eu-LISA práce na implementaci tohoto informačního systému.

IV.1.5.3 Schengenský informační systém

V prosinci 2016 Evropská komise představila návrh **legislativního balíčku k revizi Schengenského informačního systému (SIS)**, skládajícího se z nařízení pro policejní a justiční spolupráci v trestních věcech, hraniční kontroly a navrácení neoprávněně pobývajících příslušníků třetích zemí, který by měl efektivněji přispívat k boji proti terorismu, přeshraniční kriminalitě a nelegální migraci. Revize se týká zejména doplnění nových funkcionalit systému, jakými jsou např. rozšíření využívání biometrických údajů, či zavedení tzv. dotazovací kontroly, která je mezistupněm mezi skrytou a zvláštní kontrolou a měla by napomoci při boji se závažnou trestnou činností a terorismem. Zcela novým nástrojem je využívání SIS pro účely navrácení, který má sloužit k monitorování efektivity a výměně informací v návratovém procesu. V listopadu 2017 byl zahájen dialog s Evropským parlamentem.

IV.1.5.4 Balíček interoperability

Dne 12. prosince 2017 předložila Evropská komise návrhy nařízení, které obsahují dlouho avizované řešení interoperability mezi informačními systémy EU v oblasti migrace a vnitřní bezpečnosti. Tato nová funkcionalita má přispět k vyšší míře efektivity využívání informačních zdrojů, a tím pomoci lépe se vyrovnat s aktuálními problémy v oblasti bezpečnosti a boje s nelegální migrací. Interoperabilita se v navrhované podobě týká celkem tří stávajících (Schengenský informační systém /SIS/, Eurodac a Vízový informační systém /VIS/) a tří připravovaných centralizovaných systémů EU (Systém vstupu/výstupu /EES/, Evropský informační systém pro cestovní povolení /ETIAS/, Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí /ECRIS-TCN/). Dále zahrnuje i databáze Interpolu (odcizené a ztracené cestovní doklady /SLTD/, cestovní doklady související se záznamy /TDAWN/) a data Europolu v míře nezbytné pro boj se závažnou trestnou činností a terorismem a pro fungování systému ETIAS.

IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici³⁶

V roce 2017 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech 7 171 508 osob**. Ve srovnání s rokem 2016 je evidován výrazný nárůst, a to o cca 1,1 mil. osob (tj. +18,7 %). Z uvedeného počtu se jednalo v 58 % o občany EU a ve 42 % o občany třetích zemí. V rámci jednotlivých měsíců je nejvíce osob odbaveno v období od června do září, tedy v turistické sezóně. Z hlediska letišť vede statistiku naše největší letiště *Václava Havla Praha*, které se na celkovém počtu odbavených osob podílí 92 %. Druhé v pořadí je letiště Brno – Tuřany se 4 %. Třetí místo patří letišti Ostrava – Mošnov (2,5 %). Po 1 % má letiště Pardubice a 0,5 % Karlovy Vary.

Počet odbavených osob na vnější schengenské hranici ČR – dle kategorie osob – porovnání rok 2015/2016

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odbaveno osob na VSH ČR (přílet + odlet)	6 042 744	100,0	7 171 508	100,0	18,7	1 128 764
z toho						
občané EU	3 569 430	59,1	4 139 462	57,7	16,0	570 032
občané 3. Zemí	2 471 804	40,9	3 030 204	42,3	22,6	558 400
ostatní*	1 510	0,0	1 842	0,03	22,0	332

Zdroj: IS KODOX

*osoby bez STP a osoby, u kterých byla z dokladu STP načtena chybně, a proto nemohlo dojít k zařazení k určující kategorii osoby

Z hlediska státních příslušností vedli v počtu odbavených osob (přílet i odlet) na vnější schengenské hranici **občané ČR** (cca 2 455 000 osob, tj. 34 %), dále následovali státní příslušníci **Velké Británie** (cca 1 mil. osob, tj. 14 %), **Ruska** (1 mil. osob, tj. 14 %), **Izraele** (388 tis. osob, tj. 5 %) a **Korejské republiky** (262 tis. osob, 4 %). K největším početním meziročním nárůstům došlo u občanů ČR (cca +456 tis. osob, tj. +23 %) a Ruska (cca +255 tis. osob, tj. +33 %). **Vysoké početní (třetí v pořadí) i procentuální zvýšení je evidováno u občanů Číny** (cca +100 tis. osob, tj. +78 %). Meziroční poklesy jsou pouze v nízkých počtech, největší je vykázán u občanů Kuvajtu (6 485 osob, -4 281, tj. -39,8 %).

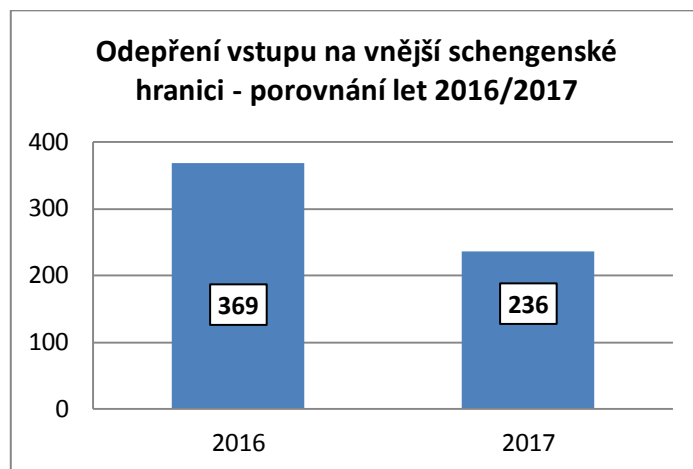
IV.2.2 Odepření vstupu na vnější schengenské hranici

Odepření vstupu je právní institut, který umožňuje zamezení vstupu státním příslušníkům třetích zemí na území smluvních států. Jedná se o opatření, kdy státnímu příslušníku třetí země, u něhož bylo v rámci hraniční kontroly na vstupu na území zjištěno, že nesplňuje všechny podmínky vstupu³⁷, je rozhodnutím odepřen vstup na území členských států. V rámci odepření vstupu tak vzniká leteckému dopravci povinnost zajistit dopravu cizince zpět na území třetích států. V roce 2017 byl **236 osobám odepřen vstup** na vnější schengenské hranici ČR. V porovnání

³⁶ Od roku 2012 je oblast odbavených osob vyhodnocována v systému KODOX. Tento systém je od listopadu 2011 využíván při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích jako jediný lustrační systém. Systém umožňuje lustrace v systémech PATROS, DBO, CIS, ICIS (Interpol), SIS, CS a NS VIS, načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi, porovnání otisků prstů vůči systému VIS a v budoucnu bude načítat otisky prstů uložených v cestovním dokladu. Systém obsahuje i řadu podpůrných funkcionalit, jako je například právě statistika cestujících přes vnější schengenské hranice.

³⁷ Vymezené v čl. 5 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu (a zároveň se nejedná o osobu požívající právo Společenství na volný pohyb či nejde o osobu, která patří do kategorie osob uvedených v čl. 5 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu).

s rokem 2016 došlo ke snížení počtu o více jak třetinu (-133, tj. -36 %). V rámci dlouhodobého vývoje se jedná od roku 2008 (prosinec 2007 vstup ČR do Schengenu) o druhý nejnižší roční počet (nejnižší v roce 2012: 191 osob a nejvyšší v roce 2015: 469 osob). Kromě jedné osoby byl vstup odepřen na našem největším mezinárodním letišti Václava Havla Praha.

Zdroj: ŘSCP

Kromě dvou osob (státní příslušník Bulharska a Slovenska) byl vstup odepřen státním příslušníkům ze třetích zemí. První místo ve statistice obsadili tzv. **uprchlíci dle Konvence 1951**³⁸ (35 osob, tj. 14,8 %), jejichž počet se v meziročním srovnání snížil o 14 osob (tj. -28,6 %). Tyto osoby převážně cestují z Velké Británie a nedisponují platným vízem. Na druhém místě jsou státní příslušníci **Ruska** (25 osob, tj. 10,6 %), u nichž je evidováno zvýšení o 6 osob (tj. +31,6 %). Většina z nich přicestovala z Ruska a nejčastějším důvodem odepření vstupu bylo neprokázání se platným vízem nebo povolením k pobytu. Na třetím místě se umístili státní příslušníci **Číny** (22 osob, tj. 9,3 %), u kterých je vykázán nárůst o 10 osob (tj. +83,3 %). Vstup jim byl odepírán zejména na přiletu z Ruska a Velké Británie. Čtvrté místo náleží státním příslušníkům **Gruzie** (18 osob, tj. 7,6 %, +2 osoby), u kterých byl hlavním důvodem odepření jejich záznam v evidenci (např. SIS) jakožto osoby, které má být vstup odepřen. Nejčastěji byli odhalováni na přiletu z Turecka a Ukrajiny. Na páté pozici jsou státní příslušníci **Ukrajiny** (15 osob, tj. 6,4 %, +4 osoby), kteří cestovali hlavně z Ukrajiny a neměli platná víza nebo povolení k pobytu. Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu odepřených osob podílí zhruba z 50 %, ostatních 50 % náleží dalším 41 státním příslušnostem. V meziročním porovnání je **největší nárůst vykázán u občanů Číny**, ačkoli se jedná o nízký počet (+10 osob), naopak nejvyšší pokles je evidován u občanů Ázerbájdžánu (1 osoba v roce 2017 oproti 72 v roce 2016) a Iráku (15 osob, -19 osob, tj. -55,9 %).

³⁸ Držitelé tzv. uprchlického pasu, tj. cestovního pasu označeného textem "Úmluva z 28. července 1951" ("Convention of 28 July 1951"), vydaného v souladu s Úmluvou o právním postavení uprchlíků z 28. července 1951.

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Cizinci vrácení z HP na přiletu do ČR	369	100,0	236	100,0	-36,0	-133
z toho TOP 5 st. příslušností						
uprchlíci dle Konvence 1951	49	13,3	35	14,8	-28,6	-14
Rusko	19	5,1	25	10,6	31,6	6
Čína	12	3,3	22	9,3	83,3	10
Gruzie	16	4,3	18	7,6	12,5	2
Ukrajina	11	3,0	15	6,4	36,4	4

Zdroj: ICP ML

Z hlediska příletových destinací **převládají lety z Velké Británie** (55 osob, tj. 23,3 %), **Turecka** (50, tj. 21,2 %) a **Ruska** (41, tj. 17,4 %). Největší meziroční změna je evidována u příletů z Turecka, a to pokles o 84 osob (tj. -62,7 %), kdy meziročně klesl počet u občanů Ázerbájdžánu a Iráku.

Z celkového počtu důvodů odepření vstupu (243 důvodů, kdy v jednom rozhodnutí může být více důvodů) bylo **nejčastějším důvodem neplatné vízum nebo povolení k pobytu** (122 důvodů, tj. 50,2 %), s odstupem následoval **záznam v evidenci** (např. SIS), že osobě má být odepřen vstup (39, tj. 16,0 %), a **neprokázání se příslušnými doklady prokazujícími účel a podmínky pobytu** (33, tj. 13,6 %). U důvodu neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu (používání fiktivní rezervace hotelu, letu, storna objednávky aj., kdy osoba disponuje platným vízem) došlo meziročně k největšímu poklesu (-107, tj. -76,4 %), kdy v minulém roce se u tohoto důvodu jednalo hlavně o občany Ázerbájdžánu a Iráku.

IV.2.2.1 Specifické jevy v oblasti vnější schengenské hranice

Po krátké pauze se začaly opět vyskytovat případy **zneužití tranzitního prostoru** u státních příslušníků Kuby, kteří pak následně na našem území žádali o mezinárodní ochranu. V roce 2017 jich bylo zjištěno celkem 22 (v roce 2016: 5, v letech 2015 až 2014 nebyl zjištěn žádný státní příslušník Kuby). Většinou přicestovali z Ruska (18 osob, místo dřívější trasy přes Moskvu využili k nástupu letiště v Kazani a Ufě), v menší míře ze Srbska (4 osoby). Jako cíl své cesty 15 osob deklarovalo Bělorusko (Minsk) a 7 osob Makedonii.

ŘSCP věnuje zvýšenou pozornost **držitelům cestovních dokladů pro uprchlíky vydaných na základě Úmluvy z 28. července 1951 (uprchlíci dle Konvence 1951)**. V druhé polovině roku 2017 bylo na ICP ML *Václava Havla Praha* zjištěno 90 případů, kdy držitelé uvedených dokladů cestovali do zemí svého původu nebo tito cizinci v zemích svého původu pobývali, a to i opakovaně. Cesty těchto cizinců mohou být nejen nebezpečné pro uvedené osoby, ale mohou být potenciálně nebezpečné pro státy EU/Schengenu (terorismus, organizovaný zločin, zejm. převaděčství apod.). Informace o cestách uprchlíků do zemí původu jsou předávány jak zahraničním partnerům (které cestovní doklady pro uprchlíky vydávají), tak OAMP v případě, že cizinci priznala právo na mezinárodní ochranu ČR. Byli zjištěni především držitelé cestovních dokladů vydaných Německem (34), Rakouskem (28) a Českou republikou (18). Z hlediska státní příslušnosti uprchlíků šlo především o státní příslušníky Iráku (35), Ruska (9) a Sýrie (8). Z celkového počtu jich 45 cestovalo samostatně a 45 ve skupinkách (2 až 4 osoby). Ve skupinách cestovali především rodinní příslušníci. Z uvedeného počtu uprchlíků bylo 51 mužů, 23 žen a 14 dětí (do 15 let)³⁹.

³⁹ Dva cizinci nebyli pod žádnou kategorií podřazeni.

V. LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

V.1 DRUHY POBYTU

Zákon o pobytu cizinců dělí pobyt cizinců na území ČR na kategorie **přechodný pobyt na území a trvalý pobyt na území**.

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území ČR zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší občané států tvořících Evropskou unii⁴⁰ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru⁴¹, a občané Švýcarska (dále jen „**občané EU**“). Obdobné postavení požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. třetích států**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 3 měsíců) na území ČR vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky EU⁴². Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území ČR dále také nepotřebují např. držitelé dokladu o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU nebo občané třetích zemí – rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení k přechodnému či trvalému pobytu na území jiného členského státu EU.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 3 měsíce) v ČR musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v ČR po dobu nepřesahující 1 rok, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic⁴³ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území ČR pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem vědeckého výzkumu**⁴⁴, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem zaměstnání** (zaměstnanecká karta nebo modrá karta) a povolení k dlouhodobému pobytu **rezidenta jiného členského státu**

⁴⁰ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Recko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie

⁴¹ Norsko, Island, Lichtenštejnsko

⁴² Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. 3. 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

⁴³ Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. 9. 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. 12. 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. 4. 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří se stali obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. 11. 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajících rezidenty.

⁴⁴ O vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu je oprávněn na zastupitelském úřadu požádat cizinec, který uzavřel s českou výzkumnou organizací tzv. „dohodu o hostování“ a na území ČR hodlá přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V průběhu pobytu v ČR (na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu) vydané za jiným účelem může výzkumný pracovník podat MV žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu přímo na území.

EU⁴⁵. Speciálním pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je garantováno Smlouvou o fungování Evropské unie. Občané EU mohou na území ČR vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně i pro tuto kategorii cizinců jsou zákonem vytvořeny pobytové tituly – **potvrzení o přechodném pobytu a povolení k trvalému pobytu**. Žádat o povolení některého z uvedených druhů pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo. Chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 3 měsíce, má právo požádat o vydání **potvrzení o přechodném pobytu**. Jedná se o potvrzení, které má za cíl zejména ulehčit občanům EU jednání s úřady a institucemi v ČR.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci EU tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 3 měsíců), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států EU a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové. Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem EU, je povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území ČR po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR, např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele. Rodinný příslušník občana ČR může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území ČR v případě, že rodinná vazba na občana ČR trvá alespoň jeden rok.

Pro cizince ze třetích zemí je v souladu s předpisy EU zavedena kategorie „**právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území**“. Tento status je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu v ČR udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. Z vnitrostátního hlediska nemá tento statut zásadní význam. Významným se statut stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu EU. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

V.2.1 Řízení o udělení krátkodobého víza

Za rok 2017 bylo na ZÚ ČR celkem **přijato 623 506 žádostí o krátkodobá víza** (tj. o 154 492 více než v roce 2016, tj. +32,9 %). Největší objem z uvedeného čísla činil účel turismus, a to 419 492 žádostí o víza (tj. 67,3 %). Celkový **počet udělených krátkodobých víz**

⁴⁵ Tento případ se týká cizinců ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, je jim přiznán statut rezidenta a hodlájí na území ČR pobývat po dobu delší než 3 měsíce.

činil **595 329** (tj. o 126 315 více než v roce 2016, tj. +26,9 %), přičemž objemově většinu činil účel turismus, a to 400 322 udělených víz (tj. 67,2 %). Počet zamítnutých krátkodobých žádostí o vízum činil celkem 27 931.

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2017 státní příslušníci **Ruska (279 378)**, u kterých došlo k nárůstu přes 81 tisíc oproti roku 2016. Stejně tak u státních příslušníků **Číny**, kteří podali **108 974 žádostí**, byl zaznamenán nárůst přes 43 tisíc žádostí (tj. +67,5 %), pokračuje tak narůstající trend z předchozích let. U státních příslušníků **Ukrajiny** došlo naopak k poklesu počtu žádostí (**74 123**, tj. -15 095, tj. -16,9 %), což lze připsat faktu, že pro tyto státní příslušníky byla od června 2017 zrušena vízová povinnost (viz kapitola III.1 Vízová politika). Mezi další nejpočetněji zastoupené zájemce o krátkodobé vízum patřili státní příslušníci **Indie (30 184)** a **Turecka (22 915)**.

Kromě nejvíce zastoupeného účelu „turistika“ (419 492) se dále nejvíce žádostí vztahovalo k ADS⁴⁶ vízum udělovaným občanům Číny (49 778, tj. 7,9 %), k účelu „zaměstnání“ (42 435, tj. 6,8 %), „jiné“ (42 263, tj. 6,8 %) a „pozvání“ (23 794, tj. 3,8 %).

Co se týče počtu udělených krátkodobých víz, tak je pořadí státních příslušností totožné jako u počtu žádostí. Na prvním místě jsou státní příslušníci Ruska (277 794), Číny (104 297), Ukrajiny (69 097), Indie (26 806) a Turecka (21 716).

V.2.1.1 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Oprávnění podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (dále jen „žádost o nové posouzení“) je žadatelům o vízum dáno zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů, přiznáno s účinností ode dne 1. 1. 2011 a v podmínkách ČR po vstupu v účinnost Nařízení EP a Rady (ES) č. 810/2009, kterým se stanoví kodex Společenství o vízech (vízový kodex), je aplikováno od 5. dubna 2011. Žádost o nové posouzení podává cizinec na ZÚ, který rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o zamítnutí víza. Neshledá-li ZÚ (v rámci autoremedury ve lhůtě 5 dnů) důvod, resp. důvody pro přehodnocení svého původního rozhodnutí, postoupí žádost o nové posouzení k dalšímu řízení nezávislé ad-hoc komisi MZV, které je podle zákona správním orgánem příslušným k přezkumu důvodu/ů neudělení krátkodobého víza a dává doporučení řediteli Vízového odboru MZV.

V roce 2017 bylo na jednotlivých ZÚ podáno celkem **1 099 žádostí o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza**⁴⁷. Oproti roku 2016 došlo k nárůstu o cca **51,8 %**. Z celkového počtu **28 177** zamítnutých žádostí o krátkodobé vízum v roce 2017 bylo opravného prostředku využito v **3,9 %** případech.

V rámci přezkumného řízení MZV bylo z výše uvedených 1 099 celkově podaných žádostí o nové posouzení 73 žádostem (6,6 %) vyhověno (tzn. MZV rozhodlo ve prospěch žadatele), 974 žádostí (88,6 %) bylo zamítnuto (tzn. MZV souhlasilo s důvodem/důvody zamítnutí víza ze strany ZÚ) a v 33 případech (3%) došlo k udělení víza žadateli v rámci autoremedury ZÚ.

⁴⁶ Krátkodobé (schengenské) vízum - členové skupiny ADS (Approved Destination Status, status schválené destinace).

⁴⁷ V tomto počtu nejsou zahrnuty žádosti o nové posouzení rodinných příslušníků občanů EU (viz kapitola V.2.1.3 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza).

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza v letech 2011-2017

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	417	25	61	331
2012	449	63	45	341
2013	593	79	69	445
2014	527	54	33	440
2015	717	70	30	607
2016	724	54	26	648
2017	1 099	33	73	947

Zdroj: MZV

Z celkového počtu 1 099 žádostí o nové posouzení obdrženy v roce 2017 jich bylo nejvíce podáno na ZÚ Kyjev (150), ZÚ Teherán (96), ZÚ Alžír (83), ZÚ Jerevan (66) a GK Lvov (po 62).

Z hlediska státní příslušnosti žadatelů se v roce 2017 jednalo zejména o cizince z Ukrajiny, Iránu, Alžírsko a Arménie.

V.2.1.2 Rodinní příslušníci občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU mají směrnicí EU *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států* garantováno právo na volný pohyb a představují tak privilegovanou skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinný příslušník občana EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou uvedeny v § 20 odst. 5 zákona o pobytu cizinců a rozhodnutí o zamítnutí žádosti je soudně přezkoumatelné po využití všech administrativních práv.

V roce 2017 bylo na ZÚ ČR podáno rodinnými příslušníky občanů EU celkem **1 645 žádostí o krátkodobé vízum** (pro srovnání – v roce 2016 bylo podáno 1 770 žádostí). Ve většině případů se ovšem jednalo o rodinné příslušníky občanů ČR, kteří právo volného pohybu nevykonávají, nicméně na základě vnitrostátního dorovnání se na ně aplikují stejné podmínky jako na rodinné příslušníky občanů EU, kteří toto právo vykonávají. Z počtu 1 645 žádostí bylo kladně posouzeno a následně uděleno celkem **1 517 víz**, což je 92,2 % (pro srovnání – v roce 2016 bylo uděleno 1 635 víz, což tvořilo 92,4 %). Nejčastějším účelem pobytu u udělených krátkodobých víz rodinným příslušníkům občanů EU byla „návštěva rodiny nebo přátel“, následoval účel „turistika“ a třetím nejčastějším účelem bylo „pozdání“.

Počty podaných žádostí o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů EU a vydaných rozhodnutí

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166
2013	1 686	1 558	118
2014	1 612	1 492	110
2015	1 883	1 723	136
2016	1 770	1 635	126
2017	1 645	1 571	112

Zdroj: MZV

Nejvíce vytíženými ZÚ, pokud jde o podání žádostí o víza rodinnými příslušníky občanů EU, byly ZÚ Londýn (222 žádostí, 222 udělených víz), ZÚ Pretoria (124 žádostí, 124 udělených víz), GK Lvov (107 žádostí, 106 udělených víz), ZÚ Moskva (89 žádostí, 87 udělených víz), ZÚ Káhira (85 žádostí, 52 udělených víz) a ZÚ Hanoj (82 žádostí, 61 udělených víz).

Nejvytíženější ZÚ podle počtu podaných žádostí o krátkodobá víza RP v roce 2017

Zastupitelský úřad či generální konzulát	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP
ZÚ Londýn	222
ZÚ Pretoria	124
GK Lvov	107
ZÚ Moskva	89
ZÚ Káhira	85
ZÚ Hanoj	82

Zdroj: MZV

V.2.1.3 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

Při novém posuzování důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU je i v tomto případě správním orgánem příslušným k přezkumu MZV.

V roce 2017 bylo podáno **36 žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana EU**. V 1 případě bylo žádosti rodinného příslušníka občana EU o nové posouzení ze strany MZV vyhověno. V 10 případech byla žádost vrácena ZÚ k novému projednání a ve 25 případech byla žádost zamítnuta.

Z hlediska teritoriálního rozložení směřovalo v roce 2017 nejvíce žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinných příslušníků občanů EU ze států Egypt (14), Vietnam (6) a Tunisko (6).

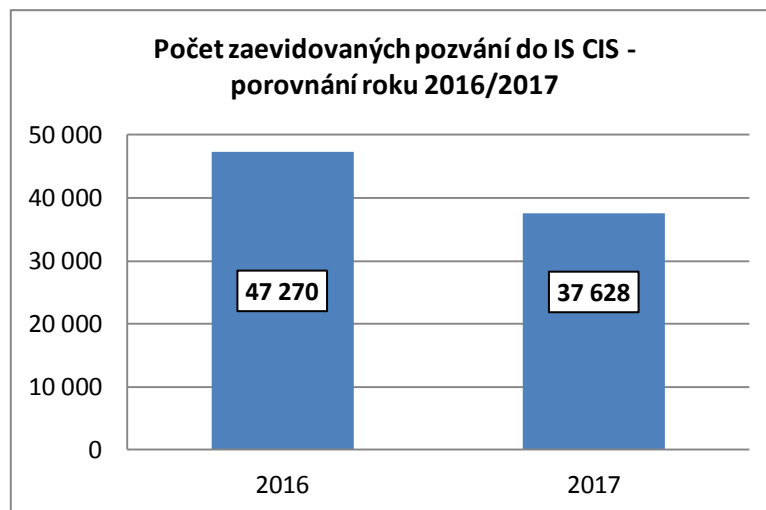
Počty žádostí o nové posouzení důvodu neudělení víza RP občanů EU

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	35	-	7	28
2012	32	4	8	20
2013	27	-	11	16
2014	27	2	6	19
2015	50	1	5	26
2016	48	-	10	27
2017	36	-	1	25

Zdroj: MZV

V.2.1.4 Oblast pozvání

V roce 2017 bylo zaevidováno **37 628 pozvání**, což v meziročním porovnání znamená pokles o 9 642 zaevidovaných formulářů (tj. -20,4 %)⁴⁸. Tento pokles koresponduje se zavedením bezvízového styku pro státní příslušníky Ukrajiny v červnu 2017 (viz kapitola III.1 Vízová politika).

Zdroj: IS CIS

I přes zavedení bezvízového styku byli státní příslušníci **Ukrajiny** mezi **zvanými osobami** opět nejčastěji (16 826 pozvání, tj. 44,7 %). V porovnání s rokem 2016 došlo k nejvyššímu meziročnímu snížení o 9 248 pozvání, což je zhruba o jednu třetinu (tj. -35,5 %). Účel pozvání návštěva rodiny nebo přátel je u státních příslušníků Ukrajiny z cca 94 %. Nejvíce pozvání pro ně bylo, tak jako v předchozím roce, podáno u KŘP Praha (44 %), Středočeského (14 %), Jihomoravského (9 %) a Plzeňského kraje (6 %).

Dále ve statistice zvaných osob následovali státní příslušníci **Ruska** (5 866 pozvání, tj. 15,6 %), u kterých je evidován nejvyšší meziroční nárůst (+3,9 %). Nejvíce pro ně byla evidována pozvání u KŘP Praha (49 %), Středočeského (11 %), Jihomoravského (8 %) a Karlovarského kraje (6 %). Na třetím místě se umístili státní příslušníci **Vietnamu** (1 587) u kterých je evidován pokles o 13,6 %. Nejčastěji byli vykazováni u KŘP Praha (28 %) a Ústeckého kraje (12 %). Čtvrté místo ve statistice obsadili státní příslušníci **Běloruska** (1 318 osob), u kterých došlo k meziročnímu poklesu o 16,8 % a páté místo patří státním příslušníkům **Číny** (1 021 osob),

⁴⁸ Zaevidované nebo ověřené pozvání neznamenaají, že daná osoba opravdu přicestuje na území ČR. Vyhodnocením počtu zaevidovaných pozvání lze tedy usoudit, jak velký je zájem ze strany cizinců o pobyt v ČR s využitím institutu pozvání.

kdy se počet jejich pozvání meziročně snížil o 11,1 %. Těchto pět státních příslušností, které jsou ve shodném pořadí jako v roce 2016, tvoří cca 70 % z celkového počtu zvaných osob.

Pozvání - počet zvaných osob – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	47 270	100,0	37 628	100,0	-20,4	-9 642
z toho TOP 5 st. příslušnost – ZVANÉ OSOBY						
Ukrajina	26 074	55,2	16 826	44,7	-35,5	-9 248
Rusko	5 648	11,9	5 866	15,6	3,9	218
Vietnam	1 836	3,9	1 587	4,2	-13,6	-249
Bělorusko	1 584	3,4	1 318	3,5	-16,8	-266
Čína	1 149	2,4	1 021	2,7	-11,1	-128

Zdroj: IS CIS

Pokud rozdělíme zvoucí osoby na fyzické a právnické subjekty, tak převládaly fyzické osoby z více jak 80 % (31 354 pozvání, tj. 83,3 %). Rozdělení podle státní příslušnosti zvoucích osob lze vyhodnotit pouze u fyzických osob. Nejčastěji byli mezi **zvoucími osobami** u pozvání uvedeni státní příslušníci **Ukrajiny** (12 827 pozvání, tj. 40,9 % z celkového počtu fyzických zvoucích osob). Již čtvrtým rokem jsou státní příslušníci Ukrajiny ve statistice v popředí před občany ČR. U státních příslušníků Ukrajiny, jakožto zvoucích osob, došlo adekvátně v souvislosti s poklesem i pozvání pro občany Ukrajiny, k nejvyššímu meziročnímu poklesu, a to o 6 895 pozvání (tj. -35,0 %). V naprosté většině zvali své krajany (96,4 %). U občanů **ČR** (8 763 pozvání, tj. 27,9 %) je registrován druhý největší pokles, a to o 1 132 pozvání (tj. -11,4 %). Občané ČR zvali zejména občany Ukrajiny (37,3 %) a Ruska (16,1 %). Na třetí místo se ve statistice zvoucích osob zařadili státní příslušníci **Ruska** (3 193 pozvání, tj. 10,2 %), u kterých je evidován meziroční nárůst (+101 pozvání) a zvali především své krajany (89,6 %). Další místa ve statistice obsadili státní příslušníci **Vietnamu** (1 041 pozvání) a **Mongolska** (785 pozvání). Jak již bylo konstatováno, v meziročním srovnání byl největší pokles vykázán u státních příslušníků Ukrajiny. Naopak největší nárůst je evidován u občanů Turecka (166 pozvání, +112, tj. +207,4 %).

Pozvání – počet FYZICKÝCH zvoucích osob – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání, kde je uvedena fyzická zvoucí osoba	39 642	83,9	31 354	83,3	-20,9	-8 288
z toho TOP 5 st. příslušnost – ZVOUCÍ FYZICKÉ OSOBY						
Ukrajina	19 722	49,8	12 827	40,9	-35,0	-6 895
Česká republika	9 895	25,0	8 763	27,9	-11,4	-1 132
Rusko	3 092	7,8	3 193	10,2	3,3	101
Vietnam	1 409	3,6	1 041	3,3	-26,1	-368
Mongolsko	849	2,1	785	2,5	-7,5	-64

Zdroj: IS CIS

V.2.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky

Cizinci ze třetích zemí, kteří se rozhodli pobývat v ČR přechodně déle než 90 dnů, mohli v roce 2017 na ZÚ ČR požádat o vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum) nebo povolení k dlouhodobému pobytu v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských

směrnic (účely sloučení rodiny, studium, vědecký výzkum, včetně duálních pobytových oprávnění za účelem zaměstnání – zaměstnanecká karta a modrá karta).

Tyto žádosti rozhodovalo MV ve lhůtách v souladu s platnou zákonnou úpravou – např. dlouhodobá víza a povolení k pobytu za účelem studia musejí být rozhodnuta ve lhůtě do 60 dnů ode dne podání žádosti, ostatní účely dlouhodobých víz do 90 dnů (ve zvlášť složitých případech do 120 dnů). Lhůta pro vyřízení zaměstnanecké karty je 60 dnů, modré karty 90 dnů a povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny 120 dnů ode dne podání žádosti. U některých skupin cizinců, kteří do ČR vstupovali jako účastníci vybraných migračních projektů (viz kapitola XII.2 Migrační projekty), byly žádosti vyřizovány ve lhůtě do 30 dnů.

Většina z celkového počtu **40 022 žádostí** (nárůst o více než 47 % ve srovnání s rokem 2016) o udělení některého z dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR (vízum, povolení k pobytu) byla v roce 2017 podána za účelem výdělečných aktivit (dohromady skoro 49 % žádostí – o cca 92 % více než v roce 2016), tj. účel zaměstnání (přes 45 % ze všech žádostí – o 104 % více než v roce 2016) a podnikání (3,5 % ze všech žádostí – o téměř 11 % více než v roce 2016); následovaly vzdělávací aktivity, tj. účel studium a ostatní vzdělávací aktivity (dohromady 36 % žádostí – o téměř 21 % více než v roce 2016). Za rodinnými účely žádalo skoro 13 % žadatelů (o 18 % více než v roce 2016). Nejčastěji o dlouhodobé pobytové oprávnění v roce 2017 žádali občané **Ukrajiny** (téměř 29 % z celkového počtu žadatelů), dále **občané Spojených států amerických** (10 %), **Ruska** (skoro 10 %), **Indie** (více než 4 %) a **Vietnamu** (více než 4 %).

Žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2017

Účel	Počet žádostí o pobytová oprávnění	tj. %	% změna oproti 2016	Absolutní změna oproti 2016
vzdělávací aktivity	14 402	36,0	20,5	2 446
rodinný	5 160	12,9	18,2	794
ekonomické aktivity	19 557	48,9	92,1	9 376
<i>jiný</i>	903	2,3	29,4	205
Celkem	40 022	100,0	47,1	12 821

Zdroj: IS CIS

Z celkového počtu **33 373 udělených dlouhodobých pobytových oprávnění** (dlouhodobé vízum, povolení k dlouhodobému pobytu) z žádostí podaných na ZÚ ČR v roce 2017 (nárůst o téměř 48 % ve srovnání s rokem 2016) převažovaly výdělečné aktivity (zaměstnání a podnikání) s téměř 48 % (resp. téměř 46 % a necelými 2 %), tj. nárůst o skoro 112 % ve srovnání s rokem 2016. Následovaly vzdělávací aktivity (účely studium a ostatní vzdělávací aktivity) a více než 36 % a účel sloučení rodiny s více než 13 %. Nejvíce dlouhodobých pobytových oprávnění v roce 2017 bylo kladně vyřízeno občanům **Ukrajiny** (téměř 28 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí), dále občanům **Spojených států amerických** (12 %), **Ruska** (přes 9 %), **Vietnamu** (více než 5 %) a **Mongolska** (necelá 4 %).

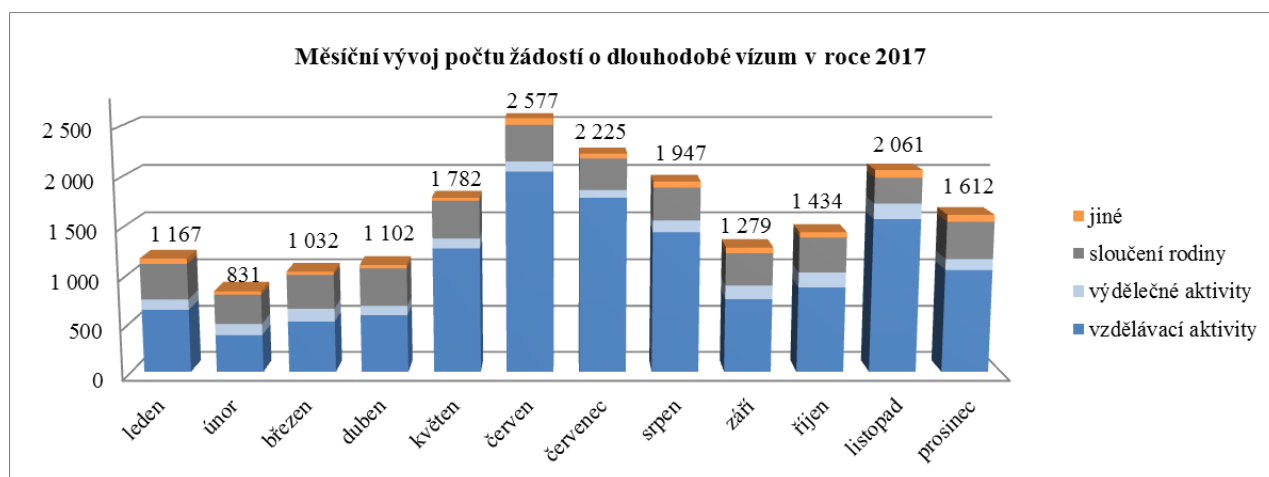
Udělená dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2017

Účel	Počet udělených pobytových oprávnění	tj. %	% změna oproti 2016	Absolutní změna oproti 2016
vzdělávací aktivity	12 118	36,3	13,2	1 417
rodinný	4 485	13,4	19,8	742
ekonomické aktivity	15 942	47,8	111,5	8 406
<i>jiný</i>	828	2,5	34,9	214
Celkem	33 373	100,0	47,7	10 779

Zdroj: IS CIS

V.2.2.1 Žádosti o udělení dlouhodobého víza

O udělení dlouhodobého víza požádalo na ZÚ ČR v roce 2017 celkem 19 049 cizinců ze třetích zemí⁴⁹. Pokračoval tak nárůst počtu žádostí o udělení dlouhodobého víza nastartovaný v roce 2015⁵⁰. Celkový počet podaných žádostí o dlouhodobé vízum ve srovnání s rokem 2016 vzrostl o 17,9 % (+2 896 žádostí). Měsíční počty žádostí o udělení dlouhodobého víza se v průběhu roku 2017 pohybovaly v rozmezí od více než 800 po téměř 2 600 žádostí. Nejvíce žádostí bylo jako v předchozích letech podáno v letních měsících a v listopadu, kdy před počátkem školního roku, resp. studijních semestrů, ve zvýšené míře žádali o dlouhodobé vízum hlavně zájemci o studium v ČR.

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2017 **vzdělávací aktivity v ČR**, tj. studium⁵¹ (51,2 %) a ostatní vzdělávací aktivity (16,5 %).

Počet žádostí za účelem vzdělávacích aktivit v roce 2017 oproti roku 2016 v absolutních číslech vzrostl o 2 209 osob. Procentuální zastoupení vízových žádostí za účelem vzdělávacích aktivit se oproti roku 2016 mírně zvýšilo – vízové žádosti za tímto účelem tvořily v roce 2017 celkem 67,7 % ze všech podaných žádostí o dlouhodobé vízum, zatímco v roce 2016 to bylo 66,1 %.

O dlouhodobé vízum **za účelem vzdělávacích aktivit** v ČR žádali zejména občané **Spojených států amerických** (2 889), **Ruska** (1 813) a **Ukrajiny** (1 079). Dalším frekventovaným účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byl v roce 2017 **účel rodinný**, který tvořil 21,6 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobé vízum. Oproti roku 2016 počet žádostí vzrostl o 438, tj. o 12 %. Žádosti podávali nejčastěji občané **Ukrajiny** (1 267), **Ruska** (559) a **Vietnamu** (336).

Výdělečné aktivity v ČR (tj. účel podnikání v právnické osobě a podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná) se na celkovém počtu žádostí o dlouhodobé vízum podílely 7,4 %. Oproti roku 2016 se počet žádostí zvýšil o 139. Nejčastějšími žadateli o dlouhodobé vízum za účelem podnikání v právnické osobě byli občané **Ruska** (140), **Ukrajiny** (89) a **Korejské**

⁴⁹ V platnosti nadále zůstává usnesení vlády České republiky č. 1205/2009 k Pozastavení nabírání žádostí o dlouhodobá víza na vybraných ZÚ – vyhodnocení situace a další postup. V současné době se jedná pouze o omezený příjem žádostí o dlouhodobá víza za účelem podnikání v Moldavsku, Mongolsku, Vietnamu, Uzbekistánu a na Ukrajině.

⁵⁰ Pokles žádostí o dlouhodobé vízum v letech 2009 – 2013 souvisel s hospodářskou krizí. Pokles v roce 2014 byl způsoben skutečností, že od druhé poloviny roku 2014, v souladu s transpozicí evropské legislativy, již nemohli cizinci za účelem zaměstnání v ČR žádat o dlouhodobé vízum, ale pouze o duální povolení k pobytu - zaměstnaneckou kartu.

⁵¹ Účel pobytu vyhovující definici „studia“ stanovené v ustanovení § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

republiky (72). O účel podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná projeví největší zájem občané **Spojených států amerických** (522 osob), **Ukrajiny** (109) a **Ruska** (29).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2017

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2016	Absolutní změna oproti 2016
studium	9 748	51,2	19,7	1 605
ostatní vzdělávací aktivity	3 152	16,5	24,7	624
podnikání OSVČ	918	4,8	22,2	167
podnikání v právnické osobě	497	2,6	-5,3	-28
rodinný	4 112	21,6	11,9	438
jiný (kulturní, sportovní, pozvání atd.)	622	3,3	16,9	90
Celkem	19 049	100,0	17,9	2 896

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, téměř 20 %, v roce 2017 **podali občané Spojených států amerických** (3 722 žádosti). Následovaly žádosti občanů **Ukrajiny** (2 568 žádostí, tj. více než 13 %) a **Ruska** (2 561 žádostí, tj. rovněž více než 13 %). Tyto tři státní příslušnosti tvořily téměř polovinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum (přes 46 %). Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly, podobně jako v předchozích letech, nejvýše okolo pětiprocentní hranice (Turecko, Indie).

Z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností byl ve srovnání s loňským rokem nejvýraznější absolutní nárůst žadatelů zaznamenán u občanů **Spojených států amerických** (o 531 osob), **Ruska** (o 418 osob) a **Indie** (o 250 osob). **Nejvýraznější procentuální nárůst byl zaznamenán u občanů Číny (o 43 %), Korejské republiky (o téměř 41 %) a Běloruska (o téměř 41 %).** Absolutní i procentuální pokles počtu žadatelů byl z deseti nejpočetnějších státních příslušností zaznamenán u státních příslušníků Vietnamu (o 84 osob, o více než 15 %) a státních příslušníků Ukrajiny (o 251 osob, o téměř 9 %).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ České republiky dle státní příslušnosti – porovnání roku 2016/2017

Období roku	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	16 153	100,0	19 049	100,0	17,9	2 896
z toho TOP 10 (řazeno dle roku 2017 sestupně)						
Spojené státy americké	3 191	19,8	3 722	19,5	16,6	531
Ukrajina	2 819	17,5	2 568	13,5	-8,9	-251
Rusko	2 143	13,3	2 561	13,4	19,5	418
Turecko	778	4,8	980	5,1	26,0	202
Indie	729	4,5	979	5,1	34,3	250
Kazachstán	608	3,8	835	4,4	37,3	227
Korejská republika	514	3,2	724	3,8	40,9	210
Čína	409	2,5	585	3,1	43,0	176
Vietnam	551	3,4	467	2,5	-15,2	-84
Bělorusko	207	1,3	291	1,5	40,6	84

Zdroj: IS CIS

V.2.2.2 Rozhodnutí žádostí o udělení dlouhodobého víza

V roce 2017 vydalo MV **celkem 18 694 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení dlouhodobého víza**, tj. o 14,4 % rozhodnutí více než v předchozím roce. Dlouhodobé vízum bylo

v roce 2017 **uděleno celkem v 15 588 případech**, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 13,7 %.

Téměř **69 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem vzdělávacích aktivit** v České republice (54,7 % víz za účelem studia a 14,0 % za účelem ostatní vzdělávací aktivity), a to nejčastěji státním příslušníkům Spojených států amerických (2 992), Ruska (1 538) a Turecka (813). Za účelem rodinným, který v roce 2017 dosáhl podílu téměř 23 % z celkového počtu udělených víz, bylo nejvíce dlouhodobých víz uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (1 005), Ruska (462) a Vietnamu (367).

Pouze necelých 5 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem podnikání. Víza za účelem podnikání v právnické osobě získali nejčastěji státní příslušníci Korejské republiky (41), Ruska (38) a Ukrajiny (12). Víza za účelem podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná pak nejčastěji obdrželi občané Spojených států amerických (474), Austrálie (23) a Kanady (17).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2017

Účel	2016	tj. %	2017	tj. %	% změna oproti 2016	absolutní změna oproti 2016
studium	7 564	55,2	8 521	54,7	12,7	957
ostatní vzdělávací aktivity	1 868	13,6	2 185	14,0	17,0	317
podnikání OSVČ	498	3,6	614	3,9	23,3	116
podnikání v právnické osobě	163	1,2	142	0,9	-12,9	-21
rodinný	3 155	23,0	3 572	22,9	13,2	417
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	456	3,3	554	3,6	21,5	98
CELKEM	13 704	100,0	15 588	100,0	13,7	1 884

Zdroj: IS CIS

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2017 uděleno, stejně jako v předchozích letech, **státním příslušníkům Spojených států amerických** (přes 24 %). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, následováni státními příslušníky **Ukrajiny**. V případě státních příslušníků Ruska byl po delší době zaznamenán procentuální i absolutní meziroční nárůst počtu udělených dlouhodobých víz. **Procentuální i absolutní meziroční pokles** (o 12,2 %, resp. 253 osob) byl v první desítce států zaznamenán **pouze u státních příslušníků Ukrajiny**. Je to dáno tím, že stále více občanů Ukrajiny využívá možnost vstupu do ČR přes speciální migrační projekty zaměřené na zaměstnávání, resp. Žádají na ZÚ České republiky o povolení k dlouhodobému pobytu – zaměstnaneckou kartu. Naopak **výrazný procentuální i poměrně vysoký absolutní meziroční nárůst udělených víz byl v roce 2017 zaznamenán u státních příslušníků Korejské republiky** (o více než 48 %, resp. 221 osob) a dále u státních příslušníků **Číny** (o téměř 37 %, resp. 140 osob). **Největší absolutní meziroční nárůst o 696 osob lze pozorovat v případě občanů Spojených států amerických.**

Udělená dlouhodobá víza dle státní příslušnosti – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	15 588	100,0	13 704	100,0	13,7	1 884
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2017 sestupně)						
Spojené státy americké	3 064	22,4	3 760	24,1	22,7	696
Rusko	1 752	12,8	2 062	13,2	17,7	310
Ukrajina	2 070	15,1	1 817	11,7	-12,2	-253
Turecko	824	6,0	914	5,9	10,9	90
Korejská republika	457	3,3	678	4,3	48,4	221
Kazachstán	556	4,1	675	4,3	21,4	119
Indie	552	4,0	638	4,1	15,6	86
Čína	383	2,8	523	3,4	36,6	140
Vietnam	477	3,5	477	3,1	0,0	0
Japonsko	257	1,9	283	1,8	10,1	26

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2017 uděleno dlouhodobé vízum, **převažovaly ženy** s podílem necelých 57 %. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s uděleným dlouhodobým vízem byla **ve věku 20 až 34 let** – 10 360 osob, tj. přes 66 %. Naprostá většina z osob v tomto věku dlouhodobé vízum získala za účelem vzdělávacích aktivit (téměř 81 %), následovalo sloučení rodiny (téměř 13 %) a podnikání (skoro 5 %).

Negativně bylo v roce 2017 rozhodnuto 16,6 % (tj. 3 106) žádostí o dlouhodobé vízum. Zamítány byly nejčastěji žádosti za účelem podnikání v právnické osobě, naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u dlouhodobých víz za účelem studia.

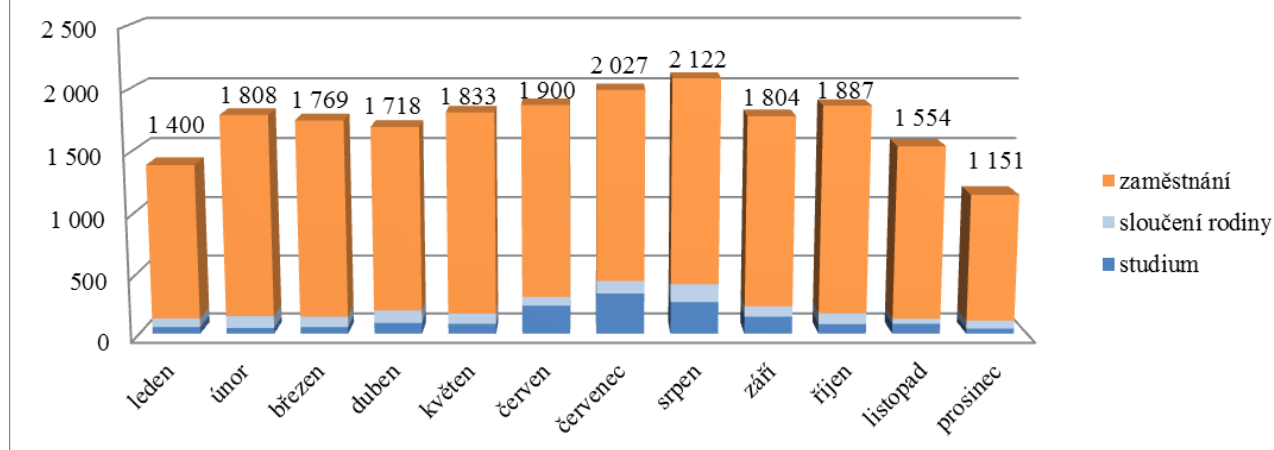
Téměř tři čtvrtiny žádostí o udělení dlouhodobého víza byly zamítnuty z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti.

V.2.2.3 Žádosti na ZÚ České republiky o udělení povolení k dlouhodobému pobytu

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR v roce 2017 celkem 20 973 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí na ZÚ ČR o povolení k dlouhodobému pobytu ve srovnání s rokem 2016 vzrostl o téměř 90 % (**nárůst o 9 925 žádostí**). **Toto zvýšení lze přičíst zejména enormnímu nárůstu žádostí za účelem zaměstnání (hlavně zaměstnanecké karty vydané v souvislosti s migračními projekty pro zaměstnance z Ukrajiny).**

Měsíční počty žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu kulminovaly v měsících červenci a srpnu 2017, kdy bylo na ZÚ ČR podáno dohromady 4 149 žádostí. Tento nárůst souvisel se stále se zvyšujícím zájmem cizinců o zaměstnanecké karty zejména v rámci migračních projektů zaměstnávání státních příslušníků Ukrajiny.

Měsíční vývoj počtu žádostí o povolení k pobytu ze ZÚ ČR v roce 2017

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení povolení k pobytu na ZÚ ČR bylo v roce 2017, stejně jako v předchozích letech, **zaměstnání**. O povolení k pobytu za účelem zaměstnání žádalo v roce 2017 o více než 9 tisíc cizinců (o 104 %) více než v roce 2016. **Za účelem zaměstnání v roce 2017 žádali zejména státní příslušníci Ukrajiny (8 029 osob), Mongolska (1 032) a Vietnamu (940)**. Za účelem zaměstnání bylo **nejčastěji žádáno o zaměstnaneckou kartu – 17 901 žádostí** (7 947 státních příslušníků Ukrajiny, 1 032 Mongolska a 940 Vietnamu). Dále bylo podáno 241 žádostí o modrou kartu (98 státních příslušníků Ruska, 82 Ukrajiny a 12 Indie).

Dalším poměrně frekventovaným účelem žádostí o povolení k pobytu na ZÚ ČR bylo **studium**. O povolení k pobytu za tímto účelem nejčastěji žádali státní příslušníci **Ukrajiny** (294 osob), **Ruska** (173) a **Singapuru** (150).

Za účelem **sloučení rodiny** bylo v roce 2017 na ZÚ ČR podáno 5 % z celkového počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci **Ukrajiny** (567), **Vietnamu** (194 osob) a **Ruska** (137).

O účel pobytu **vědecký výzkum** požádalo na ZÚ ČR v roce 2017 dohromady 280 žadatelů o povolení k pobytu – nejvíce státních příslušníků **Indie** (55), **Číny** (27) a **Spojených států amerických** (25).

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2017

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2016	Absolutní změna oproti 2016
studium	1 502	7,2	16,9	217
výzkum	280	1,3	69,7	115
zaměstnání – zaměstnanecká karta	17 901	85,4	104,5	9 149
zaměstnání – modrá karta	241	1,1	57,5	88
sloučení rodiny	1 048	5,0	51,4	356
Celkem	20 973	100,0	89,8	9 925

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o povolení k pobytu na ZÚ České republiky, a to přes 42 %, v roce 2017 podali státní příslušníci **Ukrajiny** (8 912 žádostí). Následovaly žádosti státních příslušníků **Ruska** (1 225 žádostí, tj. skoro 6 %) a **Vietnamu** (1 182 žádostí, tj. rovněž necelých 6 %). Tyto tři státní příslušnosti, společně se státními příslušníky Mongolska (1 037 žádostí), tvořily téměř 60 % všech žadatelů o povolení k pobytu na ZÚ České republiky.

Všechny z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností znamenaly ve srovnání s loňským rokem procentuální i absolutní nárůst žádostí. Nejvýraznější procentuální nárůst žádostí byl zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny (o téměř 256 %), Nepálu (o 161 %) a Srbska (o necelých 111 %) – tyto nárůsty souvisejí zejména s účelem zaměstnání. Největší absolutní nárůst počtu žadatelů byl zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny (6 408 osob), dále u státních příslušníků Nepálu, Srbska a Běloruska, což také souvisí hlavně s účelem zaměstnání.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2015/2016

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	11 048	100,0	20 973	100,0	89,8	9 925
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2017 sestupně)						
Ukrajina	2 504	22,7	8 912	42,5	255,9	6 408
Rusko	946	8,6	1 225	5,8	29,5	279
Vietnam	908	8,2	1 182	5,6	30,2	274
Mongolsko	1034	9,4	1037	4,9	0,3	3
Indie	556	5,0	717	3,4	29,0	161
Bělorusko	373	3,4	696	3,3	86,6	323
Srbsko	311	2,8	655	3,1	110,6	344
Nepál	218	2,0	569	2,7	161,0	351
Moldavsko	483	4,4	551	2,6	14,1	68
Čína	354	3,2	493	2,4	39,3	139

Zdroj: IS CIS

V.2.2.4 Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky

V roce 2017 vydalo MV v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu (v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky) celkem 20 119 rozhodnutí, tj. téměř o 100 % více než v předchozím roce.

Povolení k dlouhodobému pobytu, v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky, bylo v roce 2017 uděleno celkem v 17 785 případech, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 100,1 %. Toto zvýšení lze přičíst především pokračujícímu nárůstu zájmu cizinců o dlouhodobé pobyty za účelem zaměstnání (zaměstnanecká karta), zejména z Ukrajiny.

Více než 77 % povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky bylo uděleno za účelem zaměstnání v České republice. Z celkového počtu 15 186 povolených pobyků za účelem zaměstnání byla cizincům nejčastěji udělena zaměstnanecká karta, a to v 14 957 případech – nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (6 638 – meziroční nárůst o téměř pět tisíc zaměstnaneckých karet!), Mongolska (1 108) a Vietnamu (1 015). Modrá karta byla udělena ve 229 případech – nejvíce státním příslušníkům Ruska (105), Ukrajiny (68) a Indie (10).

Dalším nejčastějším účelem povoleného dlouhodobého pobytu bylo studium (1 412 udělených pobyků, tj. více než 14 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí) – tento účel pobytu byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Ukrajiny (256), Ruska (162) a Singapuru (152).

Z důvodu sloučení rodiny, který v roce 2017 dosáhl na ZÚ České republiky podílu skoro 7 % z celkového počtu kladně vyřízených povolení k dlouhodobému pobytu, bylo nejvíce povolených pobyků v případě státních příslušníků Ukrajiny (404), Vietnamu (219) a Ruska (129).

Pouze necelá 2 % povolení k dlouhodobému pobytu byla udělena za účelem vědeckého výzkumu – nejčastěji se týkalo státních příslušníků Indie (54), Číny (27), Spojených států amerických (26) a Ruska (25).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2017

Účel	Počet udělených povolení	tj. %	% změna oproti 2016	Absolutní změna oproti 2016
Celkem	17 785	100	100,1	8 895
z toho dle účelu pobytu				
zaměstnání – zaměstnanecká karta	14 957	76,0	121,4	8 202
studium	1 412	14,3	11,3	143
zaměstnání – modrá karta	229	1,3	90,8	109
sloučení rodiny	913	6,6	55,3	325
výzkum	274	1,8	73,4	116

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky bylo v roce 2017 kladně vyřízeno, stejně jako v předchozích letech, **státním příslušníkům Ukrajiny**. Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Vietnamu**, následováni státními příslušníky **Mongolska**. V první desítku států zaznamenali nejvýraznější absolutní i procentuální meziroční nárůst (o 5 452 osob, resp. o téměř 282 %) státní příslušníci Ukrajiny. Další vysoký procentuální nárůst (o téměř 219 %) byl zaznamenán u státních příslušníků Nepálu, u státních příslušníků Běloruska (o více než 110 %), Číny (o téměř 100 %) a Bosny a Hercegoviny (o více než 96 %). Pokud jde o absolutní meziroční nárůst počtu povolených pobytů po státních příslušnicích Ukrajiny a Vietnamu byl zaznamenán poměrně vysoký absolutní nárůst u státních příslušníků Běloruska, Mongolska, Nepálu, Číny, Ruska nebo Bosny a Hercegoviny. Nárůsty souvisejí se zvýšeným zájmem zejména o zaměstnaneckou kartu.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky dle státní příslušnosti – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	8 890	100,0	17 785	100,0	100,1	8 895
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2017 sestupně)						
Ukrajina	1 936	21,8	7 388	41,5	281,6	5 452
Vietnam	753	8,5	1 277	7,2	69,6	524
Mongolsko	848	9,5	1 113	6,3	31,3	265
Ruská federace	806	9,1	1 054	5,9	30,8	248
Indie	472	5,3	587	3,3	24,4	115
Bělorusko	259	2,9	545	3,1	110,4	286
Čína	253	2,8	505	2,8	99,6	252
Bosna a Hercegovina	216	2,4	424	2,4	96,3	208
Moldavsko	338	3,8	417	2,3	23,4	79
Nepál	118	1,3	376	2,1	218,6	258

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2017 kladně vyřízeno povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR), **převažovali muži s podílem necelých 68 %**. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s povoleným dlouhodobým pobytem byla **ve věku 20 až 34 let** – 10 518 osob, tj. více než 59 %. Většina z osob ve věku od 20 do 34 let povolení k dlouhodobému pobytu získala za účelem zaměstnání (přes 84 %), následoval účel studium (necelých 11 %) a sloučení rodiny (přes 3 %).

Negativně bylo v roce 2017 rozhodnuto necelých 12 % (tj. 2 334) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR). Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem sloučení rodiny (zamítnuto 15,5 % žádostí), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u účelu vědecký výzkum (zamítnuto 2,5 % žádostí), modrá karta (zamítnuto 6,9 % žádostí) a studium (zamítnuto 8,5 % žádostí).

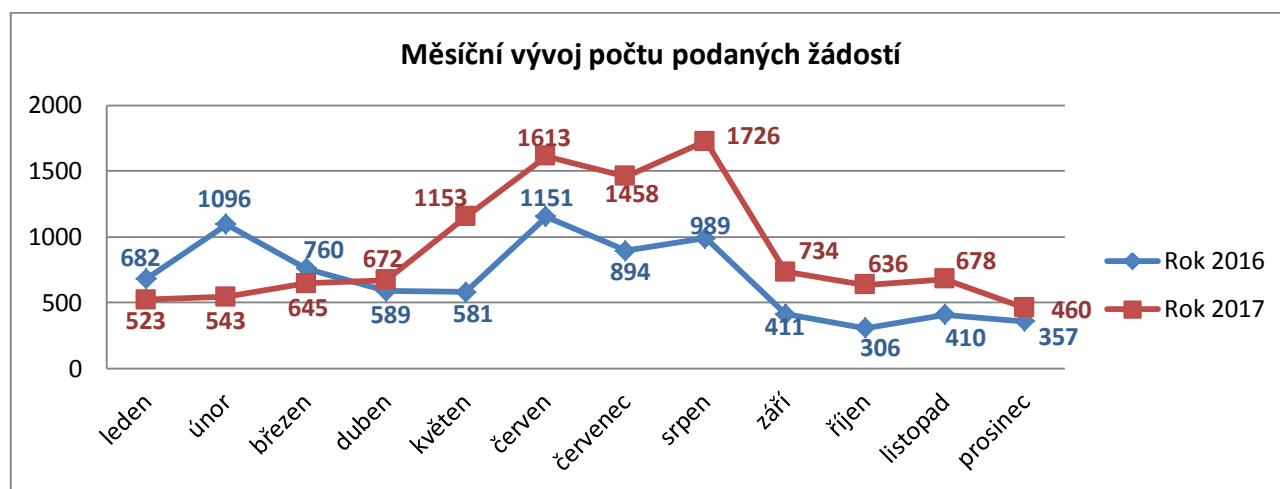
Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2017 na ZÚ ČR byly zamítány zejména z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti (12,4 %, tj. 290 žádostí); že se vyskytla překážka dle správního řádu (11,7 %, tj. 274 žádostí) nebo byly žádosti zamítnuty pro nesplnění požadavků (11,0 %, tj. 257 žádostí). Cca 14 % (327) žádostí bylo zastaveno na žádost cizince.

V.2.3 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky⁵²

V.2.3.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na území České republiky

V roce 2017 podali státní příslušníci třetích zemí na území ČR celkem **10 841 žádostí** o udělení povolení k dlouhodobému pobytu. Ve srovnání s rokem 2016, kdy bylo podáno 8 226 žádostí, se jedná o **nárůst o 31,8 %**.

Vývoj počtu žádostí podaných v jednotlivých měsících roku 2017 téměř kopíruje vývoj v předchozím roce.

Zdroj: IS CIS

Co se týče státních příslušností, tak nejvíce žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (2 817, tj. 26 %, +631), stejně jako v minulém roce. Složení v rámci TOP 10 nejčastěji podávaných žádostí je stejné, pouze se u některých státních příslušností promíchalo jejich pořadí. Druzí byli i nadále státní příslušníci **Ruska** (2 090, tj. 19,3 %, +286). Na třetí příčku se posunuli státní příslušníci **Vietnamu**, u kterých byl zaznamenán více než dvojnásobný nárůst (967, tj. 8,9 %, + 498). Následují státní příslušníci Kazachstánu, u kterých jako

⁵² Ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2014 došlo ke změně metodiky, která spočívá v rozdělení dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na vstupu** do ČR, tj. na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí a dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na území ČR**. **V této kapitole jsou proto zahrnuty pouze povolení k dlouhodobému pobytu** (včetně duálních povolení k pobytu - zaměstnanecké, zelené a modré karty), o která bylo požádáno **na území ČR**. Dle popsaného členění bylo nutné seřadit také údaje za rok 2013, čísla proto neodpovídají těm uvedeným ve stejné kapitole ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2013.

u jediných v rámci TOP 10 došlo k poklesu (620, tj. 5,7 %, -31). Následuje **Indie, Spojené státy americké, Bělorusko, Uzbekistán Čína a Korejská republika**.

Počet žádostí na území ČR o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu – porovnání roku 2016/2017 (řazeno dle 2017)

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	8 226	100,0	10 841	100,0	31,8	2 615
z toho TOP 10						
Ukrajina	2 186	26,6	2 817	26,0	28,9	631
Rusko	1 804	21,9	2 090	19,3	15,9	286
Vietnam	469	5,7	967	8,9	106,2	498
Kazachstán	651	7,9	620	5,7	-4,8	-31
Indie	282	3,4	498	4,6	76,6	216
Spojené státy americké	456	5,5	483	4,5	6,0	27
Bělorusko	198	2,4	291	2,7	47,0	93
Uzbekistán	163	2,0	239	2,2	46,6	76
Čína	181	2,2	233	2,1	28,7	52
Korejská republika	177	2,2	219	2,0	23,7	42

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2017 **sloučení rodiny**, žádosti nejčastěji podávali státní příslušníci Ukrajiny. Druhým v pořadí byl účel pobytu **zaměstnání**, tj. zaměstnanecká nebo modrá karta, o nějž nejčastěji žádali občané Ukrajiny. Třetím nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu byl účel **studium**, o který nejvíce žádostí podali státní příslušníci Ruska. Oproti roku 2016, kdy studium figurovalo na první příčce, se v roce 2017 propadlo až na třetí pozici v žebříčku nejčastěji požadovaných účelů pobytu.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2017 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
sloučení rodiny	3 459	32,0
zaměstnání	2 877	26,5
studium	2 692	24,8
jiné / ostatní	1 329	12,3
podnikání – OSVČ	295	2,7
podnikání – účast v PO	155	1,4
výzkum	34	0,3
Celkem	10 841	100,0

Zdroj: IS CIS

Ministerstvo vnitra vyřizovalo rovněž žádosti o **souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na další pracovní pozici, které se rovněž podávají na území ČR. Těchto žádostí bylo podáno **4 775**, téměř dvojnásobek v porovnání s předchozím rokem (2 513). Žádosti nejčastěji podávali občané Ukrajiny (2 320, tj. 49 %), Mongolska (477, tj. 10 %) a Vietnamu (273, tj. 6 %).

V.2.3.2 Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změnu účelu pobytu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2017 ze strany občanů třetích zemí podáno **30 226 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (jedná se o meziroční **růst o 8 %**) a **3 106 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční **růst o 7 %**).

Podané žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2017 nejčastěji týkaly účelu pobytu **studium** (9 532, tj. 32 %). Povolení k pobytu za tímto účelem se vydává na 1 rok (což odpovídá akademickému nebo školnímu roku, na který je cizinci vystavováno potvrzení o studiu sloužící jako doklad o účelu pobytu), takže ve srovnání s jinými účely pobytu, které mohou být prodlouženy až na 2 roky, je nutno povolení k pobytu za účelem studia častěji prodloužovat. O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **zaměstnání** (zaměstnanecké karty nebo modré karty) požádalo 9 250 osob (31 %). O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **podnikání** (který zahrnuje podnikání formou OSVČ a účasti v právnické osobě) požádalo 5 131 osob (17 %).

Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** celkově nejčastěji podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (9 867, tj. 33 %), **Ruska** (6 288, tj. 21 %) a **Vietnamu** (3 324, tj. 11 %).

Podané žádosti o **změnu účelu pobytu** (vydání povolení k pobytu za jiným účelem) se nejčastěji týkaly změny na účely **podnikání** (1 486, tj. 48 %), **studium** (686, tj. 22 %) a na pobytovou kategorii „**jiné/ostatní**“ (522, tj. 17 %), která v praxi zahrnuje především vzdělávací aktivity nespádající do definice studia podle zákona o pobytu cizinců.

Více než třetinu všech žadatelů o změnu účelu pobytu tvořili státní příslušníci **Ukrajiny** (1 175, tj. 38 %) a další necelou třetinu státní příslušníci **Ruska** (840, tj. 27 %). Třetí nejpočetnější skupinu žadatelů tvořili státní příslušníci **Kazachstánu** (312, tj. 10 %).

V.2.3.3 Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na území České republiky

V roce 2017 MV v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo **celkem 8 930 kladných rozhodnutí**.

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno za účelem **sloučení rodiny**, u nějž tvořili dominantní skupinu občané Ukrajiny, **studia**, u nějž tvořili nejpočetnější skupinu státní příslušníci Ruska, a **zaměstnání**, který byl rovněž nejčastěji povolen státním příslušníkům Ukrajiny.

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2017 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
sloučení rodiny	2 815	31,5
studium	2 386	26,7
zaměstnání	2 357	26,4
jiné / ostatní	1 037	11,6
podnikání OSVČ	182	2,0
podnikání v právnické osobě	119	1,3
výzkum	34	0,4
Celkem	8 930	100,0

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (2 240, tj. 25,1 %), **Ruska** (1 859, tj. 20,8 %) a **Vietnamu** (717, tj. 8,0 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státní příslušnosti v roce 2016

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkem	8 930	100,0
z toho TOP 10		
Ukrajina	2 240	25,1
Rusko	1 859	20,8
Vietnam	717	8,0
Kazachstán	537	6,0
Indie	423	4,7
Spojené státy americké	350	3,9
Bělorusko	246	2,8
Uzbekistán	200	2,2
Čína	199	2,2
Korejská republika	191	2,1

Zdroj: IS CIS

Poměr mužů a žen, jimž bylo v roce 2017 uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, byl vyrovnaný, činil **47 : 53**. S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům ve věku 20 – 35 let (4 581, tj. 51 %) a cizincům do 20 let (3 088, tj. 35 %). Zbývající skupina cizinců od 35 do 64 let tvořila 13 %, osoby nad 65 let pouze necelé 1 %.

Ministerstvo vnitra dále vydalo v **3 153** případech **souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na další pracovní pozici. Nejčastěji byl souhlas vydán občanům Ukrajiny (1 441, tj. 46 %), Mongolska (312, tj. 10 %) a Ruska (215, tj. 7 %).

V.2.3.4 Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu

V roce 2017 Ministerstvo vnitra vydalo celkem **26 603 kladných rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 2 270 kladných rozhodnutí o změně účelu pobytu**.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo nejčastěji prodlouženo za účelem pobytu **studium** (9 002, tj. 34 %), **zaměstnání** (7 561, tj. 29 %) a **sloučení rodiny** (4 576, tj. 17 %).

Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům **Ukrajiny** (8 316, tj. 31 %), **Ruska** (5 921, tj. 22 %) a **Vietnamu** (2 816, tj. 11 %).

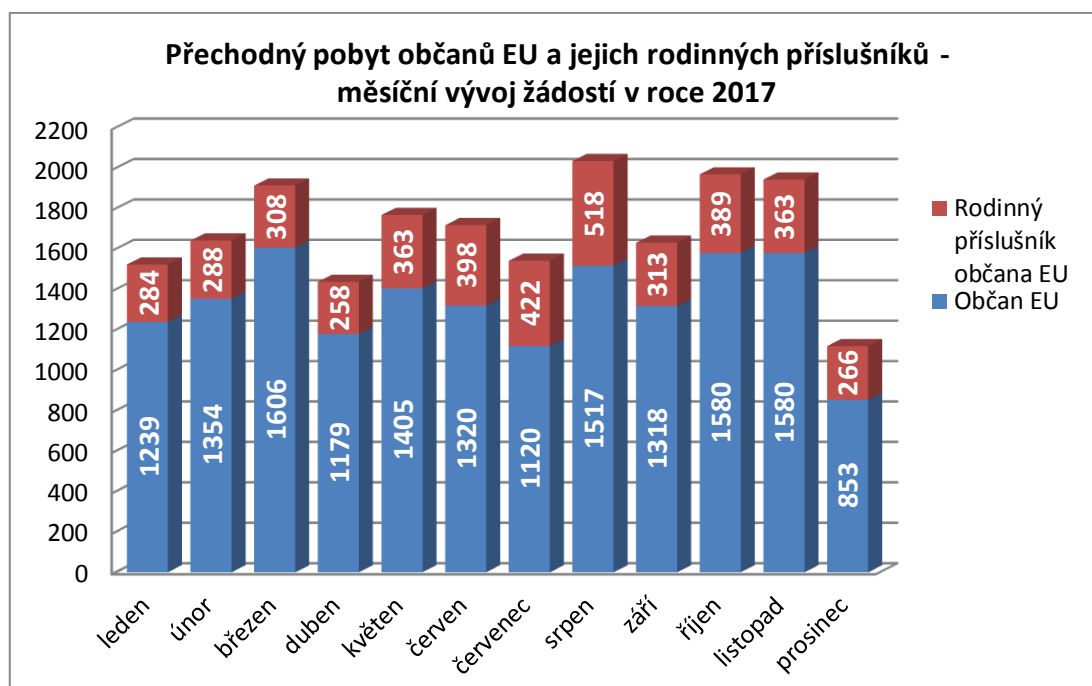
V roce 2017 byla nejčastěji povolena **změna účelu pobytu na podnikání – OSVČ** (781, tj. 34 %), **studium** (622, tj. 27 %), a „**jiné/ostatní**“ (435, tj. 19 %).

Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům **Ruska** (764, tj. 34 %), po nichž následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (638, tj. 28 %) a **Kazachstánu** (269, tj. 12 %).

V.2.4 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků

V.2.4.1 Žádosti o vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2017 požádalo **16 071 občanů EU** o vydání potvrzení o přechodném pobytu a **4 170 rodinných příslušníků občanů EU** o udělení povolení k přechodnému pobytu; celkem tak bylo zaevidováno 20 241 žádostí. Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k nárůstu počtu žádostí o 8 %.

Zdroj: IS CIS

O vydání potvrzení o přechodném pobytu v roce 2017 obdobně jako v předchozích letech nejčastěji žádali občané Slovenska (39 % žádostí).

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanů EU – porovnání roků 2016/2017 (řazeno dle roku 2017)

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	15 562	100,0	16 071	100,0	3,3	509
z toho TOP 5 (řazeno dle roku 2017)						
Slovensko	6 729	43,2	6 331	39,4	-5,9	-398
Rumunsko	1 923	12,4	2 105	13,1	9,5	182
Bulharsko	1 476	9,5	1 861	11,6	26,9	394
Maďarsko	1 039	6,7	1 409	8,8	35,6	370
Polsko	767	5,0	825	5,1	7,6	58

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2017 státní příslušníci Ukrajiny (39 % žádostí).

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU – porovnání roků 2016 – 2017 (řazeno dle roku 2017)

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	3 212	100,0	4 170	100,0	29,8	223
z toho TOP 5 (řazeno dle roku 2015)						
Ukrajina	1 062	33,1	1 627	39,0	53,2	565
Rusko	336	10,5	416	10,0	23,8	80
Spojené státy americké	227	7,1	252	6,0	11,0	25
Vietnam	138	4,3	191	4,6	38,4	53
Moldavsko	115	3,6	173	4,1	50,4	58

Zdroj: IS CIS

V.2.4.2 Rozhodnutí ve věci vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2017 Ministerstvo vnitra vydalo **celkem 14 663 potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 2 905 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.**

Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (5 713, 39 %), s výrazným odstupem následovali státní příslušníci **Rumunska** (1 965, 13 %) a **Bulharska** (1 712, tj. 12 %).

Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU byl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 024, tj. 35 %), **Ruska** (339, tj. 12 %) a **Spojených států amerických** (192, tj. 7 %).

Zatímco mezi občany EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu převažovali muži (62 %), v případě občanů třetích zemí, kteří získali povolení k přechodnému pobytu, byla situace opačná a převažovaly ženy (58 %).

S ohledem na věkovou strukturu byly podíly jednotlivých věkových kategorií u občanů EU i jejich rodinných příslušníků obdobné.

Počty vydaných potvrzení o přechodném pobytu občana EU a povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU v roce 2017 dle věkové struktury

Věková skupina	Občané EU	tj. %	Rodinní příslušníci	tj. %
do 20 let	2 031	13,9	389	13,4
20 – 34 let	6 838	46,6	1 581	54,4
35 – 60 let	5 216	35,6	842	29,0
nad 60 let	578	3,9	93	3,2
Celkem	14 663	100,0	2 905	100,0

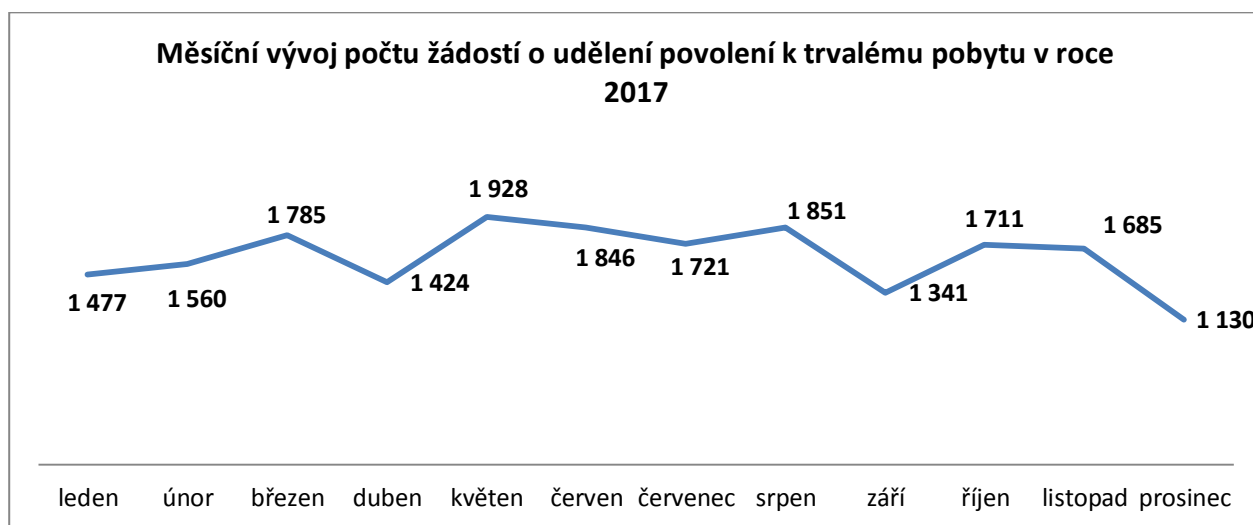
Zdroj: IS CIS

V.2.5 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu

V.2.5.1 Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2017 MV zaregistrovalo **19 459 žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu.** V tomto roce, stejně jako v předchozích čtyřech letech, pokračoval trend poklesu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt poklesl o 2,6 %.

Celkový trend počtu podaných žádostí o trvalý pobyt byl v průběhu roku 2017 stabilní s maximem v polovině roku. Nejvyšší nárůst žádostí byl zaznamenán v květnu a dále také v srpnu. Klesající trend lze zaznamenat v prosinci a dále v září. Průměrně bylo měsíčně podáno 1 621 žádostí, což je oproti loňskému roku pokles v průměru o 44 žádostí za měsíc.

Zdroj: IS CIS

V roce 2017 se snížil podíl cizinců ze třetích zemí na celkovém počtu podaných žádostí o trvalý pobyt. Státní příslušníci třetích zemí podali 66,8 % všech žádostí (12 994 žádostí), oproti roku 2016 se jedná o pokles, a to o 6,2 %. Občané EU podali 33,2 % žádostí (tj. 6 465 žádostí), jedná se o nárůst o 5,3 % oproti roku 2016.

Počty žadatelů o udělení povolení k trvalému pobytu dle státních příslušností – porovnání 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	meziroční změna	
					v %	absolutní počet
Celkem	19 988	100,0	19 459	100,0	-2,6	-529
z toho top 10 (podle nejvyšší hodnoty v roce 2017)						
Ukrajina	6 024	30,1	5 488	28,2	-8,9	-536
Slovensko	3 949	19,7	4 017	20,6	1,7	68
Vietnam	2 886	14,7	3 019	15,5	4,6	133
Rusko	2 015	10,1	1 584	8,1	-21,4	-431
Bulharsko	513	2,6	568	2,9	10,7	55
Rumunsko	452	2,2	501	2,6	10,8	49
Polsko	337	1,7	355	1,8	5,3	18
Velká Británie	180	0,9	259	1,3	43,9	79
Kazachstán	216	1,1	238	1,2	10,2	22
Spojené státy americké	199	1	211	1,1	6,0	12
Celkem občané EU	6 137	30,7	6 465	33,2	5,3	328
Celkem občané třetích zemí	13 851	69,3	12 994	66,8	-6,2	-857

Zdroj: IS CIS

Státní příslušnosti žadatelů o udělení povolení k trvalému pobytu byly v roce 2017 podobné jako v předchozím období. Nováčkem v žebříčku TOP 10 se za rok 2017 stala Velká Británie, která sesadila Mongolsko. Celkově bylo **nejvíce žádostí o trvalý pobyt podáno státními příslušníky Ukrajiny 5 488** (tj. 28,2 %). Druhými nejčastějšími žadateli byli státní příslušníci **Slovenska**,

kteří podali **4 017** žádostí (tj. 20,6 %). Třetí nejpočetnější skupinou žadatelů byli státní příslušníci **Vietnamu** s **3 019** podanými žádostmi (tj. 15,5 %).

U dvou z deseti nejčastěji žádajících státních příslušníků byl zaznamenán meziroční pokles žádostí. **K nejméně snížení došlo u žadatelů z Ukrajiny (o 536 osob, tj. -8,9 %) a Ruska (o 431 osob, tj. -21,4 %).** Výraznější absolutní nárůst byl zaznamenán u žadatelů z **Velké Británie (o 79 osob, tj. +43,9 %)** a již druhý rok v řadě u žadatelů z **Rumunska (o 49 osob, + 10,8 %).**

V.2.5.2 Rozhodnutí ve věci udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2017 MV v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 20 453 rozhodnutí⁵³**. Stejně jako v předchozích dvou letech se počet rozhodnutých žádostí meziročně snížil, a to o 6,4 %. **Kladně byla žádost o udělení trvalého pobytu rozhodnuta v 17 226 případech (tj. 84,2 % všech rozhodnutí).** Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **5 902 (tj. 31,5 %) uděleno občanům EU a 11 324 (tj. 65,7 %) občanům ze třetích zemí.** Meziročně se podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí snížil o 9,2 %, naopak počet kladných rozhodnutých žádostí občanů EU vzrostl o 2,4 %.

Pořadí důvodů udělení povolení k trvalému pobytu zůstává dlouhodobě neměnné. Obdobně jako v předchozích obdobích i v roce 2017 byl **trvalý pobyt nejčastěji udělen na základě splnění podmínky nepřetržitého pobytu na území (68,1 %).** Další důvody k udělení trvalého pobytu, včetně procentuálního zastoupení, jsou uvedeny v následující tabulce.

Počty udělených povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2017

Důvod	v %
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	68,1
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	20,2
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	7,5
dítě narozené na území	4,1
po řízení o azylu	0,02
neuveдено	0,01
Celkem	100,00

Zdroj: IS CIS

Povolení k trvalému pobytu **bylo udělováno nejčastěji státním příslušníkům Ukrajiny (4 677, tj. 27,2 % ze všech povolení).** Meziročně však jejich počet klesl o 709 a jejich podíl na celkovém počtu udělených trvalých pobytů se oproti roku 2016 snížil o 13,2 %. Druhou nejúspěšnější státní příslušností byli v roce 2017 státní příslušníci **Slovenska**, kterým bylo vydáno celkem **3 678 (tj. 21,4 %)** povolení k trvalému pobytu. Na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Vietnamu**, kterým bylo povolení k trvalému pobytu uděleno ve **2 686 případech (tj. 15,6 %).** Dále v tomto pořadí následovali podobně jako v minulých letech státní příslušníci **Ruska (1 532 povolení, tj. 8,9 %)** a **Bulharska (508 povolení, tj. 2,9 %).** Mezi deseti nejpočetnějšími státními příslušnostmi se dále umístili státní příslušníci **Rumunska (438 povolení, tj. 2,5 %), Polska (343 povolení, tj. 2,0 %), Velké Británie (244 povolení, tj. 1,4 %), Kazachstánu (192 povolení, tj. 1,1 %), Spojených států amerických (189 povolení, tj. 1,1 %).**

V roce 2017 byl poměr zastoupení mužů a žen podobný jako v předešlých letech. Z celkového počtu 17 226 udělených povolení k trvalému pobytu jich **53,1 % získali muži, 46,9 % povolení k trvalému pobytu bylo uděleno ženám.**

⁵³ Počet rozhodnutí může být v daném roce vyšší než počet žádostí z toho důvodu, že se rozhodují i žádosti podané v předchozím roce.

Nejvíce povolení k trvalému pobytu obdrželi cizinci ve věkové kategorii **do 19 let**, a to **5 921 povolení**, tj. **34,4 %** (jedná se o meziroční nárůst o 0,6 procentních bodů). Tato věková skupina byla v roce 2016 taktéž na první pozici v úspěšnosti získaných povolení k trvalému pobytu. Oproti minulému roku se nepatrně snížil počet vydaných povolení pro cizince ve věkové kategorii **od 35 do 64 let**, kterým bylo v roce 2017 uděleno celkem **5 745 povolení**, tj. **33,4 %** (jedná se o pokles o 0,2 procentních bodů). Další v pořadí se umístily osoby ve věku **od 20 do 34 let** s celkovým počtem **5 226 udělených povolení**, tj. **30,3 %** (pokles o 0,6 procentních bodů oproti minulému roku). Cizinci **starší 65 let** se na celkovém počtu vydaných povolení k trvalému pobytu podíleli **1,9 %** (jednalo se o 334 jedinců).

Celkem bylo v roce 2017 **vydáno 3 227 negativních rozhodnutí** ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla **zamítnuta v 2 375 případech**, v dalších **852 případech bylo řízení zastaveno**. Míra neudělení trvalého pobytu se pohybovala na úrovni 15,8 %, což představuje pokles oproti minulému období o 1,4 procentních bodů. Téměř polovina (41,8 %) negativních rozhodnutí připadala na státní příslušníky Ukrajiny, které s výrazným odstupem následovali státní příslušníci Vietnamu s 12,7 % a státní příslušníci Ruska s 11,3 % negativních rozhodnutí.

V.2.6 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

Na základě § 170a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále jen „Komise“), která je specifická svým trojím postavením. Jednak je nadřízeným správním orgánem Ministerstva vnitra ve věcech, v nichž odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených zákonem o pobytu cizinců, dále je podřízeným orgánem ministra vnitra a v neposlední řadě je organizační součástí MV.

Jedná se o určitou modifikaci rozkladové komise, přičemž Komisi byla navíc svěřena pravomoc rozhodovat. Ve svém postavení je tedy Komise oproti rozkladové komisi nezávislá a samostatná, neboť jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech, přičemž většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v Ministerstvu vnitra. Zákon o pobytu cizinců dále stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na Ministerstvu vnitra nezávislí.

S ohledem na uvedenou legislativní změnu byl s účinností od 1. ledna 2011 v organizační struktuře Ministerstva vnitra zřízen odbor správní, jehož předmětem činnosti je zejména zajištění činnosti Komise.

V této souvislosti je nezbytné také poukázat na § 92b odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož o odvolání proti rozhodnutí podle § 53d a 53e rozhoduje rovněž Komise. Zde se jedná o případy, ve kterých správní orgán I. stupně azylantovi nebo osobě požívající doplňkové ochrany nepřizná anebo zruší právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropské unii na území.

Samotnému právnímu postavení Komise se věnoval i Nejvyšší správní soud, a to ve svém rozsudku č. j. 4 Azs 38/2017-28 ze dne 6. 4. 2017, podle něhož správní orgán představuje svazek kompetencí určitého typu, jak vyplývá z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 5. května 2015, č. j. Nad 288/2014-58, č. 3257/2015 Sb. NSS bod 34: „*Klíčovým znakem bude zákonné vymezení, komu jsou určité kompetence takřkajíc „přiděleny“, tedy kdo je má vykonávat, aniž by jimi mohl dále disponovat, zejména je svěřit v rámci určité institucionální struktury menším organizačním jednotkám, osobám, složkám apod. anebo je naopak převést na vyšší úroveň této struktury. Jestliže tedy zákon předepisuje, že existuje, a musí existovat (tj. nemůže být beze změny zákona zrušena či organizačně modifikována), entita nadaná určitými*

kompetencemi, je třeba tuto entitu považovat za správní orgán v kompetenčním (materiálním) smyslu“. Závěr městského soudu, že v případě Komise a správního orgánu I. stupně se nejedná o samostatné správní orgány, nýbrž o jeden správní orgán „*Ministerstvo vnitra*“, je tedy nesprávný.

V roce 2011 působilo v Komisi 24 členů, kteří byli zařazeni v 8 senátech Komise. Vzhledem k neustále se zvyšujícímu objemu agendy, kterou bylo nutno projednat a rozhodnout v senátech Komise, byl v průběhu let 2012 a 2017 počet členů Komise navýšen na stávajících 50 členů, kteří jsou zařazeni do 17 senátů Komise.

Již při svém vzniku převzala Komise značné množství nevyřízených správních spisů, u kterých marně uplynula lhůta pro jejich vyřízení v rámci vedeného odvolacího řízení. V kombinaci s nekvalitně provedenou delimitací, a to zejména na úseku personálního zabezpečení, kdy počty referentů převáděných na odbor správní byly několikanásobně nižší, než počet referentů, kteří danou agendu vyřizovali u právních předchůdců Komise, pak tato situace vedla k tomu, že nebyly již od samého počátku existence Komise dodržovány správní lhůty pro vyřízení podaných odvolání. Tyto negativní faktory se demonstrovaly v pokračující kumulaci nerozhodnutých správních spisů (zejména v letech 2011-2014).

S tímto dědictvím se sice Komise potýká do současné doby, a to zejména na úseku přezkumu dlouhodobých pobytů, nicméně situace je již daleko stabilizovanější. V současné době jsou v odvolacích lhůtách vyřizovány jak žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, odvolání na úseku přezkumu přechodných pobytů a trvalých pobytů, tak i návrhy na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně. K tomu výrazným způsobem přispělo i rozhodnutí vedení Ministerstva vnitra o personálním posílení odboru správního a dále přijetí celé řady manažerských a organizačních opatření ze strany vedení odboru správního.

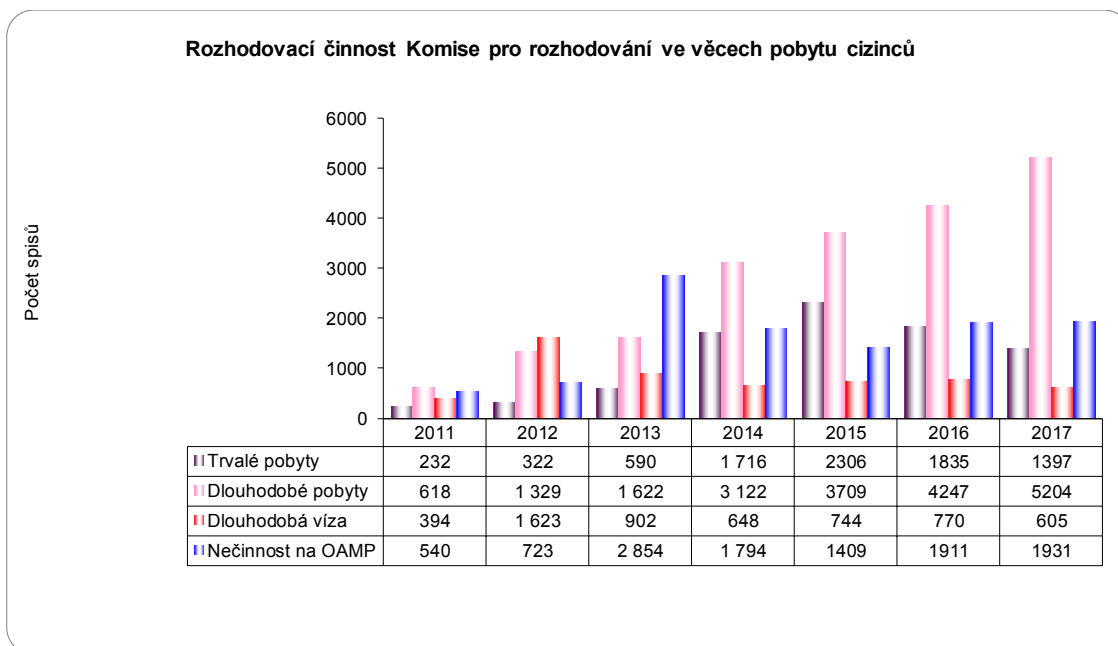
Poslední kapitolou v rámci konsolidace zpracování a vyřízení správních rozhodnutí v zákonných lhůtách tedy zůstává oblast dlouhodobých pobytů, i zde však bude postupně docházet ke konsolidaci až na úroveň garance dodržování zákonných lhůt.

Přijatá organizační a personální opatření v rámci odboru správního tedy ve svém souhrnu přispěla k rychlejšímu vyřizování odvolání v pobytových agendách.

Odborem správním v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2017 bylo předáno do jednotlivých senátů Komise k rozhodnutí celkem 45 491 věcí, a to na úseku:

- trvalých pobytů – 8 484 věcí,
- dlouhodobých pobytů – 20 159 věcí,
- dlouhodobých víz – 5 686 věcí,
- podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 11 162 věcí.

Předložené věci odborem správním k rozhodnutí do Komise byly v absolutní většině senáty Komise v tomto období také rozhodnuty; výjimku tvoří některé věci, které byly do Komise předloženy odborem správním v prosinci 2017 s tím, že uvedené věci budou rozhodnuty senáty Komise začátkem roku 2018.

Zdroj: MV

Zvýšená produktivita práce v roce 2017 odboru správního v oblasti zpracování spisů se projevila i v procesu rozhodovacího řízení Komise, kdy jednotlivé senáty Komise rozhodly celkem 9 137 věcí. V porovnání s rokem 2016 bylo v senátech Komise rozhodnuto o 374 věcí více.

Zvýšený nárůst počtu řešených věcí v působnosti odboru správního a následně i senátů Komise v roce 2017, ve srovnání s předchozími roky, vedl rovněž k navýšení počtu žalob podaných proti rozhodnutí Komise (celkově 870 žalob). Z údajů za rok 2017 je zřejmé, že se výrazně projevuje velmi vysoká kvalita rozhodování Komise, což zcela jednoznačně prokazuje úspěšnost v řízení před správními soudy, kdy žaloba podaná proti rozhodnutí Komise byla zamítnuta v 81,7 % případů. Při porovnání kvality vydaných rozhodnutí Komise a jejích právních předchůdců z pohledu „testu“ zákonnosti správními soudy tak došlo k velmi razantnímu zlepšení.

Náklady na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu dosáhly v roce 2017 výše 1 879 836,50 Kč.

Největší objem práce v rámci činnosti Komise představuje rozhodování o odvoláních a rozhodování o novém posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, v menší míře pak rozhodování o dozorčích prostředcích, mimořádných opravných prostředcích a procesních prostředcích. Na úseku dlouhodobých a přechodných pobytů rozhodla Komise v roce 2017 podle § 90 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), tj. rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušila a věc vrátila k novému projednání, v 36,09 % případů, na úseku trvalých pobytů v 34,43 % případů, na úseku dlouhodobých víz udělila vízum v 9,6 % případů a v neposlední řadě vyhověla v 52 % případů návrhu na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně. V případě, že je návrh na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně podán přímo Komisi, je o něm rozhodnuto v souladu s § 71 odst. 3 správního řádu, tj. ve lhůtě do 30 dnů. V případech, kdy je takový návrh podán přímo správnímu orgánu I. stupně, je o něm rozhodováno ve lhůtě do 30 dnů od jeho postoupení. Postup uvedený druhý v pořadí je tedy pro účastníka řízení méně efektivní.

V případech, kdy Komise rozhodne podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, je vyjádřený právní názor pro správní orgán I. stupně závazný a tento je povinen podle něho v dalším řízení postupovat. Pokud by správní orgán I. stupně tento závazný právní názor ignoroval a opakovaně vydal nezákonné rozhodnutí, jednalo by se o nezákonný úřední postup, tzv. úřední ping-pong. K ochraně před ním může účastník řízení využít žalobu ke správnímu soudu podle § 65 zákona

č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, kdy žaloba směřuje proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně. Tento právní názor vychází z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2016 sp. Zn. 3 As 278/2015. Ačkoliv se tento judikát zabývá řízením v oblasti poskytování informací, jsou jeho závěry bezesporu aplikovatelné i v jiných správních agendách v obdobných případech, tedy kdy správní orgán I. stupně ignorováním závazného právního názoru odvolacího správního orgánu a v důsledku toho opakovaným vydáváním nezákonného rozhodnutí oddaluje pravomocné ukončení řízení a tím i znemožňuje účastníkům řízení přístup k soudu standardní cestou.

V.2.7 Soudní přezkum cizineckých kauz

Zůstává i nadále zachováno dělení zástupčí činnosti v řízeních podle zákona o pobytu cizinců mezi OAMP a správní odbor, resp. Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců.

Stejně jako v předchozích letech 2011 až 2016 byla z celkového zaznamenaného počtu OAMP došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě v roce 2017 převažující součástí agenda žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – OAMP. V podstatě pouze jenom malá část mimořádných opravných prostředků směřujících k soudu připadalo na ostatní opravné prostředky, např. na žaloby týkající se vyhoštění, odstranění tvrdosti správního vyhoštění či nákladů správního vyhoštění nebo žalob na nezákonný zásah.

Přezkum cizineckých kauz v roce 2017 ⁵⁴

Opravné prostředky podané ke správním soudům	Počet
Cizinecké žaloby	183
z toho na nečinnost OAMP	160
Cizinecké kasační stížnosti	11
z toho na nečinnost OAMP	samostatně nevidováno

Zdroj: MV

V.2.8 Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu

Pozn. Níže uvedené se týká převážně žadatelů, kteří v řízení o pobytové oprávnění neuspěli.

V roce 2017 byly zaznamenány podobné negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza nebo povolení k pobytu jako v letech předchozích. Tyto jevy se týkají zejména deklarování účelových důvodů pobytu v ČR, případně předkládání neregulérních dokumentů. Společným znakem provázejícím takové jednání je zapojení placených prostředníků. Zprostředkovatelé jsou schopni svým klientům za úplatu obstarat vybrané nebo kompletní dokumenty potřebné k požadovanému účelu pobytu nebo podat kompletní návod, jak si v ČR obstarat pobytové oprávnění za jakýmkoliv účelem. „Pomoc“ v této oblasti je v hojné míře nabízena na internetu nebo ji poskytují příbuzní či známí cizince, eventuálně jiné osoby s vazbami na ČR. Služeb zprostředkovatelů mnohdy využívají i cizinci, kteří mají jasnou představu o svém budoucím pobytu v ČR a požadované náležitosti k žádosti by si mohli obstarat sami, např. s využitím bezplatných služeb některých nestátních neziskových organizací nebo ministerstva vnitra, které poskytuje informace o náležitostech a postupech v pobytových otázkách prioritně na svých webových stránkách a informačním e-mailu.

⁵⁴ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá MV, resp. OAMP k dispozici.

V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

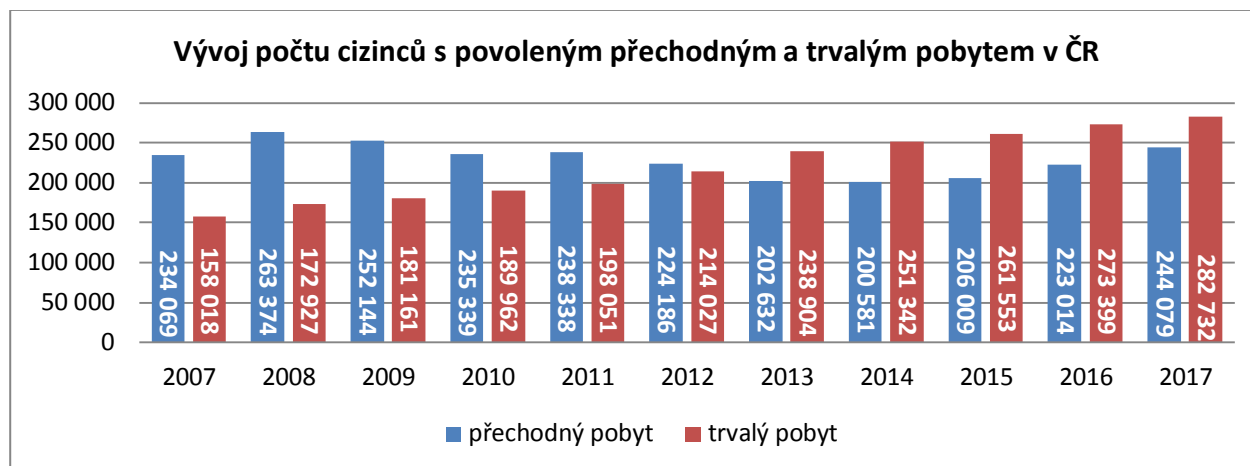
Ke dni 31. 12. 2017 na území ČR legálně pobývalo (po dobu delší než 90 dnů) celkem 526 811 cizinců⁵⁵, což je o 6,1 % vyšší počet než na konci roku 2016 (k 31. 12. 2016 bylo evidováno 496 413 cizinců s povoleným pobytem v ČR). Nárůst je podobný jako mezi lety 2015/2016. Na konci roku 2017 cizinci tvořili zhruba 4,9 % populace ČR, to je o 0,2 procentní body více než v roce 2016.

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2007 – 2017)

Rok (stav k 31.12.)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet cizinců	392 087	436 301	433 305	425 301	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811
meziroční změna	22	11,3	-0,7	-1,8	2,6	0,4	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1

Zdroj: IS CIS

Z evidovaného celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR jich na konci roku 2017 pobývalo 53,7 % na území trvale (282 732 cizinců s povolením k trvalému pobytu) a 46,3 % přechodně⁵⁶ (244 079 cizinců).

Zdroj: IS CIS

Nadále stoupá počet cizinců s trvalým pobytem, ačkoli v menší míře než tomu bylo v předchozím roce. V roce 2017 došlo k meziročnímu nárůstu o 3,4 % (tj. +9 333 osob). Již několikátý rok stoupá rovněž počet cizinců s přechodným pobytem – v roce 2017 byl zaznamenán meziroční nárůst o 9,4 %, tj. 21 065 osob.

⁵⁵ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobýající v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva, statisticky podchyceni nejsou.

⁵⁶ Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, potvrzením o přechodném pobytu občana Evropské unie či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu – porovnání 2016/2017

Rok (stav k 31.12.)		2016		2017		Meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Všichni cizinci	CELKEM	496 413	100,0	526 811	100,0	30 398	6,1
	z toho trvale	273 399	55,1	282 732	53,7	9 333	3,4
	z toho přechodně	223 014	44,9	244 079	46,3	21 065	9,4
Občané EU	CELKEM	209 078	42,1	220 677	41,9	11 599	5,5
	z toho trvale	79 418	38,0	83 482	37,8	4 064	5,1
	z toho přechodně	129 660	62,0	137 195	62,2	7 535	5,8
Občané třetích zemí	CELKEM	287 335	57,9	306 134	58,1	18 799	6,5
	z toho trvale	193 981	67,5	199 250	65,1	5 269	2,7
	z toho přechodně	93 354	32,5	106 884	34,9	13 530	14,5

Zdroj: IS CIS

Počet cizinců s uděleným trvalým pobytem kontinuálně narůstá již více než 10 let. V roce 2013 podíl cizinců s trvalým pobytem přesáhl počet cizinců s přechodným pobytem a jejich nárůst souvisí především s tím, že cizinci ve větší míře začali splňovat podmínku pěti let pobytu na území a přecházeli do kategorie trvalého pobytu.

Cizince lze dále rozlišit na kategorii občanů členských států EU⁵⁷ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru⁵⁸ (dále jen „občané EU“) a kategorii cizinců ze zemí mimo EU (tedy cizinci z tzv. třetích zemí). Početně nejvýznamnější jsou **občané třetích zemí, kteří na konci roku 2017 představovali 58,1 % cizinců pobývajících v ČR, což bylo 306 134.** Jejich počet se meziročně zvýšil o 6,5 %. Po odeznění důsledků hospodářské krize, začal v roce 2015 opět růst počet cizinců ze třetích zemí, který nadále pokračoval v letech 2016 a 2017. U občanů EU je zaznamenáván kontinuální nárůst. V roce 2017 tento nárůst tvořil 5,5 %.

V kategorii přechodného pobytu od roku 2013 převažují cizinci z členských zemí EU nad cizinci ze třetích zemí. Na konci roku 2017 občané EU pobývajících na území ČR v rámci přechodného pobytu tvořili 62,2 % z celkového počtu občanů EU. U občanů třetích zemí je situace opačná – v rámci trvalého pobytu jich na území ČR pobývalo 65,1 %. Stále tedy platí, že **cizinci ze zemí EU v ČR pobývají spíše přechodně, zatímco dvě třetiny občanů třetích zemí v ČR pobývá trvale.**

Zastoupení cizinců pobývajících v ČR dle jejich státní příslušnosti je dlouhodobě takřka neměnné. V rámci deseti nejčastěji zastoupených státních příslušností je pořadí stejné jako v předchozím roce.

Přes polovinu cizinců (54,9 %) s povoleným pobytem na území ČR tvořili ke konci roku 2017 státní příslušníci některé z těchto 3 zemí: Ukrajiny (117 480), Slovenska (111 804) a Vietnamu (59 808). Ostatní státní příslušnosti následují s výraznějším odstupem.

⁵⁷ Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Recko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie.

⁵⁸ Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko.

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu (k 31. 12. 2017)

Druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				trvale	tj. %	přechodně	tj. %
Cizinci celkem	526 811	100,0	6,1	282 732	37,8	244 079	62,2
z toho nejvíce státních příslušníků:							
Ukrajina	117 480	22,3	6,6	83 488	29,5	33 992	13,9
Slovensko	111 804	21,2	4,2	47 519	16,8	64 285	26,3
Vietnam	59 808	11,4	3,0	50 249	17,8	9 559	3,9
Rusko	36 840	7,0	2,4	21 319	7,5	15 521	6,4
Německo	21 261	4,0	0,2	4 459	1,6	16 802	6,9
Polsko	20 669	3,9	1,8	10 788	3,8	9 881	4,0
Bulharsko	13 795	2,6	12,6	4 888	1,7	8 907	3,6
Rumunsko	12 562	2,4	16,0	3 288	1,2	9 274	3,8
Spojené státy americké	9 556	1,8	9,0	3 395	1,2	6 161	2,5
Mongolsko	7 900	1,5	16,1	5 106	1,8	2 794	1,1
občané EU	220 677	41,9	5,5	83 482	37,8	137 195	62,2
občané třetích zemí	306 134	58,1	6,5	199 250	65,1	106 884	34,9

Zdroj: IS CIS

V rámci 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností byl v roce 2017 vykázán nejvyšší procentuální nárůst u státních příslušníků Mongolska (7 900, tj. +16,1 %, tj. +1 096), Rumunska (12 562, tj. +16 %, tj. +1 736) a Bulharska (13 795, tj. +12,6, tj. +1 545). Nicméně v absolutních počtech se jedná o nejvyšší nárůsty u státních příslušníků Ukrajiny (+7 235) a Slovenska (+4 553).

Pokud se neomezíme pouze na nárůsty počtu cizinců v rámci 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností, je třeba zmínit další procentuálně významné meziroční nárůsty. Např. u **Maďarska**, nyní na 16. místě s počtem 5 370 cizinců, došlo k nárůstu o 30,9 % (tj. +1 268), který připadá zejména na přechodný pobyt za účelem zaměstnání (42,1 %). U **Indie**, nyní na 19. místě, došlo k nárůstu o 28,1 % (tj. + 800). Většina přechodně pobývajících státních příslušníků Indie zde rovněž pobývá za účelem zaměstnání (39,2 %), dále sloučení rodiny (25,8 %) a studia (23 %).

Nárůst přesahující 30 % byl dále zaznamenán u státních příslušníků **Filipín**, nyní s počtem 1 059 cizinců na 40. místě (+34,1 %, tj. +269). Velká většina z nich zde v rámci přechodného pobytu pobývá za účelem zaměstnání (76,3 %). U **Brazílie**, nyní s počtem 816 cizinců na 45. místě, byl zaznamenán nárůst o 35,8 % (tj. +215 osob). Většina z nich je zde v rámci přechodného pobytu za účelem sloučení rodiny. Podobně i u dalších latinskoamerických zemí, u kterých byly zaznamenány vyšší meziroční procentuální nárůsty, většina cizinců zde pobývá na základě účelu sloučení rodiny. **Venezuela**, nyní s počtem 177 cizinců na 91. místě zaznamenala nárůst o 43,9 % (tj. +54 osob) účelem sloučení rodiny u nich tvoří 57 %. **Chile**, nyní s počtem 193 cizinců na 95. místě zaznamenalo nárůst o 34 % (tj. +49 osob) a účel sloučení rodiny v rámci přechodného pobytu tvoří 43 %. Dále **Kostarika**, nyní s počtem 120 cizinců na 97. místě, zaznamenala nárůst o 53,8 % (tj. +42 osob), přičemž na účel zaměstnání zde pobývá 42 % a na sloučení rodiny celkem 32 % cizinců v rámci přechodného pobytu.

Další procentuálně výraznější nárůsty⁵⁹ (přes 70 %) byly zaznamenány u státních příslušníků asijských zemí, a to **Singapuru**, **Nepálu** a **Bangladéše**. **Singapur**, nyní s počtem 179 cizinců, zaznamenal nárůst o 98,9 % (tj. +89 osob) a většina z těchto cizinců zde v rámci přechodného

⁵⁹ U cizinců, jejichž počet na území přesahuje 100 osob.

pobytu studuje (83,7 %). **Nepál**, nyní s počtem 754 cizinců, zaznamenal nárůst o 89 % (tj. +355 osob) a většina z těchto cizinců je zde v rámci přechodného pobytu zaměstnána (83,7 %). **Bangladéš**, nyní s 451 cizinci, zaznamenal nárůst o 73,5 % (tj. +191 osob) a většina z těchto cizinců je zde v rámci přechodného pobytu zaměstnána (63,8 %).

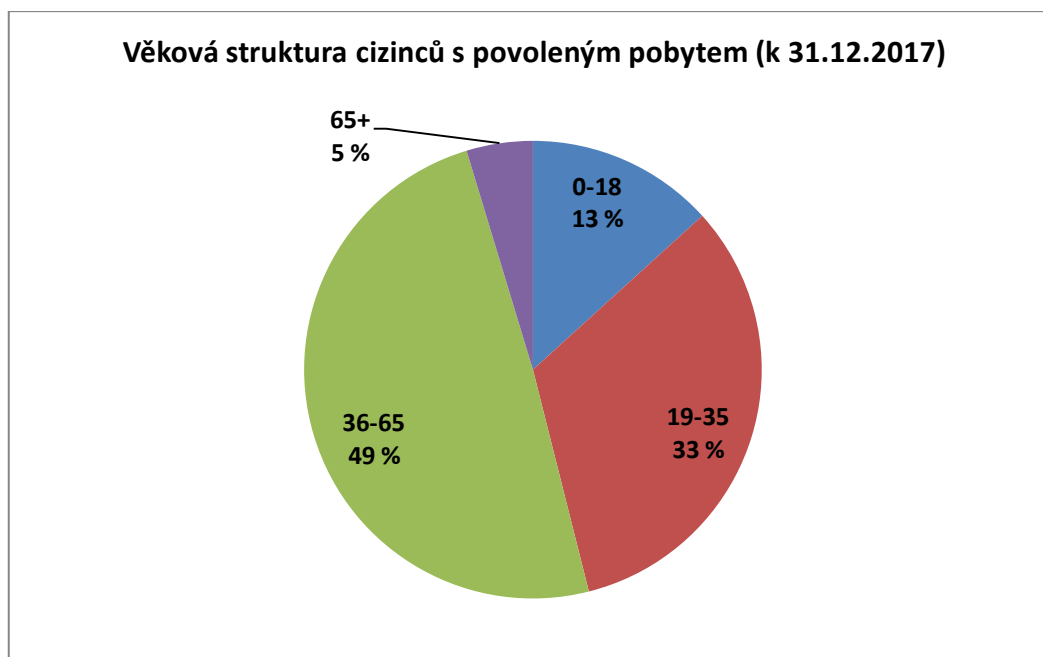
Mezi cizinci s povoleným pobytem na území ČR v roce 2017 nadále **převažovali muži** (297 594 mužů, tj. 56,5 %). Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území ČR pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,7 %. U přechodných pobytů měli muži větší zastoupení, a to 60,8 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasný a zejména ekonomicky motivovaný.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle pohlaví – stav k 31. 12. 2017

Pohlaví	cizinci celkem	z toho			
		muži	tj. %	ženy	tj. %
Celkem povolený pobyt	526 811	297 594	56,5	229 217	43,5
z toho: trvale	282 732	149 091	52,7	133 641	47,3
přechodně	244 079	148 503	60,8	95 576	39,2

Zdroj: IS CIS

Výše uvedeným odlišnostem spojeným s pracovní podmíněností pobytu odpovídá i věková struktura cizinců. K 31. prosinci 2017 mezi cizinci s povoleným pobytem na území ČR **jednoznačně dominovaly osoby v ekonomicky aktivním věku – cizinci ve věku 19 – 65 let** s počtem 432 244 osob **představovali 82 % z celkového počtu cizinců**. Osob mladších 18 let s povoleným pobytem na území bylo na konci roku 2017 evidováno 69 882, což představuje 13,3 %.

Zdroj: IS CIS

S ohledem na místo pobytu cizinců nadále přetrvává jejich značně nerovnoměrné prostorové rozložení v rámci jednotlivých regionů ČR. **Nejvíce cizinců** mělo k 31. prosinci 2017 **nadále registrovaný pobyt na území hlavního města Prahy (37,2 %)** a Středočeského kraje (13,2 %). Naopak nejméně cizinců s povoleným pobytem na území bylo hlášeno v kraji Vysočina (1,8 %) a Zlínském kraji (1,8 %). Poměrné zastoupení jednotlivých krajů v celkovém počtu registrovaných cizinců se meziročně téměř nezměnilo.

Cizinci s povoleným pobytem v jednotlivých krajích dle kategorie pobytu – stav k 31. 12. 2017

Druh pobytu	Celkem s povoleným pobytem	tj. %	z toho					
			trvale	tj. %	tj. %	přechodně	tj. %	tj. %
Celkem s povoleným pobytem v ČR	526 811	100,0	282 732	100,0			244 079	
z toho v teritoriu kraje:								
Jihočeský	19 242	3,7	10 760	3,8	55,9	8 482	3,5	44,1
Jihomoravský	46 898	8,9	23 823	8,4	50,8	23 075	9,5	49,2
Karlovarský	19 982	3,8	12 974	4,6	64,9	7 008	2,9	35,1
Královéhradecký	15 392	2,9	8 749	3,1	56,8	6 643	2,7	43,2
Liberecký	19 856	3,8	12 093	4,3	60,9	7 763	3,2	39,1
Moravskoslezský	26 546	5,0	14 405	5,1	54,3	12 141	5,0	45,7
Olomoucký	11 457	2,2	6 659	2,4	58,1	4 798	2,0	41,9
Pardubický	15 230	2,9	6 705	2,4	44,0	8 525	3,5	56,0
Plzeňský	31 552	6,0	16 582	5,9	52,6	14 970	6,1	47,4
Praha	196 182	37,2	99 062	35,0	50,5	97 120	39,8	49,5
Středočeský	69 350	13,2	41 082	14,5	59,2	28 268	11,6	40,8
Ústecký	35 343	6,7	19 042	6,7	53,9	16 301	6,7	46,1
Vysočina	9 297	1,8	5 363	1,9	57,7	3 934	1,6	42,3
Zlínský	9 458	1,8	5 227	1,8	55,3	4 231	1,7	44,7
neuveдено	1 026	0,2	206	0,1	20,1	820	0,3	79,9

Zdroj: IS CIS

Vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem na území ČR je patrná v regionech s většími městy (díky většímu počtu pracovních příležitostí). Podmíněnost místa pobytu pracovními příležitostmi je patrná zejména u přechodných pobytů, cizinci s trvalým pobytem jsou rozloženi rovnoměrněji.

Různou míru prostorové koncentrace vykazují rovněž jednotlivé státní příslušnosti cizinců. **V rámci 10 nejpočetnějších státních příslušností se na území hl. m. Prahy soustřeďují zejména občané Spojených států amerických (70 % z jejich celkového počtu osob s povoleným pobytem) a Ruska (62,6 %).** Na druhou stranu u státních příslušníků Mongolska či Vietnamu je patrné vyrovnanější rozložení v krajích (viz následující tabulka).

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR v krajích s nejpočetněji zastoupenou komunitou – stav k 31. 12. 2017

Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %
Ukrajina	117 480	Praha	48 974	41,7	Polsko	20 669	Moravskoslezský	5 462	26,4
		Středočeský	18 432	15,7			Praha	3 298	16,0
		Jihomoravský	10 441	8,9			Středočeský	2 855	13,8
Slovensko	111 804	Praha	30 291	27,1	Bulharsko	13 795	Praha	4 553	33,0
		Středočeský	20 060	17,9			Středočeský	2 282	16,5
		Jihomoravský	12 175	10,9			Plzeňský	1 866	13,5
Vietnam	59 808	Praha	12 626	21,1	Rumunsko	12 562	Praha	3 635	28,9
		Ústecký	7 956	13,3			Plzeňský	1 897	15,1
		Karlovarský	6 589	11,0			Středočeský	1 584	12,6
Rusko	36 840	Praha	23 059	62,6	Spojené státy americké	9 556	Praha	6 687	70,0
		Středočeský	4 472	12,1			Středočeský	679	7,1
		Jihomoravský	2 242	6,1			Jihomoravský	627	6,6
Německo	21 261	Ústecký	7 620	35,8	Mongolsko	7 900	Liberecký	1 451	18,4
		Praha	3 906	18,4			Pardubický	932	11,8
		Karlovarský	2 733	12,9			Ústecký	912	11,5

Zdroj: IS CIS

V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

V.4.1 Zaměstnávání cizinců v České republice

Ke dni 31. prosince 2017 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) evidováno v postavení zaměstnanců celkem **472 354 zahraničních pracovníků**. Téměř tři čtvrtiny (70 %) zahraničních pracovníků tvořili občané členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska (dále jen „EU/EHP a Švýcarska“), a jejich rodinní příslušníci, nejčastěji občané Slovenska (177 059 informačních karet⁶⁰), dále Rumunska (39 504 informačních karet), Polska (39 083 informačních karet) a Bulharska (31 528 informačních karet). Jednu čtvrtinu zahraničních pracovníků tvořili cizinci ze třetích zemí, nejčastěji občané Ukrajiny (58 015 informačních karet⁶¹ + 23 680 pracovních oprávnění⁶²), Ruska (9 201 informačních karet + 1 879 pracovních oprávnění) a Vietnamu (8 183 informačních karet + 1 622 pracovních oprávnění).

Z hlediska územního členění je nejvyšší počet zahraničních pracovníků v postavení zaměstnanců dlouhodobě evidován v hlavním městě Praze (119 775), následované Středočeským (64 526), Jihomoravským (45 030) a Plzeňským krajem (37 122).

Většinu zahraničních pracovníků v roce 2017 tvořili cizinci s volným přístupem na trh práce. Z celkového počtu 472 354 zahraničních pracovníků evidence zahrnuje 330 530 (70 %) informačních karet občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinných příslušníků a 101 489 (21,5 %) informačních karet cizinců ze třetích zemí. Mezi zahraničními

⁶⁰ V souladu se Zákonem o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., § 87 a § 98, je povinností zaměstnavatele (českého či zahraničního subjektu) nejpozději v den nástupu zaměstnance do zaměstnání písemně informovat o této skutečnosti příslušný úřad práce dle místa výkonu práce. Pro tyto účely je využíván tiskopis „Informace o nástupu do zaměstnání – o vyslání k výkonu práce“ (tzv. „informační karta“).

⁶¹ Zahrnuje pracovníky z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, modré karty, zelené karty ani karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

⁶² Zahrnuje povolení k zaměstnání, modré karty, zelené karty a zaměstnanecké karty.

pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě **pracovního oprávnění**, bylo k 31. 12. 2017 z jejich celkového počtu **40 335 (8,53%)** evidováno 24 753 držitelů zaměstnaneckých karet⁶³, 15 162 držitelů povolení k zaměstnání, 413 držitelů modrých karet a 7 držitelů zelených karet.

Zahraniční zaměstnanost v České republice v roce 2017

Stav ke dni 31. 12. 2017		Občané členských států EU/EHP a Švýcarska, včetně jejich rodinných přísl.	Cizinci ze třetích zemí
Vstup na trh práce na základě pracovního povolení	Zaměstnanecká karta	x	24 753
	Povolení k zaměstnání	x	15 162
	Modrá karta	x	413
	Zelená karta	x	7
Volný vstup na trh práce		330 530	101 489
Celkem		330 530	141 824
		472 354	

Zdroj: MPSV

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR, bylo ke dni 31. 12. 2017 evidováno celkem 1 938, z toho 809 agentur práce bylo oprávněno k agenturnímu zaměstnávání, tj. zprostředkování zaměstnávání formou dočasněho přidělení zaměstnance k uživateli podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti⁶⁴.

V roce 2017 bylo evidováno celkem 137 648 cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce, kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele. Z tohoto počtu bylo 103 835 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a 33 813 cizinců ze třetích zemí (s volným přístupem na trh práce).

Přehled cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce (kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele) ke dni 31. 12. 2017, srovnání s rokem 2016

2016		2017	
Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce	Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce
89 117	22 381	103 835	33 813
111 498		137 648	

Zdroj: MPSV

V.4.1.1 Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

MV vydává závazná stanoviska v souladu s § 60a zákona o zaměstnanosti na základě žádostí Generálního ředitelství Úřadu práce ČR. MV při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. Vyhodnocuje informace získané ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb a zaměřuje se na ověření existence žádajících právnických a fyzických osob v místě jejich sídla a pracoviště a na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob.

⁶³ Jedná se pouze o zaměstnanecké karty vedené v centrální evidenci MPSV.

⁶⁴ Jedná se o povolení ke zprostředkování zaměstnání na dobu tří let.

V roce 2017 zpracoval odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra 1 070 žádostí o vydání stanoviska, z toho bylo 39 žádostí podáno fyzickými osobami a 1 031 šetření se týkalo osob právnických.

Ke všem žádostem vydalo MV stanovisko, přičemž bylo vydáno 180 stanovisek nesouhlasných a 889 souhlasných, 1 žádost byla vzata zpátky. Odvolání bylo posouzeno celkem 14.

V.4.1.2 Služba EURES

Evropské služby zaměstnanosti (EUROpean Employment Services), založené v roce 1993, jsou sítí spolupráce mezi Evropskou komisí a veřejnými službami zaměstnanosti členských států EU/EHP a Švýcarska a dalšími partnerskými organizacemi. Cílem sítě je ulehčit volný pohyb pracovních sil v rámci všech členských zemí EU/EHP a prostřednictvím bilaterálních smluv také Švýcarska. ČR se připojila k síti EURES v roce 2004, tj. po vstupu země do EU.

EURES je jedním z hlavních nástrojů EU pro bezproblémové fungování evropského pracovního trhu. **Síť EURES tvoří více než 900 EURES poradců**, kteří jsou vyškoleni v rámci národních i evropských školení. Poradci poskytují informační a poradenské služby svým klientům po celé Evropě. **V současnosti EURES ČR intenzivně spolupracuje i s českými zaměstnavateli, kteří nemohou najít vhodné kandidáty na tuzemském trhu práce.** EURES poradci čím dál častěji poskytují informace českým občanům, kteří zvažují návrat ze zahraničí zpět do ČR.

Síť EURES disponuje databází volných pracovních míst ze zemí EU/EHP a Švýcarska, **informacemi o životních a pracovních podmínkách, sociálním a zdravotním zabezpečení** v evropských zemích, dále informacemi o situacích na jednotlivých trzích práce a registračních procedurách. V roce 2017 se na EURES poradce obrátilo několik stovek klientů, zejména uchazečů a zájemců o zaměstnání. Nejvíce zájemců o zaměstnání v zahraničí se zajímalo o **vyhledání volného pracovního místa**, druhou nejčastěji dotazovanou oblastí bylo **sociální zabezpečení a oblast daní**. Třetí nejčastější požadovanou informací byly **všeobecné informace o službách EURES**.

Poradenství je poskytováno na krajských pobočkách ÚP ČR a vybraných kontaktních pracovištích ÚP ČR ve 14 regionech a také v průběhu akcí, kterých se zástupci sítě EURES pravidelně účastní. Během těchto akcí, jak na vnitrostátní, tak i mezinárodní úrovni EURES poradci šířili zejména pracovní nabídky českých zaměstnavatelů a zvyšovali tím jejich dostupnost pro zahraniční zájemce o práci v ČR.

Mezi nejvýznamnější akce, kterých se zástupci sítě EURES v roce 2017 zúčastnili, patřily například veletrhy pracovních příležitostí **Profesia Days 2017** v Praze, **EDUCA MY JOB 2017** v Liberci, nebo **EOJD Bavorsko-Česko**. Síť EURES se zúčastnila jako vystavovatel také řady regionálních burz práce, např. **Job Day 2017** v Českých Budějovicích, veletrhu **Kontakt 2017** v Pardubicích a veletrhu **Hit Kariéra** v Hradci Králové.

V.4.2 Podnikání cizinců v České republice

Značná část podnikatelské činnosti cizinců spadá pod režim zákona o živnostenském podnikání, podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území ČR, stejné postavení jako občan ČR s trvalým pobytem v ČR a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území ČR, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

MPO evidovalo ke konci roku 2017 celkem **2 009 927** podnikatelů (o 13 590 více než v roce 2016, tj. o 0,7 % více), **z toho bylo 87 228 cizinců-podnikatelů** (o 1600 více než v roce 2016, tj. o 1,9 % více).

Registrováno bylo **celkem 2 854 598 živností**, což je o 16 591 méně než v roce 2016, **z toho na cizince připadalo 113 817 živností** (o 2 783 více než v roce 2016, tj. o 2,5%). Ačkoliv celkový počet živností neobvykle oproti vývoji v předchozích letech poklesl, počet živností pro cizince nadále každoročně stoupá.

Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2006 – 2017

Stav ke dni 31.12.	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Podnikatelé cizinci	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059	91 040	85 887	83 569	83 862	85 628	87 228
Živnostenská oprávnění	80 724	85 409	84 488	96 402	101 429	105 119	104 377	101 534	105 245	107 255	111 034	113 817

Zdroj: MPO

Mezi podnikateli – cizinci byly **ženy zastoupeny necelou třetinou** (27 392, tj. 31,4 %). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 31,1 % (v absolutních číslech se jedná o 35 373 živností registrovaných na ženy). Podíl žen mezi podnikateli je zhruba na stejné úrovni jako předchozí rok.

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců-podnikatelů na území hl. m. Prahy (32 600, z toho bylo 11 271 žen), ve Středočeském kraji (9 612, z toho bylo 2 932 žen), v Ústeckém kraji (7 814, z toho bylo 2 147 žen), Jihomoravském kraji (7 063, z toho bylo 1 956 žen) a Plzeňském kraji (5 538, z toho bylo 1 831 žen).

Ve sledovaném roce zůstalo v TOP 10 na prvních osmi místech zastoupení státních příslušností nezměněno. Mezi cizinci-podnikateli bylo v ČR nejvíce státních příslušníků **Vietnamu** (21 773 osob), jejichž počty se mírně snižují. Stejně tak u státních příslušníků **Ukrajiny** (21 746 osob) došlo k poklesu. U ostatních státních příslušností se počet podnikatelů zvýšil. Následují občané **Slovenska** (16 516 osob). Uvedené tři státní příslušnosti představovaly více než 2 třetiny všech cizinců-podnikatelů (68,8%). S odstupem následovali státní příslušníci **Německa** (3 120 osob), **Ruska** (2 855 osob), **Polska** (2 436), **Velké Británie** (1 713), **Bulharska** (1 625), **Rumunska** (1 443) a **Spojených států amerických** (1 434). K největšímu procentuálnímu nárůstu došlo v rámci TOP 10 u občanů Rumunska (o 15,1 %) a oproti minulému roku se umístilo na 9. příčku před Spojené státy americké.

Z celkového počtu 113 817 živností, které byly v roce 2017 registrovány na cizince, připadlo 35 441 na státní příslušníky Vietnamu, 25 359 na státní příslušníky Ukrajiny a 20 860 na státní příslušníky Slovenska. Dále následovali státní příslušníci Německa (3 427), Ruska (3 401), Polska (2 881), Bulharska (2 015), Velké Británie (1 770), Rumunska (1 663) a Spojených států amerických (1 494).

Počet podnikatelů – cizinců – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	85 628	100,0	87 228	100,0	1,9	1 600
z toho:						
Vietnam	22 415	26,2	21 773	25,0	-2,9	-642
Ukrajina	22 150	25,9	21 746	24,9	-1,8	-404
Slovensko	15 442	18,0	16 516	18,9	7,0	1 074
Německo	3 109	3,6	3 120	3,6	0,4	11
Rusko	2 700	3,2	2 855	3,3	5,7	155
Polsko	2 268	2,6	2 436	2,8	7,4	168
Velká Británie	1 603	1,9	1 713	2,0	6,9	110
Bulharsko	1 516	1,8	1 625	1,9	7,2	109
Rumunsko	1 254	1,5	1 443	1,7	15,1	189
Spojené státy americké	1 363	1,6	1 434	1,6	5,2	71

Zdroj: MPO

VI. INTEGRACE CIZINCŮ

Migrace do ČR může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti, pouze pokud je přímo provázána s integračními opatřeními. Cílem integrační politiky České republiky je v návaznosti na migraci podpořit začlenění cizinců do společnosti, vytvořit podmínky pro harmonické nekonfliktní soužití mezi cizinci a většinovou společností, **zamezit vzniku negativních sociálních jevů a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel České republiky**. Integrace je oboustranný proces, který vyžaduje vůli k integraci ze strany cizinců a ze strany majority podporu jejich úsilí o začlenění do společnosti. Integrace je sdílenou odpovědností cizinců i majoritní společnosti v České republice. Úspěšně zvládnutá integrace je zásadní podmínkou pro prospěšnost a efektivitu migrace, protože snižuje riziko sociálního napětí a vytváření uzavřených komunit cizinců.

Cílovou skupinou politiky integrace cizinců jsou státní příslušníci třetích zemí legálně pobývající na území ČR, jejichž podíl ve struktuře cizinců na území ČR je, i přes rostoucí zastoupení občanů EU, stále většinový a tvoří cca 58 % (viz kapitola V.3 Cizinci s povoleným pobytem na území ČR).

V roce 2017 vycházela integrační opatření z vládou schváleného *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2017*. Integrační opatření vycházejí z pěti priorit, kterými jsou znalost českého jazyka, ekonomická a sociální soběstačnost, sociokulturní orientace ve společnosti, vztahy mezi komunitami a princip postupného nabývání práv cizinců v návaznosti na pobytové statusy na území ČR. Zvýšený důraz byl kladen na integraci cizinců ve zranitelném postavení, kterými jsou zejména děti cizinců a mládež z řad cizinců v České republice, ženy-cizinky a cizinci-senioři.

VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Vláda České republiky se integrací cizinců průběžně zabývá a každoročně zpřesňuje a upravuje základní osy integrační politiky státu v souvislosti s aktuálním vývojem v ČR i v Evropě.

Základním dokumentem integrační politiky ČR je *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. MV každoročně předkládá vládě návrh usnesení k *Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců*, který obsahuje konkrétní opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu daného roku podpoří úspěšnou integraci cizinců v ČR. V roce 2017 byl klíčovým dokumentem *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2017*⁶⁵ (dále jen „Postup“).

Vždy počátkem následujícího roku pak MV předkládá vládě informaci o realizaci Postupu v rámci *Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky* za předchozí rok⁶⁶.

Integrační opatření se zaměřují na podporu soběstačnosti cizinců tak, aby znali svá práva a byli schopni dostát svým povinnostem, orientovali se v novém prostředí, poznali zvyklosti a způsob života v ČR, kterou si zvolili za svůj nový, ať už dočasný či trvalý domov, rozuměli a byli schopni komunikovat v češtině, byli samostatnými a soběstačnými po stránce sociální a ekonomické a měli dostatek informací o tom, kde v případě potřeby naleznou pomoc a podporu.

Kromě cizinců ze třetích zemí jsou **cílovou skupinou i azylanti a poživatelé doplňkové ochrany** nad rámec služeb jim poskytovaných v rámci Státního integračního programu. Občané EU

⁶⁵ Usnesení vlády ze dne 9. 1. 2017 č. 11

⁶⁶ Koncepce, Postup i Zprávy jsou k dispozici na stránkách <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

zůstávali nadále doplňkovou skupinou a mohli využívat integračních nástrojů v krizových situacích, tj. především poskytování informací, pomoc při řešení osobní krizové situace⁶⁷.

V roce 2017 byl posilován systém zajištění informovanosti cizinců – jak těch, kteří již pobývají na území ČR, tak i potenciálních migrantů v zemích původu. Nabídka adaptačně-integračních kurzů pro nově příchozí cizince byla k dispozici prakticky po celém území ČR, cíleně se **v tomto roce zaměřila na aktivní spolupráci s vysokými školami a zaměstnavateli cizinců**. Pro usnadnění komunikace cizinců a vyřízení jejich záležitostí byla i nadále zajišťována asistence cizincům na odděleních pobytu cizinců OAMP MV, ve školách i na úradech. Velký důraz byl kladen na podporu informovanosti odborné i laické veřejnosti vzhledem ke zkušenosti, že sdílení informací je významnou prevencí před pocity nejistoty a ohrožení, které se mohou u majoritní společnosti projevovat formou xenofobie či odmítání cizinců. I v roce 2017 byla podporována realizace integračních opatření na regionální a lokální úrovni prostřednictvím integračních projektů obcí a nevládních neziskových organizací a dále na rozvoj sítě regionálních Center na podporu integrace cizinců. **Zvýšená pozornost byla věnována vzdělávání dětí cizinců**, jelikož počty dětí a studentů z třetích zemí v ČR výrazně stoupají. Zároveň se integrační aktivity výrazněji zaměřovaly do oblastí se zvyšujícím se počtem zahraničních pracovníků.

Během posledního čtvrtletí 2017 MV na základě podkladů ostatních rezortů a dalších subjektů zpracovalo a předložilo k vládě k projednání *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2018*.

VI.1.1 Koordinace

Koordinací integrační politiky je vládou pověřeno ministerstvo vnitra⁶⁸, které zároveň průběžně monitoruje a vyhodnocuje situaci a postavení cizinců v ČR i vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální i celostátní úrovni. Za realizaci integrační politiky pak odpovídají jednotlivá ministerstva v rámci své gesce⁶⁹. Úkolem jednotlivých resortů je předkládat návrhy svých záměrů k realizaci integrační politiky do Koncepce i Postupu a tyto úkoly realizovat. MV jako koordinátor integrační politiky je v pravidelném kontaktu s resortními koordinátory integrace, pravidelně organizuje bilaterální jednání i jednání grémia se zástupci resortů. V roce 2017 proběhly dvě společné **meziresortní porady v rámci grémia zástupců resortů**. Jednalo se o plnění úkolů plynoucích z Koncepce, o záměrech resortů v oblasti integrace i připravovaných legislativních změnách.

Rozvoj integrační politiky v roce 2017 celkově směřoval **k vytvoření systému integrované péče o cizince prostřednictvím propojení jednotlivých aktérů integrace** – veřejných institucí (územních samospráv, Úřadů práce, zdravotnických zařízení, škol ad.), Center na podporu integrace cizinců, sociálních partnerů a neziskových organizací.

Nestátní neziskové organizace (NNO) jsou klíčovým partnerem při realizaci integrační politiky především díky zkušenostem s působením v přímém kontaktu s cizinci. V roce 2017 poskytlo MV v rámci programu *Integrace cizinců 2017* dotace 23 projektům v celkové výši 20 066 977 Kč. Podpořeny byly projekty zaměřené především na přímou asistenci cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytů cizinců OAMP, streetwork, vzdělávání pracovníků oddělení pobytu cizinců OAMP a pracovníků státní správy a samosprávy, podporu integračních aktivit

⁶⁷ V případě občanů EU se nejedná o imigraci, ale využívání volného pohybu osob v rámci EU. Občané EU mají garantován rozsah práv srovnatelný s právem státních občanů ČR; prostor pro určité motivační či sankční nástroje v procesu jejich integrace je tedy minimální. Krom toho se vychází z předpokladu již zavedených standardů a služeb směřovaných na občany EU.

⁶⁸ Usnesení vlády č. 979 ze dne 23. 7. 2008, o převodu některých činností vykonávaných Ministerstvem práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

⁶⁹ Do realizace *Koncepce* jsou zapojeno především MŠMT, MPSV, MK, MMR, MPO, MZ a MZV.

založených na vlastní aktivitě cizinců, výzkum zaměřený na specifika integrace nezletilých dětí cizinců na území ČR, výzkum na téma indikátorů integrace a v neposlední řadě na aktivity zaměřené na informování veřejnosti. Kromě vlastních samostatných projektů působí NNO i jako subdodavatelé či přímí partneři v projektech regionálních center na podporu integrace cizinců či v projektech obcí.

Dlouhodobou prioritou MV je **podpora integrační politiky na regionální a lokální úrovni**, tak aby existovaly vhodné podmínky pro začlenění cizinců a bezkonfliktní soužití všech obyvatel dané obce. MV odborně i finančně podporuje jednotlivé obce a městské části ve vytváření vlastní integrační strategie prostřednictvím **projektů obcí na podporu integrace cizinců** (viz kapitola VI.2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2017). V roce 2017 realizovalo dané projekty 15 obcí a městských částí⁷⁰, projekty byly podpořeny částkou 17 572 783 Kč⁷¹. V září 2017 se pod záštitou ministra vnitra uskutečnila devátá celostátní konference obcí *Role místní samosprávy v integraci cizinců*, kterou pořádala MČ Praha 3.

V říjnu 2017 byly zveřejněny výzvy k podávání žádostí o dotace ze státního rozpočtu na realizaci integračních projektů NNO a obcí na rok 2018. Dne 8. 11. 2017 se uskutečnila informační schůzka pro žadatele o dotaci na integrační projekty obcí.

Významnou roli v realizaci integrační politiky v krajích měly již tradičně **regionální centra na podporu integrace cizinců** (dále jen „Centra“), která aktivně působí ve 13 ze 14 krajů ČR⁷², plní funkci regionálních informačních středisek a poskytují právní a sociální poradenství, nabízejí jazykové a sociokulturní kurzy pro cizince či pořádají kulturní a komunitní aktivity v rámci podpory nekonfliktních vztahů mezi cizinci a majoritou. Dalšími cíli Center je monitoring situace v kraji, podpora aktivit cizinců, rozvoj občanské společnosti a vytváření i rozvíjení regionálních platform pro integraci. Jsou financovány převážně z Azylového, migračního a integračního fondu EU (viz kapitola XII.6.1 Azylový, migrační a integrační fond).

V průběhu roku 2017 probíhala **pravidelná grémia zástupců OAMP se zástupci ostatních ministerstev** ve věci plánování i realizace integračních opatření. Intenzivní byla spolupráce a komunikace se zástupci odboru regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury. V roce 2017 byly realizovány první pilotní projekty některých knihoven, muzeí i galerií, zaměřené na poskytování interkulturních služeb a pořádání akcí se zapojením či účastí cizinců. Pro knihovníky byly organizací Slovo 21 ve spolupráci se Svazem knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) zorganizovány dva kurzy ke zvyšování interkulturních kompetencí. Většina projektů se osvědčila a bude realizována i v roce 2018.

Se zástupci MŠMT byly pravidelně diskutovány záležitosti týkající se vzdělávání dětí-žáků cizinců i záležitosti spojené s předpokládaným navýšením náročnosti zkoušky z češtiny jako jedné z podmínek pro získání trvalého pobytu na úroveň A2 (viz VI.2.1.8 Zkouška z českého jazyka).

V rámci **šíření informací směrem k odborné i laické veřejnosti** a naplňování komunikační strategie v roce 2017 se zástupci OAMP v rámci možností se zúčastňovali jednání poradních orgánů (tzv. platform) i jiných jednání na téma integrace na úrovni měst a krajů, kde přednesly odborné příspěvky na téma integrace. Jednalo se např. o školskou platformu magistrátu hl. m. Prahy na téma integrační projekty obcí, semináře pro zástupce samosprávy k tématu integrace na lokální a regionální úrovni na krajském úřadu Libereckého kraje a městském úřadu Pardubice, mezinárodní odborné sympozium *Kriminologie a její přínos pro bezpečnost státu* v rámci

⁷⁰ Brno, Havlíčkův Brod, Plzeň, MČ Praha 3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 17, MČ Praha-Libuš a Teplice.

⁷¹ Prostřednictvím těchto projektů byla realizována řada aktivit samospráv, které poskytly podporu cizincům v jejich integraci a podporu vzájemného poznávání všech obyvatel obce, jež by měly vést k vytváření otevřených a nekonfliktních vztahů mezi cizinci a majoritou.

⁷² Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Královéhradeckém, Kraji Vysočina, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Zlínském a v hl. m. Praze.

Národního preventivního dne v Brně, panelovou diskusí v rámci mezinárodního semináře *Integrační politiky na místní a regionální úrovni* v Brně, pořádaného Svazem měst a obcí ČR v Brně ve spolupráci s delegáty Rady Evropy, odborný seminář *Aktuální vývoj v oblasti migrace a integrace – role kultury v integraci cizinců* pro pracovníky kulturních institucí⁷³ či každoroční kurz *Integrace cizinců* pořádaný v Institutu pro veřejnou správu v Benešově určený odborníkům z regionálních center na podporu integrace cizinců a spolupracujících NNO.

V rámci informování odborné veřejnosti o změnách v cizinecké problematice uspořádal OAMP v říjnu 2017 jednodenní informační *Seminář pro zástupce NNO k novele zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky*. Jako každoročně byla OAMP v průběhu roku 2017 zorganizována dvě setkání se zástupci **vysokých škol**, týkající se zejména otázek informovanosti a integrace nově přichozících zahraničních studentů a jejich pobytových oprávnění. Uskutečnilo se i několik jednání se zástupci akademické sféry a výzkumných institucí ke specifikaci potřeb **výzkumu a odborných šetření**.

VI.1.2 Mezinárodní spolupráce

Zástupci OAMP se zúčastnili aktivně dvou jednání pracovní skupiny EK v rámci Evropské integrační sítě (EIN) a studijní cesty do Německa. Jednání se zaměřovala především na výměnu informací, problematiku integračních smluv, uvítacích kurzů a vstup imigrantů na trh práce. Dále byli pracovníci OAMP přizváni na jednání Evropského migračního fóra, jehož zastřešujícím tématem byl vstup migrantů do EU a zajištění jejich přístupu k službám a právům.

Velký zájem o koncepci integrace a systém integračních opatření projevila v rámci návštěvy ČR delegace expertů a pracovníků státních orgánů z Estonska a Polska.

VI.1.3 Statistika

V rámci plnění úkolů stanovených ve vládou schváleném *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2017* byla v prosinci 2017 vydána Českým statistickým úřadem publikace *Cizinci v České republice*. Ta obsahuje komplexní údaje o cizincích, kteří žili v ČR v roce 2016 a nabízí pro srovnání i statistiky z předchozích let.

V roce 2017 proběhlo několik odborných jednání zástupců nejdůležitějších poskytovatelů statistických dat v oblasti migrace (ČSÚ, MV – OAMP, PČR – ŘSCP). Jejich hlavním cílem bylo zajistit, aby byly i nadále poskytovány kvalitní statistické údaje pro potřeby státní správy, mezinárodních institucí i široké veřejnosti.

VI.1.4 Indikátory integrace cizinců

Také v roce 2017 byl podpořen projekt, v jehož rámci probíhá od roku 2010 kontinuální sledování a tvorbu indikátorů integrace⁷⁴. Realizátorem je Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Cílem projektu je průběžné sledování integračních procesů pomocí indikátorů za účelem zajištění podkladů pro hodnocení průběhu a účinnosti integrace cizinců z třetích zemí v ČR. Pravidelná aktualizace vytvořené soustavy kvantitativních a kvalitativních indikátorů významně přispívá k posouzení dopadů integračních opatření a na základě vyhodnocení indikátorů byly definovány další úkoly integrace cizinců v ČR.

⁷³ Seminář byl zorganizován v říjnu 2017 odborem regionální a národnostní kultury MK a Národním informačním a poradenským střediskem (NIPOS).

⁷⁴ S ohledem na rozsah předkládané zprávy nejsou tyto indikátory podrobněji rozepisovány, ale jsou k dispozici na stránkách www.vups.cz v rámci studie týkající se zmíněného projektu (dostupné na http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_325.pdf).

VI.1.5 Financování integrace cizinců v České republice

V roce 2017 byla v rámci *Koncepce integrace cizinců* ze státního rozpočtu ČR vyčleněna na podporu integrace cizinců částka 54 290 290 Kč (obdobně jako v roce 2016).

Tyto finanční prostředky byly rozděleny následovně:

a) Ministerstvo vnitra.....	39 964 590 Kč
b) Ministerstvo kultury	810 700 Kč
c) Ministerstvo práce a sociálních věcí	65 000 Kč
d) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.....	13 000 000 Kč
e) Český statistický úřad	250 000 Kč
f) Ministerstvo zahraničních věcí	200 000 Kč

Zbývající resorty zapojené do integrace cizinců (MMR, MPO a MZ) si nenárokovaly žádné finanční prostředky na integraci z této části státního rozpočtu.

Dále došlo k alokaci z vlastních zdrojů ministerstev⁷⁵ mimo *Koncepci integrace cizinců* (viz Příloha „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2017“), ale i z dalších zdrojů – například ambasad, jednotlivých obcí, nadací a nadačních fondů.

Mezi další významné prostředky patřil Azylový, migrační a integrační fond, kdy v rámci specifického cíle 2 Integrace/legální migrace činila schválená finanční podpora na realizaci projektů 143,4 mil. Kč. (viz kapitola XII.6.1 Azylový, migrační a integrační fond). Finanční zdroje na projekty, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, rovněž pocházely z Evropského sociálního fondu (viz kapitola VI.2.2.7 Projekty na podporu integrace cizinců).

Spočítat přesnou částku alokovanou na oblast integrace cizinců není v daném roce možné. Například projekty podpořené prostředky EU jsou víceleté s rozdílným čerpáním v jednotlivých rocích a řada projektů mezi své uživatele řadí také jiné cílové skupiny. Nelze tudíž přesně vyselektovat částku, která je posléze určena na integraci cílové skupiny legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí na území ČR. S přihlédnutím k výše uvedenému lze však kvalifikovaně předpokládat, že alokovaný objem prostředků v oblasti integrace cizinců v ČR přesáhl v roce 2017 částku 220 mil. Kč, přičemž podíl zdrojů z EU činí přibližně polovinu. Do června 2020 se předpokládá stabilní financování stávajících klíčových projektů z AMIF, jednání o další finanční perspektivě aktuálně probíhají a nelze predikovat jejich výsledek.

VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

VI.2.1 Ministerstvo vnitra

MV se v souladu s úkoly stanovenými *Postupem* zaměřilo na rozvoj integračních opatření v souladu s prioritami integrační politiky, podporu informovanosti cizinců i majority, rozvíjení mezikulturního dialogu, podporu integračních opatření na lokální a regionální úrovni, podporu aktivní participace cizinců na veřejném životě a zvyšování interkulturních kompetencí pracovníků veřejné správy.

⁷⁵ MŠMT v rámci modulu A rozvojového programu zaměřeného na podporu výuky dětí žáků-cizinců pro rok 2017 rozdělilo celkem 22 965 592 Kč (viz kapitola VI.2.3.2 Rozvojové a dotační programy vyhlášené na podporu integrace cizinců pro rok 2017). MPSV v roce 2017 poskytlo na sociální služby s místní, regionální i celostátní působností 27 619 180 Kč, nicméně takto financované projekty mají v cílové skupině nejen cizince (viz kapitola VI.2.2.7 Projekty na podporu integrace cizinců).

Cílovou skupinou integrace byli nadále cizinci ze třetích zemí⁷⁶ dlouhodobě či trvale legálně pobývajících na území ČR a majoritní společnost. Azylantům a poživatelům doplňkové ochrany bylo umožněno využívat relevantních integračních opatření nad rámec Státního integračního programu. Občané EU zůstávali dodatkovou skupinou a mohli využívat integračních nástrojů v krizových situacích, tj. především poskytování informací a pomoc při řešení osobní krizové situace.

Zvýšená pozornost byla věnována vzdělávání dětí cizinců a nadále integraci cizinců ve zranitelném postavení, zejména dětem cizinců a mládeži, ženám-cizinkám a seniorům.

MV se problematice migrace a integrace také věnuje v rámci koncepčního materiálu *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2015-2017*, který je pravidelně aktualizován. Hlavním nástrojem pro práci s menšinovou skupinou cizinců v rámci Policie ČR jsou styční důstojníci pro menšiny a členové jejich pracovních skupin, kteří jsou ustanoveni při všech krajských ředitelstvích policie. Členy pracovní skupiny jsou rovněž policisté zařazení pod oborem služby cizinecké policie. Cílem aktivit styčných důstojníků pro menšiny a jejich pracovních skupin je zejména zprostředkování kontaktu mezi policií a příslušníky menšin, spolupráce s dalšími zainteresovanými subjekty, monitorování struktury menšinových skupin na daném území, import práva do míst se zvýšeným počtem příslušníků menšin a zapojování se do různých společenských, kulturních nebo sportovních aktivit, které menšinové skupiny pořádají. Odbor prevence kriminality, který je gestorem pro policejní práce s menšinami v rámci MV, pro policisty na úseku menšin pravidelně zajišťuje instruktážně metodická zaměstnání, na kterých jsou policisté v dané problematice proškoleni a informováni, podporuje jejich zapojování do činnosti různých mezioborových platforem na celorepublikové, ale zejména krajské úrovni.

VI.2.1.1 Podpora projektů na regionální úrovni

Podpora realizace konkrétních integračních opatření na regionální úrovni probíhá zejména prostřednictvím regionální sítě **Center na podporu integrace cizinců ze třetích zemí**. Úkolem projektu Center je v návaznosti na vládní materiál *Koncepce integrace cizinců* vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců na území celé ČR. Síť Center zajišťuje **rovný přístup cizinců ke službám** a kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni na území téměř celého státu, zároveň však reflektuje regionální specifika a podmínky integrace cizinců v kraji.

Tři z Center provozují nestátní neziskové organizace (Charita Hradec Králové, Poradna pro integraci v Ústí nad Labem, Integrační centrum Praha o.p.s.), jedno Centrum provozuje kraj (Jihomoravský) a dalších devět Center provozuje Správa uprchlických zařízení MV.

Centra jsou středisky integračních aktivit v regionu, zacílených jak na cizince, tak na majoritu včetně orgánů veřejné správy. Jejich úkolem je aktivizovat dění v kraji směřující k integraci, multiplikovat integrační aktivity v regionu, podporovat rozvoj občanské společnosti, nabízet plné spektrum integračních služeb včetně realizace aktivit cizinců, podporovat komunikaci a vzájemné poznávání mezi cizinci a majoritou. Poskytují cizincům sociální i právní poradenství, kurzy češtiny a socio-kulturní orientace atd. K oslovení cizinců žijících v kraji centra mj. využívají osvědčený streetwork – oslovování a přímou práci s cizinci v terénu. Centra se taktéž zaměřují na podporu vlastních aktivit migrantů. Organizují **platformy** integrace cizinců, do nichž zapojují všechny aktéry integrace v regionu, sdružují všechny subjekty, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace v kraji a monitorují situaci cizinců v kraji, což umožňuje včas reagovat na aktuální potřeby či změny v oblasti integrace cizinců.

⁷⁶ Občané zemí mimo členské státy Evropské unie, EHP a Švýcarska.

Spolupráce s krajskými institucemi probíhá prostřednictvím aktivního působení zástupců Center v rámci komunitního plánování sociálních služeb a v různých pracovních skupinách i případnou účastí zástupců kraje na platformách Center. Zaměstnanci Center i spolupracujících NNO měli v roce 2017 možnost účastnit se školení k integraci cizinců, které je každoročně pořádáno OAMP ve spolupráci s Institutem pro veřejnou správu a slouží k prohloubení jejich odborných kompetencí.

VI.2.1.1.1 Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Realizaci Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců zajišťuje Jihomoravský kraj s ohledem na efektivnost implementace integrační politiky na regionální úrovni a spolupodílí se na financování chodu Centra z vlastního rozpočtu. Centrum pracuje na bázi partnerské spolupráce a síťování regionálních aktérů integrace. Takto nastavený formát umožňuje pružně reagovat na aktuální poptávku ze strany cizinců. V roce 2017 participovali na poskytování služeb Centra tyto partneři: Statutární město Brno, Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Základní škola a mateřská škola, Brno, Staňkova 14, Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Komixxx projekt z.s. a Střední škola stavebních řemesel Brno-Bosonohy, p.o. (Centrum vzdělávání všem).

Centrum poskytuje ve spolupráci s výše uvedenými partnery na území Jihomoravského kraje tyto služby: odborné sociální a právní poradenství, výuku českého jazyka v kurzech pro děti i dospělé (jazykové kurzy rozdělené dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a zaměřené na rozvoj základních komunikačních kompetencí, konverzační kurzy se zaměřením na společnost a kulturu, nízkoprahové kurzy; distanční kurzy pro rozvoj psaní, modelové zkoušky na občanství a trvalý pobyt), kurzy sociokulturní orientace, počítačové kurzy, pracovní poradenství, terénní práce, volný přístup na internet a knihovna.

Největší zájem ze strany klientů je již tradičně o kurzy českého jazyka, které byly obsazeny ihned po zveřejnění jejich nabídky. Poptávka po kurzech zůstala z velké části neuspokojena. Centrum úzce spolupracuje se dvěma interkulturními pracovníky, kteří se zaměřují na mongolskou a vietnamskou komunitu. Jejich činnost má výrazný dopad především na zvýšení zájmu vietnamské komunity o nabízené služby Centra, což dokazuje fakt, že bylo v roce 2017 otevřeno šest specializovaných kurzů pouze pro Vietnamce, a to v Brně, Znojmě a Hodoníně. Zájem o nabízené bezplatné služby nadále roste díky propagační kampani, ale rovněž díky klientům, kteří sdílejí své dobré zkušenosti v rámci komunit. V roce 2017 vydalo Centrum již sedmý Multikulturní kalendář, ve kterém jsou klienti Centra, kteří vyprávějí příběhy ze svého dětství. Autentičnost dokresluje fakt, že texty odpovídají jimi dosažené úrovni znalosti češtiny.

Jihomoravský kraj prostřednictvím aktivit Centra podporuje spolupráci a síťování aktivit v rámci regionální platformy aktérů integrace, které proběhly na téma *Zaměstnávání cizinců a Vzdělávání dětí cizinců v Jihomoravském kraji*. Dále se zaměřuje na definování účelu a způsobu zapojení klíčových aktérů integrace v rámci naplňování nastavených opatření ve Strategii rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje na období 2016-2025 (prioritní osa 2 – Rozvoj lidského potenciálu a sociální začleňování; okruh 2.5 – Integrace cizinců). Zástupce projektu se účastní pracovních setkání etablovaných krajských platforem, jejichž činnost souvisí mimo jiné i s problematikou integrace cizinců. Konkrétně se jedná o zasedání Rady pro rozvoj lidských zdrojů Jihomoravského kraje; setkání ředitelů příspěvkových organizací (střední školy atp.); setkání s tajemníky obcí s rozšířenou působností; hospodářských komor v Jihomoravském kraji, regionální kancelář CzechInvestu. Centrum prohlubuje spolupráci s brněnskými univerzitami. Studentům nového studijního oboru Učitelství českého jazyka a literatury se zaměřením na žáky s odlišným mateřským jazykem byly umožněny náslechy hodin ve výuce českého jazyka pro cizince a exkurze do Centra. V roce 2017 podpořilo Centrum projektovou žádost Filozofické fakulty Masarykovy univerzity do Programu ETA Technologické agentury ČR. Výsledkem tříletého projektu by měla

být mobilní aplikace zaměřená na výuku a procvičování češtiny pro cizince-začátečníky (úroveň A1 a A2). Dále Centrum podpořilo výuku seminářů na FF MU, studenti kurzů zaměřených na výuku dětí absolvovali sérii návštěv v kurzech češtiny pro děti-cizince, na což navazovaly konzultace s lektory.

V roce 2017 využilo služeb Centra celkem 1 281 klientů⁷⁷. Celkem bylo zahájeno 37 jazykových kurzů českého jazyka pro cizince; dále pak 6 online kurzů zaměřených na psaní a gramatiku, 15 kurzů češtiny pro děti cizinců a 29 nízkoprahových kurzů; 10 kurzů sociokulturní orientace; 3 adaptačně-integrační kurzy; 18 počítačových kurzů.

Jihomoravský kraj vyčlenil ze svého rozpočtu v roce 2017 částku na podporu občanů z EU. Tyto prostředky byly určeny především na realizaci kurzů českého jazyka (celkem 17 kurzů) a dále pak konzultace a doprovody na úřady a další relevantní instituce. Ve stejném roce byla podána žádost o vyčlenění finančních prostředků na tuto aktivitu i na rok 2018.

VI.2.1.1.2 Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji

Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji je provozované nestátní neziskovou organizací Poradna pro integraci, z.ú. Jeho financování bylo v roce 2017 zajištěno prostřednictvím Azylového migračního a integračního fondu⁷⁸. Služeb centra využilo celkem 1 100 cizinců ze třetích zemí, včetně osob s udělenou mezinárodní ochranou, a bylo realizováno 1 900 intervencí.

Stěžejní služby centra byly zajišťovány sociálními, právními, vzdělávacími a integračními pracovníky. Odborné sociální poradenství bylo poskytováno v sídle centra v Ústí nad Labem a na detašovaném pracovišti v Teplicích. Poradenství bylo na základě dohody či potřeby klientů zajišťováno i terénní formou, především v lokalitách se zvýšenou koncentrací žijících/pracujících cizinců z cílové skupiny. Terénní práce byla realizována v lokalitách Žatec, Louny, Litoměřice, Lovosice, Roudnice nad Labem, Teplice, Rumburk, Děčín, Chomutov, Kadaň, Most, Litvínov, Jirkov a Hora Sv. Šebestiána. Při poradenství bylo v případě nutnosti využíváno služeb tlumočnicka nebo překladatele. Nejčastěji byla poskytována cizincům pomoc v oblasti pobytové problematiky, zdravotního pojištění, sociálních dávek, bydlení, uplatnění na trhu práce a nostrifikace vzdělání. V případě, že se jednalo o dotazy přesahující kompetence sociálního pracovníka, využívali cizinci bezplatné *právní poradenství*, které bylo poskytováno pouze ambulantní formou v sídle centra.

Kompetence cizinců vedoucí k sociální i pracovní integraci byly rozvíjeny pomocí vzdělávacích aktivit, mezi nimiž mají dominantní postavení kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. V daném roce bylo realizováno celkem 28 kurzů češtiny různých úrovní pro děti i dospělé, které navštěvovalo 350 účastníků. Na základě poptávky mají cizinci příležitost vyzkoušet si zkoušky k trvalému pobytu a k občanství. V roce 2017 se uskutečnily 2 zkoušky „na nečisto“ úrovně A1 a 1 zkouška úrovně B1. Děti během školního roku využívaly především možnost doučování od dobrovolníků a v letních měsících nabídku jazykového příměstského tábora, který se stal jednou z pravidelných aktivit. Nedílnou součástí vzdělávacích aktivit jsou přednášky pro cizince (např. změny v cizineckém zákoně, systém zdravotní péče v ČR, EET).

Centrum realizuje i školení odborné veřejnosti (např. pedagogů, lektorů češtiny, úředníků), která se dostává do přímého kontaktu s cílovou skupinou. Mezioborové předávání zkušeností přispívá k zefektivnění služeb Centra i samotných odborníků. Pravidelně se na Centrum obracely základní, střední i vysoké školy, které chtěly multikulturní výchovu nebo příbuzné předměty doplnit o interaktivní programy, které Centrum nabízí.

Integrační aktivity, měly různorodý charakter a respektovaly potřeby dospělých, dětí, druhé generace cizinců i většinové společnosti. V roce 2017 bylo zrealizováno 43 integračních aktivit

⁷⁷ Osoby, které se registrovaly do projektu a spadají do cílové skupiny projektu AMIF/10/01.

⁷⁸ AMIF/10/04

(dámské kluby, výtvarné dílny, sportovní akce, exkurze atp.) pro 236/782 cizinců (unikátní/celkové).

Centrum v tomto roce také realizovalo šest workshopů. Jednalo se především o workshopy cizokrajných kuchyní, ale nabídka byla rozšířena i o výtvarné workshopy. Tato aktivita byla veřejností vyhodnocena jako zajímavý prostředek k poznání místních cizinců a jejich kultury. Cizinci tak dostali příležitost k osobnímu rozvoji a navázání nových kontaktů v lokalitě, kde žijí. Další aktivitou pro veřejnost jsou Etnické večery, které jsou pořádány za účelem prezentace kultury zde žijících cizinců.

Cizinci oceňovali zázemí informačního centra pro cizince, kde je bezplatný přístup k informacím a možnost kontaktu se zemí svého původu a rodným jazykem (internet, televize se satelitem, vícejazyčná knihovna). Prostory využívaly cizinci také ke svým vlastním aktivitám (schůzky klubu nebo nacvičování kulturního vystoupení). Centrum iniciuje a podporuje integrační lokální politiku. Pracovníci Centra se proto účastnili koordinačních skupin komunitního plánování města Ústí nad Labem, spolupracovali s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců a síťovali subjekty podílející se na integraci cizinců (sdružení jednotlivých komunit, NNO i úřady).

VI.2.1.1.3 Integrační centrum pro cizince Hradec Králové

Realizátorem Integračního centra pro cizince Hradec Králové je Diecézní katolická charita Hradec Králové. Stěžejními aktivitami Centra jsou odborné poradenské služby, kurzy, pořádání integračních multikulturních aktivit s různým zaměřením pro různé cílové skupiny, podpora zájmových a svépomocných skupin cizinců a v neposlední řadě realizace platformy.

Odborné sociální a právní poradenství, které jsou poskytovány jako registrovaná sociální služba, bylo poskytováno jak ambulantní, tak terénní formou. V rámci poradenských služeb bylo poskytnuto 1 123 kontaktů a intervencí celkem 699 cizincům ze třetích zemí a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou. Ve spojitosti s poradenstvím byly poskytovány také tlumočnické a překladatelské služby. Pracovníci Centra poskytovali cizincům dvakrát týdně asistenci při vyřizování jejich pobytových žádostí na pracovišti OAMP Hradec Králové. Probíhala úzká spolupráce s komunitními tlumočníky a interkulturními pracovníky.

Kurzy pro cizince byly realizovány v Hradci Králové, Jičíně, České Skalici, Rychnově nad Kněžnou, Trutnově, Hořicích a Jaroměři-Josefově. Bylo zorganizováno celkem 17 kurzů češtiny při účasti 294 osob a celkem 11 kurzů sociokulturních dovedností pro 99 účastníků.

Dobrovolnické aktivity byly zaměřeny na individuální pomoc dobrovolníka klientovi v rámci akreditovaného dobrovolnického programu *Rafael*. Převážně se jednalo o pomoc s doučováním a domácí přípravou do školy pro děti cizinců. Celkem bylo dobrovolníky poskytnuto 565,5 h dobrovolnické činnosti, zapojilo se 24 dobrovolníků a 30 cizinců.

Centrum pořádalo řadu multikulturních aktivit. Nejvýznamnější byl tradičně festival Setkání národů, který se konal 9. 11. 2017 v Hradci Králové, na kterém se prezentovalo 26 národností žijících v královéhradeckém regionu. Dalšími realizovanými aktivitami byly např. Slovanská zima, Letní tábor, Velikonoční workshop, Překladatelská soutěž, Poznáváme ČR – Litomyšl, Jičín – město pohádky, Mezinárodní turnaj ve stolním tenise, Mezinárodní turnaj v nohejbale, Vernisáž výstavy ukrajinských výtvarných umělců, Autorský umělecký workshop, Multikulturní ukrajinský večer Píseň mého srdce, Šachový turnaj, Rozloučení se školním rokem, sportovní klub, besedy o migraci a integraci pro žáky základních a středních škol atd. Celkem bylo uspořádáno 32 akcí a 36 setkání sportovního klubu, s účastí cca 900 cizinců a 1 200 příslušníků majoritní společnosti.

V rámci aktivit na podporu zájmových a svépomocných skupin cizinců probíhala aktivní spolupráce s Mezinárodním kulturním institutem Klíč, Regionálním ukrajinským spolkem ve východních Čechách, zahraničními studenty Univerzity Hradec Králové a dobrovolnickou organizací KURO.

Regionální platforma za účasti zástupců regionálních aktérů integrace byla v roce 2017 realizována dvakrát.

V průběhu roku vykonávali v Centru studentskou praxi studenti Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice. Prezentace Centra probíhala prostřednictvím vlastního webu a profilu na sociální síti Facebook.

VI.2.1.1.4 [Integrační centrum Praha o.p.s.](#)

Centrum na podporu integrace cizinců v hl. m. Praze realizuje obecně prospěšná společnost Integrační centrum Praha (dále jen ICP), která byla v roce 2012 založena Magistrátem hl. m. Prahy (dále jen MHMP). Hlavním zdrojem finanční podpory byly v roce 2017 zdroje AMIF. Financování ze strany MV ČR a MHMP prostřednictvím dotací umožnilo jednak doplnění nedostatečně krytých oblastí (např. interkulturní práce, kurzy ČJ pro úroveň vyšší než A1), tak i rozvíjení nových nástrojů k informování (aplikace Prager) nebo aktivizaci (Malé projekty) cílové skupiny. Stabilní financování umožnilo ICP soustředit se více na vývoj realizovaných aktivit a realizaci nových nápadů. Spolu s jistotou finančních zdrojů však tříletý projekt znamená také menší flexibilitu. Proto bylo občas složitější reagovat na nastalé situace.

ICP nadále nabízelo své služby v rámci projektu AMIF/10/03 ve spolupráci se čtyřmi nestátními neziskovými organizacemi (Poradna pro integraci, InBáze, Sdružení pro integraci a migraci a Organizace pro pomoc uprchlíků) na šesti místech v Praze (Komunitní a informační Centrum na Praze 1, pobočky na MČ Praha 4, 12, 13 a 14 a kancelář ve vietnamské tržnici SAPA). Celkově za rok 2017 využilo služeb ICP 3 294 osob, z nichž 2 166 byli klienti, kteří služby ICP využívali poprvé.

Ve velké míře byly nabízeny kurzy českého jazyka, jak v rámci projektu AMIF, tak i ze zdrojů MHMP nebo jako součást projektů obcí, po kterých je v Praze dlouhodobě velká poptávka. V roce 2017 proběhlo celkem 71 kurzů pro více než 1 000 osob, z toho 7 kurzů bylo pro děti. Pozitivní zpětnou vazbu od klientů ICP obdrželo na tzv. uvítací přednášky – hodinové přednášky pro všechny účastníky kurzů ČJ, v rámci kterých se dozvídají více o fungování neziskového sektoru, způsobu financování jeho činnosti, včetně činnosti ICP a služeb, které zde mohou obdržet.

Práce v terénu patří nadále mezi nejdůležitější aktivity ICP. V roce 2017 prošel systém Geosoftwaru aktualizací, ve kterém byly zachyceny výsledky práce v terénu. Nově zavedené prvky dovolují lépe informace zorganizovat a zpracovávat. Pracovníci ICP navštívili za rok 2017 celkem 1 719 míst (z toho 32 nových) a oslovili celkem 7 476 migrantů.

Během roku 2017 byla připravena aktualizace pražské koncepce integrace cizinců a navazující *Akční plán na období 2018 - 2019*. V rámci koncepce byla definována nová priorita – Soužití cizinců a přijímací společnosti. Na tvorbě těchto materiálů se podílelo 52 členů Regionální poradní platformy, včetně zástupci migrantů. Realizace Regionální poradní platformy byla zároveň revidována a pozměněna směrem k větší aktivitě jejích členů. Zpětná vazba ze strany účastníků byla velmi pozitivní.

S neobvykle velkou poptávkou se ICP setkalo při realizaci workshopů na mateřských školách na podzim 2017. Deset škol mělo zájem o realizaci alespoň dvou workshopů (některé i víc), tudíž bylo rozhodnuto, že bude v daném školním roce zrealizováno více workshopů než původně plánovaných deset.

Značným vývojem proběhla aktivita interkulturní práce. Služby poskytované prostřednictvím AMIF byly doplněny o služby pro mongolsky, čínsky a arabsky mluvící klienty (ze zdrojů MV a MHMP). Byly vytvořeny nové nástroje k aktivizaci klientů, zejména interkulturní setkání, kde se cizinci (prozatím ve skupinách dle jazyků) potkávají, procvičují si češtinu a zároveň probírají různá témata dle poptávky účastníků. Za rok 2017 proběhlo celkem 107 setkání pro ruský,

ukrajinsky, mongolsky, vietnamsky, arabsky a čínsky mluvící klienty s celkovou účastí 866 osob. Pokračovala také spolupráce se spolky migrantů a část jejich zástupců se stala stálými návštěvníky Regionální poradní platformy. Služeb interkulturních pracovníků využilo celkem 929 klientů.

Ze zdrojů MV byl financován vývoj nové aplikace (primárně) pro cizince v Praze, zaměřené na poskytování informací o nejdůležitějších službách a místech, kde jsou poskytovány (včetně lokací na mapě). Aplikace se potkala s velkým ohlasem, za prvních několik dnů po spuštění si ji stáhlo více než 1 000 uživatelů. Ze stejných zdrojů byly financovány tzv. mini projekty, čili nápady aktivních migrantů s integračním potenciálem. Na výzvu reagovali jak jednotliví migranti, tak migrantské spolky. Z více než 25 návrhů bylo (dle plánu) vybráno a úspěšně realizováno 5 projektů.

VI.2.1.1.5 Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení MV

V rámci projektů financovaných z AMIF provozuje Centra na podporu integrace cizinců Správa uprchlických zařízení MV v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském a Olomouckém kraji a v Kraji Vysočina.

Ve všech krajích zajišťují Centra činnost regionálních poradních platform, které slouží k řešení aktuálních problémů cizinců a k výměně informací mezi zainteresovanými institucemi, zejména mezi krajskými a obecními úřady, krajskými pobytovými pracovišti OAMP, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty. Zástupci Center se také podílejí na komunitním plánování sociálních služeb a střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v některých krajích.

Služby Center pro cílovou skupinu projektů jsou dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech každého kraje⁷⁹ v návaznosti na zájem cizinců z cílové skupiny.

⁷⁹ Služby Center byly poskytovány v rámci uvedených krajů na následujících místech:

Moravskoslezský kraj: Ostrava, Město Albrechtice, Linhartovy, Velká Polom, Nový Jičín, Brušperk, Paskov, Horní Suchá, Havířov, Petřvald, Radvanice, Dolní Lutyně, Rychvald, Orlová, Opava, Dolní Benešov, Hlučín, Bruntál, Krnov, Frenštát pod Radhoštěm, Příbor, Bohumín, Darkovice, Šilheřovice, Třinec, Frýdek-Místek, Karviná, Český Těšín, Dětmorovice, Staré Město, Horní Životice, Vrbno pod Pradědem, Štramberk, Kopřivnice, Velká Polom, Klimkovice, Čeladná, Ostravice, Frýdlant nad Ostravicí, Kunín, Starý Jičín, Raduň, Fulnek, Mošnov, Dobrá, Paskov, Kravaře, Velké Hoštice, Chotěbuz, Horní Benešov, Jablunkov.

Pardubický kraj: Pardubice, Letohrad, Svitavy, Choceň, Litomyšl, Lanškroun, Česká Třebová, Moravská Třebová, Vysoké Mýto, Králíky, Hlinsko, Chrast, Skuteč, Ronov nad Doubravou, Třemošnice, Chvaletice, Přelouč, Seč, Prachovice, Choltice, Heřmanův Městec, Proseč a Polička, Jablonné nad Orlicí, Horní Jelení, Holice, Jevíčko, Bystré, Svojanov, Luže, Žamberk, Chrudim, Ústí nad Orlicí, Letohrad.

Plzeňský kraj: Běšiny, Bezděrov, Blovice, Černín, Dobřany, Domažlice, Holoubkov, Horní Bříza, Horní Lukavice, Chlumčany, Chodová Planá, Chodská Lhota, Chotíkov, Chrast, Janovice, Klatovy, Kout na Šumavě, Kozolupy, Libkov, Malešice, Manětín, Město Touškov, Mýto, Nalžovské Hory, Nezvěstice, Nová Ves, Nýrsko, Nýřany, Planá, Plánice, Plzeň, Radčice, Rokycany, Starý Plzenec, Štáhlavy, Tlučná, Třemošná, Uněšov, Vejprnice, Vrhovec, Zbiroh, Alžbětín, Bor, Břasy, Heřmanova Huť, Holýšov, Horažďovice, Horšovský Týn, Kasejovice, Kašperské Hory, Kdyně, Kladruby, Kvíčovice, Měčín, Nepomuk, Přeštice, Přimda, Radnice, Spálené Poříčí, Staňkov, Stříbro, Sušice, Tachov, Železná Ruda, Žinkovy, Červený Hrádek, Česká Kubice, Dýšina, Ejpovice, Folmava, Chanovice, Kaznějov, Klenčí pod Čerchovem, Kozojedy, Kralovice, Kyšice, Letkov, Olšany, Plasy, Staré Sedlo, Trhanov, Týmákov, Újezd, Vysočany, Zruč.

Zlínský kraj: Otrokovice, Zlín, Malenovice, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Meziříčí, Vsetín, Valašské Klobouky, Vizovice, Kroměříž, Slušovice, Luhačovice, Hulín, Holešov, Bystřice pod Hostýnem, Napajedla, Bílovice, Boršice, Halenkov, Nový Hrozenkov, Velké Karlovice, Tečovice, Sazovice, Rožnov pod Radhoštěm, Slavičín, Zubří, Vysoké Pole, Fryšták, Bojkovice, Újezd u Valašských Klobouk, Dolní Němčí, Uherský Ostroh, Strání Květná.

Jihočeský kraj: Albrechtice nad Vltavou, Benešov nad Černou, Borovany, Černá v Pošumaví, České Budějovice, Český Krumlov, Horní Stropnice, Chotoviny, Chvalšiny, Ledenice, Nové Hrady, Trhové Sviny, Kamenná, Mirovice, Žár, Kaplice, Velešín, Studánky, Písek, Protivín, Blatná, Jistebnice, Sodoměřice, Mladá Vožice, Tábor, Bavorov, Vodňany, Staré Město pod Landštejnem, Slavonice, Dačice, Lišov, Lomnice nad Lužnicí, Novosedly nad Nežárkou, Třeboň, Stráž nad Nežárkou, Nová Bystřice, Kunžak, Vimperk, Husinec, Prachovice, Planá nad Lužnicí, Soběslav, Veselí nad Lužnicí, Hluboká nad Vltavou, Týn nad Vltavou, Bechyně, Frymburk, Jindřichův Hradec, Majdalena, Suchdol nad Lužnicí, Nová Ves nad Lužnicí, Chlum u Třeboně, Strážný, Volary, Zliv.

K poskytovaným službám Center v roce 2017 patřilo především sociální a právní poradenství, tlumočení, kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. Centra iniciují, propojují i realizují aktivity na podporu sociální, právní a jazykové emancipace cizinců v daných regionech. Centra klientům napomáhají zvýšit dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadňují jim tak orientaci v české společnosti.

Sociální poradenství probíhá ambulantní a terénní formou prostřednictvím sociálních pracovníků Center. Nejčastější dotazy klientů z této problematiky směřují zejména k pobytové problematice, zdravotnímu pojištění, bydlení, pracovnímu trhu nebo sociálním dávkám. I v roce 2017 probíhalo sociální poradenství v souladu se zákonem o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.), v jehož rámci jsou registrovány dvě sociální služby – odborné sociální poradenství a terénní programy.

Právní poradenství je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů, kdy v době poskytování právního poradenství je v každém Centru přítomen právník, se kterým mohou klienti konzultovat například pobytovou, pracovní právní nebo rodinnou problematiku, nebo problematiku dluhů a exekucí.

Kurzy českého jazyka jsou rozděleny na základní kurzy, které lze navštěvovat i jednorázově a bez předchozího přihlášení, a intenzivní kurzy, které jsou určeny pro dlouhodobější výuku českého jazyka. Pro děti i ostatní zranitelné skupiny jsou v odůvodněných případech organizovány individuální kurzy, případně kurzy pro dospělé se svěřeným dítětem, kdy je během výuky zajištěno hlídání dětí.

Kurzy sociokulturní orientace byly realizovány zejména ve formě tematicky zaměřených seminářů, přednášek a diskuzí cizinců s odborníkem na danou problematiku. Témata těchto kurzů reagovala na poptávku ze strany cizinců z cílové skupiny. Specifickým typem sociokulturních kurzů

Karlovarský kraj: Karlovy Vary, Chodov, Cheb, Kraslice, Žlutice, Ostrov, Františkovy Lázně, Ostrov, Vykmánov, Sokolov, Mariánské Lázně, Aš, Horní Žďár, Jáchymov, Hazlov, Horní Slavkov, Krásno, Březová u Sokolova, Krásné Údolí, Útina, Toužim, Bečov, Teplá, Mnichov, Děpoltovice, Nejde, Královské Poříčí, Svatý Kříž, Potůčky, Abertamy, Horní Blatná, Stráž nad Ohří, Vojkovice, Velichov, Radošov, Kyselka, Kynšperk nad Ohří.

Liberecký kraj: Liberec, Semily, Lomnice nad Popelkou, Turnov, Příšovice, Doubravice, Rovensko pod Troskami, Žernov, Frýdlant v Čechách, Hejnice, Raspenava, Dubnice, Stráž pod Ralskem, Bohatice, Zákupy, Nové Zákupy, Mimoň, Ralsko, Jablonné v Podještědí, Smržovka, Tanvald, Desná, Velké Hamry, Zásada, Černá Studnice, Česká Lípa, Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub, Osečná, Radimovice, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Machnín, Jablonec nad Nisou, Rychnov u Jablonce nad Nisou, Jenišovice, Malá Skála, Líšný, Železný Brod, Frýdštejn, Přední Kopanina, Bozkov, Plavy, Držkov, Víchová, Jilemnice, Štěpanice, Benecko, Mrklav, Poniklá, Cvikov, Sloup v Čechách, Nový Bor, Svor, Jestřebí, Provodín, Dubá, Houska, Doksy, Bezděz, Staré Splavy, Rokytnice nad Jizerou, Harrachov, Hruboskalsko, Doksy a okolí, Hrádecko, Kryštofovo Údolí, Křižany, Zdislava, Bedřichov, Janov, Horní Maxov, Nové Město pod Smrkem, Jindřichovice pod Smrkem, Frýdlantsko, Kamenický Šenov.

Olomoucký kraj: Olomouc, Šumperk, Zábřeh, Prostějov, Přerov, Šternberk, Lutín, Kostelec na Hané, Konice, Laškov, Drahanovice, Ústín, Uničov, Litovel, Jeseník, Hranice, Lipník, Mohelnice, Moravičany, Loštice, Němčice, Kojetín, Tovačov, Rokytnice, Brodek u Přerova, Ohrozim, Čelechovice na Hané, Velká Bystrice, Moravský Beroun, Hlubočky, Mariánské Údolí, Libavá, Hanušovice, Velké Losiny, Zlaté Hory, Javorník, Vápenná, Hrabšíns, Libina, Ptení, Přemyslovice, Plumlov, Brodek u Přerova, Kokory, Vikýřovice, Mrsklesy, Přáslavice, Velký Újezd, Dolní Újezd, Potštát, Veselíčko, Velký Týnec, Doloplazy, Grygov, Tršice, Buk, Dub na Moravě, Lhotka, Lázníky, Lázníčky, Sobíšky, Zábeštní Lhota.

Kraj Vysočina: Antonínův Důl, Batelov, Brunka, Brtnice, Budišov, Bystřice nad Perštejnem, Černovice, Dobronín, Dolní Cerekev, Dukovany, Golčův Jeníkov, Habry, Havlíčkova Borová, Havlíčkův Brod, Herálec, Horní Dubenky, Horní Cerekev, Hrotovice, Humpolec, Chotěboř, Jaroměřice, Jihlava, Jimramov, Kamenice ad Lipou, Kamenice nad Rokytinou, Kostelec u Jihlavy, Košetice, Krucemburk, Křižanov, Ledec nad Sázavou, Lipnice nad Sázavou, Luka nad Jihlavou, Lukavec, Maleč, Měřín, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Nová Říše, Nové Město na Moravě, Nové Veselí, Nový Rychnov, Obrataň, Okrouhlička, Okříšky, Opatov, Osová Bítýška, Pacov, Pelhřimov, Počátky, Polná, Příbyslav, Radostín nad Oslavou, Senožaty, Sněžné, Stonařov, Světlá nad Sázavou, Svatka, Štoky, Tasov, Telč, Třebíč, Třešť, Úsobí, Velká Bíteš, Velké Meziříčí, Velký Beranov, Vilémov, Vladislav, Vojnův Městec, Vyskytná, Zdírec nad Doubravou, Žďár nad Sázavou, Želetava.

byl ucelený cyklus 4 kurzů zaměřených na realie ČR. Tyto kurzy přináší informace, které jsou pro klienty užitečné při přípravě na zkoušku z českých realii, která je součástí procesu vedoucího k získání státního občanství ČR.

V rámci výše uvedených aktivit a poskytovaných služeb bylo rovněž zajištěno tlumočení či překladatelské služby dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočilo do vietnamského, ruského, ukrajinského a mongolského jazyka. Pro usnadnění komunikace a spolupráce s cizinci jsou rovněž využívány služby komunitních pracovníků⁸⁰. Díky této spolupráci se Centrum mnohem lépe daří oslovovat některé specifické cílové skupiny, především pak mladé cizince.

Po celý rok 2017 bylo realizováno devět projektů, kdy každé Centrum bylo provozováno v rámci jednoho projektu. Za rok 2017 bylo poskytnuto ve všech Centrech provozovaných SUZ MV celkem 61 443 služeb. Nabízených služeb využilo celkem 3 919 klientů, služby sociálněprávního poradenství 3 455 klientů a 2 265 klientů chodilo na kurzy českého jazyka. V rámci terénní práce bylo osloveno celkem 5 604 cizinců.

Organizovány byly také kulturní a společenské akce, které cizincům umožňují setkávat se s majoritní společností a přispívají tak k větší otevřenosti jejich komunit. Příkladem úspěšné akce tohoto typu, které se účastní stovky zájemců, je například již osmý ročník festivalu Multikulturní týden v Pardubicích, jehož bylo Centrum hlavním organizátorem. Do přípravy této akce byla také zapojena řada dalších institucí a organizací z Pardubic. V rámci činnosti Centra byli také zapojeni komunitní pracovníci Centra za Sýrie, Číny a Mongolska. Centrum realizovalo dvě největší akce z týdenního programu: Mezinárodní sportovní den, tj. soutěže ve fotbale a volejbalu, kterých se zúčastnily různé týmy (např. vietnamské, mongolské i české) a závěrečný Multikulturní jarmark v historické části města, kde se představila řada prodejních stánků i hudební, taneční a pěvecká seskupení, provozovaná přímo cizinci.

V Libereckém kraji se konal již šestý ročník festivalu *Liberec město pro všechny*, na jehož organizaci se Centrum podílelo, společně s Komunitním střediskem KONTAKT. Záštitu nad touto akcí převzal náměstek hejtmána Mgr. Pavel Svoboda a náměstek primátora PhDr. Ivan Langr. V rámci vystoupení, stánků a ochutnávek prezentovali svou kulturu cizinci ze třinácti zemí, žijící v Libereckém kraji.

Pracovníci Center také připravovali tematické aktivity k nejrůznějším českým tradicím a svátkům – proběhlo například velikonoční tvoření v Jihlavě, oslava dětského dne v Plzni a Karlových Varech, oslava dne matek v Ostravě, představení vánočních tradic v Českých Budějovicích a Olomouci. Zároveň Centra realizovala také akce ve spolupráci s místními komunitami cizinců, které seznamovaly českou společnost se svátky zahraničními – například oslavou čínského nového roku v Karlových Varech či tradiční oslavou svátku dětí *Tet Trung Thu* ve Zlíně a Jihlavě.

VI.2.1.2 Podpora projektů na lokální úrovni

Integrace cizinců představuje komplexní proces, který se převážně odehrává v místech pobytu, zaměstnání, podnikání či studia cizinců v rámci jejich přímého soužití s majoritní společností. Dlouhodobou prioritou MV je proto **podpora integrační politiky na lokální úrovni**.

MV se tak snaží podpořit jednotlivé obce či městské části ve vytváření a realizaci vlastních integračních strategií prostřednictvím dotačního řízení na podporu jejich projektů v této oblasti. Projekty obcí představují soubor intenzivních a komplexních integračních aktivit a opatření, které

⁸⁰ Zástupci cizineckých komunit, kteří pomáhají zprostředkovávat informace ostatním cizincům nebo se podílejí na organizaci kulturních, společenských i vzdělávacích akcí.

napomáhají k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě a předcházejí případným konfliktům či mírní napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli.

Místní samosprávy mohou pomocí těchto projektů uzpůsobit integrační opatření místním poměrům a potřebám. Obce realizují své projekty na podporu integrace cizinců ve spolupráci s řadou dalších aktérů, působících na daném místě, především s nestátními neziskovými organizacemi a školami.

V roce 2017 získalo dotaci na tyto projekty 15 obcí a městských částí, což je stejný počet jako v roce 2016. Částečně se však změnilo složení obcí realizujících tyto projekty, když na rozdíl od roku 2016 byly nově uskutečněny v Brně a Plzni. Projekty obcí byly podpořeny částkou 13,9 milionů Kč. Došlo tak oproti roku 2016 k navýšení finanční podpory o 1,3 milionu Kč.

S cílem sdílet zkušenosti a úspěšné postupy místních samospráv se každoročně koná celostátní konference představující současné trendy v integraci cizinců na lokální úrovni. V září 2017 proběhl pod záštitou ministra vnitra už 9. ročník této konference s podtitulem *Role místní samosprávy v integraci cizinců*, kterou uspořádala městská část Praha 3.

Projekty obcí byly primárně určeny cizincům ze třetích zemí a většinové společnosti v dané lokalitě. Projekty byly uzpůsobeny specifickým podmínkám dané obce či městské části. Mezi podpořenými cíli například byla podpora integrace cizinců ve školách, aktivity ke snížení obavy veřejnosti z cizinců, zlepšení jazykových schopností cizinců, posílení komunikace obecní správy s cizinci a v neposlední řadě i jejich lepší informovanost.

Dotace pro obce na podporu integrace cizinců na lokální úrovni byly poskytovány jen na neinvestiční projekty. Ministerstvo vnitra poskytuje dotace ve výši 90 % nákladů projektu, obce se na jejich financování podílely minimálně 10 % nákladů.

Velká část podpořených projektů probíhá dlouhodobě. Projekty výrazně přispěly ke zklidnění vztahů mezi majoritní společností a cizinci v dané obci, a jsou ve velké většině pozitivně hodnoceny veřejností, samotnými cizinci i místní politickou reprezentací.

VI.2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2017

Brno: Integrace cizinců ve městě Brně – analýza komunit

V rámci projektu byly realizovány dva dílčí projekty. V prvním byly identifikovány významné sociální sítě cizinců z třetích zemí v Brně a provedena byla tzv. síťová analýza. Z hlediska práce s cizinci je totiž znalost toho, jak sociální sítě fungují, základním východiskem možných interakcí, intervencí, kooperace či přenášení informací. Provedená analýza tak mimo jiné umožní formulovat místní integrační a sociální politiky a opatření podporující integraci cizinců. Ve druhém dílčím projektu s podtitulem „*SYRECZECH*“ bylo uspořádáno několika kulturních akcí, které umožnily většinové společnosti blíže poznat syrskou kulturu a zvyky a zároveň zvýšily kompetence Syřanů v oblasti českého jazyka, pravidel soužití a sdílení evropských hodnot, jako jsou demokracie a lidská práva.

Havlíčkův Brod: Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod IX.

Projekt navazoval na aktivity, které v projektech z předchozích let zaznamenaly úspěch při pomoci cizincům se začlenit do většinové společnosti, a zároveň byl doplněn o aktivity, které ještě ve větší míře motivovaly cizince ke studiu českého jazyka. Hlavní část projektu tak byla opět věnována prohloubení znalosti českého jazyka u cizinců všech věkových kategorií s důrazem na výuku dětí na základních školách, celkově byl projekt zaměřen na podporu vzájemného poznání, informovanost veřejnosti a snižování napětí v místě v době vzrůstajícího přílivu zahraničních pracovníků.

Plzeň: Podpora integrace cizinců na lokální úrovni

Prioritou projektu byly jazykové kurzy českého jazyka pro cizince. Realizovány byly ve spolupráci s Poradnou pro cizince a uprchlíky Diecézní charity Plzeň. Jazykové kurzy probíhaly v různých úrovních obtížnosti. Zorganizovány byly i individuální jazykové kurzy a letní intenzivní kurz pro děti. Vzhledem k mimořádné důležitosti znalosti češtiny pro úspěšné začlenění cizinců do majoritní společnosti byly součástí projektu i vzdělávací kurzy pro pedagogy, kteří vyučují češtinu jako cizí jazyk. V rámci projektu byla rovněž realizována opatření ke zlepšení komunikace mezi rodiči cizinců a základními školami, proto byly zpracovány předklady klíčových dokumentů pro zlepšení vzájemné komunikace.

MČ Praha 3: Praha 3 – Integrace cizinců

Pokračovaly kulturně společenské akce k setkávání cizinců a většinové společnosti, které MČ Praha 3 pořádala již šestým rokem. Na těchto akcích byla mimo jiné zajištěna ochutnávka tradičních jídel a specialit z různých cizokrajných kuchyní. Jejich účelem bylo přispět k posílení dobrých sousedských vztahů v této městské části. Opět byly realizovány i kurzy českého jazyka pro cizince, které městská část Praha 3 dlouhodobě organizuje ve spolupráci s neziskovou organizací Centrum pro integraci cizinců. Vhodným doplněním jazykových kurzů byly kurzy sociokulturní orientace, které by měly cizincům pomoci lépe porozumět zvykům a kultuře v České republice. MČ Praha 3 také uspořádala 9. ročník celostátní konference o projektech obcí na podporu integrace cizinců.

MČ Praha 4: Žijeme na čtyřce společně

Projekt byl především zaměřen na oblast vzdělávání a školství, ve které dříve nebyla poptávka po integračních aktivitách dostatečně uspokojena. Reagoval na poptávku ze strany několika škol v této městské části, které měly zájem integraci cizinců dále rozvinout či teprve nastartovat. Projekt tak nabízí soubor komplexních aktivit zacílených na vzdělávání dětí cizinců. Aktivity byly realizovány na 4 ZŠ a 1 MŠ. Ve spolupráci s neziskovou organizací META byly navíc uspořádány semináře pro pedagogy MŠ a ZŠ, ve kterých byli proškoleni ve výuce češtiny jako druhého jazyka a také jak integrovat děti cizinců do vzdělávacího systému v České republice. V rámci projektu byly rovněž přeloženy vybrané dokumenty živnostenského odboru ÚMČ Praha 4 do angličtiny, vietnamštiny, ruštiny a ukrajinštiny.

MČ Praha 5: Podpora vzdělávacích aktivit k integraci cizinců na území MČ Prahy 5

Projekt byl rozdělen na dva dílčí projekty. V prvním byla snaha podpořit integraci dětí cizinců ze základní školy ZŠ a MŠ Praha 5 – Smíchov, Grafická 13 a jejich vzájemné poznání s jejich vrstevníky. Byly proto zorganizovány prázdninové kulturní aktivity dětí a rodičů, v jejichž rámci navštívili kulturní a vzdělávací akce pořádané na území hl. města Prahy. Uspořádány byly rovněž rodičovské kavárny, které sloužily jako místo vzájemného setkání rodičů žáků-cizinců s dětmi a jejich rodinami z majoritní společnosti. Druhý dílčí projekt byl zaměřen na podporu dětí, žáků a pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání cizinců. V jeho rámci probíhalo doučování češtiny pro děti-cizinců.

MČ Praha 7: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 7

Projekt byl mírnou modifikací dvou předchozích úspěšných projektů – větší důraz byl kladen na vietnamskou komunitu, kterou dřívější aktivity MČ Prahy 7 nedokázaly plně oslovit. V rámci projektu probíhalo pravidelné doučování českého jazyka žáků cizinců na školách městské části Praha 7 byly zorganizovány i speciální kurzy pro děti cizinců nově do školy v ČR nastupujících, které se uskutečnily během letních prázdnin. Ve spolupráci s Integračním centrem Praha pokračovaly kurzy ČJ pro dospělé a semináře sociokulturní orientace. V rámci projektu byla také financována stránka určená cizincům v anglickém a vietnamském jazyce, která vycházela v každém čísle časopisu MČ Prahy 7 HOBULET. Tento časopis byl zdarma distribuován do

domácností v této městské části a k dispozici je i na internetu. V cizojazyčné stránce vycházely nejdůležitější informace z českého obsahu časopisu. Pomocí projektu byly financovány i náklady na terénního pracovníka pro vietnamskou komunitu, který zajišťoval komunikaci s lidmi této národnosti za účelem lepšího vzájemného pochopení a většího zapojení této skupiny obyvatel do dění na Praze 7.

MČ Praha 9: Barevná devítka

Byl uspořádán 13. ročník multikulturního festivalu *Barevná devítka*, který se uskutečnil 26. 08. 2017 v parku Podviní ve Vysočanech. Tento festival dlouhodobě pomáhá zábavnou formou zvýšit povědomí o komunitách cizinců. Cizincům dává možnost se zapojit do kulturního dění a prezentovat svojí kulturu. Na festivalu se představili cizinci z několika desítek zemí prostřednictvím jejich tradiční hudby, tance, výtvarného umění, workshopů a ochutnávek jídel. Akce opět vzbudila velký zájem veřejnosti, když odhadovaný počet návštěvníků byl 7 000 osob. Informace o festivalu vyšly i v hromadných sdělovacích prostředcích.

MČ Praha 11: Integrace cizinců v MČ Praha 11

Projekt navázal a rozvíjel předchozí integrační aktivity odstartované v roce 2016. Jeho hlavní součástí je podpora výuky českého jazyka na mateřských a základních školách na Praze 11. Výuka vycházela z potřeb jednotlivých škol v této městské části a ty i určily, kolik hodin týdně potřebují na výuku svých žáků-cizinců. Projekt se zaměřil i na prohloubení vztahu cizinců k MČ Praha 11, která je specifická svojí skoro čistě sídlištní zástavbou s cílem zlepšit vztahy mezi cizinci a většinou společností. V jeho rámci tak byly uspořádány jednorázové i pravidelné akce, při nichž se cizinci mohli seznámit s kulturou a historií ČR prostřednictvím dialogu v rámci společných setkání zejména při multikulturních akcích, ochutnávkách zahraničních pokrmů a společné výtvarné a rukodělné tvorbě.

MČ Praha 12: Podpora integrace cizinců MČ Praha 12

V MČ Praze 12 je dlouhodobě vysoký podíl dětí s odlišným mateřským jazykem, proto v rámci tohoto projektu byly realizovány kurzy českého jazyka pro žáky-cizince ZŠ a MŠ. Proběhla i výuka ČJ pro cizince zábavnou formou s využitím deskových a projektových her, což umožnilo dětem cizinců se seznámit s frázemi, které se příliš nevyskytují v klasických hodinách ČJ. Zorganizován byl i kurz ČJ pro dospělé. Pokračovalo poradenství pro rodiče dětí s odlišným mateřským jazykem, aby se zvýšila jejich znalost školského systému v České republice. V rámci projektu proběhla ve spolupráci s organizací Proxima Sociale i cílená podpora pro konkrétní děti cizinců, která jim mimo jiné pomáhala zvýšit jejich orientaci v sociokulturním kontextu České republiky. Uspořádán byl i projekt *Modřanská charta*, ve kterém se žáci z majority a z řad cizinců společně věnovali obsahu Úmluvy o právech dítěte. Podpořena byla účast lektorů nízkoprahového a rodinného kurzu z Prahy 12 na kurzu lektorských dovedností organizovaného Centrem pro integraci cizinců. Uspořádán byl festival základních škol *ZE MĚ MY*, který poskytl dětem z majoritní společnosti a jejich vrstevníkům z řad cizinců možnost společně se účastnit workshopů zaměřených na různé umělecké disciplíny. Informace pro cizince na internetových stránkách městské části Prahy 12 jsou dostupné v anglickém, ruském, ukrajinském a vietnamském jazyce.

MČ Praha 13: Společná adresa – Praha 13

Projekt byl rozdělen do 13 dílčích aktivit a tvořen čtyřmi hlavními prioritami vzdělávání, informovanost, volný čas a regionální spolupráce. V rámci priority vzdělávání probíhala ve spolupráci s mateřskými a základními školami výuka a doučování (včetně prázdninových kurzů) českého jazyka pro děti-cizince. Ve spolupráci se Sdružením pro příležitosti mladých migrantů a ÚJOP UK v Praze proběhly metodicko-vzdělávací semináře pro pedagogy MŠ a ZŠ zaměřené na problematiku práce s dětmi-cizinci. Zorganizovány za spolupráce Centra pro integraci cizinců byly nízkoprahové kurzy češtiny pro dospělé migranty. Součástí priority volný čas bylo

uspořádání kulturně-komunitní akce *Nejsme si cizí*, jejímž cílem bylo budovat dobré sousedské vztahy. Podpořena byla také činnost Domu dětí a mládeže Stodůlky a volnočasového klubu Rozmanitý svět, které organizovaly akce přispívající k lepšímu poznání dětí cizinců a jejich vrstevníků z majoritní společnosti. V rámci priority informovanost byly publikovány informační letáky v různých jazykových verzích a aktualizovány byly informace o aktivitách tohoto projektu na internetových stránkách městské části Prahy 13. Priorita regionální spolupráce sestávala z pracovní skupiny Integrace cizinců v MČ Praha 13, která měla za cíl koordinovat rozvoj programů podporujících integraci cizinců a posilovat vzájemnou spolupráci jednotlivých subjektů do této činnosti zapojených na Praze 13.

MČ Praha 14: Integrace cizinců na MČ Praha 14

Projekt navázal na předchozí úspěšné projekty v této oblasti, které dokázaly vzbudit zájem spolupracujících organizací o problematiku integrace cizinců ze třetích zemí a reagovat na identifikované potřeby cizinců. Rozdělen byl do 13 dílčích projektů. Zapojily se do něj základní a mateřské školy a nestátní neziskové organizace. V rámci projektu byl zorganizován velký počet jazykových kurzů a doučování dětí-cizinců různé úrovně pokročilosti, aby v co největší možné míře vyhovovaly jejich individuálním potřebám. Výuka ČJ byla zorganizována i pro dospělé cizince. Uskutečnil se seminář ohledně problematiky práv a povinností cizinců s různými typy pobytu v ČR pro sociální pracovníky ÚMČ Prahy 14 a sociální pracovníky z neziskových organizací působících na této městské části. V roce 2017 pokračovaly kreativní řemeslné workshopy, které se snaží přispět ke sblížení cizinců s majoritní společností pomocí společné manuální činnosti.

MČ Praha 17: Společně na 17

V rámci projektu byl zorganizován jazykový kurz pro děti-cizinců navštěvující základní školy v MČ Praha 17. Dětem z řad cizinců i majority byly určeny workshopy, ve kterých interaktivní formou získaly informace o vybraných světových zemích a srovnaly jejich zvyky s tradicemi v České republice. Pedagogům základních škol na Praze 17 byly určeny semináře věnující se problematice práce s dětmi cizinci a dvousemestrální kurz představující specifika výuky češtiny jako cizího jazyka. S úspěchem byly využity i aktivity dalších škol v MČ – přeloženy byly informativní materiály ZŠ J. Wericha do vietnamštiny a informativní materiály MŠ Laudova do ukrajinštiny, čímž se zlepšila komunikace těchto škol s rodiči dětí-cizinců. Informace pojednávající o aktivitách tohoto projektu byly v několika jazykových verzích umístěny na internetové stránce městské části Prahy 17.

MČ Praha – Libuš: Podpora integrace na území MČ Praha-Libuš

Jedním z cílů projektu byla podpora vzdělávání dětí cizinců. Byl například zajištěn dostatečný počet pedagogických pracovníků, aby mohl být k dětem s odlišným mateřským jazykem (dále jen OMJ) při výuce ve školách a školkách uplatněn individuální přístup. Byl rovněž uspořádán prázdninový kurz českého jazyka pro děti s OMJ a zajištěna výuka ČJ jako cizího jazyka. Dalším z cílů projektu bylo zkvalitnění soužití mezi cizinci a většinovou společností pomocí výuky českého jazyka u dospělých. Výuka ČJ byla proto pro ně zajištěna přímo v prostorách úřadu MČ Praha Libuš, aby si zvykli tyto prostory navštěvovat. Uspořádány byly čtyři již tradiční multikulturní akce (Oslava asijského lunárního nového roku a staročeského masopustu, Oslavy jara v Písnici, Jablkobraní v parku Kamýk, Svatomikulášské oslavy spojené s charitou). Uskutečnily se rovněž sportovní a kulturní akce, podporující společné trávení volného času cizinců a majority a vzdělávací semináře a workshopy.

Teplice: Integrace cizinců na území Statutárního města Teplice

Jedním z cílů projektu bylo zlepšit informovanost cizinců pobývajících v Teplících o společenských pravidlech a zvyklostech v České republice. V Teplících je totiž velký počet

zahraničních lázeňských hostů, kteří zde pobývají krátkodobě, a proto někdy nemají dostatečný zájem o zjištění sociokulturních zvyklostí v České republice. V rámci projektu tak byly využívány služby interkulturního pracovníka, který fungoval jako mezičlánek mezi cizinci, městskou policií a úředníky samosprávy. Pomáhal také řešit vzájemné problémy mezi komunitou cizinců a většinovou společností a komunikovat s turisty ohledně jejich bezpečnosti.

V rámci projektu bylo podpořeno uspořádání 3. ročníku etnické akce *Poznej Asii*, která se konala v sobotu 23. září 2017 v Zámecké zahradě v Teplicích. Atraktivní formou představila široké veřejnosti asijskou kulturu a zvyky. Součástí jejího programu proto byla folklórní vystoupení, ukázky bojových umění a ochutnávky regionální asijské kuchyně. Akce zároveň napomohla k větší otevřenosti příslušníků asijských etnik vůči většinové společnosti.

VI.2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací

MV vyhlásilo na rok 2017 pro nestátní neziskové organizace výběrové dotační řízení ze státního rozpočtu *Integrace cizinců 2017* k podpoře těchto oblastí:

- přímá asistence cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců OAMP,
- streetwork v prostředí cizinců nebo/a vzdělávání streetworkerů,
- realizace projektů zaměřených na poskytování předodjezdových informací, adaptačně-integračních kurzů a podpory lepší orientace cizinců na pracovištích OAMP,
- vzdělávání pracovníků oddělení pobytu cizinců OAMP a pracovníků státní správy či samosprávy,
- podpora integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců,
- výzkum postavení žen-migrantek ve společnosti nebo/a výzkum v oblasti integrace cizinců, sledování a tvorba indikátorů integrace,
- aktivity zaměřené na informování široké veřejnosti o oblasti integrace cílové skupiny

Projekty nestátních neziskových organizací podpořilo MV částkou **20 450 396,50 Kč**.

VI.2.1.4 Posílení informovanosti

Snadný přístup cizinců k informacím je zcela zásadní pro jejich dobrou orientaci ve společnosti. Je nezbytné cizince seznamovat s českými realitami, se základními hodnotami ČR a EU, zprostředkovávat informace o zvyklostech a pravidlech soužití v ČR, o náležitostech legálního pobytu, zaměstnávání a podnikání a o organizacích, které poskytují cizincům podporu a pomoc.

Poskytování informací pro orientaci cizinců ve společnosti bylo nadále rozdělováno do tří fází:

- **Předodjezdové informace** jsou základním přehledem o podmínkách pobytu cizinců v ČR s upozorněním na případná rizika spojená s nedodržováním zákonů, poskytované potenciálním imigrantům již v zemi původu. V roce 2017 pokračovaly přípravy aktualizace brožury a filmu *Příští zastávka – ČR* a jejich překladu do osmi jazyků (angličtiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny, francouzštiny, mongolštiny, arabštiny a nově i do španělštiny). V následujícím roce budou brožury distribuovány prostřednictvím zastupitelských úřadů v zemích původu.
- Leták a instruktážní film *Jak na to*, který byl k dispozici na odděleních pobytu cizinců OAMP, usnadňuje cizincům orientaci v proceduře vyřizování a povolování pobytu. V roce 2017 probíhala příprava aktualizace letáku i filmu reflektující změny v novelách zákona o pobytu cizinců, a překlad aktualizovaných materiálů do osmi jazyků (angličtiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny, francouzštiny, mongolštiny, arabštiny a nově i do španělštiny).

- **Adaptačně integrační kurzy pro nově příchozí cizince** s cílem pomoci cizincům orientovat se v novém prostředí, seznámit je s jejich možnostmi, právy i povinnostmi v rámci jejich setrvání v ČR a také s riziky neplnění těchto povinností, s místními poměry a zvyklostmi a se základními hodnotami ČR i EU. V roce 2017 bylo v rámci projektu realizováno 105 adaptačně integračních kurzů, kterých se zúčastnilo 2012 cizinců. Kurzy byly pořádány mj. pro studenty VŠ přímo na universitě a pro nově příchozí zahraniční pracovníky ve spolupráci se zaměstnavateli. Celkem proběhlo 36 kurzů pro 850 zahraničních zaměstnanců. Uskutečnilo se školení tlumočnicků v ruštině, španělštině, angličtině a ukrajinštině (proškoleni 53 tlumočnicků) a dále proběhlo školení nových lektorů, kterého se zúčastnilo 22 osob. Aktualizovaná brožura *Vítejte v ČR* pro občany třetích zemí byla přeložena nově i do španělštiny. Průběžně byl aktualizován informační web www.vitejtevcr.cz, který je k dispozici v českém, anglickém a ruském jazyce. Rozšířena byla databáze lektorů a tlumočnicků. Koncepce předpokládala možnost zavedení povinnosti pro nově příchozí cizince absolvovat úvodní adaptačně-integrační kurz – návrh na tuto legislativní úpravu je součástí novely zákona o pobytu cizinců předkládanou vládě v roce 2018.

Asistence cizincům na odděleních pobytu cizinců OAMP – MV podporuje informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím realizace projektu asistenčních služeb ve spolupráci s Centry na podporu integrace cizinců nebo s nevládními neziskovými organizacemi (s využitím služeb interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků) přímo na pracovištích OAMP v Praze, ve Středočeském kraji, dále v Ústí nad Labem, Chomutově, Pardubicích, Hradci Králové, Mladé Boleslavi, Brně a v dalších městech.

Kurzy socio-kulturní orientace ve společnosti pro dlouhodobě pobývajících cizince, zpravidla propojené s výukou češtiny případně s praktickým nácvikem zvládnání každodenních situací, mají nejčastěji formu tematických seminářů k řešení záležitostí každodenního života, zdravotnické osvěty, kultury, historii či tradicím české společnosti. Kurzy byly v roce 2017 poskytovány prostřednictvím projektů nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců. MV zveřejňuje nabídku materiálů podporujících socio-kulturní orientaci cizinců⁸¹.

Informační webové stránky:

- Aktualizovány jsou informace na www.mvcr.cz v sekci Azyl, migrace a integrace.
- Průběžně aktualizované stránky www.cizinci.cz provozované MPSV ve spolupráci s MV jsou komplexním zdrojem informací o integraci cizinců v ČR i v zahraničních souvislostech. Jsou určeny pracovníkům státní správy a samosprávy, nestátním neziskovým organizacím pracujícím s cizinci, veřejnosti či cizincům samotným.
- Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území ČR je zřízen web www.imigracniportal.cz (v anglické verzi www.immigrationportal.cz) s informacemi pro cizince o pobytové agendě, a to v češtině i v angličtině, část informací také v ruštině. Dále přináší informace o migraci a integraci cizinců v ČR, informuje o aktivitách a materiálech na podporu integrace cizinců a realizovaných výzkumech.

Informace jsou cizincům předávány i prostřednictvím tištěných letáků a brožur (vždy nejméně v šesti jazykových verzích).

Nadále jsou poskytovány služby **informační linky pro cizince** (mailové i telefonické). Telefonická linka v roce 2017 odbavila 39 189 hovorů. Tým infolinky v roce 2017 zodpověděl 15 944 emailových dotazů. Informace pro cizince k záležitostem pobytu jsou aktualizovány také na webových stránkách MV.

⁸¹ Např. na <http://www.mvcr.cz/clanek/informacni-publikace-pro-cizince.aspx>

Příprava na zkoušku k občanství z češtiny a reálií je realizována prostřednictvím nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců (např. kurzy češtiny, zkoušky nanečisto⁸²).

VI.2.1.5 Prohlubování odborných kompetencí

Projekt zaměřený na **posílení mezikulturních kompetencí pracovníků OAMP** pokračoval v roce 2017 další etapou. Projekt obsahuje tři navzájem propojené aktivity, a to školení nových pracovníků pobytových pracovišť OAMP ze všech 14 krajů ČR, interaktivní práce s instruktážně dokumentárním filmem obsahujícím modelové situace a dvoustupňového anonymního dotazníkové šetření.

Pracovníci OAMP byli školeni především v komunikačních kompetencích se zaměřením na jednání se státními příslušníky třetích států, práci s tlumočnickem a praktický nácvik chování v interkulturně složitých či zátěžových situacích. V navazujícím školení patřila mezi hlavní témata interkulturní komunikace, stereotypy, interpretace a jejich rizika, koncept strachu a potřeb a základy teorie komunikace.

Celkem se v roce 2017 uvedeného školení zúčastnilo 118 pracovníků OAMP, z toho úvodních školení 58 osob a navazujících školení 60 osob.

Dotazníkové šetření zjišťující zpětnou vazbu od účastníků potvrdilo účelnost tohoto typu vzdělávání.

VI.2.1.6 Účast cizinců na veřejném a politickém životě

Ačkoliv v ČR nejsou samosprávami zřizovány poradní orgány cizinců, jsou cizinci v řadě míst aktivními členy poradních a jiných orgánů (např. platform) a pracovních skupin krajů i municipalit. Členství v těchto orgánech a uskupeních umožňuje cizincům podílet se na vytváření komunitních plánů a integračních strategií daných míst. Touto formou se cizinci mohou přímo účastnit rozhodování o věcech veřejných na krajské a místní úrovni a zapojit se do tvorby veřejné politiky.

Cizinci se aktivně zapojují do činnosti občanského sektoru, pracují ve většině regionálních center na podporu integrace cizinců (včetně krajských platform Center), jsou členy platform (např. regionální poradní platforma hl. m. Prahy či platforma migrantů v IC Praha) a účastní se činnosti nestátních neziskových organizací (jako pracovníci, asistenti, tlumočníci či dobrovolníci nestátních neziskových organizací či Center). Některé z NNO jsou přímo organizacemi cizinců žijících v ČR. Významný je také aktivní podíl cizinců na realizaci integračních projektů obcí. Zástupci cizinců zejména druhé generace participují na diskusních setkáních s představiteli MV, samospráv a jiných institucí o situaci, problémech a vztazích na místní úrovni.

MV podporuje vlastní aktivity cizinců v rámci dotačního programu *Integrace cizinců* pro NNO. Jako příklad dobré praxe lze uvést *Malé projekty*, jež byly realizovány Integračním centrem Praha v roce 2017. Jednalo se o možnost finančně i metodicky podpořit projekty, založené na vlastní iniciativě cizinců a s jejich aktivní účastí. O realizaci projektů projevíli zájem jak migranti jednotlivci, tak migrantské spolky, podpořeno bylo 5 projektů. Pro velký úspěch bude MV tyto iniciativy podporovat i nadále.

⁸² Podrobné informace ke zkoušce pro občanství jsou k dispozici např. <http://ujop.cuni.cz/zkouska/informace/obcanstvi>, nebo na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/>.

VI.2.1.7 Přístup cizinců ke zdravotní péči

Vývoj v této oblasti v roce 2017 nezaznamenal žádnou změnu, více viz kapitola VI.2.6.2 Zdravotní pojištění cizinců.

VI.2.1.8 Zkouška z českého jazyka

Meziresortním garantem zajištění realizace systému **výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu** je MŠMT. MV participuje na jeho realizaci i vyhodnocování a hradí zejména náklady škol oprávněných zkoušet cizince z českého jazyka pro potřeby udělení povolení k trvalému pobytu⁸³.

V roce 2017 probíhala řada jednání ve věci předpokládaného zavedení zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt na území ČR na úrovni A2. K tomu záměru byla ustavena expertní skupina⁸⁴ (viz kapitola VI.2.3.4. Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu).

Zákon o státním občanství České republiky předpokládá zkoušku žadatele z češtiny (na úrovni B1) a z českých reálií. Informace ke zkoušce pro účely udělování státního občanství České republiky zřídilo MŠMT ve spolupráci s MV na stránkách <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz>. Informace se zde člení do tří sekcí: obecné informace, zkouška z českých reálií a zkouška z českého jazyka.

VI.2.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV v průběhu roku 2017 plnilo v oblasti integrace cizinců úkoly jemu zadané *Postupem při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2017* a schválené usnesením vlády č. 11 ze dne 9. ledna 2017.

Prioritou MPSV v oblasti integrace cizinců je zajištění a posílení ekonomické a sociální soběstačnosti cizinců na území ČR, a proto MPSV zohledňuje aspekty integrace cizinců při vytváření a úpravě politik ve své gesci.

VI.2.2.1 Zvyšování informovanosti

Webové stránky www.cizinci.cz slouží jako komplexní **zdroj informací o integraci cizinců v ČR a zahraničních souvislostech** především pro odborníky ze státní správy, samosprávy, nestátních neziskových organizací, osoby pracující s cizinci, ale i pro veřejnost a cizince samotné. Stránky, jejichž provoz je zajišťován MPSV, společně spravují MPSV a MV. V roce 2017 probíhala průběžná aktualizace stránek.

V roce 2017 byly průběžně aktualizovány – zejména v návaznosti na novelu zákona o zaměstnanosti, kterou došlo ke změnám v oblasti zahraniční zaměstnanosti, včetně agenturního zaměstnávání a ke změně podmínek pro vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání – informace pro cizince odbornou i laickou veřejnost a zaměstnavatele na webových stránkách MPSV⁸⁵

⁸³ V roce 2017 vydalo MV celkem 2 448 ks poukazů na zkoušku.

⁸⁴ Členy Expertní skupiny byli zástupci Integrovaného centra Praha, Národního ústavu pro vzdělávání, MŠMT, MV, MOST PRO, Ústavu jazykové a odborné přípravy, Centra pro integraci cizinců, Magistrátu hl. m. Prahy, Integrovaných center v Ústí n. L. a v Hradci Králové, Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců a Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka.

⁸⁵ V záložkách Integrace cizinců (<http://www.mpsv.cz/cs/1278>); Sociální zabezpečení cizinců v ČR (<http://www.mpsv.cz/cs/603>); Pension Insurance, Sickness Insurance a Disability (<https://www.mpsv.cz/en/1606>, <https://www.mpsv.cz/en/1610>, <https://www.mpsv.cz/en/1612>).

a na Integrovaném portálu MPSV⁸⁶. Dále se jednalo o aktualizaci webových stránek České správy sociálního zabezpečení (<http://www.cssz.cz/cz>, dostupné také v angličtině, němčině a francouzštině) a Státního úřadu inspekce práce⁸⁷.

Informace vztahující se k vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a dále popis jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti jsou rovněž pravidelně aktualizovány na **Portálu veřejné správy**, a to v části *Životní situace – Zaměstnání* (<http://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/209/210/>).

Webové stránky responzivního charakteru na adrese <http://prace-v-cr.cz/> vytvořené jako jeden z výstupů projektu Fondu dalšího vzdělávání „Rozvoj poradenství poskytovaného Úřadem práce pro cizince“ slouží cizincům jako **interaktivní mapa životních situací**, jejímž cílem je srozumitelným způsobem informovat cizince o českém trhu práce v širších souvislostech. Obsah je k dispozici v češtině, angličtině, ruštině, bulharštině, čínštině, rumunštině a vietnamštině a poskytuje kromě základních informací o fungování českého trhu práce, pracovněprávních vztazích, rizicích na trhu práce a možnostech tlumočnických a poradenských služeb především kompletní poradenství v oblasti právního základu pobytu, službách Úřadu práce ČR a českém sociálním systému. Potenciál tohoto informačního webu je především v přispění k samostatnosti v orientaci na českém trhu práce a eliminaci negativních jevů plynoucích z pracovního vykořisťování a nelegálního zaměstnávání.

Dále byly v roce 2017 zpracovány informační letáky z oblasti evidence uchazečů o zaměstnání, podpory v nezaměstnanosti a v souvislosti s novelou zákona o zaměstnanosti k dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání a výkonu tzv. nekolidujícího zaměstnání. Po provedení analýzy a vyhodnocení potřebnosti informačního materiálu pro konkrétní krajské pobočky ÚP ČR bude zajištěn překlad textů a následná distribuce informačních materiálů.

VI.2.2.2 Pracovní skupina pro integraci cizinců

S cílem zajistit efektivnější koordinaci agendy integrace cizinců vznikla na MPSV v roce 2016 resortní Pracovní skupina pro integraci cizinců, jejímiž členy jsou zástupci zainteresovaných odborných útvarů (z oblasti zaměstnanosti, nepojistných sociálních dávek, sociální a rodinné politiky, sociálně pojistných systémů atd.). Zpráva o činnosti pracovní skupiny je pravidelně podávána ministryni práce a sociálních věcí.

Pracovní skupina se setkává dvakrát ročně na plenárním jednání a v návaznosti na potřebu řešení aktuálních problémů v oblasti integrace rovněž pořádá jednání pracovních skupin. V roce 2017 proběhlo několik jednání dvou pracovních skupin. První **pracovní skupina se sešla v rámci podpory Fondu dalšího vzdělávání** při realizaci projektu „Podpora začleňování cizích státních příslušníků na trh práce“ a zajištění spolupráce při tvorbě a prosazování navazujícího projektu (zahájení je plánováno na srpen 2018). Druhá pracovní skupina se věnovala tématu **rekvalifikací českého jazyka pro cizince**. Pro vyhodnocení stavu poskytování rekvalifikací českého jazyka pro cizince na ÚP ČR byla vypracována analýza. Na základě poznatků z analýzy bylo k meziresortní spolupráci vyzváno Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

⁸⁶ V záložkách *Zahraniční zaměstnanost* (http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam, dostupné také v angličtině a ruštině, vybraná témata rovněž v ukrajinštině) a *Informace pro občany* (<http://portal.mpsv.cz/sz/obcane>, vybraná témata nově přeložena do angličtiny, ruštiny a ukrajinštiny).

⁸⁷ Kromě informací o pracovněprávních vztazích, bezpečnosti práce apod. jsou v záložce *Informační materiály* (<http://www.suip.cz/informační-materialy/pracovněprávní-vztahy/>) zveřejňovány a aktualizovány základní praktické informace z oblasti pracovněprávních vztahů a bezpečnosti práce, přičemž některé materiály, zejména leták *Základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v České republice*, jsou dostupné v několika jazykových mutacích (v angličtině, němčině, ruštině, ukrajinštině, polštině, vietnamštině, rumunštině a bulharštině).

Další činnost Pracovní skupiny pro integraci cizinců spočívala v tvorbě a distribuci materiálu „Tlumočení pro cizince na úřadech“ (podrobněji viz dále). Na základě účasti vybraných členů pracovní skupiny na školení „Mezikulturní kompetence“ bylo pro organizace podřízené MPSV vypracováno doporučení na zařazení školení na toto nebo obdobné téma do plánu vzdělávacích akcí (podrobněji viz dále).

VI.2.2.3 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti pro cizince

Uchazeči o zaměstnání a zájemci o zaměstnání evidovaní na ÚP ČR z řad cizinců ze třetích zemí jsou zařazováni v rámci projektu *Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II*, a na základě svého zájmu, do rekvalifikačních kurzů *Český jazyk pro cizince*. Kurz Český jazyk pro cizince může pro účely rekvalifikace poskytnout škola v rámci oboru vzdělání, který má zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení nebo vysoká škola s akreditovaným studijním programem podle zvláštního předpisu. Rekvalifikace Český jazyk pro cizince je primárně zaměřena na výuku českého jazyka vedoucí k lepší orientaci cizince při uplatnění na trhu práce.

V roce 2017 proběhlo v rámci projektu *Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II* na dvou krajských pobočkách ÚP ČR osm kurzů zaměřených na český jazyk pro cizince, kterých se celkem zúčastnilo 68 účastníků.

VI.2.2.4 Změny v přístupu cizinců k systému sociálního zabezpečení

Mezinárodní smluvní dokumenty o sociálním zabezpečení jsou tradičním běžně používaným prostředkem koordinace v oblasti sociálního zabezpečení. Jejich základním smyslem je zajistit práva osob, které migrují mezi dvěma smluvními státy. Smlouvy o sociálním zabezpečení mohou výrazně ovlivňovat život cizinců v ČR, např. v oblasti **přiznávání starobních důchodů a sociálních dávek**.

V roce 2017 vstoupila v platnost Smlouva o sociálním zabezpečení s Albánií a podepsán byl Protokol pozměňující sociální smlouvu s Japonskem. V tomto roce probíhala intenzivní jednání směřující k dokončení smluv s Mongolskem, Ázerbájdžánem, Běloruskem, Bosnou a Hercegovinou a s Čínou, proběhlo rovněž první kolo jednání o smlouvě s Brazílií.

Novelou zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, byl v roce 2017 **rozšířen okruh oprávněných osob ve vztahu k nároku na pohřebné, přídavek na dítě, rodičovský příspěvek a příspěvek na péči**. Touto úpravou je splněn požadavek implementace článku 23, odst. 1 písm. d) směrnice 2014/36/EU a čl. 18 odst. 2 písm. c) směrnice 2014/66/EU, který se týká práva na rovné zacházení v oblasti sociálního zabezpečení v oblastech definovaných nařízením č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, a to u sezónních pracovníků a u osob převedených v rámci společnosti a jejich rodinných příslušníků.

VI.2.2.5 Podpora komunitního/sociálního tlumočení a interkulturní práce

V roce 2017 MPSV vytvořilo pro podřízené organizace (zejména ÚP ČR, SÚIP, dále ČSSZ, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí) **informační materiál *Tlumočení pro cizince na úřadech*** o možnosti využití služeb komunitních tlumočnicků, příp. interkulturních pracovníků, pro usnadnění komunikace s klienty z řad cizích státních příslušníků s jazykovou bariérou. V informačním materiálu jsou kromě základních informací o tlumočnických službách uvedeny především praktické informace o možnostech využívání tlumočení, a to včetně kontaktů na tlumočnické a organizace tlumočení poskytující. Materiál byl distribuován do regionů zaměstnancům a státním zaměstnancům, kteří v rámci své pracovní náplně přicházejí do kontaktu s cizími státními příslušníky. Zároveň byl vydán pokyn, aby informace o možnostech tlumočení byly cizincům volně přístupné a současně o nich byli informováni v případě, kdy se na příslušné orgány obrátí cizinci s žádostí o poskytnutí poradenství.

V rámci projektu Fondu dalšího vzdělávání *Rozvoj poradenství poskytovaného Úřadem práce pro cizince* proběhlo pilotní odzkoušení poskytování služeb sociálního tlumočení při poradenství ÚP ČR. Navázaná spolupráce s poskytovateli sociálního tlumočení byla v roce 2017 dále využívána, a to zejména v rámci navazujícího projektu *Podpora začleňování cizích státních příslušníků na trh práce* (tj. v hl. m. Praze, Středočeském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji). V tomto projektu bylo od jeho zahájení (2016) uskutečněno 51 vzdělávacích kurzů, z toho 34 kurzů v jazykové mutaci čeština, počet účastníků všech kurzů je celkem 407 osob. Poradenství se zúčastnilo 463 osob z cílové skupiny a zhruba čtvrtina všech cizích státních příslušníků v projektu potřebovala pro práci s poradcem pro integraci tlumočení.

VI.2.2.6 Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci

Pracovníci ÚP ČR, SÚIP a Orgánu sociálně-právní ochrany dětí se průběžně účastní školení ke zdokonalení svých odborných znalostí a dovedností.

V roce 2017 byl MPSV směrem k podřízeným organizacím (zejména ÚP ČR, SÚIP, dále ČSSZ, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí) vydán pokyn na zařazení **školení na téma interkulturní kompetence** (příp. jiné školení na obdobné téma) mezi rozvojové cíle, resp. individuální cíle pro další rozvoj vybraných zaměstnanců (zaměstnanců a státních zaměstnanců, kteří se v rámci své činnosti zabývají tématy, která mají dopad na cizí státní příslušníky, a zejména těm, kteří se s cizími státními příslušníky přímo setkávají) pro rok 2018 a roky následující.

SÚIP školení na téma interkulturní kompetence zařadil do *Plánu odborných seminářů Státního úřadu inspekce práce na rok 2018*, přičemž semináře se účastní vybraní odborní zaměstnanci oblastních inspektorátů práce. **Inspektoři nelegálního zaměstnávání** jsou dále pravidelně profesně vzděláváni a účastní se odborných seminářů týkajících se jak problematiky zaměstnávání cizinců, tak agenturního zaměstnávání, které v mnohých případech s problematiku zaměstnávání cizích státních příslušníků úzce souvisí. Obsah těchto seminářů je přizpůsoben aktuálnímu vývoji v oblasti zaměstnávání cizinců.

Pracovníci ÚP ČR se mohou účastnit akreditovaného vzdělávacího kurzu zaměřujícího se na zdokonalování se v oblasti komunikaci s cizinci již od roku 2015. V roce 2017 se uskutečnilo 8 běhů kurzu *Mezikulturní kompetence (specifika komunikace s cizinci)*, v jejichž rámci bylo proškoleno celkem 107 pracovníků ÚP ČR.

Pracovníci ČSSZ se v roce 2017 v počtu 18 osob zúčastnili kurzu *Mezikulturní kompetence (specifika komunikace s cizinci)*. Elektronický kurz *Klient – zásady jednání s klientem*, lekce *Jednání s cizinci*, který je k dispozici všem zaměstnancům ČSSZ, byl doplněn o odkaz na materiál *Tlumočení pro cizince na úřadech*.

Sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách, vedoucí pracovníci těchto zaměstnanců a fyzické osoby, které poskytují pomoc příjemci příspěvku na péči, se mohou vzdělávat prostřednictvím akreditovaných vzdělávacích programů podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2017 byla akreditace s cizineckou tematikou (platná čtyři roky) udělena 6 kurzům:

Seznam kurzů, kterým byla v roce 2017 udělena akreditace MPSV

Název vzdělávacího zařízení	Vzdělávací program	Hod. dotace
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Nejčastější dilemata sociální práce s cílovou skupinou cizinci a azylanti a jejich	8
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Sociální práce s nezletilými cizinci bez doprovodu	8
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Úvod do sociální práce s cizinci – interaktivní seminář	8
Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická	Setkání s islámem a cizinci - základní religionistické a právní souvislosti pro sociální pracovníky	8
META, o.p.s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Specifika sociální práce s cizinci	8
bfz o.p.s.	Úvod do problematiky nelegální migrace	8

Zdroj: MŠMT

Zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků v této tematicce bylo podpořeno také v rámci projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II, který zprostředkoval vytvoření a zveřejnění odborných článků zabývajících se touto tematikou („Role sociálního pracovníka v azylovém zařízení při práci s žadateli o udělení mezinárodní ochrany“ a „Role sociálního pracovníka při práci s žadateli o udělení mezinárodní ochrany“) v odborném časopise Sociální práce/Sociálna práca.

V oblasti ochrany práv **nezletilých cizinců bez doprovodu** se MPSV v roce 2017 zaměřilo na podporu implementace metodického materiálu pro orgány sociálně-právní ochrany dětí „Metodické doporučení MPSV č. 1/2016 k postupu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při poskytování sociálně-právní ochrany nezletilým cizincům bez doprovodu“, a to formou konzultací pro orgány sociálně-právní ochrany dětí prostřednictvím Magistrátu hlavního města Prahy a krajských úřadů, a to s důrazem na nejnovější vývoj standardů ochrany nezletilých cizinců bez doprovodu na úrovni Evropské unie, Rady Evropy a Organizace spojených národů.

Základní informace o podpoře integrace cizinců a o prevenci nežádoucích jevů, včetně možnosti zajištění komunitního tlumočení a kontaktů na organizace komunitní tlumočení poskytující, byly zahrnuty do Směrnice generální ředitelky č. 16/2017 – Postup a pokyny k realizaci politiky zahraniční zaměstnanosti, která slouží jako metodika pro pracovníky ÚP ČR v oblasti zahraniční zaměstnanosti.

VI.2.2.7 Projekty na podporu integrace cizinců

MPSV poskytuje dotace na podporu integrace cizinců, resp. na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanti. **Dotace mohou být čerpány buď ze státního rozpočtu na sociální služby či z Evropského sociálního fondu (ESF)**, jež MPSV spravuje.

V roce 2017 poskytlo MPSV ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, 27 619 180 Kč. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině imigrantů a azylantů. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze této cílové skupině.

Projekty byly dále podpořeny z finančních prostředků Evropského sociálního fondu (ESF) – Operačního programu Zaměstnanost (OP Z), a to v rámci Investiční priority 1.1 Přístup k zaměstnání, Investiční priority 2.1 Aktivní začleňování, včetně začleňování s ohledem na podporu rovných příležitostí a aktivní účast a zlepšení zaměstnatelnosti, a Prioritní osy 3 – Sociální inovace a mezinárodní spolupráce.

Prostřednictvím krajských poboček ÚP ČR jsou realizovány Regionální individuální projekty (RIP). Cílové skupiny zahrnují především uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené. Zvláštní důraz bude kladen na osoby znevýhodněné na trhu práce (např. osoby 55 – 64 let, osoby do 25 let věku, příslušníci etnických menšin a osoby s nízkou úrovní kvalifikace). Vzhledem k tomu, že se jedná o projekty realizované ÚP ČR, jsou do nich zařazovány osoby, které splňují podmínky pro evidenci na ÚP ČR. V případě evidence imigranta (za splnění stanovených podmínek) či občana z jiné země EU jako uchazeče o zaměstnání je možné, aby byl zařazen do příslušného projektu, ve kterém mu bude zajištěna podpora při nalezení uplatnění na trhu práce, pokud v dalších charakteristikách splňuje podmínky cílové skupiny daného projektu. **Žádný z projektů však není zaměřen pouze na podporu cizinců jako jediné cílové skupiny.**

VI.2.3 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT je v oblasti integrace cizinců na území ČR věcně příslušné za integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Prioritou ve vzdělávání cizinců je získávání znalosti českého jazyka a schopnosti komunikace v češtině. MŠMT plnilo úkoly v oblasti integrace cizinců schválené usnesením vlády č. 11 ze dne 9. ledna 2017 (Postup při realizaci aktualizované „Konceptce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu“ v roce 2017) a č. 36 (O změně usnesení vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954, o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících včetně jeho přílohy).

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí a žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, se cizincům umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům ČR.

VI.2.3.1 Vzdělávání cizinců v České republice ve školním či akademickém roce 2017/2018

VI.2.3.1.1 Vzdělávání dětí cizinců v mateřských školách

Mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2017/2018 celkem 10 469 dětí-cizinců. Z tohoto počtu má celkem 60 dětí udělený azyl. V českých mateřských školách jsou nejvíce zastoupeni státní příslušníci Vietnamu (2 764), Ukrajiny (2 484), Slovenska (1 923), Ruska (681) a Mongolska (311). Celkem se v mateřských školách vzdělává 101 různých státních příslušností.

Předškolní vzdělávání je v ČR povinné pro děti od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku. Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte a v případě dětí-cizinců také umožňuje jejich rychlejší integraci do naší společnosti.

Při porovnání dětí-cizinců v mateřských školách v posledních dvou školních letech, můžeme konstatovat, že počty dětí cizinců stoupají s každým rokem, nicméně, jednotlivé národnosti zůstávají co do početnosti téměř shodné.

VI.2.3.1.2 Vzdělávání dětí/žáků-cizinců v přípravných třídách základních škol, přípravném stupni základních škol speciálních

Od roku 2014 se začala sbírat data o dětech-cizincích, kteří navštěvují před zahájením povinné školní docházky přípravné ročníky v základních školách. Ve školním roce 2017/2018 bylo v přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních celkem 233 dětí-cizinců. Nejvíce je jich v přípravných třídách z Ukrajiny (59), Vietnamu (49), Slovenska (35), Ruska (17) a Bulharska (11).

Přípravné třídy jsou po novele školského zákona určeny pro děti s odkladem povinné školní docházky. Cílem je vyrovnat jejich nerovnoměrný rozvoj a připravit je na bezproblémový přechod do povinného základního vzdělávání.

VI.2.3.1.3 Vzdělávání cizinců v základních školách

Žáci-cizinci mají přístup ke vzdělávání a školským službám podle školského zákona v ČR za stejných podmínek jako občané ČR (nečiní se rozdíl v poskytování vzdělávání mezi žáky ze zemí EU, ze třetích zemí nebo podle formy pobytu). MŠMT vypracovalo pro školy metodiku pro zařazování a vzdělávání žáků-cizinců v základních školách. V souladu s § 16 školského zákona na základě stanovení speciálních vzdělávacích potřeb žáků-cizinců lze využít i možnosti systému podpůrných opatření.

V ČR je ve školním roce 2017/2018 celkem 21 992 žáků-cizinců na základních školách, z toho 298 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státního občanství pochází nejvíce žáků-cizinců z Ukrajiny (5 893), Slovenska (4 861), Vietnamu (4 318), Ruska (1 500) a Bulharska (598).

Obdobně jako v mateřských školách se v základních školách nemění četnost žáků podle státní příslušnosti. Celkové počty žáků-cizinců v základních školách se však rok od roku neustále zvyšují, což klade zvýšené nároky na školy z hlediska zabezpečení výuky těchto žáků kvalifikovanými pedagogy.

VI.2.3.1.4 Vzdělávání žáků-cizinců na středních školách

V ČR se vzdělává celkem 9 195 žáků-cizinců na středních školách, z toho 96 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státního občanství je nejvíce žáků-cizinců z Ukrajiny (2 709), Slovenska (1 848), Vietnamu (1 678), Ruska (1 019) a Mongolska (155).

VI.2.3.1.5 Vzdělávání žáků-cizinců v konzervatořích

Počty žáků-cizinců studujících na konzervatořích se pohybují na stejné úrovni jako v minulých letech, ve školním roce 2017/2018 jich bylo celkem 208. Nejpočetnější skupina žáků-cizinců je ze Slovenska (68), Ruska (37), Ukrajiny (35) a Koreje (13).

VI.2.3.1.6 Vzdělávání cizinců ve vyšších odborných školách

Na vyšších odborných školách studovalo ve školním roce 2017/2018 celkem 647 cizinců, nejvíce bylo studentů-cizinců ze Slovenska (301), Ukrajiny (149), Ruska (87), Kazachstánu (34) a Vietnamu (26). Z celkového počtu 647 cizinců nemá žádný student udělený azyl.

VI.2.3.1.7 Asistenti pedagoga pro žáky-cizince a individuální vzdělávací plán

Novela školského zákona, především § 16, zavedla systém podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Školské poradenské zařízení (ŠPZ) tak na základě posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka vydá doporučení, ve kterém stanoví konkrétní podpůrná opatření. Tato opatření mohou být poskytována široké škále žáků (cizinci, minority, sociálně znevýhodnění žáci).

Podpůrná opatření se týkají jak vyrovnání podmínek u přijímacího řízení na střední školy a VOŠ, tak pokračuje úprava podmínek i při ukončování studia a to ve všech formách studia, kdy k uzpůsobení podmínek dochází u maturitních i závěrečných zkoušek.

Podrobnosti týkající se vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných jsou uvedeny ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. Tato vyhláška nahradila stávající vyhlášku č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů, a částečně bude představovat *lex specialis* vůči novelizované právní úpravě obsažené ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Vyhláška č. 27/2016 Sb. obsahuje konkrétní výčet a účel podpůrných opatření. Její součástí mj. je i samostatná Příloha č. 1 Přehled podpůrných opatření, která člení podpůrná opatření podle druhu i stupně. Podpůrná opatření jsou svázána s normovanou finanční náročností. Školy tak získávají finanční prostředky na zajištění podpůrných opatření.

Rozvojový program „Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“ byl v roce 2017 vyhlášen na období: leden-srpen, srpen-prosinec 2017 a leden-srpen 2018, a to ve třech modulech A, B, C. Každý modul cílí na jinou skupinu dětí, žáků a studentů, liší se i okruh příjemců. Na základě nové právní úpravy lze asistenta pedagoga zajistit formou nárokového podpůrného opatření konkrétnímu dítěti na základě doporučení ŠPZ za předpokladu, že se zřízením této funkce vysloví souhlas krajský úřad, resp. MŠMT.

VI.2.3.1.8 [Vzdělávání cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách](#)

Na veřejných a soukromých vysokých školách studovalo v akademickém roce 2017/2018 celkem 43 831 studentů-cizinců, z toho 21 954 v rámci studia bakalářského, 17 918 v rámci studia magisterského (včetně navazujícího magisterského) a 4 127 v rámci studia doktorského. Nejvíce studentů-cizinců pochází ze Slovenska (21 481), Ruska (5 772), Ukrajiny (3 082), Kazachstánu (1 637) a Běloruska (754). Počty studentů oproti roku 2016 nepatrně stouply, nicméně, zastoupení jednotlivých státních občanství co do pořadí dle četností zůstává téměř shodné.

Dne 22. května 2017 byl vládou České republiky schválen *Režim Student* (viz kapitola XII.2. Migrační projekty).

VI.2.3.2 [Rozvojové a dotační programy vyhlášené na podporu integrace cizinců pro rok 2017](#)

MŠMT vyhlásilo na konci roku 2016 na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území České republiky pro rok 2017 jeden rozvojový program se třemi moduly, jeden dotační program a je poskytovatelem kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v rámci Státního integračního programu (SIP).

VI.2.3.2.1 [Rozvojový program](#)

Na rok 2017 byl vyhlášen rozvojový program *Podpora vzdělávání cizinců ve školách*, a to ve třech modulech:

- Modul A) Bezplatná výuka přizpůsobená potřebám dětí a žáků-cizinců z třetích zemí,
- Modul B) Zajištění podmínek vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území ČR a dětí, žáků-cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců,
- Modul C) Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do vzdělávání dětí a žáků osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie.

Rozvojový program je určen na podporu dětí a žáků-cizinců v povinném předškolním a základním vzdělávání uvedených v § 20 školského zákona. Jeho cílem je přispět právnickým osobám vykonávajícím činnost mateřských škol, základních škol a víceletých gymnázií (v odpovídajících ročnících) zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení (dále jen „právnická osoba“) na částečnou úhradu, popřípadě krytí zvýšených nákladů souvisejících s poskytováním výuky českého jazyka přizpůsobené potřebám dětí a žáků-cizinců k usnadnění jejich integrace do naší společnosti a vzdělávacího systému České republiky.

V rámci **modulu A)** byly poskytnuty finanční prostředky státního rozpočtu na částečnou úhradu, popřípadě krytí zvýšených nákladů vzniklých právnickým osobám v souvislosti s poskytováním povinného předškolního a základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka

přizpůsobenou potřebám dětí a žáků-cizinců z třetích zemí, která má usnadnit a umožnit jejich rychlejší integraci do naší společnosti, poznání našich legislativních a společenských zákonitostí, zabezpečit rozvoj jejich komunikativních schopností v českém jazyce a zajistit překonání sociokulturních bariér. Jedná se o podporu výuky dětí a žáků-cizinců uvedených v § 20 odst. 2 písm. a) a písm. d) školského zákona především formou kurzů nebo individuální práce učitele s dítětem, žákem-cizincem. Z programu lze hradit také učebnice nebo učební pomůcky pro děti a žáky-cizince. V tomto programu bylo rozděleno celkem 22 965 592 Kč do 201 škol ve 14 krajích; předpokládaný počet podpořených žáků byl 3 006 žáků.

Modul B) poskytuje finanční prostředky státního rozpočtu na částečnou úhradu, popřípadě krytí zvýšených nákladů vzniklých právníkům osobám, které se nacházejí v blízkosti zařízení pro zajištění cizinců, v souvislosti s poskytováním:

a) povinného předškolního a základního vzdělávání nezletilým azylantům, osobám používajících doplňkové ochrany, žadatelům o udělení mezinárodní ochrany na území ČR podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, a dětem, žákům-cizincům umístěným v zařízení pro zajištění cizinců podle § 130 zákona č. 326/199 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, popřípadě také

b) zájmového vzdělávání žákům podle písmena a) ve školní družině nebo školním klubu, jejíž činnost právník osoba vykonává, pokud jde o pravidelnou docházku těchto žáků a pokud je zájmové vzdělávání těmto žákům poskytováno bezúplatně.

Povinnost zajistit podmínky pro úspěšnou integraci žadatelů o udělení mezinárodní ochrany ukládá ministerstvu školství § 80 odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Předmětné školy musí mít vytvořeny kapacity k tomu, aby mohly přijmout tyto děti, žáky-cizince kdykoliv během roku. Ve vybraných třídách mají školy nižší počty žáků, aby mohly v průběhu roku cizince průběžně integrovat. Cílem tohoto programu je zejména umožnit právníkům osobám ve třídách, v nichž se vzdělávají předmětné děti a žáci, přizpůsobit počet těchto dětí a žáků náročnosti výuky. Dále zohlednit při poskytování mezd, platů, osobních příplatků, odměn a příplatků za vedení kvalitu a množství vykonané práce vyplývající z poskytování vzdělávání těmto dětem a žákům, popřípadě také vyšší nároky na řídicí a koncepční práci vedoucích pracovníků. V tomto modulu bylo podpořeno 8 škol z 6 krajů a rozděleny byly finanční prostředky ve výši 1 680 269 Kč; předpokládaný počet podpořených žáků byl 118.

Modul C) je určen na částečnou úhradu, popřípadě krytí zvýšených nákladů vzniklých právníkům osobám v souvislosti s poskytováním bezplatné přípravy k začlenění do povinného předškolního a základního vzdělávání v souladu s § 20 odst. 1 a odst. 5 písm. a) školského zákona včetně § 10 a 11 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 256/2012 Sb. V tomto modulu bylo podpořeno celkem 62 škol z 12 krajů a rozděleny byly finanční prostředky ve výši 3 245 366 Kč; předpokládaný počet podpořených žáků byl 368.

VI.2.3.2.2 Dotační program

Dotační program „Podpora aktivit integrace cizinců na území České republiky“ (dále jen Program) byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na rok 2017 vyhlášen v souladu s usnesením vlády č. 26 ze dne 18. ledna 2016 o *aktualizované Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a o Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2016*. Program byl vyhlášen v říjnu 2016. Hodnocení projektů a jednání výběrové a hodnotící komise se stejně jako v předchozích letech zúčastnili vybraní zástupci MŠMT, MV, MPSV, České školní inspekce a Národního institutu pro další vzdělávání.

Cílem tohoto programu na rok 2017 bylo umožnit lepší integraci dětí a žáků-cizinců prostřednictvím projektů podporujících zejména mimoškolní vzdělávací aktivity pro děti, žáky-

cizince z třetích zemí, přispět k lepší efektivitě vzdělávání v oblasti českého jazyka (ne však na přímou výuku českého jazyka v základních a mateřských školách) prostřednictvím nových výukových materiálů, k odstraňování kulturních bariér nebo ke zvyšování sociokulturních kompetencí pedagogických pracovníků. Účelem dotace bylo podpořit integraci cizinců především prostřednictvím podpůrných metod výuky českého jazyka, dalších mimoškolních integračních snah, tvorbou učebních pomůcek a systémů na elektronické sdílení učebnic, včetně digitální distribuce. Tento program není zaměřen na podporu vzdělávání dětí a žáků-cizinců ze zemí Evropské unie a azylantů, jejichž vzdělávání Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporuje prostřednictvím výše uvedeného rozvojového programu Podpora vzdělávání cizinců ve školách.

Na základě vyhlášení Programu zasílaly jednotlivé organizace žádosti o poskytnutí dotace na základě předložených projektů. Pro dotační řízení v tomto Programu v roce 2017 byla z rozpočtové kapitoly MV do rozpočtové kapitoly MŠMT převedena na podporu integrace cizinců částka **10 mil. Kč**, která byla k dispozici pro rozdělení v Programu. **Fakticky byla rozdělena žadatelům částka 2 142 482 Kč**. Hodnotící komise posuzovala celkem 4 projekty a v závěru rozhodla tyto projekty podpořit.

Podpořené projekty:

Název žadatele	Právní forma příjemce	Název projektu	Celkem přiděleno v Kč
Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka, z.s.	spolek	Metodická a didaktická platforma pro lektory českého jazyka jako cizího jazyka v rámci integračního procesu cizinců ČR v roce 2017	97 300
META, o.p.s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů	obecně prospěšná společnost	Využití e-learningu a elektronických materiálů při práci s žáky cizinci	727 692
Most pro, o.p.s.	obecně prospěšná společnost	Multiklub pod Mostem	781 990
Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	obecně prospěšná společnost	Podpora pedagogů a žáků-cizinců pro snazší začleňování do běžného vzdělávacího systému v ČR s důrazem na výuku češtiny	535 500
Celkem přiděleno			2 142 482

Zdroj: MŠMT

Podpořené projekty vykazovaly dobrou úroveň kvality zpracování projektů, naplňovaly v plném rozsahu stanovená odborná kritéria projektu. Hodnotící komise rozhodovala o výši přidělené dotace vždy s ohledem na možnost naplnění cíle projektu a podpořila jednotlivé projekty s přihlédnutím k potřebnosti navrhovaného cíle a vhodnosti stanovení cílové skupiny, aby byla naplněna základní podmínka Programu tj. podpora integrace cizinců na území ČR.

VI.2.3.3 Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách

MŠMT ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání (NIDV) i v roce 2017 pokračovalo v implementaci kroků na podporu systému odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti a žáky-cizince. Tato spolupráce naplňuje cíl propojit koordinaci aktivit sloužících ke vhodnému začleňování a kvalitní výuce dětí a žáků-cizinců, uvádění a součinnosti jednotlivých aktérů do praxe, zpřístupňovat informace k tématu vzdělávání cizinců a poskytovat systematickou, cílenou metodickou a vzdělávací podporu školám, školským zařízením, pedagogickým pracovníkům i samotným rodinám dětí, žáků-cizinců.

Cílovými skupinami tohoto projektu jsou pedagogičtí pracovníci, tj. učitelé mateřských, základních a středních škol, vedoucí pedagogičtí pracovníci mateřských, základních a středních škol a další účastníci integrace cizinců (např. rodiny dětí, žáků-cizinců).

V roce 2017 se činnost MŠMT ve spolupráci s NIDV zaměřila v oblasti podpory pedagogických pracovníků na činnost tzv. **Kontaktních center podpory**, jež jsou provozována ve 13 krajích. V těchto centrech podpory zabezpečují informační, metodickou a odbornou pomoc krajsí koordinátoři (interní pracovníci NIDV) a odborní pracovníci (externí spolupracovníci). Zajišťují organizaci vzdělávacích aktivit k dané problematice a poskytují decentralizovanou podporu pedagogickým pracovníkům škol, a to zejména při navazování spolupráce s odborníky a partnery ze škol a dalších zařízení, dále s Ministerstvem vnitra ČR a s nestátními subjekty a neziskovými organizacemi.

Kontaktní centra podpory v rámci krajských pracovišť NIDV nabízejí **vzdělávací programy** s tematikou začleňování dětí/žáků-cizinců, významnou aktivitou pracovišť jsou také diskusní setkání a sdílení příkladů dobré (inspirativní) praxe. Jako podpora na celostátní úrovni byla uspořádána dne 20. října 2017 v Praze v prostorách MŠMT v Karmelitské ulici **první celostátní konference *Přijímáme, začleňujeme a vzděláváme děti/žáky-cizince*** a k příležitosti konference bylo vydáno speciální číslo Bulletinu NIDV jako podpora na celostátní úrovni pro pedagogické pracovníky.

Během roku 2017 byl inovován **webový portál**, který je pedagogické veřejnosti dostupný na adrese <http://cizinci.nidv.cz>. Portál je průběžně naplňován validními informacemi, metodickými a didaktickými materiály, odbornými texty a články ze všech oblastí vzdělávání dětí a žáků-cizinců. Na portále je taktéž k dispozici online prostor pro dotazy a odpovědi uživatelů portálu ve formě odkazu na „E-poradenství“. Na portále jsou zveřejněny a volně ke stažení formuláře v různých jazykových mutacích (angličtina, bulharština, ruština, španělština a vietnamština), jež napomáhají vzájemné komunikaci školy a rodičů jako zákonných zástupců dětí a žáků-cizinců⁸⁸. K dispozici je e-learningový program *Čeština jako druhý jazyk v českém školství*, sestávající se z 6 tematicky uspořádaných kapitol v rozsahu 26 hodin, přičemž 22 hodin tvoří e-learning a 4 hodiny prezenční forma.

V rámci **ediční činnosti NIDV** na rok 2017 byly vydány tři publikace, a to *Hrajeme si s říkankami (metodická příručka a soubor pracovních listů)*; *Hezky česky 2 (soubor materiálů k podpoře výuky českého jazyka pro cizince na úrovni začátečník, zahrnuje pracovní listy s tematicky uspořádanými lekcemi a metodické pokyny)*; *Bulletin (Zpravodaj pro pedagogické pracovníky, číslo 3, ročník VI, říjen 2017)*. Všechny materiály jsou zdarma ke stažení z webového portálu <http://cizinci.nidv.cz> anebo jsou zdarma distribuovány přímo do škol.

VI.2.3.4 Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Úkolem MŠMT ve spolupráci s MV je podle usnesení vlády č. 872/2017 zajistit realizaci *Systému zkoušek z češtiny pro cizince* a průběžnou informovanost cizinců. MŠMT část zajištění úkolu předalo své přímo řízené organizaci Národnímu ústavu pro vzdělávání (NÚV), který spravuje webové stránky www.cestina-pro-cizince.cz, koordinuje vývoj a přípravu dalších verzí zkoušky, zajišťuje jejich výrobu a distribuci, zabezpečuje semináře a školení, navrhuje a připravuje PR strategii úkolu a základní vzdělávací a výukové materiály. Zkouška je vyvíjena s ohledem na jazykové potřeby cizinců.

Webové stránky *Čeština pro cizince* jsou rozděleny na část pro cizince a část pro zkoušející. Část pro cizince je přeložena do angličtiny, ukrajinštiny, ruštiny, francouzštiny, mongolštiny, vietnamštiny, arabštiny a čínštiny. Webové stránky jsou pravidelně aktualizovány. Cizinci, kteří mají zájem o vykonání zkoušky, zde najdou zejména odkaz na termíny zkoušek, seznam škol dle

⁸⁸ Jedná se např. o *Žádost o přijetí dítěte do MŠ, Plná moc k předávání dítěte, Seznam věcí potřebných do MŠ, Základní informace pro rodiče prvňáčků, Žádost o uvolnění z vyučování, Základní informace o školní družině, o školním stravování, alergenech* apod.

regionu, modelovou verzí zkoušky a přípravná cvičení. Na tyto webové stránky je rovněž odkaz na webových stránkách MŠMT jak v české, tak anglické verzi.

Od roku 2017 funguje facebooková stránka „cestinaprotrvalypobyt“, která reaguje na potřebu řady cizinců, zejména občanů Vietnamu, kteří získávají informace především prostřednictvím Facebooku.

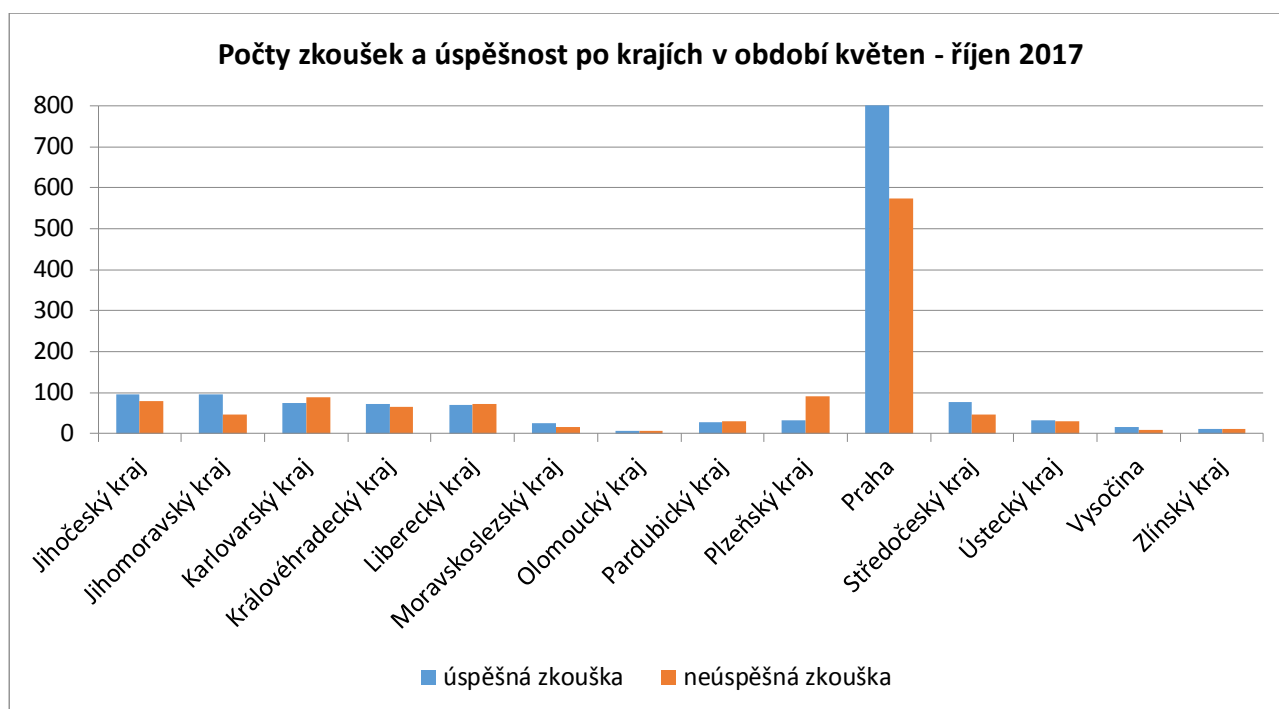
Veškeré aktivity jsou vedeny s cílem co nejlépe seznámit cizince s průběhem zkoušek tak, aby cizinci jednali samostatně a pokud možno se vyhnuli nabídkám zprostředkovatelů. V roce 2017 bylo např. připraveno informační video, které má za úkol seznámit cizince s celým průběhem zkoušky⁸⁹, včetně propagační kampaně pomocí tiskovin (plakát, leták a vizitka) zaslaných do vytipovaných míst a pomocí facebookové stránky.

Přípravu na zkoušku si hradí každý cizinec sám. Bezplatné kurzy organizují Centra na podporu integrace cizinců⁹⁰ či některé neziskové organizace. Klientům je na krajských odděleních pobytu cizinců OAMP, Centrech na podporu integrace cizinců, v některých neziskových organizacích a školách dostupná tištěná brožura s modelovou verzí zkoušky a publikace „Připravte se s námi na zkoušku“. V souvislosti s úpravami formátu zkoušky, které vstupují v platnost v roce 2018, NÚV připravil aktualizované vydání výše uvedené publikace. Jedná se o praktický učební materiál s konkrétními úkoly, který cizincům usnadní přípravu na zkoušku.

Organizace zkoušky probíhá na základě nařízení vlády č. 31/2016 Sb. o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu. V roce 2017 realizovalo zkoušky 34 škol. Nejvíce zkoušek se uskutečňuje ve školách ve větších městech, kde žije nejvíce cizinců. V roce 2017 byla úspěšnost u zkoušky cca 55 %. S ohledem na pokles úspěšnosti u zkoušky se MŠMT zaměřilo na identifikaci problémů, které jsou příčinou neúspěchu zejména u vietnamské komunity. Celkově bylo od začátku realizace *Systému zkoušek z češtiny pro cizince* (tj. od 1. října 2008 do 31. října 2017) vykonáno 64 311 úspěšných zkoušek.

⁸⁹ viz http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=instruktazni-video&hl=cs_CZ

⁹⁰ <http://www.integracnicentra.cz>

Zdroj: MŠMT

VI.2.3.4.1 Navýšení úrovně zkoušky

Dle materiálu *Strategie migrační politiky České republiky a Komunikační strategie České republiky k migraci*, není doposud požadovaná znalost češtiny na úrovni A1 dostačující oporou pro samostatnou komunikaci cizince. Strategie předpokládá vytvoření systému přípravy a zkoušek z češtiny na úrovni A2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Také aktualizovaná *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu* požaduje vytvoření rámcové koncepce a metodiky zkoušky a nového formátu zkoušky na úrovni A2. V roce 2017 bylo na tuto práci navázáno a bylo vyvinuto 6 ostrých verzí zkoušky A2. Vývoj zkoušky vychází z konceptu češtiny jako druhého jazyka, tj. jazyka, který se používá pro dorozumění v práci, u lékaře, ve škole, na úřadech, tj. v každodenních situacích (nejedná se tedy o češtinu jako cizí jazyk, který se mohou učit např. pouze za účelem studia, cestování). Tomuto konceptu je přizpůsoben i formát testu, ve kterém je kladen větší důraz na dovednost mluvení. Referenční popis češtiny pro účely zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR – úrovně A1, A2 je zveřejněn na portálu *Čeština pro cizince*.

V loňském roce byla na webových stránkách *Čeština pro cizince* publikována výuková videa pro úroveň A1 a A2 s doprovodnými výukovými materiály. S uvažovaným zavedením navýšení úrovně úzce souvisí zajištění nabídky kvalitních regionálně dostupných kurzů⁹¹. V druhé polovině roku 2017 byly započaty práce na koncepci vzdělávání a přípravy cizinců na zkoušku s cílem vytvořit takovou metodiku, která by zaručovala pokud možno jednotnou přípravu na zkoušku v Centrech na podporu integrace cizinců, příp. neziskových organizacích. Návštěva kurzů je v případě zkoušky na úrovni A2 podmínkou úspěšného složení.

VI.2.3.5 **Vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s žáky-cizinci**

Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) je jednou z institucí, které zajišťují akreditované semináře a programy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. V roce 2017 NIDV uskutečnil **46 vzdělávacích programů** zaměřených na vzdělávání pedagogických

⁹¹ Novela zákona o pobytu cizinců předpokládá zavedení povinnosti poskytovat kurzy českého jazyka na přípravu ke zkoušce na úrovni A2 regionálním Centřům na podporu integrace cizinců.

pracovníků pro práci s dětmi, žáky-cizinci. V těchto programech bylo proškoleny 1 146 učitelů. Dále bylo v průběhu 82 vzdělávacích programů a informačních seminářů ke společnému vzdělávání informováno o dané problematice celkem 5 120 účastníků. V průběhu roku NIDV úspěšně akreditoval 5 vzdělávacích programů k této tematice. U 5 návrhů nových vzdělávacích programů pro další vzdělávání pedagogických pracovníků k problematice odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti, žáky-cizince a vzdělávání žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami probíhá akreditační řízení. Vzhledem k trvalému zájmu o další vzdělávání pedagogických pracovníků pro danou oblast dochází k průběžnému rozšiřování lektorského týmu.

Na jednotlivých krajských pracovištích NIDV byly realizovány následující vzdělávací programy:

- Jak nejlépe vyučovat češtinu pro školáky z jiných zemí.
- Specifika předškolní výuky u dětí-cizinců a uprchlíků.
- Sociokulturní aspekt ve výuce žáků-cizinců na základních a středních školách.
- Hudební činnosti při osvojování češtiny jako druhého jazyka.
- Setkání pedagogů vyučujících děti/žáky-cizince.
- Jak hodnotit a klasifikovat žáky-cizince v předmětu český jazyk na základních školách.
- Plnění povinné školní docházky v zahraničí.
- Diskusní setkání na podporu pedagogů vzdělávajících děti/žáky-cizince.
- Přijímáme, začleňujeme, vzděláváme děti/žáky/studenty-cizince.
- Migrace a integrace cizinců v České republice.
- Cizinec-dítě se sociokulturní odlišností v naší škole.
- Vzdělávání žáků-cizinců v praxi škol.
- Integrace dětí/žáků ze zahraničí do českých škol.
- Dvojjazyčná (bilingvní) výchova.
- Národnostní menšiny, historie, současnost, multikulturní výchova a lidská práva.
- Čeština z druhé strany, jak ji učít děti cizince I.
- Čeština z druhé strany, jak ji učít děti cizince II.
- Čeština z druhé strany, jak ji učít děti cizince III.
- Odborná podpora pedagogických pracovníků při vzdělávání dvojjazyčných dětí-žáků.
- Hry ve výuce češtiny jako cizího nebo druhého jazyka.

VI.2.4 Ministerstvo pro místní rozvoj

VI.2.4.1 Informovanost

MMR plnilo průběžně dle potřeby povinnosti zaměřené na zvyšování informovanosti. V souvislosti s posilováním informovanosti cizinců a majority odbor politiky bydlení MMR na základě žádosti MPSV o součinnost při tvorbě webových stránek www.cizinci.cz připravil přímý odkaz na portál o bydlení www.portalobydleni.cz. Portál je spravován Státním fondem rozvoje bydlení a jsou na něm dostupné veškeré relevantní a pravidelně aktualizované informace v oblasti bydlení.

VI.2.4.2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů

V současném rozsahu Integrovaném regionálním operačním programu (IROP) je pokrytí relevantními tématy vztahujícími se k integraci migrantů a azylantů dostatečné. Převážně se téma migrace a azylu objevuje **ve specifických cílech v prioritní ose 2 – Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů.**

Součástí Specifických pravidel prioritní osy 2 je uvedeno, že „podpora **nesmí vést k diskriminaci a segregaci žádné ze sociálně znevýhodněných skupin**“, tzn. i migrantů a azylantů, konkrétně v těchto specifických cílech (SC):

- SC 2.1 – Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi (sociální služby, komunitní centra a sociální bydlení).
- SC 2.2 – Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání.
- SC 2.4 – Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení.

Níže uvedené SC mají ve svých výzvách (pro sociálně vyloučené lokality i sociálně nevyložené lokality) přímo definovány azylanty jako **cílovou skupinu**:

- SC 2.1 sociální bydlení – žadatelé o azyl v azylových zařízeních.
- SC 2.2 sociální podnikání – azylanti do 12 měsíců od získání azylu, kteří jsou současně uchazeči o zaměstnání evidovanými na Úřadu práce ČR.

VI.2.4.3 Partnerství začleňování migrantů a uprchlíků

Partnerství začleňování migrantů a uprchlíků (Partnership inclusion of migrants and refugees) je jedním z tzv. pilotních partnerství Městské agendy pro EU (formalizované Amsterodamským paktem, dokumentem podepsaným ministry pro regionální rozvoj a městské záležitosti v květnu 2016). Jako ostatní 3 pilotní partnerství (kvalita ovzduší, městská chudoba, bydlení) bylo spuštěno na začátku roku 2016 a jeho koordinátorem je město Amsterdam a Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci Evropské Komise.

V listopadu 2017 byl generálními řediteli pro městské záležitosti schválen akční plán tohoto partnerství. V návaznosti na tento významný krok byla spuštěna fáze implementace jednotlivých opatření („actions“), v současnosti (začátek roku 2018) probíhá příprava implementace následujících opatření:

- Ochrana nezletilých cizinců bez doprovodu (Protection of unaccompanied minors).
- Inovativní finanční nástroje/přístup k mikro-financování (Blending facilities/access to micro-finance).
- Zlepšení přístupu k financování integrace EU (Improved access to EU integration funding).
- Prevence segregace ve vzdělávání (Prevention of education segregation)
- Akademie pro strategie začleňování/strategie integrace cizinců (Academy on Integration Strategies).
- Poradní výbor pro migranty (Migrant Advisory Board)
- Integrace založená na důkazech/městské ukazatele (Evidence-based integration/urban indicators).

ČR se však tohoto partnerství neúčastní, ale v ostatních partnerství má významné role. Zejména ve spolupráci s německým městem Karlsruhe je koordinátorem Partnerství pro městskou mobilitu, které bylo spuštěno v roce 2017. Pod vedením ČR (zástupci MMR) a Karlsruhe (zástupci

městské správy) toto partnerství složené z 23 subjektů – měst, členských států, Evropské komise a zainteresovaných organizací – zpracovalo první návrh akčního plánu.

VI.2.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2017 byly MPO plněny níže uvedené úkoly vyplývající z Postupu při realizaci aktualizované *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2017*:

VI.2.5.1 Informovanost

Na webových stránkách MPO jsou k dispozici informace obsahových sekcí: Podnikání, Zahraniční obchod, Ochrana spotřebitele, Energetika, Stavebnictví a suroviny, Průmysl, E-komunikace a pošta. V rámci sekce Podnikání pak cizinec mj. nalezne informace k živnostenskému podnikání, malému a střednímu podnikání atd. Informace z různých oblastí působnosti resortu jsou určeny všem, kdo působí nebo hodlají působit v oblasti průmyslu a obchodu, tedy i cizincům.

Na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu jsou v rámci již zmíněné sekce „Podnikání“ v záložce „Živnostenské podnikání“ – „průvodci živnostenským podnikáním“ zaměřeni na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti (volnou, řemeslnou nebo vázanou) a na to, jak podat žádost o koncesi, a to v členění pro občany členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a pro občany z tzv. třetích zemí.

Dále je pod záložkou „CRM – Jednotný registrační formulář“ ke stažení Jednotný registrační formulář, na kterém se povinně ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi, a to včetně informací o tomto formuláři a jeho použití. Jednotný registrační formulář nahrazuje různé typy formulářů podání, které podnikatel musí učinit před vstupem do podnikání, a to na živnostenském úřadu, příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně.

VI.2.5.2 Ekonomická soběstačnost

Obecným cílem MPO na úseku živnostenského podnikání je zlepšování podmínek pro podnikání, tzn. pro všechny podnikatele bez rozdílu původu, což jistě má pozitivní vliv i na ekonomickou soběstačnost cizinců, kteří legálně podnikají na území České republiky.

MPO průběžně věnuje pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických a právnických osob, včetně podnikání zahraničních fyzických osob.

VI.2.5.3 Vzdělávání

Pracovníci živnostenských úřadů jsou informováni o způsobu řešení záležitostí všech subjektů hodlajících provozovat živnost, tedy i cizinců. MPO prostřednictvím živnostenských úřadů získává informace z aplikační praxe. MPO prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu a lektorů z ministerstva ověřuje zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě živnostenského podnikání. Dále provádí pravidelné celorepublikové porady a školení pro pracovníky živnostenských úřadů. Ve vztahu k cizincům jsou pracovníci živnostenských úřadů vedeni k důslednému dodržování živnostenského zákona, správního řádu, zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a dalších předpisů. Vzdělání pracovníků živnostenských úřadů považuje ministerstvo za důležité pro efektivní a správnou komunikaci se všemi podnikateli, tedy i cizinci.

VI.2.5.4 Statistika

MPO předává pravidelně (čtvrtletně) relevantní statistické údaje týkající se cizinců – podnikajících zahraničních fyzických osob na území ČR Českému statistickému úřadu, MV, MPSV

a MF k dalšímu využití. MPO poskytuje statistické informace z oblasti podnikání cizinců pro zpracování publikace „Cizinci v ČR“ vydávané Českým statistickým úřadem.

VI.2.5.5 Financování

Pro rok 2017 nebyly odboru živností MPO poskytnuty ani jím nárokovány žádné finanční prostředky na realizaci Koncepce integrace cizinců alokované v rozpočtu MV. MPO v rámci své působnosti v oblasti integrace cizinců realizuje potřebné kroky, jejichž cílem je co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků (např. informace uveřejňované na webových stránkách MPO).

VI.2.6 Ministerstvo zdravotnictví

VI.2.6.1 Zvyšování informovanosti cizinců

MZ průběžně aktualizuje informační materiály na webových stránkách www.mzcr.cz. Ve spolupráci se Zdravotnickou záchrannou službou hl. m. Prahy připravilo MZ dvojjazyčné zdravotnické komunikační karty pro záchrannou službu, které mají napomoci snazší komunikaci mezi českými zdravotníky a jejich zahraničními pacienty. Karty jsou k dispozici ve 13 jazykových mutacích a jsou tematicky rozděleny do šestnácti oblastí. Každá karta obsahuje soubor otázek v českém jazyce a jejich překlad do cizího jazyka⁹². O kartách byla předána informace krajským nemocnicím, fakultním nemocnicím a krajským úřadům.

VI.2.6.2 Zdravotní pojištění cizinců

Vláda uložila svým usnesením úkol předložit návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění cizinců. Novelizace cizineckého práva a zákonů v oblasti zdravotního pojištění vychází zejm. z usnesení vlády č. 992/2014. Nová právní úprava byla zpracována ministerstvy vnitra, financí a zdravotnictví. Materiál byl v roce 2016 předložen do meziresortního připomínkového řízení a dne 23. května 2016 byl projednán vládou. Ta k materiálu nepřijala žádné usnesení. Vláda na svém zasedání neuložila návrh přepracovat, zároveň s ním ale ani nevyslovila souhlas. Integrační opatření v oblasti přístupu cizinců ke zdravotní péči budou případně realizována v závislosti na vývoji dané situace.

VI.2.6.3 Statistika

Statistické údaje týkající se čerpání zdravotní péče cizinci na území ČR sbírá Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR standardně v rámci tzv. resortních výkazů⁹³. Sběry dat jsou organizovány ve spolupráci s Českým statistickým úřadem, na základě jeho vyhlášky.

VI.2.7 Ministerstvo kultury

MK podpořilo v roce 2017 v rámci Koncepce integrace cizinců několik projektů, jejichž realizátory byly příspěvkové organizace MK. Tyto projekty vzešly z vnitroresortní debaty k tématu integrace cizinců, která v rámci resortu proběhla v roce 2016. Cílem této debaty bylo vyprofilování konkrétních záměrů, jakým způsobem lze podporovat prezentaci české kultury, zvyklostí i tradic, a jak seznamovat cizince s hodnotami ČR i EU, s cílem stanovit konkrétní projektové záměry na rok 2017. Z této debaty vyplynuly dva pilotní projekty a některé další projektové záměry, které

⁹² Karty jsou na této webové adrese: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/komunikacni-karty-pro-zdravotniky-a-pacienty-cizince.14084_3.html.

⁹³ Odkaz na publikaci Čerpání zdravotní péče-cizinci: <http://www.uzis.cz/rychle-informace/cerpani-zdravotni-pece-cizinci-roce-2016>. Data jsou generována v <http://www.uzis.cz/vykazy/vykazy-rok-2017#V>, jedná se o výkaz V (MZ) 1-01 - Roční výkaz o čerpání zdravotních služeb cizinci.

byly realizovány v roce 2017 (podrobněji viz Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců v roce 2017). Celkem bylo v rámci Koncepce integrace cizinců podpořeno 12 projektů v celkové výši 810 700 Kč. Z této částky bylo 318 000 Kč vynaloženo na ostatní osobní náklady

VI.2.7.1 Portál mezikulturní dialog

Realizátorem portálu www.mezikulturnidialog.cz je příspěvková organizace MK, Institut umění – Divadelní ústav. Portál Mezikulturní dialog se zaměřuje na oblast mezikulturního dialogu a přidružená témata. Jeho součástí je pravidelně rozesílaný newsletter. Mezikulturní dialog je na portálu nahlížen z nejrůznějších perspektiv a portál se zabývá širokým spektrem témat, která jsou s mezikulturním dialogem spojena. Redakce portálu usilovala o to, aby čtenáři o tématech vztahujících se k mezikulturnímu dialogu byli informováni z různých úhlů a aby o nich získávali co nejvíce aktuálních informací.

Cílem portálu je provoz a rozvoj otevřené platformy především pro subjekty neziskového sektoru a jejich aktivity v oblasti kultury a vzdělávání zaměřené na téma mezikulturního dialogu, které přispívají k řešení cílů migrační a integrační politiky v ČR. Portál je koncipovaný jako otevřené fórum nabízející prostor pro diskusi, zveřejňování názorů, komentářů a propagaci akcí samotnými organizátory. Umění a kultura mají silný potenciál odkrývat a řešit problémy spojené s tématy migrace, integrace cizinců, romské problematiky, rozdílných náboženských vyznání, xenofobie a rasismu.

VI.2.7.2 Dotační programy

MK v roce 2017 nevyhlašovalo samostatný dotační program na integraci cizinců, přesto v rámci vyhlášených výběrových dotačních řízení finančně podpořilo také projekty, které alespoň částečně postihovaly tematiku integrace cizinců. Jednalo se především o projekty realizované v rámci programů vyhlašovaných odborem umění, literatury a knihoven, odborem médií a audiovizí, odborem církví, odborem muzeí a samostatným oddělením ochrany kulturních statků. Všechny tyto projekty přispívají k tomu, aby většinová společnost poznávala odlišnou kulturu a tradice cizinců a aby se cizinci aktivně zapojili do života společnosti (v roce 2017 činila tato podpora 19 079 000 Kč).

Odborem umění, literatury a knihoven byly podpořeny některé projekty, které se dané problematiky týkají, a to v dotačním řízení *Knihovna 21. století*, určeném knihovnám zapsaným v evidenci knihoven MK. Jedním z jeho okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Dotace jsou poskytovány provozovatelům knihoven na nákup literatury v jazycích národnostních menšin a na akce, seznamující s jinými kulturami.

V oblasti kinematografie a médií Ministerstvo kultury primárně nepodporuje projekty, které jsou zaměřeny na problematiku integrace cizinců, přesto se některé z podpořených projektů tomuto tématu věnují. Podpořeny byly projekty, které se zaměřují na dokumentární filmy zaměřené na aktuální problémy české společnosti a lidskoprávní problematiku v různých částech světa. Dále pak projekty, které seznamují většinovou českou veřejnost se situací a životem v jiných zemích, kulturními aktivitami jiných národů s vědomím, že poznání těchto kultur přispívá k lepšímu vzájemnému soužití mezi rozdílnými národy. Obě tyto skupiny projektů jsou realizovány formou festivalů a filmových přehlídek.

Odbor církví se ve své dotační politice nezaměřuje cíleně na problematiku integrace cizinců. Pro rok 2017 vyhlásil dva granty, v jejichž rámci byly podporovány aktivity zvyšující informovanost a zájem o náboženskou oblast vymezenou činností registrovaných církví a náboženských společností. Odbor církví v roce 2017 podpořil kulturní aktivity dotýkající se židovské komunity a akce seznamující českou společnost s židovskou kulturou – zde však ve smyslu náboženském, nikoli národnostním.

Odbor muzeí vzhledem ke své působnosti a odborné profilaci cíleně nepodporuje projekty zaměřené na problematiku integrace cizinců. V roce 2017 se však některé příspěvkové organizace v gesci tohoto odboru zaměřily na danou problematiku a v rámci Koncepce integrace cizinců realizovaly projekty cílené na tuto oblast.

VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU

Státní integrační program (dále jen „SIP“) je součástí migrační a azylové politiky.

Legislativně SIP upravují §§ 68 až 70 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Současný SIP byl schválen usnesením vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954⁹⁴ a účinnosti nabyl dne 1. ledna 2016. Dne 16. ledna 2017 schválila vláda svým usnesením č. 36⁹⁵ aktualizovanou podobu SIP. Tímto usnesením je kromě závazných zásad SIP stanoveno, že ministr vnitra **zajistí funkci generálního poskytovatele integračních služeb (GPIS) v roce 2017 a v letech následujících. Tímto subjektem zastřešujícím integrační aktivity je od ledna 2017 Správa uprchlických zařízení**⁹⁶, která je mj. provozovatelem integračních azylových středisek. Ve své aktualizované podobě je program schopen lépe reagovat na potřeby procesu integrace.

Cílem programu je i nadále usnadnit proces integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou v České republice především v oblasti výuky českého jazyka, vstupu na trh práce, v oblasti bydlení, vzdělávání dětí a rekvalifikací.

Generální poskytovatel integračních služeb v rámci Státního integračního programu, tj. Správa uprchlických zařízení MV, zprostředkovává integrační služby azylantům a poživatelům doplňkové ochrany na celém území ČR. Úkolem generálního poskytovatele je koordinace a zajištění integračních služeb azylantům a poživatelům doplňkové ochrany, a to také ve spolupráci s ostatními subjekty, kterými jsou zejména dotčená ministerstva, obce, nestátní neziskové organizace, církve, dobrovolníci, zaměstnavatelé aj. Poskytovatel může jednotlivé služby zajistit prostřednictvím třetí osoby formou subdodávky. Změnou GPIS došlo k toliko žádoucí stabilizaci poskytování těchto služeb v rámci SIP.

Veškerá pomoc a podpora a spolupráce oprávněné osoby se řídí individuálním integračním plánem, který poskytovatel připravuje v úzké spolupráci s oprávněnými osobami a pracovníky integračních azylových středisek. Integrační plán je základní dokument popisující integrační cíle u konkrétní osoby a průběh integrace v těchto klíčových oblastech: bydlení, zaměstnání, vzdělávání a odstranění jazykové bariéry, v oblasti sociální a zdravotní. Jedná se o aktivity, které povedou k naplnění stanoveného cíle. Na realizaci a uskutečnění aktivit se čerpá ze speciálního rozpočtu a spolupráce na jeho plnění trvá 12 měsíců. Součástí plánu je i materiální vybavení oprávněné osoby, které je hrazeno z rozpočtu, a to podle předem stanovených limitů.

V roce 2017 vstoupilo do SIP celkem 101 oprávněných osob. V průběhu roku bylo vypracováno **celkem 104 nových individuálních integračních plánů pro celkem 180 držitelů mezinárodní ochrany**. Současně generální poskytovatel provedl 78 aktualizací plánů vytvořených v roce 2016. Z prostředků alokovaných v roce 2017 na SIP ve výši 46,5 mil. Kč bylo na zajištění integračních služeb čerpáno 8 824 000,- Kč. Většinu uvedené sumy činily přímé výdaje za služby, zajišťování bydlení a vybavení oprávněným osobám, další náklady tvořily platby za integrační služby neziskovým organizacím.

⁹⁴ O státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a letech následujících.

⁹⁵ O změně usnesení vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954, o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících.

⁹⁶ Tuto roli jí určuje i novela výše uvedeného zákona (zákon č. 222/2017 Sb.), která nabyla účinnosti v srpnu 2017.

Počet oprávněných osob SIP v roce 2017 – dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet
Sýrie	21
Ukrajina	21
Jemen	10
Irák	11
Kuba	7
bez státní příslušnosti	5
Rusko	3
Uzbekistán	5
Turecko	3
Bělorusko	3
Libye	3
Togo	2
Arménie	1
Ázerbájdžán	1
Afghánistán	1
Maroko	1
Myanmar	1
Egypt	1
Etiopie	1
Celkem	101

Zdroj: MV

VI.3.1.1 Oblast zajištění bydlení

Kromě zajištění bydlení v rámci individuálních integračních plánů mohly obce prostřednictvím krajů pokračovat v čerpání účelových neinvestičních dotací na zajištění bydlení osob s udělenou mezinárodní ochranou formou úhrady čistého nájemného nebo jeho části a na rozvoj infrastruktury obce a dále na úhradu pobytu oprávněných osob v zařízeních sociálních služeb a na rozvoj infrastruktury obce. Toto čerpání je pokračováním závazků z původního SIP, které bude v některých případech pokračovat do konce roku 2018.

V průběhu roku 2017 bylo vydáno celkem 60 rozhodnutí ministra vnitra, na jejichž základě bylo uvolněno obcím 3 523 005 Kč. Dotace byly poskytnuty na úhradu čistého nájemného v 56 bytech, pro 157 osob. Tato statistika zahrnuje i poskytnuté dotace na pobyt 4 osob ve 4 zařízeních sociálních služeb.

VI.3.2 Pomoc při vstupu na trh práce

Usnesením vlády je ministryni práce a sociálních věcí uloženo:

- a) zabezpečit spolupráci MPSV a jemu podřízených orgánů s generálním poskytovatelem integračních služeb,
- b) zařadit oprávněné osoby do kategorie uchazečů o zaměstnání, kterým je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

VII. STÁTNÍ OBČANSTVÍ

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který nabyt účinnosti dne 1. ledna 2014, upravuje nabývání, pozbývání, prokazování a zjišťování státního občanství ČR, vydávání osvědčení o státním občanství ČR, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství ČR, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství. Oproti předchozí právní úpravě již zákon nepožaduje, aby se žadatelé o udělení státního občanství ČR vzdali svého dosavadního státního občanství, což se projevilo ve zvýšeném zájmu cizinců o udělení státního občanství ČR. Na druhé straně došlo k rozšíření podmínek pro udělení státního občanství, nově je vyžadováno např. prokázání znalosti českých reálií (ověřují se znalosti z následujících oblastí: Občanský základ, Základní geografické informace o ČR, Základní historické a kulturní informace o ČR). Znalost reálií, stejně jako úroveň znalosti českého jazyka žadatelů (na úrovni B1 podle Společenského evropského referenčního rámce pro jazyky) ověřuje Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy.

Zákon o státním občanství ČR navíc zjednodušil nabytí státního občanství v případě osob mezi 18. až 21. rokem věku, které se zdržují na území ČR od deseti let svého věku, tedy pro tzv. druhou generaci cizinců⁹⁷.

Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2007 – 2017 (včetně státních občanů Slovenské republiky)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 158	1 190	1 128	1 088	1 653	1 565	2 253	4 915	2 620	3 897	5 006

Zdroj: MV

V roce 2017 bylo uděleno státní občanství ČR 5 006 cizincům, z toho se jednalo ve 43 případech o osoby, kterým byla v ČR v minulosti udělena mezinárodní ochrana formou azylu. Jedná se o 28 % více udělených občanství než v roce 2016 a jedná se o nejvyšší počet v průběhu poslední dekády.

Dále bylo vyhověno 35 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 28 zákona o státním občanství ČR, kdy bylo české státní občanství uděleno nezletilým dětem, jejichž otec je státním občanem ČR, matka je cizinkou bez trvalého pobytu na území, není občankou členského státu EU, Švýcarska nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru a otcovství k dítěti bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2017 bylo rovněž vyhověno 14 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 29 zákona o státním občanství ČR, kdy bylo státní občanství uděleno dětem, které se narodily na území ČR a nenabýly narozením státní občanství ani jednoho z rodičů a alespoň jeden rodič měl na území ČR povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.

V roce 2017 bylo uděleno státní občanství ČR nejvíce státním příslušníkům **Ukrajiny** – 1 906 (o 480 více než v předchozím roce). Dále bylo státní občanství udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ruska** – 758 (o 200 více než v předchozím roce), **Slovenska** – 629 (o 201 více než v roce 2016), **Vietnamu** – 224 (o 181 méně než v roce 2016) a **Běloruska** – 222 (o 91 více než v roce 2016).

V roce 2017 vydalo MV v prvním stupni celkem 378 zamítavých rozhodnutí (o 26 méně než v roce 2016).

⁹⁷ K umožnění nabytí státního občanství těm, kteří v ČR po určitou dobu oprávněně pobývají před dosažením zletilosti, zavazuje ČR i čl. 6 odst. 4 písm. f) Evropské úmluvy o státním občanství.

Zároveň **1 467** cizinců nabylo státní občanství ČR na základě některého z prohlášení, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství ČR.

Počet osob, které nabyly státní občanství prohlášením za rok 2017

Ustanovení zákona o státním občanství České republiky	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35	§ 36
Počet osob, které nabyly státní občanství ČR prohlášením	488	181	37	10	733	18

Zdroj: MV

Celkem tedy v roce 2017 státní občanství České republiky nabylo udělením či prohlášením **6 522 osob.**

VIII. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ A KONTROLNÍ ČINNOST

VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ

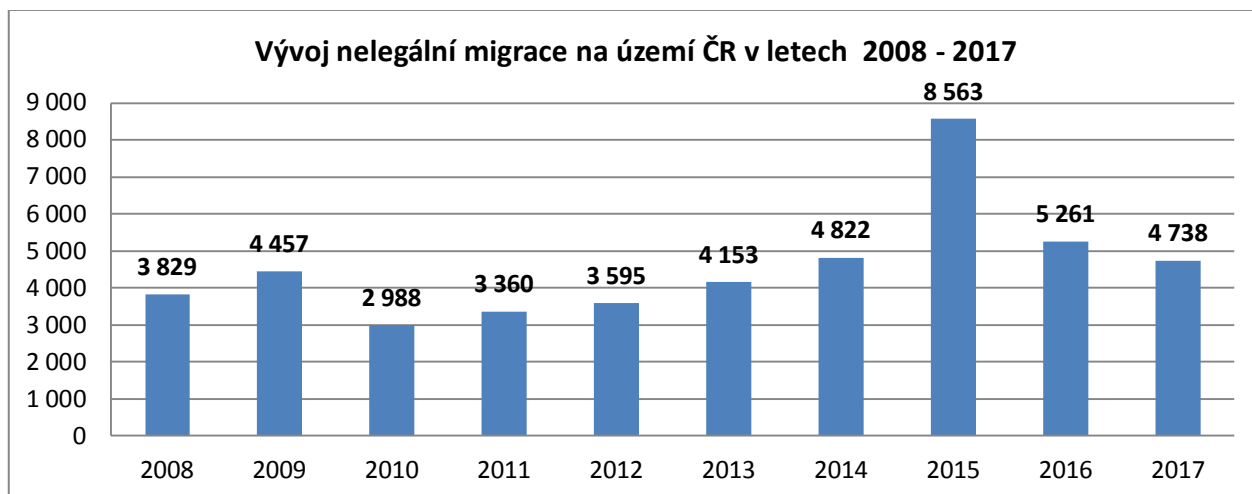
VIII.1.1 Nelegální migrace v České republice – celková situace

Od roku 2008 (vstup do schengenského prostoru) jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

2. Nelegální pobyt – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince (nelegální vstup, překročení doby platnosti pobytu aj.)⁹⁸.

V posledních letech se ČR z hlediska důvodu nelegální migrace stala zemí cílovou. Výjimkou bylo období celosvětové migrační vlny, která se na území ČR projevila ke konci roku 2014 a gradovala v roce 2015. V této době byla ČR hojně využívána cizinci jako tranzitní prostor pro nelegální migraci do dalších evropských zemí. V roce 2016 a 2017, po opadnutí vlny tranzitní nelegální migrace, je ČR k pohybu do dalších zemí EU/Schengenu zneužívána v menší míře. Vývoj nelegální migrace po roce 2008, kdy došlo k zásadním změnám v souvislosti se vstupem ČR do schengenského prostoru (21. 12. 2007), ukazoval od roku 2011 postupné narůstání ročních počtů. Mezi jednotlivými roky se v období 2011 – 2014 jednalo o zvýšení v rozmezí 7 až 16 %. Výrazná změna nastala v roce 2015, kdy v porovnání s rokem 2014 došlo k markantnímu nárůstu o 78 %. Tedy v roce 2015 byl evidován od roku 2008 dosud nejvyšší roční počet zjištěných nelegálních migrantů. V roce 2016 došlo k výraznému poklesu, a to o 39 %, ale pokud bychom tento počet srovnali s lety 2008 až 2014, potom je tento počet druhý nejvyšší v těchto letech. V roce 2017 pokračoval pokles, kdy v porovnání s rokem 2016 se jednalo o snížení o 10 % a po roce 2008 se jedná o čtvrtý největší roční počet.

Zdroj: PČR

Poznámka: 21. 12. 2007 vstup ČR do Schengenu

⁹⁸ Do kategorie nelegální pobyt spadá i nelegální migrace osob přesunující se přes naše území pozemní cestou nebo přes vnitřní schengenskou hranici do dalších evropských zemí, tzv. nelegální tranzitní migrace.

V období od 1. 1. do 31. 12. 2017 bylo zjištěno⁹⁹ celkem 4 738 osob při nelegální migraci na území ČR. V porovnání s rokem 2016 došlo k mírnému poklesu, a to o 523 osob (tj. -9,9 %). Z celkového počtu bylo 4 488 osob (tj. 94,7 %) odhaleno při nelegálním pobytu a 250 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR¹⁰⁰.

Celkem bylo odhaleno při nelegální migraci 384 osob opakovaně¹⁰¹ (tj. 8,1 % z celkového počtu osob odhalených při nelegální migraci). Ve srovnání s rokem 2016 se jedná o pokles o 27 osob, tj. -6,6 %). Na prvním místě ve statistice jsou státní příslušníci **Ukrajiny** (152 osob, tj. 39,6 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci opakovaně). Další místa ve statistice obsadili státní příslušníci **Vietnamu** (53 osob), **Uzbekistánu** (22), **Slovenska** (20), **Moldavska** (18) a **Ruska** (18).

Z hlediska **státních příslušností** byli od roku 2008 tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci státní příslušníci Ukrajiny. V roce 2015 došlo v rámci velké migrační vlny ke změně a první místo obsadili státní příslušníci Sýrie. Po opadnutí migrační vlny se od roku 2016 na první místo opět vrátili Ukrajinci. Celkem bylo v roce 2017 odhaleno **1 527 státních příslušníků Ukrajiny** (tj. 32,3 %). Na dalších místech se ve statistice umístili státní příslušníci **Ruska** (333 osob, tj. 7,0 %), **Vietnamu** (294, tj. 6,2 %), **Moldavska** (268, tj. 5,7 %) a **Uzbekistánu** (264, tj. 5,6 %). Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílejí z cca 60 %. V obou kategoriích nelegální migrace (nelegální pobyt a nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici) je zastoupení státních příslušností rozdílné. V kategorii nelegálního pobytu jsou na prvním místě státní příslušníci Ukrajiny, zatímco v kategorii nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici se jedná o občany Albánie.

Nelegální migrace v ČR v roce 2017 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální migrace v ČR					
Nelegální pobyt	Zjištěno osob	tj. %	Nelegální migrace přes VSH	Zjištěno osob	tj. %
Celkem	4 488	100,0	Celkem	250	100,0
			z toho občané ČR		
			cizinci	250	100,0
z toho občané EU	129	2,9	z toho občané EU	5	2,0
občané třetích zemí	4 359	97,1	občané třetího státu	245	98,0
z toho 10 nejčetnějších státních příslušností			z toho 10 nejčetnějších státních příslušností		
Ukrajina	1 510	33,6	Albánie	42	16,8
Rusko	312	7,0	uprchlík 1951	35	14,0
Vietnam	291	6,5	Rusko	21	8,4
Uzbekistán	263	5,9	Ukrajina	17	6,8
Moldavsko	262	5,8	Čína	14	5,6
Čína	171	3,8	Gruzie	12	4,8
Saúdská Arábie	166	3,7	Turecko	9	3,6
Indie	87	1,9	Izrael	9	3,6
Kazachstán	79	1,8	Sýrie	6	2,4
Nigérie	78	1,7	Pákistán	6	2,4

Zdroj: ŘSCP

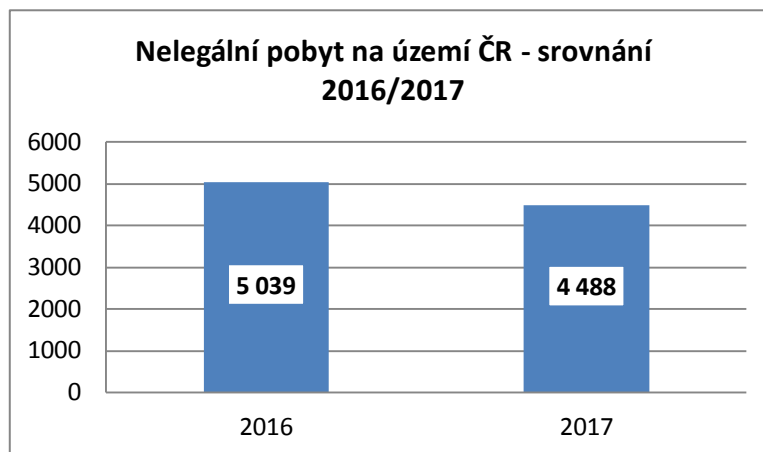
⁹⁹ dle vložených hlášení do IS Událost útvary PČR

¹⁰⁰ Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u „Ředitelství SCP“, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích.

¹⁰¹ Osoby jsou v databázi „Nelegální vstup a pobyt osob“ lustrvány v roce aktuálním a v roce předchozím.

VIII.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt

V roce 2017 bylo zjištěno **při nelegálním pobytu 4 488 cizinců**¹⁰². V meziročním srovnání došlo k **poklesu** o 10,9 %, což představuje o 551 osob méně. V rámci měsíčního porovnání byl nejvyšší počet v roce 2017 registrován v srpnu (442 osob) a nejnižší v červnu (314). Průměrný měsíční počet činil 374 osob.

Zdroj: ŘSCP

Osoby byly v drtivé většině (4 409 osob, tj. 98,2 %) zjištěny českými orgány, část byla také odhalena orgány sousedních států a vrácena dle readmisní dohody zpět do ČR (79 osob, tj. 1,8 %). České orgány nelegálně pobývajících osoby zjišťují buď ve vnitrozemí ČR, anebo na vzdušných hranicích při cestování přes mezinárodní letiště.

Nelegálně pobývajících cizinci jsou orgány ČR **hlavně zjišťováni ve vnitrozemí ČR** (3 563 osob, tj. 80,8 % z celkového počtu nelegálně pobývajících cizinců zadržených orgány ČR) při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také se mnohdy cizinci na útvary dostávají sami. Některé kontrolní akce jsou prováděny v součinnosti s dalšími orgány státní správy (celní správa, úřady práce aj.). Při kontrolní činnosti bylo zjištěno orgány ČR 1 947 osob (tj. 54,6 %) a 1 616 osob se dobrovolně dostavilo na útvary (tj. 45,4 %). V meziročním srovnání došlo u obou typů záchytu k poklesu zhruba o 13 %.

Nelegálně pobývajících cizinci jsou také odhalováni na **vzdušných hranicích** (846 osob, tj. 19,2 % z celkového počtu osob odhalených orgány ČR), a to na výstupu z ČR na vnější schengenské hranici (většinou při návratu domů)¹⁰³, tak i na vnitřní schengenské hranici (výstup z ČR do dalšího schengenského státu nebo vstup ze schengenského státu). V meziročním porovnání nedošlo k výraznější změně, bylo vykázáno snížení pouze o 24 osob (tj. -2,8 %). Na vzdušné hranici byl nelegální pobyt zjištěn zejména u státních příslušníků **Číny** (138 osob, tj. 16,3 %) a **Ruska** (133, tj. 15,7 %), dále následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (92 osob), **Indie** (61) a **Saudské Arábie** (53).

Minimální počet osob byl odhalen a v rámci readmise **vrácen orgány sousedních států**, jednalo se o 79 osob (tj. 1,8 % z celkového počtu osob při nelegálním pobytu). V meziročním srovnání se jedná o jednu osobu méně. Jde o osoby, u kterých je při zpětném předání orgány sousedních států v rámci readmise zjištěno, že již před vstupem do daného státu pobývaly na území ČR nelegálně. Nejvíce těchto osob bylo předáno orgány Německa (65 osob) a Polska (12).

¹⁰² Z důvodu vnitroschengenských pozemních hranic je do kategorie „nelegální pobyt“ začleněna podkategorie „tranzitní nelegální migrace“.

¹⁰³ Tzv. „overstayers“.

Z hlediska jednotlivých **teritorií**¹⁰⁴, kde byli nelegální migranti nejvíce odhaleni, je na prvním místě tradičně **KŘP Praha**¹⁰⁵, kde bylo celkem zjištěno 1 809 osob při nelegálním pobytu (tj. 40,3 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Druhé místo ve statistice obsadily útvary **Ředitelství SCP** (ICP na mezinárodních letištích a přijímací středisko Zastávka u Brna) se 1 024 osobami (tj. 22,8 %). Na dalších místech jsou evidována **KŘP Ústeckého** (353 osob, tj. 7,9 %) a **Jihomoravského kraje** (332, tj. 7,4 %). Tyto čtyři útvary se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegálním pobytu podílí z 80 %.

Nelegální pobyt na území ČR dle teritorií – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	5 039	100,0	4 488	100,0	-10,9	-551
z toho KŘP						
Praha	1 613	32,0	1 809	40,3	12,2	196
Jihomoravský	492	9,8	332	7,4	-32,5	-160
Jihočeský	59	1,2	55	1,2	-6,8	-4
Pardubický	69	1,4	74	1,6	7,2	5
Královéhradecký	93	1,8	72	1,6	-22,6	-21
Vysočina	22	0,4	24	0,5	9,1	2
Karlovarský	94	1,9	126	2,8	34,0	32
Liberecký	79	1,6	81	1,8	2,5	2
Olomoucký	34	0,7	26	0,6	-23,5	-8
Plzeňský	227	4,5	160	3,6	-29,5	-67
Středočeský	231	4,6	175	3,9	-24,2	-56
Moravskoslezský	175	3,5	149	3,3	-14,9	-26
Ústecký	767	15,2	353	7,9	-54,0	-414
Zlínský	22	0,4	28	0,6	27,3	6
z toho Ředitelství SCP						
ICP na mezinárodním letišti	881	17,5	851	19,0	-3,4	-30
PSC Zastávka u Brna	181	3,6	173	3,9	-4,4	-8

Zdroj: ŘSCP

Při meziročním porovnání jsou nejvyšší změny evidovány u KŘP Ústeckého kraje (pokles o 414 osob, tj. -54,0 %, pokles zejména u státních příslušníků Kuvajtu) a KŘP Praha (nárůst o 196 osob, tj. +12,2 %, zvýšení hlavně u státních příslušníků Uzbekistánu a Moldavska).

Co se týká **státní příslušnosti** nelegálních migrantů, **převládají občané ze třetích zemí** (4 359 osob, tj. 97,1 %) nad občany EU. Následujících 5 hlavních státních příslušností se na celkovém počtu nelegálně pobývajících osob podílí z 60 %, ostatních 40 % představuje dalších 105 státních příslušností.

První místo ve statistice opět obsadili státní příslušníci **Ukrajiny** (1 510 osob, tj. 33,6 %), u kterých v meziročním srovnání došlo k drobnému poklesu (jen o 42 osob méně). Nejvíce Ukrajinců bylo zjištěno u KŘP Praha (polovina z celkového počtu). Většina státních příslušníků Ukrajiny vstupuje do schengenského prostoru, resp. do ČR legálně a překračují povolenou dobu nebo platnost víza/pobytu. Nejčastěji jsou u těchto osob zjišťována neplatná česká a polská víza. Od června 2017 mohou držitelé biometrických dokladů pobývat na území v rámci bezvízového styku (viz kapitola III.1 Vízová politika) a někteří z nich překračují povolenou dobu pobytu 90 dní

¹⁰⁴ 14 krajských ředitelství Policie ČR a 1 Ředitelství služby cizinecké policie.

¹⁰⁵ od roku 2008, kdy výjimkou byl rok 2015 - v souvislosti s migrační vlnou bylo na prvním místě KŘP Jihomoravského kraje.

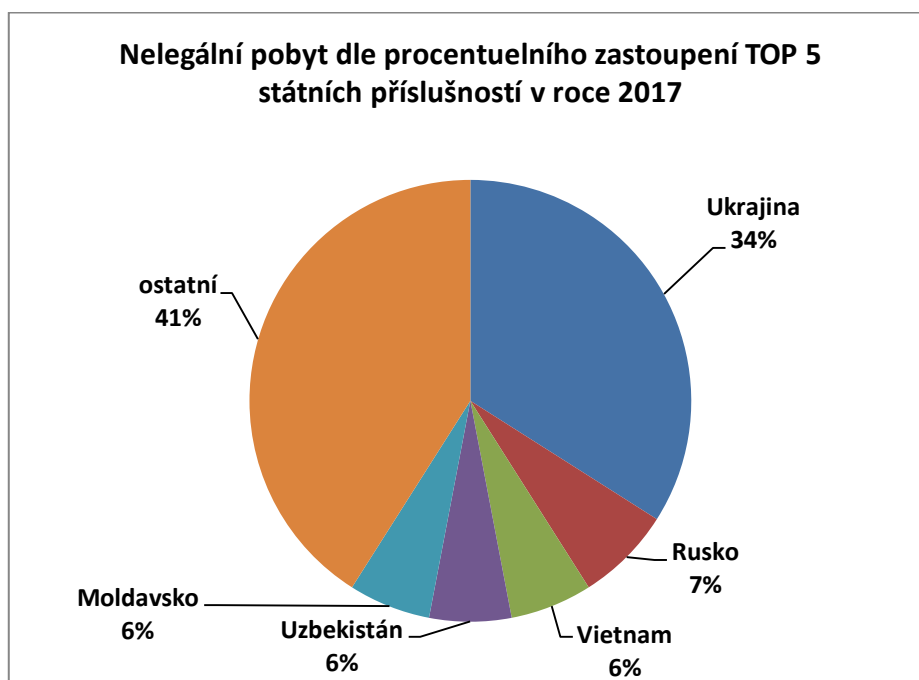
během období 180 dní. U 87 osob byly také nalezeny maďarské doklady pro malý pohraniční styk, které ale neumožňují vstup do dalších zemí EU/Schengenu. Od druhé poloviny roku 2017 je vidět pokles používání těchto dokladů, což může mít souvislost se zavedením bezvízového styku (1. polovina 2017: 64 osob, 2. polovina 2017: 23 osob). Také je u nich nejvyšší zastoupení osob, co se týká předkládání neregulérních cestovních dokladů při nelegálním pobytu (149 osob, viz kapitola VIII.1.4).

S odstupem se na druhém místě umístili státní příslušníci **Ruska** (312 osob, tj. 7 %). Ti byli odhaleni zejména na vzdušné hranici na ICP ML *Václava Havla Praha* při vycestování z ČR (44 %) a ve vnitrozemí v Praze (33 %). U státních příslušníků Ruska je evidován meziroční pokles zhruba o čtvrtinu (-90 osob, tj. -22,4 %). Také tito cizinci vstupují na území většinou legálně a překračují povolenou dobu nebo platnost víza/pobytu.

Na třetím místě se s počtem 291 osob umístili státní příslušníci **Vietnamu** (tj. 6,5 %), což je podobný počet jako v roce 2016 (pouze o 22 osob více). Nejvíce byli zjišťováni v teritoriu KŘP Prahy, Ústeckého a Karlovarského kraje, což jsou kraje, kde jsou i největší komunity těchto cizinců s povoleným pobytem.

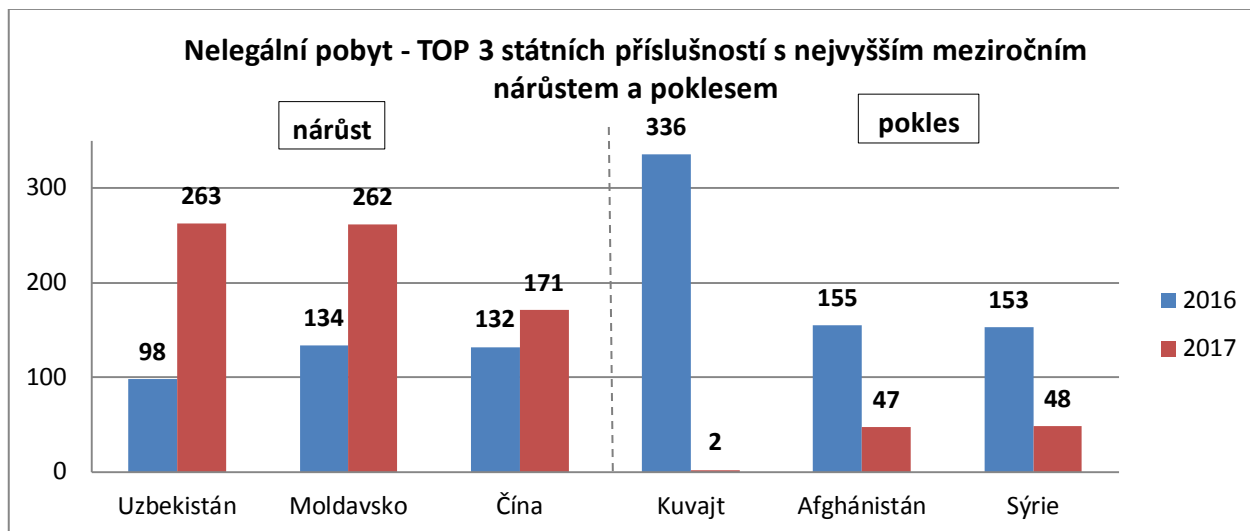
Čtvrté místo obsadili s počtem 263 státní příslušníci **Uzbekistánu** (tj. 5,9 %), kteří kromě 19 osob byli jinak zjištěni útvary KŘP Praha. U občanů Uzbekistánu je vykázáno nejvyšší meziroční zvýšení počtu, a to o 165 osob, což představuje nárůst o 168,4 %. U těchto občanů byl zejména v prvním pololetí 2017 zaznamenán trend, že se sami dostavovali na útvary PČR k řešení svého nelegálního pobytu (zpravidla disponovali vízem jiného členského státu EU/Schengenu). Jelikož u většiny z nich v tomto období existovala překážka k vycestování, tedy cizince nešlo vyhostit z území ČR, obdržely tyto osoby vízum za účelem strpění pobytu. Ve 2. pololetí 2017 došlo ke změně a až na několik případů bylo správnímu orgánu umožněno vydat rozhodnutí, které umožnilo státním příslušníkům Uzbekistánu vycestovat do domovského státu.

Páté místo patří státním příslušníkům **Moldavska** (262 osob, tj. 5,8 %). Polovina počtu občanů Moldavska byla zjištěna v teritoriu KŘP Praha. V meziročním srovnání došlo u těchto občanů k druhému nejvyššímu nárůstu (+128 osob, tj. +95,5 %). Také tito cizinci vstupují na území většinou legálně a překračují povolenou dobu pobytu (od dubna 2014 mohou držitelé biometrických dokladů využít bezvízový styk).

Zdroj: ŘSCP

Jak bylo řečeno výše, v meziročním srovnání je nejvyšší nárůst vykázan v případě Uzbekistánu a Moldavska. Naopak **nejvyšší pokles** je registrován u státních příslušníků **Kuvajtu** (8 osob, -328 osob, tj. -97,6 %), **Afghánistánu** (47, -108, tj. -69,7 %) a **Sýrie** (48, -105, tj. -68,6 %). Státní příslušníci Kuvajtu dříve překračovali povolenou dobu pobytu v rámci léčebných pobytů. Státní příslušníci Afghánistánu a Sýrie byli v roce 2017 zjišťováni při tranzitní nelegální migraci v nízkých počtech.

Zdroj: ŘSCP

Mezi občany EU dlouhodobě dominují občané **Slovenska**, kdy se ve sledovaném období jednalo o 74 osob, což je 57 % z celkového počtu 129 občanů EU. Dále následují státní příslušníci Rumunska (19 osob), Bulharska (14) a Polska (7). V naprosté většině případů se u občanů EU jedná o osoby, kterým již bylo jednou vydáno správní vyhoštění (resp. trest vyhoštění) a osoby nevycestovaly nebo opětovně vstoupily v době platnosti zákazu pobytu na území ČR (121 osob).

Nelegální pobyt v ČR – TOP 10 – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	5 039	100,0	4 488	100,0	-10,9	-551
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	1 552	30,8	1 510	33,6	-2,7	-42
Rusko	402	8,0	312	7,0	-22,4	-90
Vietnam	269	5,3	291	6,5	8,2	22
Uzbekistán	98	1,9	263	5,9	168,4	165
Moldavsko	134	2,7	262	5,8	95,5	128
Čína	132	2,6	171	3,8	29,5	39
Saúdská Arábie	142	2,8	166	3,7	16,9	24
Indie	65	1,3	87	1,9	33,8	22
Kazachstán	77	1,5	79	1,8	2,6	2
Nigérie	78	1,5	78	1,7	0,0	0

Zdroj: ŘSCP

Po zavedených opatřeních ČR a ostatních států od 2. poloviny 2015 proti zvýšenému tlaku **tranzitní nelegální migrace** (např. zvýšené kontroly, výstavba hraničních plotů, zřízení tranzitních zón aj.) se v roce 2017 typické státní příslušnosti nelegálně tranzitující přes území ČR objevují v nízkých počtech. V roce 2017 bylo **při tranzitní nelegální migraci zjištěno celkem 172 osob**, což značí pokles o dvě třetiny (-339 osob, tj. -66,3 %). Bylo zjištěno 40 státních příslušností, kdy se

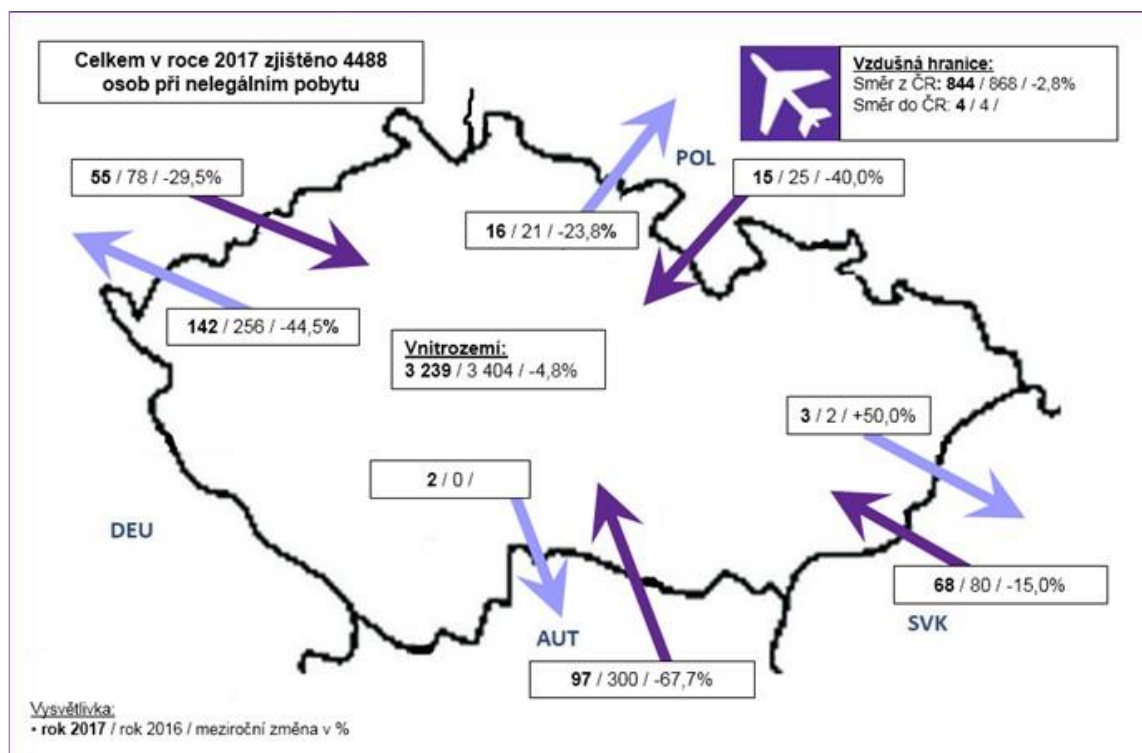
nejvíce jednalo o státní příslušníky **Afghánistánu** (29 osob), **Sýrie** (28), **Iráku** (18) a **Ruska** (14). V rámci směru záchytu převládá vstup z Rakouska.

Hlavním **modem operandi tranzitní nelegální migrace zůstává nadále zneužívání azylových procedur členských států EU/Schengenu** (viz kapitola VIII.1.2.1 Zneužívání azylových procedur) při pohybu přes území využívání zejména mezinárodních vlakových spojů, autobusů a dodávek (s tím souvisí využití pomoci převaděčů).

V 11 případech byly osoby odhaleny orgány PČR přímo v **úkrytu v dopravním prostředku**. Celkem se jednalo o 22 osob (Afghánistán – 19, Sýrie – 2, Pákistán – 1) ukrytých v nákladním automobilu. Na vstupu ze Slovenska bylo odhaleno 18 osob, 3 osoby z Rakouska a 1 osoba ve směru do Německa. V meziročním srovnání se jedná o pokles o 92 osob. V poslední době se také objevují případy, kdy se osoby ukryjí v autě většinou bez vědomí samotného řidiče a mnohdy jsou objeveny až při vykládce kamionu ve firmách (viz kapitola VIII.1.5 Napomáhání k nelegální migraci).

V rámci hodnocení **směru záchytu nelegálních migrantů** z hlediska pozemní vnitroschengenské hranice (tedy není započítáno zjištění ve vnitrozemí a vzdušná hranice) je na mapě níže vidět, že v roce 2017 pokračoval markantní pokles na vstupu z Rakouska (97 osob, -203 osob, tj. -67,7 %). Na tomto směru se jednalo z celkem 30 státních příslušností zejména o státní příslušníky Ruska, Sýrie a Afghánistánu. Mírný pokles byl vykázán na vstupu ze Slovenska (68, -12, tj. -15,0 %), kdy se ze 14 státních příslušností nejvíce jednalo o státní příslušníky Ukrajiny, Afghánistánu a Sýrie. Skoro k polovičnímu poklesu došlo při pokusu osob opustit nelegálně území ČR ve směru do Německa (142, -114, tj. -44,5 %). Zde byli z 34 státních příslušností nejvíce zjištěni státní příslušníci Vietnamu, Srbska, Nigérie a Ukrajiny. I při nízkých počtech stále tyto tři směry přes vnitroschengenskou hranici, které korespondují s hlavními trasami tranzitní nelegální migrace přes ČR, patří mezi nejvíce exponované i v roce 2017.

Nelegální pobyt 2017 – typ záchytu osoby

Zdroj: ŘSCP

Celkem u 564 osob (tj. 12,6 %) bylo zjištěno, že jim bylo již jednou vydáno správní vyhoštění (resp. trest vyhoštění) a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území ČR nebo

vycestovaly a opětovně vstoupily na území ČR. S počtem 256 osob (tj. 45,4 %) se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (jejich podíl osob se zákazem pobytu na celkovém počtu státních příslušníků Ukrajiny s nelegálním pobytem činí 16,9 %). Dále se ve statistice umístili občané Slovenska (72 osob), Vietnamu (52) a Moldavska (33).

Budeme-li analyzovat způsob vstupu osob na území ČR před zjištěním jejich nelegálního pobytu, je třeba si uvědomit, že po vstupu do schengenského prostoru (pozemní hranice se stala vnitřní schengenskou hranicí, kde neprobíhá hraniční kontrola) je mnohdy obtížné zjistit, jak, kdy a kde osoba na naše území vstoupila. Jestliže je u osoby zjištěn způsob vstupu na území ČR před jejím nelegálním pobytem (zhruba 68 % osob z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu), pak u většiny osob převažoval v roce 2017 legální způsob vstupu (cca 79 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu). Např. v roce 2015 v souvislosti s vlnou nelegální tranzitní migrace přes území ČR byla situace opačná a převládal nelegální způsob vstupu.

Pokud nelegální migranty rozčleníme na dvě kategorie, a to děti (do 18 let) a dospělé (18 a více let), tak v meziročním srovnání došlo ke snížení podílu u dětí. Zatímco v roce 2016 podíl u dětí na celkovém počtu činil 10,1 %, v roce 2017 se jednalo o 5,1 %. Tento nižší podíl odpovídá situaci, kdy v souvislosti s útlumem vlny tranzitní nelegální migrace klesá počet dětí (při migrační vlně byly odhalovány často celé rodiny – rodiče i s vícero dětmi, proto při vrcholu migrační vlny v roce 2015 činil podíl dětí 17,4 %). Některé děti byly zjištěny bez doprovodu příbuzné dospělé osoby. V roce 2017 byla skutečnost, že dítě nelegálně cestuje bez doprovodu dospělé osoby, zjištěna u 13 dětí. Tyto děti byly řešeny ve spolupráci s Oddělením sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).

V rámci členění dle pohlaví bylo při nelegálním pobytu zastoupeno více mužů (73 %) než žen. Ve věkové struktuře převládaly osoby s věkem v rozmezí 26-35 let (33 %) a 36-45 let (24 %).

VIII.1.2.1 Zneužívání azylových procedur

Jedná se především o případy, kdy cizinci ze třetích zemí, kteří požádají v určitém státě o poskytnutí mezinárodní ochrany, nemají zájem zůstat v dané zemi, ale chtějí dále neoprávněně pokračovat do země jiné. Většinou je i pravidlem, že stát, ve kterém osoba požádá o mezinárodní ochranu, je prvním státem schengenského prostoru. Nebo se jedná o stát uvnitř schengenského prostoru, kdy je osoba při svém nelegálním pobytu poprvé zadržena. Osoba mohla do schengenského prostoru již nelegálně vstoupit nebo po legálním vstupu a pobytu se dostala do nelegálního postavení (vypršení doby nebo platnosti víza, zrušení pobytu, atd.).

Celkem byl nelegální pobyt zjištěn u 185 cizinců, kteří požádali o mezinárodní ochranu. V porovnání s minulým rokem nedošlo k výrazné změně, pouze bylo vykázáno o 4 osoby méně. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (60 osob), **Gruzie** (20) a **Kuby** (15).

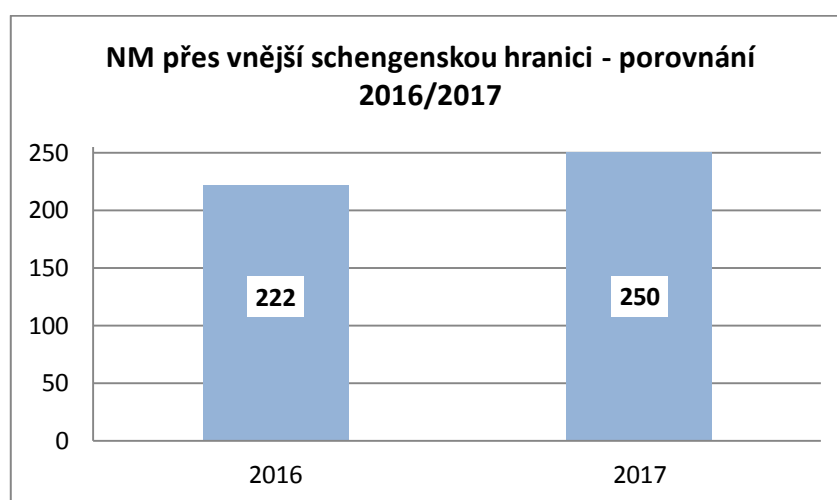
Snaha zlegalizovat si pobyt je patrná zejména v případech, kdy cizinci již bylo pravomocně ukončeno řízení o mezinárodní ochraně a jeho žádost byla zamítnuta a cizinec zažádá o mezinárodní ochranu opětovně. U 178 nelegálně pobývajících osob bylo zjištěno, že již v minulosti neúspěšně žádaly o poskytnutí mezinárodní ochrany na území ČR. V meziročním srovnání došlo ke zvýšení o 29 osob. Z hlediska státních příslušností se jedná zejména o státní příslušníky Ukrajiny (93 osob).

U dalších 161 nelegálně pobývajících osob bylo zjištěno, že jsou žadatelé o mezinárodní ochranu v některém členském státě, kteří využívají tento institut k sekundární nelegální migraci mezi členskými státy EU/Schengenu. V souvislosti s útlumem tranzitní nelegální migrace přes ČR, kdy byl a stále je často zneužíván institut žadatele o mezinárodní ochranu k pohybu v EU/Schengenu, došlo k meziročnímu poklesu o 273 osob (tj. -62,9 %). Osoby byly většinou odhaleny ve směru z Rakouska (59 osob) s cílem pokračovat do Německa, resp. dalších evropských zemí. Byly zjišťovány také případy, kdy např. žadatelé o mezinárodní ochranu nelegálně vstoupili

z Německa (22 osob) na naše území mnohdy za účelem nákupu a využití služeb v příhraničí – zábavní podniky. Z hlediska probíhajícího azylového řízení se jednalo zejména o žadatele v Rakousku (49 osob), Německu (35), Itálii (20) a Maďarsku (17). Co se týká státních příslušností, měli největší zastoupení občané Afghánistánu (24 osob), Sýrie (22), Nigérie (18), Ruska (16) a Iráku (16).

VIII.1.3 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR

V roce 2017 bylo při **nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR** odhaleno **250 osob**. V meziročním porovnání došlo k mírnému zvýšení, a to o 28 osob (tj. +12,6 %). Od roku 2008¹⁰⁶ se jedná o dosud nejvyšší roční počet. Měsíční průměrný počet je 21 osob, kdy nadprůměrný počet byl zjištěn v srpnu, a to 48 osob. Z důvodu největšího a nejvytíženějšího letiště jsou záchyty hlášeny především z ICP ML *Václava Havla Praha* (246 osob), v minimálních počtech pak z ostatních letišť (3 osoby na ICP ML Ostrava – Mošnov a 1 osoba na ICP ML Brno – Tuřany).

Zdroj: ŘSCP

Výčet státních příslušností zjištěných osob je opět rozmanitý, nejvíce se jednalo o státní příslušníky **Albánie** (42 osob, tj. 16,8 %). U státních příslušníků Albánie je vykázán nejvyšší meziroční nárůst, a to o 28 osob (tj. +200,0 %). Tito občané byli většinou odhaleni při hraniční kontrole, kdy se snažili cestovat s využitím neregulérních cestovních dokladů. Na druhém místě se umístili **uprchlíci dle Konvence 1951** (35 osob, tj. 14,0 %), kteří jsou zjišťováni zejména na přiletu z Velké Británie bez platných víz. V meziročním porovnání u nich došlo k poklesu o 9 osob (tj. -20,5 %). Třetí místo náleží státním příslušníkům **Ruska** (21 osob, tj. 8,4 %), u kterých je evidováno meziroční zvýšení o 9 osob (tj. +75,0 %). Tyto 3 státní příslušnosti se na celkovém počtu podílí ze 40 %, ostatních 60 % představuje dalších 43 státních příslušností.

¹⁰⁶ Vstup do Schengenu v prosinci 2007.

Nelegální migrace na vnější schengenské hranici – TOP 5 st. příslušností – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	222	100,0	250	100,0	12,6	28
z toho nejvíce st. příslušnost:						
Albánie	14	6,3	42	16,8	200,0	28
uprchlík 1951	44	19,8	35	14,0	-20,5	-9
Rusko	12	5,4	21	8,4	75,0	9
Ukrajina	15	6,8	17	6,8	13,3	2
Čína	10	4,5	14	5,6	40,0	4

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska směru převládal záchyt na vstupu do ČR (201 osob, tj. 80,4 %), kdy v meziročním srovnání není vykázána zásadní změna (pouze o 2 osoby více). Naopak na směru z ČR (49 osob) došlo v meziročním porovnání k významnějšímu nárůstu (+26 osob, tj. +113,0 %). **Při vycestování z ČR se vždy jednalo o případy, kdy byly předloženy neregulérní cestovní doklady.** Z celkového počtu 250 osob zjištěných při nelegální migraci přes vnější schengenské hranice jich 65 předložilo neregulérní cestovní doklad (viz kapitola VIII.1.4.2 Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici).

VIII.1.4 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR

VIII.1.4.1 Neregulérní cestovní doklady použité při nelegálním pobytu

Neregulérním cestovním dokladem¹⁰⁷ se při nelegálním pobytu prokázalo **220 osob**. V meziročním srovnání došlo k poklesu o 51 osob (tj. -18,8 %).

Opět se jednalo nejvíce o státní příslušníky **Ukrajiny** (149 osob, tj. 67,7 %) a **Moldavska** (25, tj. 11,4 %), kdy se tyto dvě státní příslušnosti na celkovém počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu s využitím neregulérního cestovního dokladu podílí z 80 %. Po vysokém zvýšení počtu v roce 2016 došlo u obou těchto státních příslušností k největším poklesům, u státních příslušníků Ukrajiny to představuje snížení o 26 osob (tj. -14,9 %) a u státních příslušníků Moldavska o 16 osob (tj. -39,0 %). I přes pokles se stále u těchto státních příslušností jedná o vysoké počty, a to druhé nejvyšší v období po roce 2008. Stále pokračoval ve zvýšené míře trend, kdy státní příslušníci Ukrajiny předkládali zejména rumunské doklady (88 osob), a to po uplynutí platnosti povoleného pobytu na území ČR. Identický trend platí také u státních příslušníků Moldavska (24 osob). Zároveň mnozí nelegálně pobývající státní příslušníci Ukrajiny a Moldavska s neregulérním cestovním dokladem byli zjištěni při nepovoleném výkonu práce. Největší meziroční zvýšení jsou vykázána u některých státních příslušností pouze v jednotkových počtech.

¹⁰⁷ Pod pojem cestovní doklad se zahrnuje cestovní pas a průkaz totožnosti, který je určen k překračování státních hranic; jedna osoba může disponovat více cestovními doklady.

Nelegální pobyt s neregulérním cestovním dokladem – TOP 4 STP osob – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zjištěné osoby s nereg.cest. dokladem při nelegálním pobytu	271	100,0	220	100,0	-18,8	-51
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	175	64,6	149	67,7	-14,9	-26
Moldavsko	41	15,1	25	11,4	-39,0	-16
Gruzie	1	0,4	6	2,7	500,0	5
Vietnam	3	1,1	6	2,7	100,0	3

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu 220 osob jich bylo 182 odhaleno ve vnitrozemí a 38 osob v souvislosti s vnitroschengenskou hranicí. U vnitroschengenské hranice se jednalo o 30 osob zjištěných na pozemní hranici (z toho nejvíce 22 osob v souvislosti s česko-německou hranicí) a 8 osob na vzdušné hranici (nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny – 5 osob, u kterých byly při vycestování zjištěny padělky razítek hraničních přechodů nebo pozměnění víza).

Celkem bylo odhaleno **232 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 195 průkazů totožnosti a 37 cestovních pasů¹⁰⁸. V naprosté většině případů (92 %) byly zneužity doklady státních příslušníků patřící mezi země EU, z toho nejvíce Rumunska (125 dokladů), Litvy (30) a Bulharska (13). V drtivé většině rumunské doklady předkládali občané Ukrajiny (94 dokladů) a Moldavska (25). V případě litevských dokladů dominují jako předkladatelé státní příslušníci Ukrajiny (26). Nejvyšší meziroční změna je u rumunských dokladů, a to snížení o 52 dokladů (tj. -29,4 %). U neregulérních cestovních dokladů zjištěných při nelegálním pobytu byly v 80 % užity celkové padělky dokladů.

VIII.1.4.2 Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici

Celkem **65 osob** použilo **při nelegálním překročení vnější schengenské hranice neregulérní cestovní doklad** (tj. 26,0 % z celkového počtu zjištěných nelegálních migrantů na vnější schengenské hranici). Ve srovnání s minulým rokem došlo ke zvýšení o 14 osob (tj. +27,5 %). Na ICP ML *Václava Havla Praha* bylo odhaleno 62 osob a 3 osoby byly zjištěny na ICP ML Ostrava – Mošnov. V rámci jednotlivých směrů je nárůst evidován na odletu z ČR, kdy bylo odhaleno 49 osob, zatímco v minulém roce se jednalo o 23 osob. Ve směru na příletu je v meziročním srovnání vykázán pokles (rok 2017: 16 osob, rok 2016: 28 osob). Nejčastěji byl cílovou destinací Londýn (30 osob) a Dublin (11). Na příletu byly osoby zjištěny zejména z Istanbulu (7 osob).

Ze zjištěných 19 státních příslušností bylo odhaleno nejvíce, tak jako minulý rok, státních příslušníků **Albánie**. Celkem jich bylo zjištěno 35 (tj. 53,8 %), což znamená v meziročním porovnání největší nárůst, a to o 25 osob (tj. +250,0 %). Opět byli všichni odhaleni ve směru z ČR, kdy naprostá většina osob (32) již předtím přicestovala legálně (nejčastěji letecky z Itálie, Albánie nebo Turecka). Cílovou destinací byla letiště v Irsku a Velké Británii (Londýn, Dublin). Shodný modus operandi těchto osob, kdy většinou v rámci bezvízového styku přicestují na biometrické doklady a poté při odletu použijí neregulérní cestovní doklady, byl ve větší míře evidován od roku 2013 (22 osob). V následujících letech pokračoval v různé intenzitě (rok 2014: 3, rok 2015: 16, rok 2016: 10), kdy v roce 2017 dosáhl zatím svého ročního maxima. Na dalších místech ve statistice jsou ostatní státní příslušnosti pouze v jednotkových počtech (nejvíce po 4 osobách státní příslušníci Pákistánu, Alžírsko a Ukrajiny).

¹⁰⁸ Zároveň jakožto podpůrné doklady bylo předloženo 44 neregulérních řidičských průkazů a 8 povolení k pobytu.

Nelegální migrace na VSH s neregulérním cestovním dokladem – TOP 5 STP osob – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zjištěné osoby s nereg.cest. dokladem při NM přes VSH	51	100,0	65	100,0	27,5	14
z toho nejvíce st.příslušnost						
Albánie	10	19,6	35	53,8	250,0	25
Ukrajina	9	17,6	4	6,2	-55,6	-5
Pákistán	1	2,0	4	6,2	300,0	3
Alžírsko	1	2,0	4	6,2	300,0	3
Írán	0	0	3	4,6	0	3

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu **67 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více doklady) se jednalo ve 45 případech o neregulérní průkazy totožnosti a ve 22 o cestovní pasy. V 61 případech byly užity doklady, jejichž majitelem nebyl předkladatel (padělek dokladu, bianco doklad, výměna ID stránky) a v 6 případech se jednalo o vlastní doklady (vytržené stránky a padělky italského, francouzského víza, řeckého pobytového štítku, francouzského, rakouského a španělského razítka hraničního přechodu). Zhruba v polovině případů byly zneužity italské doklady (33 dokladů, tj. 49,3 %), dále ve statistice následovaly polské, řecké a francouzské (po 4 dokladech). Italskými doklady se prokazovali hlavně státní příslušníci Albánie, a to konkrétně průkazy totožnosti v papírové podobě – oboustranný dvojlist papíru vyšší gramáže. S tím, jak stoupl počet státních příslušníků Albánie, kteří jsou hlavními předkladateli italských dokladů, došlo u těchto dokladů k nejvyššímu meziročnímu nárůstu (+26 dokladů, tj. +371,4 %).

VIII.1.5 Napomáhání k nelegální migraci

V ČR se napomáhání k nelegální migraci dlouhodobě týká převážně napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.). Nelegální migrace přes státní hranice (převaděčství) je zjišťována (s výjimkou roku 2015) v menším počtu.

Jednotlivá oddělení dokumentace OCP KŘP¹⁰⁹ za rok 2017 vykázala **44 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s minulým rokem došlo k mírnému poklesu o 12 osob, což znamená méně o 21,4 %. V rámci formy napomáhání se jednalo v 17 případech o **účelový sňatek**, v 11 případech o **účelové otcovství**, 8 případů bylo v souvislosti s **umožněním nelegálního překročení hranic**, 6 případů se týkalo **umožnění pobytu** např. za pomoci neregulérních potvrzení v řízení o pobytu a ve 2 případech byla **účelově podána žádost o pozvání**. Z hlediska způsobu napomáhání k nelegální migraci nedošlo u žádné kategorie napomáhání k výrazné změně.

¹⁰⁹ Osoby, které napomáhají k nelegálnímu pobytu a je v jejich činnosti prvek organizovanosti, řeší Národní centrála proti organizovanému zločinu.

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	56	100,0	44	100,0	-21,4	-12
z toho způsob napomáhání k NM						
účelový sňatek a jeho organizování	23	41,1	17	38,6	-26,1	-6
účelové otcovství a jeho organizování	10	17,9	11	25,0	10,0	1
účelově podané pozvání a jeho organizování	2	3,6	2	4,5	0,0	0
umožnění nel. Překročení SH	13	23,2	8	18,2	-38,5	-5
jiné umožnění nel. Pobytu**	8	14,3	6	13,6	-25,0	-2

Zdroj: ŘSCP

Vysvětlivka: ** např. obstarávání víz, falešných dokumentů apod.

Z hlediska státní příslušnosti se jednalo o 37 **občanů ČR**, 2 státní příslušníky Ukrajiny, 2 Vietnamu, 1 Sýrie (s pobytem v DEU), 1 Turecka a 1 Německa. Celkem byla jejich pomoc využita 71 osobami, z toho nejvíce státními příslušníky Vietnamu (38). Nejvíce případů bylo řešeno u KŘP Ústeckého (21), Karlovarského (9) a Jihočeského kraje (8).

S útlumem tlaku tranzitní nelegální migrace (celkem 172 osob oproti 511 z roku 2016, tj. pokles o 66,3 %) došlo v roce 2017 adekvátně k dalšímu snížení zjištěných osob při **napomáhání k nelegálnímu překročení státních hranic ČR**. Využití služeb převaděčů, kdy došlo orgány PČR k přímému záchytu převaděče – řidiče, bylo v roce 2017 zjištěno u 21 osob (tj. -89,0 %). Ačkoli v mnoha případech nedošlo k přímému záchytu převaděče, z výpovědi těchto cizinců jasně vyplývá, že v určitém úseku cesty využili asistenci dalších osob nebo lze v případech využití neregulérních cestovních dokladů dovozovat nápomoc další osoby. Pokles i ve využívání převaděčů jako takových je jistě zapříčiněn také tím, že migranti instrukce k cestě získávají od svých příbuzných a známých prostřednictvím moderních technologií k usnadnění komunikace a orientace.

Hlavní trasa migrantů k nám stále směřuje především z balkánských zemí a z jejich „utečeneckých táborů“, kdy organizátoři migrace působí přímo v těchto táborech v Srbsku a Maďarsku. Místní občané odvázejí migranty k hranicím mezi ČR a Německem. Rovněž pokračuje trend z posledních let, kdy nelegální migranti z Vietnamu využívají trasu přes území Ruska a dalších východoevropských států. Vietnamští migranti zneužívají zejména turistická víza k legálnímu vycestování letecky z Vietnamu na území Ruska, kde využívají síť převaděčů k cestě do cílových destinací, kterými jsou zejména Německo, Francie, Norsko, Švédsko a další skandinávské země, kde je již vietnamská komunita etablována.

Při tranzitní nelegální migraci byly osoby zjišťovány zejména v dopravních prostředcích, jen minimum osob bylo odhaleno jakožto pěších migrantů. Využívány jsou především mezinárodní vlakové a autobusové spoje (spíše jednotlivci a malé skupinky, nelegální vstup zejména z Rakouska), ale nadále je a bude využívána přeprava migrantů v nákladních (jak jednotlivci, tak i malé a větší skupiny osob, nelegální vstup zejména ze Slovenska) nebo osobních automobilech, v řadě případů upravených pro skrytý převoz migrantů. Cílem pro tranzitující nelegální migranty je, stejně jako v letech předešlých, především Německo, Francie, Velká Británie a skandinávské státy.

Napomáhání k nelegální migraci, a v posledních letech zejména k pobytu na území ČR, je realizováno i formou zajištění **neregulérních dokladů**, rozšířeným trendem (výrazné zvýšení od roku 2015) je výskyt záchytu padělaných či pozměněných rumunských průkazů totožnosti převážně u občanů Ukrajiny a Moldavska. Doklady jsou dodávány v rámci „kompletního servisu“, kdy je za poplatek možno získat turistické nebo jiné vízum opravňující k pobytu v ČR, ID kartu Rumunska pro kontroly na pracovišti a ubytování a doporučení na určité pracovní místo.

Dále byly zjištěny **padělané či fiktivní náležitosti pro správní řízení** o povolení či prodloužení pobytu na území na pracovištích OAMP nebo na ZÚ ČR v zahraničí. Jednalo se o padělky nájemních smluv, rozhodnutí úřadů práce předložené cizinci při žádostech o prodloužení pobytu na území či při změně účelu pobytu aj. Dle poznatků NCOZ se v roce 2017 potvrdily informace o působení mezinárodních cizojazyčných zločineckých skupin v ČR, které se podílí na výrobě a distribuci padělaných nebo pozměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů, kteří se již na území evropských států, včetně ČR, nacházejí, nebo jsou různými způsoby zasílány. Tato činnost je doménou zejména rumunské a arabské komunity.

K legalizaci pobytu byly i nadále užívány **účelově uzavřené sňatky**. Ve většině případů se jednalo o totožný modus operandi, kdy občanky ČR uzavřely sňatek na území ČR i mimo území ČR (Tunisko, Egypt, aj.) s cizinci za předstíraným účelem sloučení rodiny, a to za finanční úplatu, kterou jim přislíbil organizátor. Na základě uzavřeného sňatku je mu vydáno krátkodobé vízum¹¹⁰, na jehož základě přicestuje na území ČR. Někteří tito cizinci jsou bohužel často spojeni i s drogovou scénou na našem území. V odhalování tohoto trendu je PČR v kontaktu od roku 2015 nejvíce s ambasádami v Nigérii, Tunisku, Egyptě, Alžíru, Itálii, Řecku, Kypru, Německu, Maroku, Polsku, Velké Británii a Španělsku. Od roku 2016 se k exponovaným zemím přidalo i Srbsko. V roce 2017 bylo odbory cizinecké police KŘP provedeno celkem 99 pohovorů na základě žádostí ZÚ ČR v souvislosti s ověřováním informací při udělování pobytového oprávnění cizincům žádajících o pobyt zejména za účelem sloučení rodiny, jednalo se zejména o žadatele z Tuniska, Egypta a Vietnamu.

Nadále je využíván institut **účelového prohlášení o určení otcovství**, tzn. zapsání občana EU/cizince jako rodiče do rodného listu dítěte za úplatu nebo organizování této činnosti. A to formou, kdy se cizinec nechá zapsat jako rodič českého dítěte či se český občan nechá zapsat jako rodič dítěte cizince či se cizinec nechá zapsat jako rodič dítěte cizince, který má již na území ČR trvalý pobyt. K utlumení tohoto jevu jistě přispěla úprava zákona o státním občanství ČR¹¹¹, v tom smyslu, že dítě (jehož matka není občankou ČR, státu EU ani nemá trvalý pobyt na území ČR, ani není bezdomovkyní) nabývá státní občanství ČR dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana ČR, pokud rodiče prokázali matričnímu úřadu genetickou zkoušku formu znaleckého posudku. Nejvíce případů je zaznamenáno u vietnamské komunity, u občanů Ukrajiny a Číny. V souvislosti s účelovými sňatky a otcovstvím, dochází i k únikům finančních prostředků státní správy, např. neoprávněným pobíráním dávek státní sociální podpory nebo dávek hmotné nouze v případech, kdy na uvedené státní příspěvky nemá osoba žadatele nárok (v žádostech o příspěvek, příplatek či konkrétní dávku jsou úmyslně zatajovány skutečnosti, které mohou mít rozhodný vliv na jejich vypláčení či na výši dané dávky).

Setkáváme se s případy, kdy cizinci s cílem získat pobytový statut **účelově sdílí společnou domácnost s občany ČR nebo EU** (rodinný příslušník občana EU¹¹² má s občanem EU trvalý partnerský vztah, který není manželstvím, a žije s ním ve společné domácnosti). Těmto cizincům je obtížnější vydat rozhodnutí o správním vyhoštění z důvodu nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života. Je nutno zdůraznit náročné shromažďování důkazních prostředků, které by vedly k prokázání účelového sdílení společné domácnosti.

Mezi další zneužívané instituty nadále patří **pozvání** osoby. Zneužití institutu pozvání se z bezpečnostního hlediska jeví jako značně rizikové. Pro cizince ze třetích zemí je pozvání nejrychlejším a nejméně náročným způsobem, jak vstoupit do schengenského prostoru. Cizinci v tomto případě nedokládají žádné prostředky k pobytu, prostředky na ubytování či další náležitosti

¹¹⁰ V rámci pobytu na krátkodobé vízum si následně na území může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny.

¹¹¹ č. 186/2013 Sb., § 7 odst. 2.

¹¹² dle ustanovení § 15a zákona o pobytu cizinců.

k udělení pobytu na území, to vše dokládá a zajišťuje zvučí osoba. S následně uděleným schengenským vízem vydaným ZÚ mohou cizinci vstoupit do schengenského prostoru přes jakýkoliv smluvní stát a následně přes jiný smluvní stát vycestovat (aniž by se o tom policie státu, který vízum vydal, dozvěděla) nebo na území státu porušovat pobytový režim zejména v souvislosti s výkonem práce bez patřičného povolení.

Probíhá též šetření různých **kurzů, škol a vzdělávacích institucí** účelově zakládaných pro napomáhání k získání pobytu v ČR. Aktuálně je tento trend zaznamenáván v komunitě indických a bangladéšských občanů, ale i občanů Ukrajiny, Makedonie aj. Tyto subjekty jsou zakládány na živnostenská oprávnění, nebo jako společnosti s ručením omezeným, a jelikož nemají certifikaci ministerstva školství (MŠMT), nelze při jejich prověřování či kontrole využívat nastavené spolupráce a nástrojů MŠMT (školní inspekce, statistiky apod.) Také víza udělovaná cizincům nemají status studijních víz, a tudíž je nelze ve správním řízení rušit pro zánik jejich účelu.

Též přetrvávají pokusy o zneužívání **jazykových zkoušek**, kdy jazyková zkouška je jednou z podmínek udělení trvalého pobytu na území ČR. Cizinci, např. formou záměny osob, podvody u zkoušek či obcházení systému zkoušek ve spojení s korupcí zkoušejících. Hlavními organizátory této trestné činnosti jsou občané ČR, zpravidla se jedná o zaměstnance jazykových škol. Jako zprostředkovatelé a prostředníci figurují zejména státní příslušníci Vietnamu, Ukrajiny a Ruska. V rámci kontrolních mechanismů v souvislosti s jazykovými zkouškami se povedlo docílit kompletní změny v systému a průběhu zkoušek, tak aby se tyto jevy co nejvíce eliminovaly (více viz kapitola VIII.2.1.1 Služba cizinecké policie).

VIII.2 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

VIII.2.1 Kontrolní činnost Policie České republiky

VIII.2.1.1 Služba cizinecké policie

Hlavním a efektivním nástrojem v boji proti nelegální migraci, a s tím spojených rizik, byla v roce 2017, stejně tak jako v předchozím období, kontrolní činnost policistů odborů cizinecké policie jednotlivých krajských ředitelství PČR ve vnitrozemí.

Pobytové kontroly byly prováděny samostatně nebo v součinnosti s jednotlivými organizačními články KŘP, s jinými útvary PČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství PČR. V hodnoceném období policisté odboru cizinecké policie spolupracovali zejména s orgány Celní správy ČR, oblastními inspektoráty práce, inspektoráty bezpečnosti práce a dalšími úřady.

V roce 2017 bylo uskutečněno odbory cizinecké policie **231 790 pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání je evidováno snížení počtu o 13,2 % (-35 223 kontrol). Pokles je také evidován u zkontrolovaných cizinců¹¹³ (848 tisíc cizinců, -1 051 453, tj. -55,3 %). Celkový pokles pobytových kontrol i pokles počtu kontrolovaných cizinců odpovídá snížení tlaku tranzitní nelegální migrace. Počty se přiblížily k ročním počtům před rokem 2014, tedy před migrační krizí.

¹¹³ Poměr mezi počtem kontrol a vysokým počtem kontrolovaných cizinců lze dovodit např. v souvislosti s jednou pobytovou kontrolou vlaku, kde je ale zkontrolován velký počet cizinců, nebo kontrola jedné výrobní haly, kde je zkontrolováno více cizinců.

Kontrolní činnost - porovnání shodných období roku 2016/2017

Rok	2016	2017	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	267 013	231 790	-13,2	-35 223
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS)	35 017	6 455	-81,6	-28 562
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	26 591	28 770	8,2	2 179
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	38 089	35 353	-7,2	-2 736
počet kontrol jiných objektů	194 434	147 322	-24,2	-47 112
počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	1 899 677	848 224	-55,3	-1 051 453

Zdroj: ŘSCP

Dle jednotlivých odborů cizinecké policie KŘP bylo v roce 2017 provedeno nejvíce pobytových kontrol u KŘP Jihomoravského kraje (20,1 %), Prahy (13,6 %), kraje Vysočina (12,3 %), Ústeckého kraje (10,7 %) a Zlínského kraje (8,8 %). Což je shodné pořadí jako v roce 2016. Nejvyšší meziroční změny jsou evidovány u KŘP Jihomoravského (o 23,5 %, tj. -14 366 kontrol) a Ústeckého kraje (o 21,6 %, tj. -6 864 kontrol). Tyto poklesy korespondují s poklesem tranzitní nelegální migrace, která v letech 2014 - 2016 vedla ke zvýšeným kontrolním opatření v těchto teritoriích. Naopak větší nárůst je evidován u KŘP Plzeňského kraje (8 412 kontrol, +1 324, tj. +18,8 %), kdy byly realizovány ve větší míře pobytové kontroly v průmyslových zónách.

Při pobytových kontrolách se policisté zaměřují na kontrolu **ubytovacích zařízení**. Ubytovatelé, kteří mají ubytování jako předmět podnikatelské činnosti, musí¹¹⁴ hlásit ubytování cizinců prostřednictvím internetové aplikace UBYPORT. Za problematickou oblast je v této souvislosti považována tzv. sdílená ekonomika, a to zejména ubytování prostřednictvím webové služby AIRBNB a dalších podobných webových portálů. Ubytovatelé, kteří se na takovém ubytování podílejí, nedodržují ohlašovací povinnost cizinců na území. Taková situace může být zejména v budoucnu významným bezpečnostním rizikem jak pro ČR, tak i pro ostatní státy schengenského prostoru. Zvýšená pozornost, co se týče provádění kontrol zaměřených na dodržování plnění povinností cizinců a ubytovatelů, byla věnována průmyslovým zónám, kde je zvýšený výskyt cizinců mezi zaměstnanci (např. Kvasiny, viz kapitola VIII.2.5 Monitoring situace v souvislosti s bezpečností v průmyslových zónách).

Při kontrolách je také prověřována skutečnost, zda cizinec není **zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo k povolení k zaměstnání**, tedy kontroly jsou prováděny v místě výkonu zaměstnání (např. firmy celoročně zaměstnávající cizince, sezónní zaměstnavatelé, pohostinská zařízení, tržnice, lesní školky, kasina, herny atd.). Tyto kontroly probíhají povětšinou ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce, celní službou, Českou obchodní inspekcí a Českou inspekcí životního prostředí. Účinnost těchto společných kontrol spočívá zejména v možnostech a kombinaci nasazení sil a prostředků jak policejních, tak i ostatních složek státní správy. Provádění společných kontrol je z našeho pohledu efektivní, neboť umožňuje využití různých zákonných zmocnění a oprávnění, kterými jednotlivé složky disponují.

V oblasti zaměstnávání cizinců bez oprávnění k pobytu anebo bez povolení k zaměstnání lze konstatovat, že ve většině případů se jedná o státní příslušníky Ukrajiny, v menší míře pak o státní příslušníky Moldavska. V případě Ukrajiny nedošlo ke skokovému navýšení porušování pravidel pro zaměstnávání cizinců po zrušení vízové povinnosti v červnu 2017, nicméně od druhé poloviny roku jsou při kontrolách zjišťováni státní příslušníci Ukrajiny, kteří jsou držiteli platného biometrického pasu, ale na území jsou zaměstnání bez jakéhokoliv oprávnění, a v tomto ohledu je zaznamenáván pozvolně stoupající trend.

¹¹⁴ Od 15. srpna 2017, kdy nabyla účinnost novela zákona č 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

V dalších případech cizinci často disponují platným vízem typu D vydané Polskem, kdy po získání příslušného polského pracovního víza¹¹⁵ přijedou ihned na území ČR a pracují bez příslušného pracovního povolení k zaměstnání nebo je zahraniční zaměstnavatelé nebo pracovní agentury fiktivně vysílají k plnění úkolů na území ČR.

Nadále jsou zjišťováni cizinci ze třetích zemí, kteří se snaží vydávat za státní příslušníky členských zemí EU (nepotřebují povolení k zaměstnání) a za tímto účelem si pořizují neregulérní doklady totožnosti některé unijní země. Nejčastěji zneužívaným dokladem byl průkaz totožnosti občana Rumunska¹¹⁶.

V součinnosti s OAMP byly prováděny **prověrky dodržování nepřetržitého pobytu cizinců na území ČR** při podávání žádostí o povolení k trvalému pobytu a kontroly fyzického zdržování se ve společné domácnosti. Dále byla prováděna šetření právnických a fyzických osob žádajících o povolení ke zprostředkování zaměstnání. Informace byly předávány pro potřeby plnění úkolu podle § 60a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti atd.

Dále probíhaly kontroly pobytu cizinců, zejména u cizinců ze třetích zemí, s povoleným pobytem za účelem **studia**, s cílem zjistit případné zneužívání pobytu k obcházení zákona o pobytu cizinců. Jako problematické se jeví soukromé subjekty, které provádějí výuku v soukromých prostorách. Některé subjekty jsou zřizovány účelově k získávání dalších studentů, kteří zde ale fakticky podnikají. V dalších případech studenti přecházejí z jedné školy na druhou, jen aby prodloužili a legalizovali svůj pobyt na území. Forma podnikání zahraničních studentů je často zaměřená na pronájem bytů či zprostředkovatelské služby dalším studentům¹¹⁷.

Pobytové kontroly jsou prováděny také v souvislosti s konáním **jazykových zkoušek** cizinců žádajících o povolení k trvalému pobytu či získání státního občanství ČR (kontrola dokladů totožnosti účastníků zkoušky s důrazem na riziko zneužití identity či jiného podvodného jednání při absolvování zkoušky). ŘSCP je aktivním členem expertní skupiny při MŠMT a podílí se na vytvoření kontrolních mechanismů v souvislosti s jazykovými zkouškami. ŘSCP bylo iniciátorem dílčích změn v legislativním procesu při tvorbě nařízení vlády o průběhu jazykových zkoušek. V těchto případech se úzce spolupracuje s KŘP SKPV a NCOZ. V rámci celé Policie ČR probíhá několik prověřování získaných poznatků a možných skutků¹¹⁸. Změna spočívá v nastavení kontrol tak, aby byly kontrolní mechanismy efektivnější, a to jak v rámci MŠMT pro vlastní kontrolní orgány, tak také pro ověřování informací o provedených zkouškách pro pracovníky OAMP, ale i pro orgány činné v trestním řízení při prošetřování, prověřování a možném odhalování a objasňování protiprávního jednání. Dále je nastaven mechanismus i jako obecná evidence a díky jejímu provoznímu řádu je stanovena vyšší odpovědnost určených osob na jednotlivých školách a omezena tak možnost podvodného jednání při záměně osob ke zkouškám. Také byly v rámci spolupráce nastaveny kontrolní principy a postupy při jednotlivých jazykových zkouškách u pracovníků MŠMT a zkušebních komisí a Policie ČR při zápisu osob u zkoušek k případnému ověření totožnosti osob. Byl nastaven také kontrolní mechanismus při podání žádosti cizince na OAMP. Nadále se systém zkoušek, jejich průběh a nastavená pravidla vyvíjejí a snaží se přizpůsobovat trendům a zjištěným poznatkům o podvodném jednání, a to ve spolupráci MŠMT, Národního ústavu vzdělávání, Policie ČR a OAMP.

¹¹⁵ V případě víza označeného kódem „5“ je cizinec oprávněn k výkonu práce na území Polska bez nutnosti získat pracovní povolení.

¹¹⁶ Výskyt padělků identifikačních karet Rumunské republiky užitých státními příslušníky Ukrajiny je obecně celorepublikovým problémem, přičemž tato oblast je i předmětem zájmu Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV.

¹¹⁷ Např. u KŘP Praha bylo v roce 2017 z uvedeného šetření postoupeno na OAMP 61 poznatků s odkazem na podezření neplnění účelu pobytu studium pro případné zrušení pobytového oprávnění.

¹¹⁸ V roce 2017 se zatím nepodařilo prokázat a sdělit obvinění v žádné škole s oprávněním ke státní jazykové zkoušce.

Zaměření pobytových kontrol je také na cizince v lázeňských domech **za účelem léčení**. Cizinci navštěvují lázeňská města ČR za účelem léčení, přičemž k uvedenému účelu nedisponují pobytem, který jim pokryje celou délku léčení, a po uplynutí jejich pobytového oprávnění se dostávají do nelegálního postavení. Stále trvá situace, kdy lázeňští hosté přicestují na schengenská víza vydaná jiným členským státem než ČR (např. Malta, Francie, Rakousko) za jiným účelem pobytu. Rovněž i tyto typy víza nepokrývají celou délku léčebného pobytu, což vede k tomu, že se cizinci i v tomto případě dostávají do nelegálního postavení. Těmto cizincům je vydáváno rozhodnutí o správním vyhoštění, ve kterém je stanoven zákaz vstupu na území členských států EU. V roce 2017 se jednalo zejména o občany Saúdské Arábie, v menší míře Jemenu, Libye, Etiopie aj. K prudkému poklesu došlo u občanů Kuvajtu, kdy v rámci opatření kuvajtské vlády proti podvodnému čerpání prostředků na léčbu přestala být vyplácena podpora.

Zvláštní pozornost je věnována **příhraničním oblastem**, kde se kontrolní činnost zaměřuje na odhalování omamných a psychotropních látek. Jedná se o oblast česko-polské hranice (prekurzory pro výrobu OPL) a česko-německé hranice (samotné OPL). Zapojování státních příslušníků Vietnamu do výroby a distribuce drog lze sledovat na tržnicích v příhraničí s Německem. Omamné a psychotropní látky jsou sice částečně určeny pro distribuci uvnitř asijské komunity, ale vzhledem k rozsahu produkce je většina vyvážena do zahraničí, zejména do Německa. Prodejci na tržnicích jsou prověřováni při běžných pobytových kontrolách, policisté prověřují dopravní prostředky v blízkosti tržnic pro přítomnost drog či látek potřebných pro jejich výrobu (pseudofedrin pro výrobu metamfetaminu z léčiv dovezených nelegálně z Polska, Slovenska, Maďarska a Německa).

Další zaměření kontrol se týká majetkové trestné činnosti, a to zejména krádeže motorových vozidel (a to jak v příhraničí, tak převoz kradených motorových vozidel z Německa přes území ČR do Polska). Pobytové kontroly jsou také konány v nočních klubech, jejichž vysoká koncentrace je v česko-německém příhraničí, a to v úzké součinnosti s expoziturou Národní centrály proti organizovanému zločinu.

V souvislosti s kontrolami zaměřenými na tranzitní nelegální migraci byla realizována **schengenská vnitrostátní pátrání na hlavních silničních komunikacích** směřujících od/k státní hranici a na vytipovaných přeshraničních komunikacích lokálního významu, dále pak ve vytipovaných objektech a místech s možným výskytem nelegálně se zdržujících cizinců. Schengenské vnitrostátní pátrání bylo realizováno také v rámci kontrol mezinárodních vlakových spojů a autobusových linek. Nelegálními migranty jsou k přesunu přes naše území využívána také motorová vozidla, a to jak osobní, dodávková, tak nákladní (případy převaděčů, osob v úkrytu).

VIII.2.1.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

V souvislosti s bojem proti nelegální migraci/převaděčství, se ČR¹¹⁹ účastnila jednání a plnila úkoly v rámci Operačního akčního plánu 2017 (OAP 2017), v jednotlivých aktivitách ID FRAUD II a JOT COMPASS II. V daném roce nově přistoupila a **zapojila se do priority Podvody s doklady**, která úzce souvisí s problematikou nelegální migrace. V rámci těchto jednání se zástupci NCOZ mj. podíleli na tvorbě operativních společných akčních dnů (JOD) – akcí zaměřených na problematiku nelegální migrace, pašeráckých skupin, převaděčství, jakož i na problematiku zneužívání padělaných dokladů v souvislosti s nelegální migrací.

¹¹⁹ Zastoupená Národní centrálou proti organizovanému zločinu, Odborem obchodu s lidmi a nelegální migrace v roce 2017 na základě jejího začlenění do projektu EMPACT pro prioritu Nelegální migrace politického cyklu EU pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti, a to za součinnosti EUROPOLU (v rámci politického cyklu 2014 až 2017).

Na mezinárodní úrovni probíhala jednání při EUROPOLU EMSC (European Migrant Smuggling Centre) ke společným akčním dnům zaměřeným na aktuální trendy v oblasti nelegální migrace s cílem rozbít organizované skupiny převaděčů. Po linii nelegální migrace je NCOZ společně s policejními orgány Spolkové republiky Německo a Rakouska zakládajícími členy projektu EUROCONTAINER (projekt zaměřen na převozy nelegálních migrantů všemi způsoby, při kterých je bezprostředně ohroženo zdraví a život migrantů, který je provozován v rámci EMPACT Nelegální migrace v operativní aktivitě TranSEEt.

V závěru roku 2017 se zástupci NCOZ podíleli na přípravě Operačního akčního plánu pro rok 2018 (OAP 2018), v rámci kterého ČR, zastoupená NCOZ, nově přistoupila k aktivitám RISK (tato aktivita navazuje na předchozí projekt EUROCONTAINER), JOT DUNQUETT, BRIDE (zaměřen na problematiku účelových a fiktivních sňatků), JOO (aktivita vedená Rakouskem – Úřad pro společné operace) se zaměřením na nelegální migraci do EU přes jihovýchodní trasu a centrální Středomoří a DOCUMENT FRAUD (zaměření na organizované skupiny páchající trestnou činnost spočívající ve využití padělaných či pozměněných osobních dokladů za účelem legalizace neoprávněného pobytu osob na území EU).

Ve dnech 18.– 20. října 2017 se v Hotelu Spiritka v Praze uskutečnila Mezinárodní konference v rámci projektu Financování implementace priorit Politického cyklu EU na období 2016 - 2017. Jednalo se o aktivitu 1.3 ze schváleného projektu, tedy pořádání mezinárodní konference na téma „**Aktuální trendy a možnosti účinného stíhání organizovaných skupin zabývajících se převaděčstvím**“. Záměr pořádání mezinárodní konference zaměřené na problematiku nelegální migrace/převaděčství, páchané mezinárodními organizovanými skupinami působícími jak v ČR, tak i v evropských zemích včetně zemí zdrojových a cílových, tak reagoval na trend v oblasti nelegální migrace, kdy migranti ze třetích zemí proudí nekontrolovaně do evropských zemí zejména po tzv. **západobalkánské trase. Konference proběhla za účasti zástupců** Německa, Rakouska, Polska, Maďarska, Srbska, Rumunska, Slovinska, Slovenska a Chorvatska. Dále se účastnili zástupci OAMP a zástupci PČR, ředitelství služby cizinecké policie.

V rámci konference došlo mezi zástupci zúčastněných zemí, jakož i zástupců služeb pořádající země, formou prezentací k výměně konkrétních informací týkajících se aktuální situace v oblasti nelegální migrace, předání informací o současných trendech organizovaných skupin, které tuto trestnou činnost páchají, předání informací o nejlepší praxi. Rovněž byly diskutovány legislativní rámce, které v daných zemích postihují trestnou činnost na úseku nelegální migrace. Došlo k naplnění dílčích cílů, jako navázání nové spolupráce a prohloubení té stávající, byla zhodnocena dosavadní spolupráce v rámci vedených trestních řízeních, kde byla vyzdvížena důležitost postupu formou společných vyšetřovacích týmů (JIT). Došlo k posílení vzájemné informovanosti, zlepšení komunikace napříč zeměmi tzv. západobalkánské trasy, včetně zemí cílových. Došlo k potvrzení dlouhodobého trendu v oblasti nelegální migrace, kdy ČR není cílovou zemí pro nelegální migranty a je tzv. zemí tranzitní. Z toho jednoznačně vyplývá (a prezentované konkrétní případy to jen potvrzují), že k úspěšnému boji proti nelegální migraci je třeba společného postupu policejních orgánů na celé trase migrace, což znamená neustálé prohlubování mezinárodní policejní spolupráce.

V rámci zapojení do projektu Europol EMPACT THB proběhl v červenci 2017 další „Action day“ s krycím názvem „**JAD THB for Sexual Exploitation**“. Předmětem zájmu byly kriminálně relevantní informace, fotografie, údaje k identifikačním dokladům, typy a čísla víz, telefonní čísla. Informace byly sdíleny s Europolem. V ČR se akce účastnilo 173 policistů NCOZ a příslušníků cizinecké policie. Bylo zkontrolováno 401 osob, 45 nočních podniků a barů po celé ČR, bylo zkontrolováno 387 dokumentů prokazujících totožnost osob, byla kontrolována motorová vozidla, telefonní čísla a fotografie. Nadále je prováděna výměna informací k osobám, u nichž bylo zjištěno spojení s kriminálním prostředím.

Vybrané případy trestné činnosti:

Kriminalisté NCOZ provedli počátkem dubna 2017 operaci s krycím názvem „NUMUR“, kdy byla realizována mezinárodní skupina pachatelů působící na území více států, jejíž členové za úplatu vyráběli na území ČR padělané doklady států EU (ID RUMUNSKA, POLSKA, LITVY) pro zájemce většinou z postsovětských republik, kteří tyto padělané doklady využívali k získávání zaměstnání, případně k podnikatelským aktivitám na území ČR a okolních států. Padělatel byl občan ČR, který uvedenou činnost prováděl i ze zahraničí (UKRAJINA, BALI), kdy pomocí datových přenosů zasílal do ČR zpracované předlohy konkrétních ID karet opatřené fotografií pro koncové zákazníky a v ČR byly tyto ID karty jeho spolupachateli vyrobeny. K předání takto vyrobených ID karet docházelo mezi padělatel a zprostředkovateli za pomoci mrtvých schránek, kdy padělatel do nich vkládal objednané padělané ID karty a následně si z nich vybíral dohodnuté finanční částky, které zde zanechávali zprostředkovatele. V rámci realizace bylo obviněno celkem 9 osob pro **zločin Padělaní a pozměňování veřejné listiny dle § 348 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku**. Mezi členy této skupiny patřili cizinci i občané ČR.

Kriminalisté NCOZ provedli koncem dubna 2017 operaci s krycím názvem „XALO“, která se týkala převozu nelegálních vietnamských migrantů ze Srbska do Německa. Převozy přes Maďarsko, Slovensko a ČR organizovala skupina osob – převážně státních příslušníků Vietnamu. Nelegální migranti měli při převozech užívat platné doklady svých krajanů, kteří na území ČR získali pobytový status. Kriminalisté NCOZ zadrželi 5 státních příslušníků Vietnamu a jednoho občana ČR, kteří byli následně obviněni ze **zločinu Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice dle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku**.

Kriminalisté NCOZ provedli v červnu 2017 operaci s krycím názvem „TRIP“, která se týkala převozu nelegálních migrantů přes několik evropských zemí do Německa. Prověřování celé trestní věci probíhalo v úzké policejní a justiční spolupráci s kolegy z Rakouska, Německa, Slovenska a Maďarska. Pozornost detektivů se soustředila na mezinárodní organizovanou skupinu osob, která měla nejméně od měsíce května 2015, za úplatu ve výši cca 500 až 1000 EUR za jednu osobu, organizovat převozy nelegálních migrantů z východních zemí Sýrie a Afghánistánu přes území Maďarska, Slovenska a ČR do cílové země, kterou bylo Německo. Během realizace došlo k obvinění celkem 4 osob. Tři občané ČR a jeden Egyptan jsou stíháni pro **zločin Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle ustanovení § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku**.

Kriminalisté NCOZ v listopadu 2017 rozbili skupinu obchodníků s lidmi, která měla organizovat homosexuální prostituci mladistvých chlapců. V této věci s krycím názvem „ARCUS“ bylo obviněno celkem 6 mužů a to z trestných činů **Obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), d) trestního zákoníku, Kuplířství dle § 189 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, Svádění k pohlavnímu styku dle § 202 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku a Ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1, písm. a), b), c), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku**. Osobám bylo kladeno za vinu, že nejméně od roku 2015 měly na území hl. m. Prahy, na dalších místech ČR (zejména na Ostravsku), ale i v zahraničí, sjednávat muže ve věku 18 až 25 let (zejména mladistvého vzhledu) a osoby mladší 18 let k poskytování sexuálních služeb za úplatu, z této činnosti pak měly získávat finanční prospěch. K nabízení sexuálních služeb mělo docházet zejména v nočním klubu v centru Prahy, odkud klienti prostitutky museli vyplatit, a poté si je mohli odvést pryč z klubu, zejména do hotelů, kde jim poskytovali sexuální služby. Část obviněných navíc měla organizovat provozování prostitute v zahraničí, konkrétně ve Švýcarsku. Hlavním organizátorem této trestné činnosti je podle závěrů kriminalistů NCOZ dvaapadesátiletý občan Švýcarska, který provozuje noční klub v centru Prahy. Tento muž měl úkolovat další osoby, které měly rozdělenou další činnost včetně určování zastupování vedení klubu v případě nepřítomnosti. Noční klub je prezentován zejména v zahraničí, kdy převážnou většinu klientely tvoří cizinci. V případě pravomocného rozsudku hrozí čtyřem osobám trest odnětí svobody až na 12 let.

VIII.2.2 Kontrolní činnost MPSV, resp. Státního úřadu inspekce práce

V roce 2017 provedl SÚIP ve všech oblastech své kontrolní působnosti **24 945 kontrol**. Z tohoto počtu provedl v oblasti dodržování zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), celkem 10 164 kontrol, z čehož se **9 707 kontrol zaměřilo na odhalování nelegálního zaměstnávání**.

VIII.2.2.1 Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání

Při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce bylo zjištěno **nelegální zaměstnávání u 971 kontrol**.

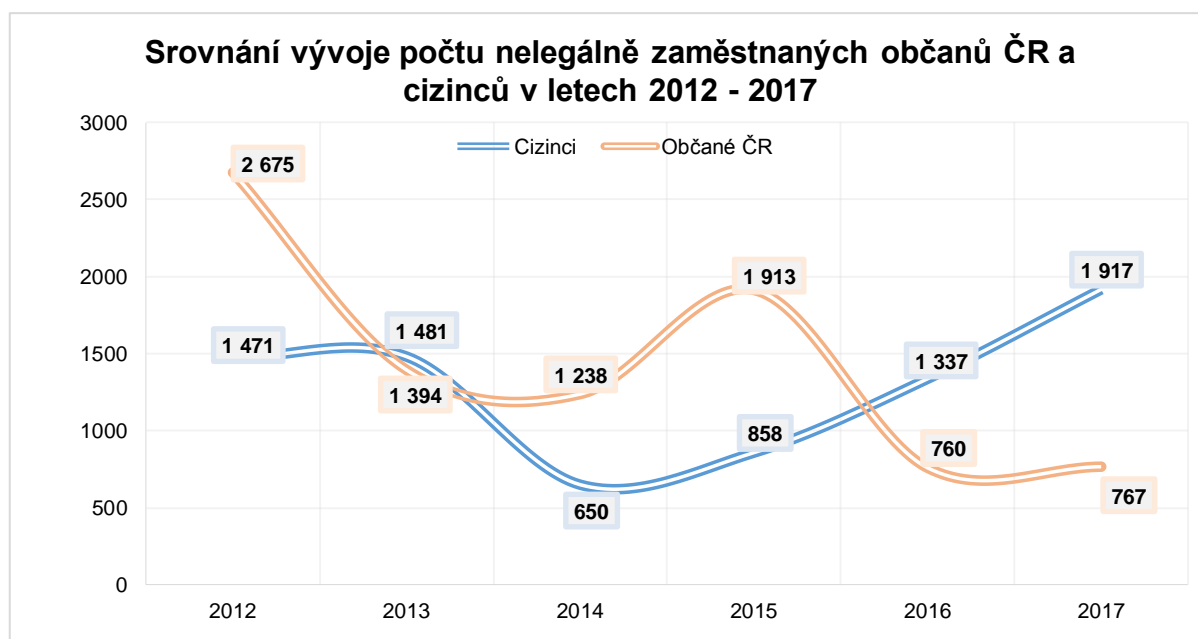
Z celkového počtu **2 918 zjištěných nelegálně zaměstnaných osob** se v **767 případech** jednalo o **občany ČR**, v **234 případech** se jednalo o **občany EU** a v **1 917 případech** o **státní příslušníky třetích zemí**. V případě výkonu nelegální práce cizinců se v **579 případech** jednalo

o výkon práce mimo pracovněprávní vztah, v 1 265 případech o výkon práce bez či v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou či modrou kartou a v 73 případech o výkon práce bez povolení k pobytu. V porovnání s rokem 2016 byl zaznamenán výrazný nárůst počtu nelegálně zaměstnaných cizinců ze třetích zemí.

Počet osob zjištěných při nelegální práci v roce 2017

Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
	Občané ČR	Občané EU	Státní příslušníci třetích zemí	Celkem
9 707	767	234	1 917	2 918

Zdroj: MPSV

Zdroj: MPSV

Na základě kontrolní činnosti uložil SÚIP v roce 2017 celkem 3 447 pokut v souhrnné výši 218 796 800 Kč. Za porušení právních předpisů v oblasti **nelegálního zaměstnávání** bylo v roce 2017 uloženo **442 pokut v celkové výši 85 816 000 Kč**.

Celkový počet cizinců ze třetích zemí zjištěných při výkonu nelegální práce oproti roku 2016 vzrostl. **Nejčastěji** se jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny (1 563), Moldavska (137) a Vietnamu (119)**. Dále pak byli odhaleni při nelegální práci státní příslušníci Srbska (13), Mongolska (15), Ruska (9) a Běloruska (5). Vyskytly se také případy zjištění nelegálně pracujících občanů Číny (3), Indonésie (3), Uzbekistánu (3), Bangladéše (4) a Thajska (4).

Cizinci v roce 2017 nejčastěji nelegálně pracovali v následujících oborech činnosti: **profesní, vědecké a technické činnosti (363 osob), zpracovatelský průmysl (332 osob), stavebnictví (302 osob)**, ubytování, stravování a pohostinství (185 osob), administrativní a podpůrné činnosti (174 osob), velkoobchod a maloobchod (149 osob).

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce je poměrně často realizována na základě podnětů ke kontrole. V roce 2017 obdržel SÚIP **celkem 6 869 podnětů ke kontrole**. Z tohoto počtu směřovalo na dodržování zákona o zaměstnanosti celkem 2 034 podnětů, z nichž **1 786 podnětů poukazovalo na porušování právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání**. Z tohoto

počtu pak 1 491 podnětů upozorňovalo na výkon nelegální práce občanů ČR, v 296 případech se jednalo o podnět poukazující na nelegální práci občanů EU a v **501 případech na výkon nelegální práce cizinců**.

Na základě přijatých podnětů bylo provedeno celkem 4 873 kontrol, z nichž **1 259 kontrol bylo zaměřeno na oblast nelegálního zaměstnávání**.

SÚIP při své kontrolní činnosti spolupracuje s dalšími kontrolními orgány státní správy a státními institucemi. **Je rozvíjena spolupráce s ostatními kontrolními orgány**, a to zejména v oblasti zaměstnávání cizinců. Jedná se především o spolupráci se Službou cizinecké policie, Celními úřady, pracovišti Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra a Generálním finančním ředitelstvím.

Navázána byla také **užší spolupráce s Českou správou sociálního zabezpečení**, a to především v oblasti zjišťování příslušnosti k právním předpisům v souvislosti se zaměstnáváním cizinců.

SÚIP je aktivně zapojen do **Systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI)**, který zjednodušuje výměnu informací mezi členskými státy EU. **V roce 2017 bylo prostřednictvím tohoto systému ze strany SÚIP přijato celkem 76 žádostí o informace a 54 žádostí bylo na členské státy EU podáno ze strany SÚIP**.

VIII.2.2.2 Kontroly zaměřené na Agentury práce

SÚIP se v roce 2017 rovněž **zaměřil** v rámci svého ročního programu kontrolních akcí **na oblast agenturního zaměstnávání**. Jednalo se o kontroly agentur práce a uživatelů a kontroly zprostředkování zaměstnání bez povolení. Kontroly agentur práce a uživatelů realizuje oddělení inspekce pracovních vztahů a podmínek, kontroly zprostředkování zaměstnání bez povolení provádí oddělení inspekce nelegálního zaměstnávání. Těmito kontrolami **bylo prověřováno**, zda ze strany agentur práce a jejich uživatelů nedochází k **obcházení právních předpisů**. Rovněž bylo **kontrolováno**, zda se subjekty, které nemají povolení ke zprostředkování zaměstnání a mají s uživatelem uzavřen obchodní vztah, nedopouštějí **skrytého agenturního zaměstnávání či zprostředkování bez povolení**. Dále byly mezi hlavní kontrolní úkoly zařazeny kontroly **dodržování rovného zacházení se zaměřením na odměňování cizinců**. V roce 2017 byla realizována SÚIP také **mimořádná kontrolní akce, zaměřená na zprostředkování zaměstnání bez platného povolení ke zprostředkování zaměstnání** u těch agentur práce, kterým zaniklo povolení z důvodu nesplnění povinnosti složit kauci podle ustanovení § 60b odst. 1 zákona o zaměstnanosti.

V roce 2017 bylo ze strany SÚIP provedeno celkem **414 kontrol** zaměřených na **dodržování povinností při agenturním zaměstnávání a 313 kontrol** zaměřených na **odhalování zprostředkování zaměstnání bez povolení**. Celkem bylo zkontrolováno 570 subjektů. Těmito kontrolami bylo zjištěno 1 186 nedostatků. Bylo zjištěno 727 nedostatků přímo v oblasti agenturního zaměstnávání. V souvislosti s těmito kontrolami **bylo zjištěno 111 nelegálně zaměstnaných osob** a u **144 subjektů bylo zjištěno zprostředkování zaměstnání bez povolení**. Při další kontrolní činnosti orgánů inspekce práce bylo zjištěno dalších 43 takovýchto subjektů. Celkem bylo v roce 2017 konstatováno **zprostředkovávání zaměstnání bez povolení u 187 subjektů**.

Za porušení právních předpisů v oblasti agenturního zaměstnávání a povinnosti v oblasti zprostředkování zaměstnání bylo **k 31. prosinci 2017 uloženo orgány inspekce práce celkem 115 pokut v celkové výši 11 220 000 Kč**. Za přestupek zprostředkování zaměstnání bez povolení bylo v roce 2017 uloženo 108 pokut v souhrnné výši 16 300 000 Kč.

Při kontrolách agentur práce v roce 2017 byly nejčastěji zjištěny následující porušení právních předpisů: nedodržení zákonem stanovených náležitostí pokynu k dočasnému přidělení zaměstnance k výkonu práce u uživatele, nesjednání zákonem stanovených podmínek v dohodě agentury práce s uživatelem o dočasném přidělení zaměstnance, nebo nedodržení všech předepsaných náležitostí dohody, nezajištění rovných pracovních a mzdových podmínek agenturních a kmenových zaměstnanců. Dále pak porušování povinností na úseku výplaty mzdy, porušení povinnosti přidělit zaměstnance dočasně k výkonu práce u uživatele na základě písemné dohody a porušení informační povinnosti zaměstnavatele.

VIII.2.3 Kontrolní činnost MPO, resp. Živnostenských úřadů

MPO se, s ohledem na své kompetence, zaměřuje na vstup do podnikání v činnostech, které jsou živnostmi a na dodržování povinností podnikatelů při provozování živnosti; v této oblasti koordinuje i provádění příslušné kontrolní činnosti podle zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání.

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku zajišťuje MPO průběžně provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady, a to jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie.

V roce 2017 provedly obecní živnostenské úřady 839 kontrol zahraničních fyzických osob a dále 900 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob; **celkem bylo tedy provedeno 1 739 kontrol** těchto zahraničních subjektů. Nejvíce kontrol bylo provedeno v hl. m. Praze – celkem 545 subjektů, dále pak v kraji Středočeském – 246 subjektů a v kraji Karlovarském – 170 subjektů.

Při 839 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo v roce 2017 zjištěno 441 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 399 150,- Kč. Dále bylo v 719 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 7 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v Plzeňském kraji – 140 zahraničních fyzických osob, dále pak v hl. m. Praze – 106 zahraničních fyzických osob a v kraji Karlovarském – 93 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 900 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2017, při těchto kontrolách bylo zjištěno 415 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 819 500,- Kč. Dále bylo v 658 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 33 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze, celkem – 439 právnických osob, dále pak v Středočeském kraji – 156 právnických osob a v kraji Karlovarském – 77 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

VIII.2.4 Kontrolní činnost MF, resp. Celní správy České republiky

VIII.2.4.1 Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2017 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy **celkem 517 kontrol** dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), v jejichž rámci bylo zkontrolováno **1 480 cizinců ze třetích zemí a 1 075 cizinců z EU**. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 555 osob ze třetích zemí důvodné podezření z výkonu nelegální práce podle § 5 zákona o zaměstnanosti a u 830 cizinců (z EU i třetích zemí) nesplnili zaměstnavatelé oznamovací povinnosti dle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Nejpočetnějšími skupinami cizinců podezřelých z výkonu nelegální práce byli v roce 2017 státní příslušníci **Ukrajiny** (448 osob, tj. o 82 více než v roce 2016), **Moldavska** (61 osob, tj. pokles o 7 osob) a **Vietnamu** (10, tj. pokles o 41 osob). Z výše uvedeného celkového počtu kontrol provedených celními úřady (517) bylo v 304 případech konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. **V případě 131 kontrolovaných cizinců** vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců.

V roce 2017 se v 165 případech na kontrolní činnosti celních úřadů podílely také jiné složky státní správy ČR. Jednalo se zejména o kontroly uskutečněné ve spolupráci se SCP (151 kontrol) a oblastními inspektoráty Státního úřadu inspekce práce (52 kontrol).

Nejvíce kontrol zaměřených na zaměstnávání cizinců bylo celními úřady provedeno v oblasti stavebnictví (174 kontrol), obchodu, včetně tržnic (50) a stravovacích a ubytovacích služeb (45). Dále byly uskutečněny kontroly například v oblasti zpracovatelského průmyslu (42), výroby potravinářských výrobků a nápojů (21), v kovovýrobě (20), ve službách (19) a chemickém průmyslu (13).

Největší počet cizinců byl zkontrolován zejména v oblastech stavebnictví (345), zpracovatelského průmyslu (224), služeb stravovacích a ubytovacích (166), obchodu, včetně tržnic (97) a potravinářství (95).

V září 2017 byla provedena celostátní kontrolní akce FABRIKA na dodržování zákona o zaměstnanosti. Bylo při ní zjištěno 267 cizinců a občanů EU, kteří jsou podezřelí z porušení zákona o zaměstnanosti.

VIII.2.4.2 Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla v souladu s prioritami činnosti oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů pro rok 2017 zaměřena u cizinců v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin.

U tabákových výrobků bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem 492 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci ve 148 případech (30 %). Nejpočetněji byli zastoupeni **státní příslušníci Vietnamu** (49 případů, tj. 10 %), **Ukrajiny** (21 případů, tj. 4,3 %) a **Polska** (20 případů, tj. 4 %).

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti tabákových výrobků za rok 2017

Státní příslušnost	Počet porušení	Surový tabák /tabákové listy v kg	Tabák v kg	Tabákové výrobky v ks	předpokládaný únik na SPD v Kč
Česká republika	344	11 800	27 065	864 064	84 358 359 Kč
Vietnam	49		58	121 360	359 089 Kč
Ukrajina	21		3	236 860	442 574 Kč
Polsko	20	25 234	9 457	172 000	76 239 873 Kč
Slovensko	18		20	591 280	1 688 597Kč
Bulharsko	13		3	163 900	264 436 Kč
Rumunsko	6			84 060	216 132 Kč
Arménie	4		6	27 400	25 186 Kč
Bělorusko	2			37 520	96 426 Kč
Německo	2	9800*	9428*	1 050	42 016 335* Kč
Chorvatsko	2			21 200	54 484 Kč
Rusko	2			38 600	99 202 Kč
Itálie	1	15 434**			33 723 290** Kč
Egypt	1			400	1 028 Kč
Francie	1		94	800	208 329 Kč
Lotyšsko	1			2 800	7 196 Kč
Korejská republika	1			600	1 542 Kč
Švédsko	1		2		3 344 Kč
Slovinsko	1			139 400	358 258 Kč
Srbsko	1			18 600	47 802 Kč
Spojené státy americké	1			4 200	11 254 Kč
Celkem cizinci	148	25 234	9 642	1 662 030	80 124 752 Kč
Celkem (včetně občanů ČR)	492	27 234	27 279	2 526 094	122 312 758 Kč
Cizinci podíl v %	30 %	93 %	35 %	66 %	66%

Zdroj: MF – GŘC

* společný případ s pachateli české a polské národnosti

**společný případ s pachateli polské národnosti

V oblasti lihu a lihovin bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem 645 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci ve 108 případech (17 %). Nejpočetněji byli zastoupeni **státní příslušníci Vietnamu** (69 případů; 10,7 %).

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti lihu a lihovin za rok 2017

Státní příslušnost	Počet porušení	Lih v l	Lihoviny v l	Ovocné destiláty z pěstitelského pálení v l	Předpokládaný únik na SPD v Kč
Česká republika	537	2 348	14 576	616	1 664 831 Kč
Vietnam	69		3 101		245 897 Kč
Polsko	12	59 925	142		16 889 857 Kč
Bulharsko	8		450	50	56 951 Kč
Rumunsko	7		438		44 144 Kč
Ukrajina	6		29		3 357 Kč
Slovensko	4		125		16 638 Kč
Německo	1		180		20 805 Kč
Moldavsko	1		31		3 633 Kč
Celkem cizinci	108	59 925	4 495	50	17 281 282 Kč
Celkem (včetně občanů ČR)	645	62 273	19 071	667	18 946 113 Kč
Cizinci podíl v %	17 %	96 %	24 %	8 %	91 %

Zdroj: MF – GRČ

VIII.2.4.3 Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

V roce 2017 bylo orgány Celní správy ČR na vnitrostátním trhu (zejména stánkový prodej) zadrženo 559 007 kusů zboží v souhrnné hodnotě, vyjádřené v cenách originálních výrobků ve výši 358 728 995 Kč. V porovnání s rokem 2016 tak došlo k zvýšení počtu zadržovaného zboží a současně, vlivem změn v komoditách, k poklesu hodnoty zadržovaného zboží.

V průběhu roku 2017 bylo celními orgány provedeno mnoho záchytů zboží porušující práva duševního vlastnictví vyskytujícího se na vietnamských tržnicích, ve stánkovém prodeji, či v kamenných obchodech vietnamských příslušníků. Tímto zbožím byl především textil, obuv, hodiny, drogerie, kosmetické vybavení a módní doplňky.

V rámci dozoru na vnitřním trhu zaměřeném na vymáhání práv duševního vlastnictví vzniklo v 1 933 případech podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví), přičemž 1 546 případů lze přičíst osobám s vietnamskou státní příslušností.

Přehled případů, u nichž bylo v rámci dozoru na vnitřním trhu v roce 2017 zajištěno zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví

Státní příslušnost	Počet případů
Vietnam	1 063
nezjištěna	826
Polsko	15
Slovensko	9
Bulharsko	8
Velká Británie	8
Čína	4
Celkem	1 933

Zdroj: MF – GRČ

VIII.2.4.4 Ostatní

Orgány Celní správy ČR se v roce 2017 zapojily do opatření souvisejících s tzv. migrační krizí, která spočívala v kontrole vozidel a osob v příhraničních oblastech ve spolupráci s Policií ČR. Útvary Dohledu Celní správy ČR se dále podílely na součinnostním cvičení, kdy byly na vybraných

kontrolních místech v blízkosti státní hranice s Polskem prováděny součinnostní kontroly za účelem ověření společného postupu bezpečnostních složek při dočasném znovuzavedení hraničních kontrol.

Celkově v roce 2017 na celém území ČR odhalili příslušníci útvarů Dohledu při výkonu svých kompetencí 3 nelegální migranty (tj. o 23 méně než v roce 2016).

Dle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, mají pověřené celní orgány ve vymezených případech postavení policejních orgánů. V souladu s výše uvedeným ustanovením prováděly celní orgány prověřování trestných činů (viz kapitola XI.1.2 Prověřování trestných činů celními orgány).

VIII.2.5 Monitoring situace v souvislosti s bezpečností v průmyslových zónách

Usnesením vlády ČR č. 388 ze dne 22. května 2017 *k Plnění opatření k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců* byl přijat soubor opatření reagující na zhoršenou situaci.

Ministr vnitra zřídil na základě uzavřených Memorand o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra a Plzeňským krajem a Královéhradeckých krajem **pracovní skupinu, s cílem monitorovat vývoj v dotčených lokalitách.**

Dalším z opatření bylo zřízení Koordinačního centra pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny (podrobněji viz kapitola VIII.2.5.1 Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny).

V roce 2017 proběhla čtyři jednání nově vzniklé pracovní skupiny. Cílem pracovní skupiny je výměna informací, spolupráce na přijímaných opatřeních a v preventivních programech, konzultace či předkládání návrhů na změnu legislativy v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách apod.

Byla vypracována souhrnná informace za první pololetí roku 2017 k vývoji bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslové zóně Kvasiny – Solnice a ve statutárním městě Plzni¹²⁰. V prvním čtvrtletí roku 2017 docházelo ještě k nárůstu trestných činů a přestupků v okolí průmyslových zón Královéhradeckého kraje a Plzeňského kraje. Ve druhém čtvrtletí byl tento trend zvrácen díky masivnímu nasazení policejních hlídek a posilujících policistů z jiných organizačních článků, včetně odboru cizinecké policie, a to i nad rámec běžného výkonu služby, rovněž tak byl zvýšen pocit bezpečí občanů.

Lze konstatovat, že bezpečnostní situace se za první pololetí roku 2017 zlepšila a ve druhém čtvrtletí došlo k zásadnímu poklesu přestupků. Trend stabilizace a zklidnění situace pokračoval i ve druhém pololetí roku 2017.

K nejvážnějším problémům patří ubytování cizinců v soukromí a dopravní problémy v okolí zón, kde místní komunikace nejsou schopny pojmout množství dopravy (zácpy, konflikty a kolize).

V roce 2017 MV intenzivně spolupracovalo s MPO na zpracování a předložení obecného systémového řešení podpory průmyslových zón a jejich okolí¹²¹.

¹²⁰ Ministru vnitra bylo rovněž uloženo vyhodnocovat pravidelně vývoj v dané oblasti.

¹²¹ V souladu s doporučením uvedeným v části III materiálu čj. 207/17 Opatření k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců, který vláda vzala na vědomí svým usnesením ze dne 27. února 2017 č. 162, k Opatřením k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců.

VIII.2.5.1 Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny

Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny (dále jen „Koordinační centrum“) je provozováno Správou uprchlických zařízení¹²².

Mezi konkrétní aktivity centra patří zejména monitoring aktuální situace v regionu včetně reportování vedení resortu MV, zlepšení koordinace činnosti hlavních aktérů (místní samosprávy, největšího zaměstnavatele v regionu Škoda Auto, a.s., ÚP RK, PČR, OCP atd.), zprostředkování asistenční a poradenské činnosti pro cizince a terénní práce v rámci regionu.

Koordinační centrum zahájilo svou činnost v Rychnově nad Kněžnou v červnu 2017 a první realizovanou aktivitou bylo oslovení všech firem a agentur práce v průmyslové zóně Kvasiny, navázání spolupráce, zjištění údajů na kontaktní osoby a zahájení evidování počtu zahraničních zaměstnanců. Aktualizace kontaktních údajů a počtů pracovníků včetně jejich národnostního složení byly prováděna pravidelně každý měsíc¹²³).

Za účelem zajištění propagace činnosti Koordinačního centra byly vytvořeny webové stránky a vydány informační letáčky v sedmi jazykových mutacích. Ty byly předány jednotlivým zaměstnavatelům, státním institucím, zástupcům bezpečnostních složek a dalším subjektům, na které se zahraniční pracovníci se svými požadavky obrací. Mezi služby, které jsou zahraničním pracovníkům nabízeny, patří zejména zprostředkování poradenství v oblasti právní a sociální problematiky, zprostředkování spolupráce při jednání s úřady, případně dalšími institucemi, zprostředkování kontaktů na další služby, napomáhání rovnému přístupu v otázkách zaměstnanosti, poskytování základních informací týkajících se problematiky ubytování, zprostředkování pomoci při řešení konfliktních situací nebo zprostředkování nabídky volnočasových aktivit.

Protože je činnost Koordinačního centra zaměřena i na mapování dopadů zaměstnávání velkého počtu zahraničních pracovníků na dotčený region, byla na žádost statutárních zástupců dotčených obcí a zástupců zaměstnavatelů rovněž řešena problematika dostupnosti zdravotní péče pro zahraniční pracovníky z průmyslové zóny. K tomuto tématu se dne 25. 10. 2017 uskutečnilo setkání, kterého se zúčastnili zástupci výrobních firem zaměstnávajících více jak 96 % kmenových zaměstnanců a zástupci agentur práce zaměstnávajících více jak 88 % agenturních zaměstnanců, tj. zaměstnavatelé více jak 95 % všech zaměstnanců z PZ Kvasiny, dále zástupci dotčených obcí, bezpečnostních složek, úřadu práce, Nemocnice Rychnov nad Kněžnou, VZP ČR a další osoby kompetentní se ke zdravotní problematice v regionu vyjadřovat. Výsledkem setkání bylo systémové zlepšení spolupráce mezi jednotlivými dotčenými aktéry, pojmenování problémů, které nejsou v kompetenci z žádné z dotčených institucí a přijetí podpůrných opatření vedoucích ke zlepšení aktuální situace.

Dosavadní úspěšné působení centra je založeno zejména na nastolené vzájemně fungující spolupráci se zástupci státní správy a samosprávy, zástupci bezpečnostních složek (MP, PČR a OCP) a zástupci zaměstnavatelů, tj. výrobních firem a agentur práce z průmyslové zóny Kvasiny.

VIII.2.6 Přestupky

V roce 2017 bylo celkem zaevidováno **35 353 přestupků dle zákona o pobytu cizinců**. Ve srovnání s rokem 2016 nedošlo ke změně trendu v této oblasti, je vykázan pouze mírný pokles počtu o 2 587 přestupků, což je -6,8 %. Z hlediska útvarů bylo 82 % přestupků evidováno útvary Policie ČR a 18 % útvary Odboru azylové a migrační politiky MV ČR.

¹²² Zřízeno na základě usnesení vlády ČR č. 388 ze dne 22. května 2017 k Plnění opatření k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců.

¹²³ K 1. 1. 2018 evidovalo Město Rychnov nad Kněžnou celkem 10 828 trvale žijících obyvatel oproti celkovému počtu 11 708 pracovníků v průmyslové zóně.

Celkem byly dle zákona o pobytu cizinců uloženy pokuty ve výši cca 20,8 mil. Kč (cca 34 300 pokut). Ve srovnání s rokem 2016 je částka uložených pokut nižší o cca 1,6 mil. Kč. Nejčastěji byla uložena pokuta ve výši 500 Kč (tj. 28 %), 200 Kč (tj. 28 %), 300 Kč (tj. 14 %) a 1 000 Kč (tj. 15 %).

Z hlediska státních příslušností nejvíce přestupků bylo opět evidováno u občanů **Ukrajiny** (10 603 přestupků, tj. 29,9 %), kteří dlouhodobě obsazují první místo statistiky. S odstupem se na dalších místech ve statistice umístili občané **Slovenska** (9,4 %), **Rakouska** (9,2 %), **Moldavska** (6,9 %), **Polska** (6,3 %) a **Srbska** (5,3 %). Občané sousedních zemí se podílí na celkovém počtu přestupků zhruba ze třiceti procent.

K největšímu meziročnímu zvýšení došlo u občanů Moldavska. V letech 2012 až 2014 byl jejich počet v rozmezí 300 až 500 osob ročně, v roce 2015 stoupl počet na 709 a nárůst pokračoval i v roce 2016 (1 360). V roce 2017 bylo zjištěno již 2 448 osob, což je nárůst o 80,0 % (tj. +1 088 osob). Druhý největší nárůst, a to o 954 osob, je u občanů Ukrajiny, ale v porovnání s jejich celkovým počtem (10 603 osob) je procentuální nárůst pouze 9,9 %. Výrazné zvýšení je evidováno také u občanů Uzbekistánu (386 osob, +205 osob, tj. +113,3 %). Největší poklesy jsou vykázány u tří sousedních občanů, a to Slovenska (3 309 osob, -682 osob, tj. -17,1 %), Polska (2 225, -650, tj. -22,6 %) a Německa (1 067, -584, tj. -35,4 %). Z nesousedních občanů došlo k poklesu zejména u občanů Ruska (1 255, -523, tj. -29,4 %) a Srbska (1 861, -519, tj. -21,8 %).

Zaevidované přestupky dle zákona o pobytu cizinců – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem přestupků dle zákona o pobytu cizinců	37 940	100,0	35 353	100,0	-6,8	-2 587
z toho TOP 10 st. příslušnost						
Ukrajina	9 649	25,4	10 603	30,0	9,9	954
Slovensko	3 991	10,5	3 309	9,4	-17,1	-682
Rakousko	3 295	8,7	3 269	9,2	-0,8	-26
Moldavsko	1 360	3,6	2 448	6,9	80,0	1 088
Polsko	2 875	7,6	2 225	6,3	-22,6	-650
Srbsko	2 380	6,3	1 861	5,3	-21,8	-519
Vietnam	1 463	3,9	1 284	3,6	-12,2	-179
Rusko	1 778	4,7	1 255	3,5	-29,4	-523
Německo	1 651	4,4	1 067	3,0	-35,4	-584
Rumunsko	325	0,9	838	2,4	157,8	513

Zdroj: ŘSCP

VIII.2.7 Rozhodnutí o správním vyhoštění¹²⁴

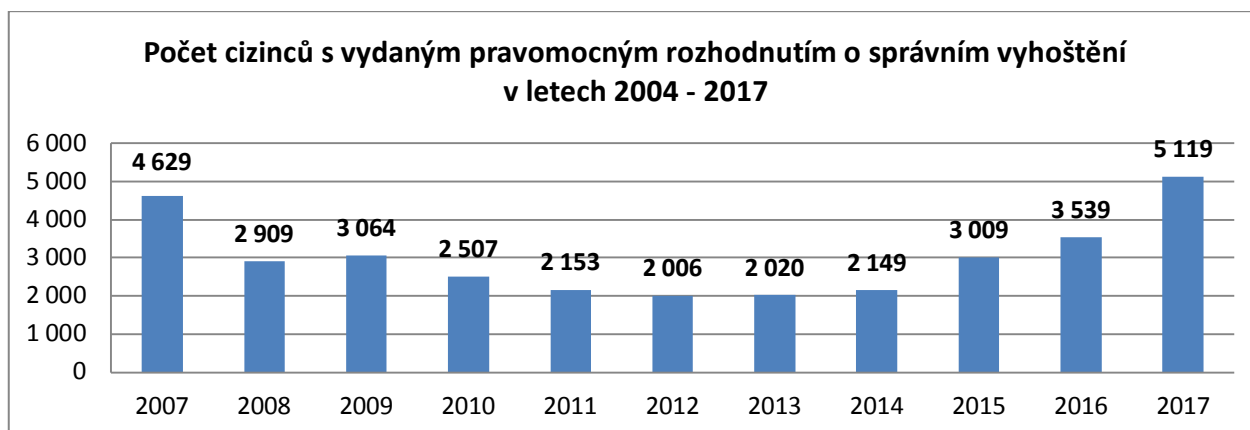
Situace v oblasti vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění byla v minulosti úzce provázána zejména s vývojem počtu cizinců zjištěných při nelegální migraci. V prosinci 2010 však vstoupila v platnost legislativní úprava (tzv. návratová směrnice¹²⁵), a s tím byl zaveden od ledna 2011 institut rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR. Z tohoto důvodu došlo od roku 2010

¹²⁴ Správní vyhoštění cizinců upravuje Hlava X zákona o pobytu cizinců. Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince

¹²⁵ Návratová směrnice upřednostňuje navrácení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu.

k poklesům počtu osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, jakožto i jejich realizaci. Od roku 2015 však výrazně ovlivňují situaci v oblasti správního vyhoštění cizinci, kteří na území ČR pracují bez náležitých povolení a většinou legálně pobývají na území.

V období 2011 až 2014 byl stabilní stav počtu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, jejich roční počet se pohyboval v průměru kolem 2 000 osob. V roce 2015 došlo k výraznému nárůstu počtu (3 009 osob), a tento zvyšující se trend pokračoval i v roce 2016 (3 539 osob). V roce 2017 došlo k ještě většímu zvýšení a dosažený počet je po roce 2008 (prosinec 2007 vstup ČR do Schengenu) nejvyšší roční počet. V roce 2017 bylo zaevidováno celkem **5 119 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje markantní nárůst o 1 580 osob (tj. +44,6 %).

Zdroj: PČR

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, tvořili stejně jako v předchozích letech státní příslušníci **Ukrajiny** (3 451 osob). Na celkovém počtu osob se podílí ze dvou třetin (67,4 %) a v meziročním porovnání u nich došlo k nejvyššímu zvýšení, a to o 1 406 osob (tj. +68,8 %). S velkým odstupem se na druhém místě umístili státní příslušníci **Moldavska** (688 osob, tj. 13,4 %), u kterých byl evidován druhý nejvyšší nárůst počtu (+393 osob; tj. +133,2 %). Třetí místo obsadili státní příslušníci **Uzbekistánu** (179 osob; tj. 3,5 %), u kterých je třetí nejvyšší meziroční zvýšení počtu (+104 osob, tj. +138,7 %). Na dalších místech se umístili státní příslušníci **Vietnamu** (114 osob; tj. 2,2 %) a **Ruska** (102 osob; tj. 2,0 %). I předchozí rok byli na prvních dvou místech ve statistice státní příslušníci Ukrajiny a Moldavska, naopak státní příslušníci Uzbekistánu byli až na 7. místě a nahradili státní příslušníky Kuvajtu, kteří jsou tento rok až na 18. místě. Ti v roce 2016 v rámci léčebných pobytů v lázních překračovali povolenou dobu pobytu, zároveň došlo k největšímu snížení (11 osob, -188 osob, tj. -94,5 %). Umístění v případě státních příslušníků Vietnamu a Ruska je shodné. Celkově těchto TOP 5 státních příslušností tvořilo zhruba 90 % z celkového počtu osob s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění v roce 2017, zbylých 10 % připadalo na dalších 73 státních příslušností.

V roce 2017 bylo zaznamenáno **5 168 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění** (jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí). Třetina z nich byla vydána na KŘP Praha (1 783 rozhodnutí, tj. 34,5 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění). Na dalších místech se poté umístilo KŘP Středočeského kraje (1 035, tj. 20,0 %) a KŘP Jihomoravského kraje (345 rozhodnutí, tj. 6,7 %). Největší meziroční změny, a to zvýšení počtu, jsou evidovány u KŘP Středočeského kraje (+504 rozhodnutí, tj. +94,9 %) a Prahy (+462, tj. +35,0 %). Jediný pokles u krajských ředitelství PČR je evidován u KŘP Ústeckého kraje, a to o 195 rozhodnutí (tj. -43,2 %), kdy se zde promítl pokles nelegálně pobývajících občanů Kuvajtu – lázeňských hostů (5 rozhodnutí v roce 2017 oproti 193 v roce 2016).

Z hlediska **důvodů**¹²⁶ (celkem 6 069 důvodů) pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění dlouhodobě převládalo porušování pobytového režimu¹²⁷. V roce 2017 došlo ke změně a **převažuje důvod zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání**¹²⁸. U tohoto důvodu (3 111 důvodů, tj. 51,3 %) je vykázán vysoký meziroční nárůst o 1 648 důvodů (tj. +112,6 %). Hlavní státní příslušností zjišťovanou z důvodu nepovoleného výkonu práce jsou občané Ukrajiny (2 605 důvodů, +1 398, tj. +115,8 %) a Moldavska (463, +268, tj. +137,4 %). **U důvodu porušování pobytového režimu (2 267 důvodů) došlo při meziročním srovnání počtu k minimální změně**, a to zvýšení o 23 důvodů (tj. +1,0 %), ale jak již bylo konstatováno, je vykázána změna u podílu na celkovém počtu důvodů (2016: 52 %, 2017: 37 %). Další skupinou důvodů je **prokázání se při hraniční nebo pobytové kontrole neregulérním dokladem** (393 důvodů, tj. 6,5 %), u nichž je meziročně evidováno také zvýšení (+121 důvodů, tj. +44,5 %). Tento důvod je zejména u občanů Ukrajiny (288 důvodů) a Moldavska (54). Zde došlo především k meziročnímu navýšení u občanů Ukrajiny (+103, tj. +55,7 %). Poté následovaly důvody neuposlechnutí rozhodnutí o vyhoštění (203 důvodů, tj. 3,3 %) a ostatní důvody (95, tj. 1,6 %).

Na základě pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění byla jeho **realizace** v roce 2017 provedena (dle zaevidování do IS CIS) u **460 cizinců**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje **více jak dvojnásobné zvýšení**, a to o 253 osob (tj. +122,2 %). Rozdíl mezi počtem osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (5 119) a počtem osob, u kterých došlo k realizaci vyhoštění (460) spočívá v tom, že pouze část cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění je zajišťována do zařízení pro zajištění cizinců (a to v případě, že existují zákonné důvody pro jejich zajištění do ZZC) s následným zabezpečením realizace správního vyhoštění. U ostatních cizinců je předpokládáno jejich samostatné vycestování z území ČR.

Nejvíce bylo správní vyhoštění realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (304 osob), kteří představovali dvě třetiny z celkového počtu cizinců, u kterých bylo správní vyhoštění realizováno. V meziročním porovnání u občanů Ukrajiny došlo k největší změně, a to nárůstu o 199 osob (tj. +189,5 %). S odstupem ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále následovali státní příslušníci **Moldavska** (62) a **Vietnamu** (28 osob). V případě Moldavska je vykázán druhý nejvyšší nárůst (+51 osob, tj. +463,6 %).

V průběhu roku 2017 bylo rozhodováno **v 870 případech odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je o 115 odvolání (tj. +15,2 %) více než v roce 2016. Z uvedeného počtu bylo v 604 případech odvolání zamítnuto, v 51 případech bylo rozhodnutí zrušeno, ve 167 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání, v 48 případech byl pozměněn výrok rozhodnutí.

VIII.2.7.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

Ověření totožnosti cizince je nezbytným úkonem pro možnost realizace správního vyhoštění. V některých případech je k vydání cestovních dokladů pro návrat příslušný ZÚ v ČR, který tento doklad, vydá na žádost ŘSCP. Za účelem ověření totožnosti probíhají pohovory s těmito cizinci v rámci konzulárních návštěv. V některých případech se jedná o velice zdlouhavý proces, v rámci kterého často musí cizinecká policie cizince propustit ze zařízení pro zajištění cizinců na svobodu, a to z důvodu rozhodnutí soudu v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění cizince.

¹²⁶ jedno rozhodnutí o správním vyhoštění může obsahovat více zákonných odůvodnění, rovněž jedné osobě může být vydáno vícero rozhodnutí o správním vyhoštění

¹²⁷ Pobyt bez víza nebo povolení k pobytu, bez cestovního dokladu atd.

¹²⁸ § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ŘSCP zaregistrovalo **nejčastější problémy při ověřování totožnosti a vystavování cestovních dokladů s Pákistánem a Irákem.**

V případě **Pákistánu** se vyskytoval problém při vydávání cestovních dokladů, kdy si pákistánská strana podmínila vystavení náhradních cestovních dokladů souhlasem jejich ministerstva vnitra, což je nad rámec readmisní dohody. Po pracovním jednání, které se uskutečnilo na MV počátkem roku 2017, došlo ke zlepšení komunikace s uvedeným zastupitelským úřadem.

Proces ověření totožnosti občanů **Iráku** je časově náročný, v otázce ověření totožnosti a následného vydání náhradního cestovního dokladu je česká strana zcela odkázána na Velvyslanectví Irácké republiky, které jediné v tom či onom konkrétním případě může ověřit totožnost a vydat náhradní cestovní doklad. Tento proces je i závislý na vůli ztotožňovaného cizince poskytnout příslušnému ZÚ potřebnou součinnost. V průběhu konzulárních pohovorů pan konzul ověřovaným osobám vysvětluje rozdíl mezi asistovaným dobrovolným návratem (kdy osoba je realizována jako běžný cestující) a nuceným (s policejní eskortou). U osob, které zájem o návrat neprojevily a odmítaly odcestovat kamkoli mimo EU žádné náhradní cestovní doklady vydány nebyly, zdůvodnění velvyslanectví bylo vesměs stejné (Bagdád nereaguje, osoby jsou z oblasti, kde probíhají boje atd.), důvody proč ještě nejsou totožnosti ověřeny, byly ze strany Velvyslanectví sdělovány telefonicky, a to až po urgencích. U osob, které disponovaly cestovními doklady a odmítaly dobrovolný návrat do Iráku, bylo přistoupeno k realizaci návratu s policejní eskortou. Veškeré takovéto realizace proběhly bez závad. EU má s Tureckem uzavřenou dohodu o zpětném přebírání osob, kde jsou mimo jiné i stanoveny povinnosti ohledně průvozu občanů třetích zemí přes jejich území¹²⁹. U realizace návratů občanů Iráku není akceptován jejich průvoz přes turecké území bez eskorty z důvodu, že občané Iráku jsou posuzováni jako bezvízoví cizinci a hrozí, že nebudou pokračovat v cestě, ale budou chtít vstoupit na turecké území. Pokud osoby nedisponují cestovním pasem, nejsou k dispozici ani kopie identifikačních stran pasu, příp. jiných dokladů (např. rodných listů, řidičských průkazů atd.) a tyto osoby současně odmítají dobrovolně vycestovat z území EU, předpoklad ověření jejich totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu je téměř nulový.

Zásadnější problémy při ověřování totožnosti a vystavování cestovních dokladů v rámci realizace správního vyhoštění s dalšími státy ŘSCP nezjistilo.

V roce 2017 bylo zaevidováno **83 žádostí** o ověření totožnosti cizince. Ve srovnání s minulým rokem je vykázán mírný pokles žádostí (-23 žádostí). Nejvíce žádostí o ověření totožnosti, tak jako v minulém roce, bylo vyžádáno u občanů **Ukrajiny**¹³⁰ (49 žádostí, tj. 59,0 %), u kterých došlo ke snížení o 10 žádostí. Dále následovali občané **Vietnamu** (6 osob) a **Moldavska** (6).

VIII.2.8 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

V návaznosti na tzv. návratovou směrnicí byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR (§50a zákona o pobytu cizinců). Dříve by těmto některým osobám bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. V roce 2017 bylo vydáno **725 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**¹³¹. V meziročním srovnání došlo k mírnému snížení o 93 rozhodnutí (tj. -11,4 %).

Nejvíce rozhodnutí o povinnosti opustit území bylo vydáno u KŘP Praha (305 rozhodnutí, tj. 42,1 %), KŘP Jihomoravského (130, tj. 17,9 %), KŘP Ústeckého (58, tj. 8,0 %) a KŘP Plzeňského kraje (41, tj. 5,7 %). Největší meziroční změna, a to nárůst o 128 rozhodnutí

¹²⁹ Existuje jediný spoj do Iráku (do Bagdádu, Erbilu atd.) s přestupem v Istanbulu.

¹³⁰ udaná identita, která je ověřována

¹³¹ dle měsíčních výkazů vybraných činností KŘP

(tj. +72,3 %), je vykázáno u KŘP Praha. Největší snížení počtu je evidováno u KŘP Jihomoravského (-79, tj. -37,8 %) a Ústeckého kraje (-66, tj. -53,2 %), které do jisté míry také souvisí s pokračujícím poklesem tranzitní migrační vlny v těchto teritoriích.

Z počtu 81 státních příslušností vedených ve statistice převládají výrazně s počtem 272 rozhodnutí (tj. 37,5 %) občané **Ukrajiny**, kteří jsou více jak ze 40 % vykázáni u KŘP Praha a ze 20 % u KŘP Jihomoravského kraje. S odstupem následují občané **Vietnamu** (50, tj. 6,9 %) a **Ruska** (44, tj. 6,1 %).

V roce 2017 bylo ve 126 případech rozhodováno ve věci **odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území**, což v meziročním srovnání představuje výrazný nárůst o 55 rozhodnutí (tj. +77,5 %). V 76 případech bylo odvolání zamítnuto, v 16 případech bylo vyhověno, v 32 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno a ve 2 případech bylo rozhodnutí změněno.

VIII.2.9 Trest vyhoštění uložený soudy¹³²

V roce 2017 bylo zaevidováno celkem **1 613 osob, kterým soudy v trestním řízení uložily trest vyhoštění**, což značí meziroční nárůst o 335 osob (tj. +26,2 %). V této kategorii dominovali 3 státní příslušnosti, a to státní příslušníci **Ukrajiny** (578 osob, tj. 35,8 %), **Rumunska** (251 osob, tj. 15,6 %) a **Slovenska** (138 osob, tj. 8,6 %). Tyto 3 příslušnosti se na celkovém počtu osob s vydaným trestem vyhoštění podílely ze 60 %. Zároveň jsou největší meziroční změny vykázány právě u těchto státních příslušností, a to **nárůst u státních příslušníků Ukrajiny** (+237 osob, tj. +69,5 %) a **Rumunska** (+97, tj. +63,0 %) a **pokles u občanů Slovenska** (-43, tj. -23,8 %). U státních příslušníků Ukrajiny dominoval jako důvod vyhoštění skutek padělání a pozměnění veřejné listiny a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, u státních příslušníků Rumunska krádeže a neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku a u státních příslušníků Slovenska krádeže a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

Nejčastějším **důvodem** trestu vyhoštění (celkem se jednalo o 2 028 skutků) bylo **padělání a pozměnění veřejné listiny** (504 skutků, tj. 24,9 %), **krádež** (433 skutků, tj. 21,3 %), **maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání** (241, tj. 11,9 %), a **nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy** (100, tj. 4,9 %). Největší meziroční nárůst pokračoval u skutku padělání a pozměnění veřejné listiny (+182 skutků, tj. +56,5 %).

Realizace soudního vyhoštění byla v hodnoceném období provedena u **292 cizinců**, což v porovnání s předcházejícím rokem značí mírné zvýšení (+31 osob, tj. +11,9 %). Z hlediska státních příslušností osob se jednalo opět o státní příslušníky **Slovenska** (81 osob, tj. 27,7 %), **Ukrajiny** (40 osob, tj. 13,7 %) a **Vietnamu** (38 osob, tj. 13,0 %). V meziročním porovnání nejsou u žádné státní příslušnosti vykázány zásadní změny.

VIII.2.10 Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky

Ke dni 31. 12. 2017 provozovala Správa uprchlických zařízení (SUZ) **tři zařízení pro zajištění cizinců** (dále také ZZC), ve kterých je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, a to v **Bělé pod Bezdězem** (Středočeský kraj), **Vyšních Lhotách** (Moravskoslezský kraj) a **Balkové** (Plzeňský kraj).

¹³² Trest vyhoštění z území ČR je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany ČR, a to jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou. Trest vyhoštění neukládají soudy každému cizinci, který je odsouzen za spáchání trestného činu.

Ubytovací kapacita uvedených zařízení pro zajištění cizinců se v průběhu roku neměnila a k 31. prosinci 2017 činila **celkem 990 lůžek**. Zařízení v Bělé pod Bezdězem slouží k pobytu rodin a jiných zranitelných skupin cizinců a SUZ v tomto ZZC nadále provádí úpravy, které nastavují podmínky v zařízení do takového standardu, který bude pobyt cizinců v tomto uzavřeném typu zařízení umožňovat i s ohledem na rozhodovací praxi národních i mezinárodních soudů.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb zde fungují sociální pracovníci a poskytuje své služby psycholog (často jde o krizovou intervenci). Klientům slouží rozmanitá nabídka volnočasových aktivit – typicky sledování TV, návštěvy posilovny a venkovního hřiště nebo hraní společenských her a četba cizojazyčné literatury i periodik. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace, které nabídku dále rozšiřovaly, zejména o provoz humanitárního skladu šatstva a právní poradenství.

V roce 2017 bylo umístěno do zařízení **celkem 648 cizinců**, oproti předchozímu roku je evidováno mírné navýšení počtu, a to o 36 osob (tj. +5,9 %). Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedenými zařízeními pro zajištění cizinců nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (367 osob, tj. 56,6 %), u kterých je vykázán meziroční nárůst (+172 osob, tj. +88,2 %). S výrazným odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Moldavska** (61 osob, tj. 9,4 %; +43 osob, tj. +238,9 %), **Vietnamu** (39 osob, tj. 6,0 %; +14 osob, tj. +56,0 %), **Nigérie** (38 osob, tj. 5,9 %; +25 osob, tj. +192,3 %) a **Afghánistánu** (14 osob, tj. 2,2 %; -80 osob, tj. -85,1 %). Těchto pět státních příslušností tvořilo podíl 80,1 % na celkovém počtu umístěných cizinců.

Počet cizinců umístěných do zařízení pro zajištění cizinců – porovnání roku 2016/2017 – řazeno dle roku 2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	612	100,0	648	100,0	5,9	36
z toho TOP 11						
Ukrajina	195	31,9	367	56,6	88,2	172
Moldavsko	18	2,9	61	9,4	238,9	43
Vietnam	25	4,1	39	6,0	56,0	14
Nigérie	13	2,1	38	5,9	192,3	25
Afghánistán	94	15,4	14	2,2	-85,1	-80
Irák	62	10,1	12	1,9	-80,6	-50
Srbsko	5	0,8	12	1,9	140,0	7
Tunisko	5	0,8	9	1,4	80,0	4
Sýrie	44	7,2	8	1,2	-81,8	-36
Gruzie	4	0,7	8	1,2	100,0	4

Zdroj: MV SUZ

V roce 2017 bylo ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěno 649 osob. Zatímco v roce 2016 byli ze zařízení cizinci nejčastěji propuštěni z důvodu zániku důvodu pro zajištění¹³³, v roce 2017 nejčastějším důvodem propuštění cizinců byla repatriace do země původu (53,0 %), dále pak přemístění do azylového zařízení (14,9 %), realizace správního vyhoštění (11,1 %), zánik důvodu pro zajištění (9,9 %), a předání cizince do odpovědné země dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013 (Dublin III) (8,0 %).

¹³³ V roce 2016 tento důvod tvořil 45,5 % propuštěných cizinců.

IX. READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY

IX.1 READMISNÍ SMLOUVY

IX.1.1 Smluvní vztahy

I v roce 2017 byla Evropa, a zejména státy EU, cílem nelegálních migrantů převážně z Afriky a Asie. Některé státy nadále čelily nebývalým migračním vlnám. ČR je stále spíše tranzitním státem, a proto ji příliv migrantů nezasáhl tak významně, jako např. státy na jihu Evropy. Přesto ČR činí opatření pro to, aby v případě nutnosti navrátit nelegální migranty do zemí jejich původu proběhl tento proces co nejrychleji, hladce a v důstojných podmínkách pro navrácené osoby. Readmisní dohody jsou jedním z prostředků při zajišťování návratů, protože zakotvují přesná pravidla a podmínky navrácení nelegálně pobývajících osob do země jejich původu.

MV se věnuje jednak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy, a to zejména při formulaci jejich textů.

IX.1.1.1 Bilaterální readmisní dohody

V oblasti bilaterální readmisní politiky nebyly v roce 2017 vyvíjeny nové aktivity s cílem sjednání nových readmisních dohod. **Jsou rozpracovány readmisní dohody s Mongolskem a Uzbekistánem**, avšak ani v roce 2017 nedošlo k žádnému posunu z důvodu nečinnosti druhé smluvní strany.

Na vnitrozoborní úrovni byly připraveny návrhy prováděcích protokolů k unijním readmisním dohodám s **Arménií** a **Makedonií** a návrh bilaterálního memoranda o porozumění o návratech s **Indií**. V návrzích textů prováděcích protokolů s Tureckem a Pákistánem, které byly zaslány oběma zemím v roce 2016, nebyl rovněž zaznamenán žádný posun. Pákistán se vyjádřil již v roce 2016, že prováděcí protokol nepotřebuje. Turecko dosud nereagovalo.

MV i v průběhu roku 2017 pracovalo na podobě rámcového memoranda o porozumění, které by bylo možné nabízet vybraným třetím státům při jednání o dohodách o vízové facilitaci/liberalizaci nebo při jednání o návratech tam, kde by sjednání standardní readmisní dohody nebylo reálné.

K 31. prosinci 2017 měla ČR sjednány bilaterální readmisní dohody se 16 státy - **Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko, Moldavsko, Vietnam, Kanada, Arménie, Švýcarsko, Kosovo a Kazachstán**.

IX.1.1.2 Unijní readmisní dohody

Ani EU neuzavřela v roce 2017 žádnou novou readmisní dohodu a ani v rámci projednávání unijních readmisních dohod nebyly v roce 2017 diskutovány nové texty readmisních dohod. Byly však zpracovány (Komisí) dokumenty Standard Operating Procedure a Best Practices, které byly předloženy vybraným třetím státům, a dle nichž se začíná rozvíjet spolupráce (Bangladéš, Guinea, Etiopie, Gambie). S Čínou se Komise sešla dne 1. prosince 2017, aby oživila jednání o readmisní dohodě. Dohoda by měla být pojata širěji jako dohoda o boji proti ilegální migraci (z iniciativy Číny), měla by však obsahovat i readmisní ustanovení. Rovněž tak s Běloruskem se uskutečnilo dne 20. června 2017 jednání v Minsku – zatím bez většího pokroku.

K 31. prosinci 2017 je tedy platných stále celkem 17 unijních readmisních dohod, a sice s **Ruskem, Ukrajinou, Albánií, Srbskem, Černou Horou, Makedonií, Bosnou a Hercegovinou, Moldavskem, Srí Lankou, Hongkongem, Macaem, Pákistánem, Gruzií, Arménií, Ázerbájdžánem, Tureckem a Kapverdskou republikou**. Aktuálně má Komise mandát

pro jednání o readmisní dohodě s **Běloruskem, Tuniskem, Čínou, Marokem, Alžírskem, Nigérií a Jordánskem.**

Ministerstvo vnitra ČR se dále poskytnutím podkladů podílelo na přípravě jednání společných readmisních výborů, které se pravidelně každoročně se smluvními státy uskutečňují. V roce 2017 byly zorganizovány readmisní výbory s těmito státy: Srí Lanka, Pákistán, Gruzie, Afghánistán, Černá Hora, země ACP – dohoda z Cotonou, Bosna a Hercegovina, Ázerbájdžán, Ukrajina, Albánie, Srbsko, Rusko, Moldavsko, Makedonie, Kapverdy, Bangladéš.

IX.1.2 Provádění readmisních smluv

IX.1.2.1 Provádění readmisních smluv s nesousedními státy

V roce 2017 byly využity v rámci nesousedních států readmisní dohody s **Vietnamem a Ruskem.** Z území ČR bylo letecky readmitováno do Vietnamu **17 občanů Vietnamu**, ve srovnání s rokem 2016 tak došlo k mírnému zvýšení, a to o 3 osoby. Ve všech případech se jednalo o realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem. Náklady na letenky činily zhruba 338 tisíc Kč. U jednoho občana Ruska došlo k realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem, a to letecky za využití readmisní dohody (v roce 2016 se také jednalo o jednoho občana).

IX.1.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy

V roce 2017 převzala česká strana od sousedních států podle readmisních dohod **486 osob**, v meziročním porovnání došlo k nárůstu o 256 osob (tj. +111,3 %). Do sousedních států bylo stranou ČR předáno 126 osob, což představuje meziroční pokles o 25 osob (tj. -16,6 %).

V meziročním porovnání je shodný počet u případů, kdy česká strana odmítla osobu převzít dle readmise. V roce 2017 česká strana odmítla převzetí u 73 osob, z toho u 72 osob se jednalo o odmítnutí převzetí z Německa. Z hlediska krajského ředitelství se jednalo především o KŘP Ústeckého kraje (69 osob). Jednalo se hlavně o občany Srbska (20 osob), Albánie (13) a Uzbekistánu (9).

Readmisní řízení se sousedními státy – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob podle readmisních dohod	381	100,0	612	100,0	60,6	231
z toho sousedními státy	151	39,6	126	20,6	-16,6	-25
stranou ČR	230	60,4	486	79,4	111,3	256
Převzetí odmítnuto	79	100,0	75	100,0	-5,1	-4
z toho sousedními státy	6	7,6	2	2,7	-66,7	-4
stranou ČR	73	92,4	73	97,3	0,0	0

Zdroj: ŘSCP

Provádění readmisních dohod na hranicích ČR se sousedními státy se týkalo zejména cizinců ze států, které s ČR nesousedí (tj. občanů třetích států). Jednotlivé úseky státních hranic ČR byly však svým způsobem specifické.

IX.1.2.2.1 Převzaté osoby stranou České republiky v rámci readmisních dohod ze sousedních států

V roce 2017 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **převzato stranou ČR celkem 486 osob**, kdy v meziročním srovnání došlo k výraznému nárůstu o 256 osob (tj. +111,3 %). Úsek státních hranic s Německem patří z hlediska převzatých osob stranou ČR k nejvíce zatíženým (458 osob, tj. 94,2 %). Dále byly osoby převzaty od orgánů Polska (24 osob) a Rakouska (4). Od orgánů Slovenska nebyla převzata žádná osoba (tak jako v roce 2016). V meziročním porovnání je nevyšší

nárůst vykázán u převzatých osob od orgánů Německa, kdy se jedná o více jak dvojnásobek počtu z minulého roku (+244 osob, tj. +114,0 %). Co se týká jednotlivých krajských ředitelství PČR, osoby byly nejčastěji přebírány u KŘP Ústeckého (450 osob, tj. 86,4 %), Plzeňského (33, tj. 6,8 %) a Libereckého kraje (20, tj. 4,1 %). S tím, jak vzrostl počet převzatých osob na úseku hranic s Německem, došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu u KŘP Ústeckého kraje (+258 osob, tj. +159,3 %).

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby převzaté orgány České republiky ze sousedních států – porovnání roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	260	100,0	486	100,0	111,3	256
z toho						
z Německa	214	93,0	458	94,2	114,0	244
z Polska	15	6,5	24	4,9	60,0	9
z Rakouska	1	0,4	4	0,8	300,0	3

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu osob bylo od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato nejvíce státních příslušníků **Moldavska**, a to 216 osob (tj. 44,4 %). Všichni byli předáni orgány Německa a ve většině případů byl německou stranou uváděn jako důvod předání osoby nesplnění podmínek vstupu do Německa (zejména nedostatek finančních prostředků), nevěrohodnost cesty aj. U státních příslušníků Moldavska došlo v roce 2017 k nejvýraznější změně. V období let 2010 až 2015 byl jejich roční počet pouze v jednotkových číslech (od dubna 2014 mohou státní příslušníci Moldavska, držitelé biometrického dokladu, využít bezvízový styk). V roce 2016 se jednalo o 23 osob a v meziročním srovnání je v roce 2017 evidován markantní nárůst o 193 osob (tj. +839,1 %)¹³⁴. Na druhém místě se ve statistice umístili státní příslušníci **Srbska** (80 osob, tj. 16,5 %), u kterých je vykázáno zvýšení o 31 osob (tj.+63,3 %). Také všichni státní příslušníci Srbska byli převzati od orgánů Německa. Třetí místo náleží občanům **České republiky** (38 osob, tj. 7,8 %, +7 osob, tj. +22,6 %), kdy hlavním důvodem převzetí je vyhoštění po výkonu trestu nebo zákaz pobytu na území Německa. Čtvrté místo obsadili státní příslušníci **Makedonie** (31 osob, tj. 6,4 %, +10 osob, tj. +47,6 %), kteří byli vždy převzati od orgánů Německa. Na pátém místě jsou státní příslušníci **Ukrajiny** (23 osob, tj. 4,7 %, +1 osoba), kteří byli převzati z Německa (16 osob) nebo Polska (7). Celkem se těchto pět státních příslušností podílí na celkovém počtu převzatých osob stranou ČR zhruba z 80 %.

IX.1.2.2.2 Předané osoby stranou ČR v rámci readmisních dohod do sousedních států

V roce 2017 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **předáno stranou ČR celkem 126 osob** do sousedních států, což v meziročním srovnání představuje pokles o 25 osob (tj. -16,6 %).

Nejvíce osob bylo předáno orgánům Německa, a to 66 osob (tj. 52,4 %). V meziročním srovnání nedošlo k výrazné změně (pouze o 3 osoby méně). Orgánům Rakouska bylo předáno

¹³⁴ Typickým příkladem převzatých státních příslušníků Moldavska je případ z prosince 2017, kdy byly vráceny osoby, které cestovaly v dodávce s moldavskou poznávací značkou a předložily své cestovní doklady. Další prověrkou vozidla a zavazadel bylo zjištěno, že osoby mají pracovní pomůcky a další věci pro dlouhodobý pobyt a tudíž že cestují do Německa za prací. Dále u sebe měli pozměněné doklady totožnosti Rumunska. Z výše uvedeného bylo policií Německa vyvozeno, že cizinci nesplňují podmínky pro vstup a pobyt na území v rámci bezvízového styku a vízum nebo povolení k pobytu nemají (podezření z nelegálního zaměstnání a z trestného činu opatření si padělaných úředních dokumentů).

27 osob (tj. 21,4 %), kdy v porovnání s minulým rokem je vykázán poloviční pokles (-28 osob, tj. -50,9 %). Orgánům Polska bylo vráceno 18 osob (tj. 14,3 %, +1 osoba) a orgánům Slovenska 15 osob (tj. 11,9 %, +5 osob). V oblasti předaných osob v rámci readmise sousedním státům vedla statistiku KŘP Ústeckého (77 osob, tj. 61,1 %, +6 osob), Královéhradeckého (18, tj. 14,3 %, +3) a Jihomoravského kraje (15, tj. 11,9 %, -26).

Provádění readmisních dohod se sousedními státy- osoby předané orgány ČR do sousedních států – porovnání shodného období roku 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	151	100,0	126	100,0	-16,6	-25
z toho						
do Rakouska	55	36,4	27	21,4	-50,9	-28
do Polska	17	11,3	18	14,3	5,9	1
do Německa	69	45,7	66	52,4	-4,3	-3
do Slovenska	10	6,6	15	11,9	50,0	5

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska státních příslušností se nejvíce jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (17 osob, tj. 13,5 %), což je o jednu osobu více než v přecházejícím roce. Státní příslušníci Ukrajiny byli předáváni zejména do Polska (12 osob). Na dalším místě jsou s počtem 12 osob státní příslušníci **Vietnamu** (tj. 9,5 %), kdy v roce 2016 nebyl předán žádný občan. Státní příslušníci Vietnamu byli předáni hlavně do Rakouska (7 osob). Dále se v TOP 5 státních příslušností umístili státní příslušníci **Sýrie, Iráku a Maroka** (po 7 osobách).

IX.1.2.3 Provádění průvozů dle readmisních dohod

Česká strana v roce 2017 předala v rámci policejních průvozů pozemní cestou dle readmise¹³⁵ celkem 46 osob (v meziročním porovnání o 3 osoby více). Ve všech případech se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny. Využita byla readmisní dohoda se Slovenskem a cílovou zemí byla Ukrajina.

Dle readmisních dohod na základě **žádostí ostatních států**¹³⁶ byl v roce 2017 realizován průvoz pouze u 7 osob (shodně jako v roce 2016), z toho se jednalo o 4 občany Slovenska a 3 občany Ruska. Ve všech případech bylo žádajícím státem Německo.

IX.2 DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Nedílnou součástí migrační politiky je také **návratová politika**, kdy ČR, stejně jako ostatní země EU, vždy preferuje možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným, tedy vyhoštěním. V rámci členění ústředních orgánů státní správy je problematika migrace, a tedy i dobrovolných návratů, svěřena do gesce MV.

Problematika dobrovolných návratů je v současné době na národní úrovni **upravena zákonem o pobytu cizinců**, který v ustanovení §123a a následujících upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) požádat o dobrovolný návrat.

Ve smyslu tohoto ustanovení je to právě MV, konkrétně OAMP, který je kompetentní o žádosti podané cizincem rozhodnout, jeho žádost případně schválit a realizovat.

¹³⁵ Zdroj IS CIS.

¹³⁶ Zdroj statistika odboru podpory výkonu služby ŘSCP.

Dobrovolná repatriace je dále upravena **zákonem o azylu**, kdy na základě ustanovení §54a MV může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů, a návratů obecně, **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa EU**. Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. 12. 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů MV, SUZ a také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). **Ministerstvo vnitra a IOM se ve svém programu soustředí především na cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu.**

V rámci těchto programů dobrovolných návratů zajišťují MV, SUZ a IOM nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu nebo v zařízeních pro zajištění cizinců, tak také návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům rovněž poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. IOM může také v případě potřeby pro cizince zajistit tranzitní asistenci a asistenci po přeletu do země původu.

Kromě možnosti využít některého z fungujících programů asistovaných dobrovolných návratů, mohou bývalí žadatelé o mezinárodní ochranu, cizinci s ukončeným pobytem nebo cizinci se správním vyhoštěním vycestovat spontánně na vlastní náklady.

V průběhu roku 2017 bylo registrováno celkem **793 dobrovolných návratů** cizinců ze třetích zemí, kterým byla uložena povinnost opustit území ČR. V rámci této kategorie cizinců se uskutečnilo celkem **439 asistovaných dobrovolných návratů cizinců se správním vyhoštěním, 84 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu a u 270 cizinců s uloženou povinností opustit území ČR bylo registrováno spontánní vycestování**. Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny, Moldavska a Vietnamu**.

Občané třetích zemí s vydaným výjezdním příkazem, kteří se dobrovolně navrátili do zemí původu v roce 2017 – TOP 5

	Celkový počet registrovaných občanů třetích zemí, kteří vycestovali spontánně, v souladu s povinností opustit území	Celkový počet občanů třetích zemí s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, navracených do zemí původu v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů	Celkový počet občanů třetích zemí – žadatelů o mezinárodní ochranu, navracených do zemí původu v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů
Ukrajina	251	290	19
Moldavsko	6	70	
Vietnam		24	
Bělorusko	4		
Rusko	9		
Srbsko		10	
Mongolsko		6	
Čína			11
Kazachstán			9
Gruzie			8
Arménie			7

Zdroj: MV

IX.2.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra

Každý cizinec splňující podmínky uvedené v ustanovení § 54a zákona o azylu je oprávněn požádat o repatriaci – dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země, hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky. Každá žádost je posuzována individuálně. SUZ nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky dle § 54a zákona o azylu, s ohledem na stanovisko OAMP, finanční situaci žadatele, míru spolupráce ze strany cizince, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

Při realizaci dobrovolného návratu SUZ poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

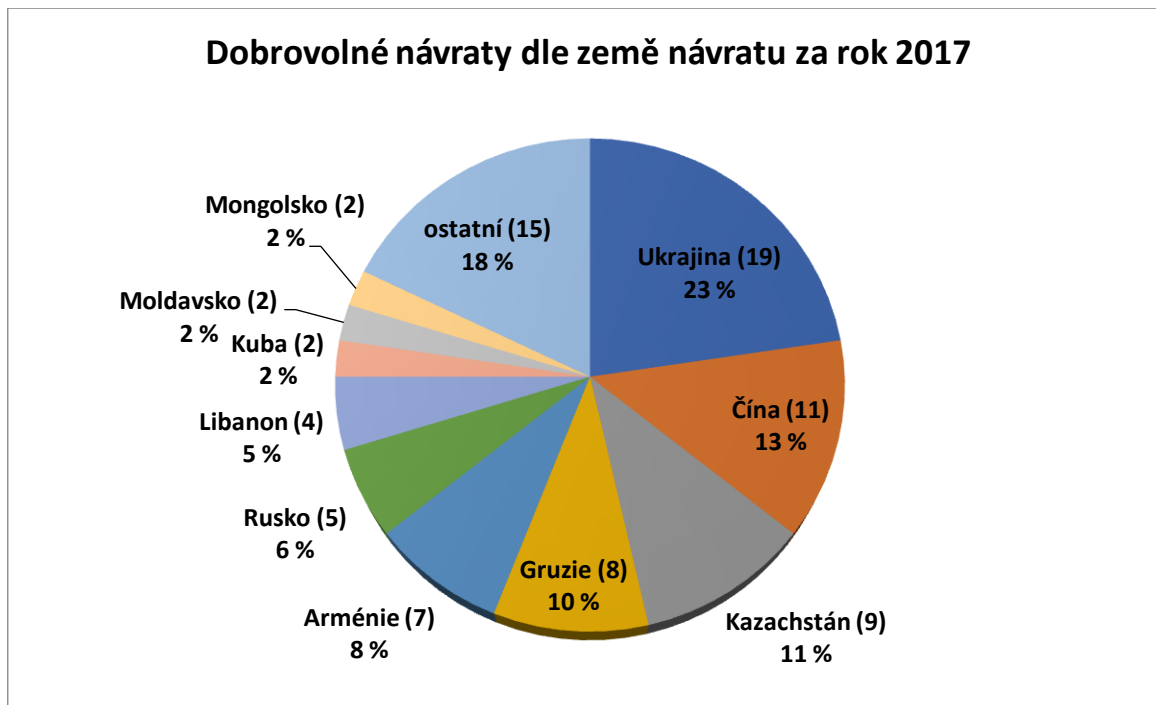
Dále může SUZ poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, úhradu nákladů s tím spojených, zajištění odvozu na místo odjezdu z České republiky, zajištění doprovodu zdravotně nezpůsobilého cizince specializovanou přepravní zdravotnickou službou, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ spolupracuje při realizaci repatriací s Mezinárodní organizací pro migraci nebo Českým červeným křížem. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu SUZ přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S uvedenými smluvními organizacemi SUZ spolupracuje zejména v případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- narodí-li se žadatelé o mezinárodní ochranu na území České republiky dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),

- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2017 podalo žádost o dobrovolný návrat celkem 121 osob, z toho bylo navráceno do požadovaných zemí celkem 84 osob. Nejčastější cílovou zemí návratu byla Ukrajina (19 osob), Čína (11 osob), Kazachstán (9 osob), Gruzie (8 osob) a Arménie (7 osob).

Zdroj: MV SUZ

IX.2.2 Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra

V oblasti dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců, tak návratové poradenství poskytované cizincům s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pro cizince, kteří se rozhodli využít možnosti dobrovolného návratu je ze strany Ministerstva vnitra zajišťována realizace návratu. Tuto poskytuje také IOM, a to včetně přednávratové a v případě potřeby také tranzitní a popříletové asistence.

V roce 2017 bylo Ministerstvem vnitra realizováno celkem 391 dobrovolných návratů. Z uvedeného počtu bylo 380 osob umístěno v zařízeních pro zajištění cizinců a 11 osob nebylo zajištěno. Nejčastěji byl dobrovolný návrat s Ministerstvem vnitra uskutečněn u státních příslušníků Ukrajiny (277 osob) a Moldavska (60).

Ve spolupráci s IOM byl pak dále realizován dobrovolný návrat u celkem 48 osob, přičemž nejčastější destinací byla Ukrajina (13 osob).

X. MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ

X.1 MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádá o udělení mezinárodní ochrany na území ČR, a pobyt azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal v ČR o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě EU, je-li ČR příslušná k jejímu posuzování. Cizinec je v postavení žadatele po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí MV podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

X.1.1 Žádosti o mezinárodní ochranu

Vývoj v oblasti mezinárodní ochrany lze v České republice považovat za stabilní. V roce 2017 bylo evidováno **celkem 1 450 žádostí o mezinárodní ochranu**, což je srovnatelná úroveň s rokem 2016. V posledních dvou letech dochází opět k meziročnímu poklesu, ten byl v průběhu posledních deseti let přerušen pouze v letech 2014 (vyšší počet žadatelů v souvislosti s ukrajinskou krizí) a 2015 (vyšší počet žadatelů v souvislosti s migrační krizí).

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v období 2006 – 2017

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet žadatelů	3 016	1 878	1 656	1 258	833	756	753	707	1 156	1 525	1 478	1 450
Meziroční změna v %	-25,0	-37,7	-11,8	-24,0	-33,8	-9,2	-0,4	-6,1	63,5	31,9	-3,1	-1,9

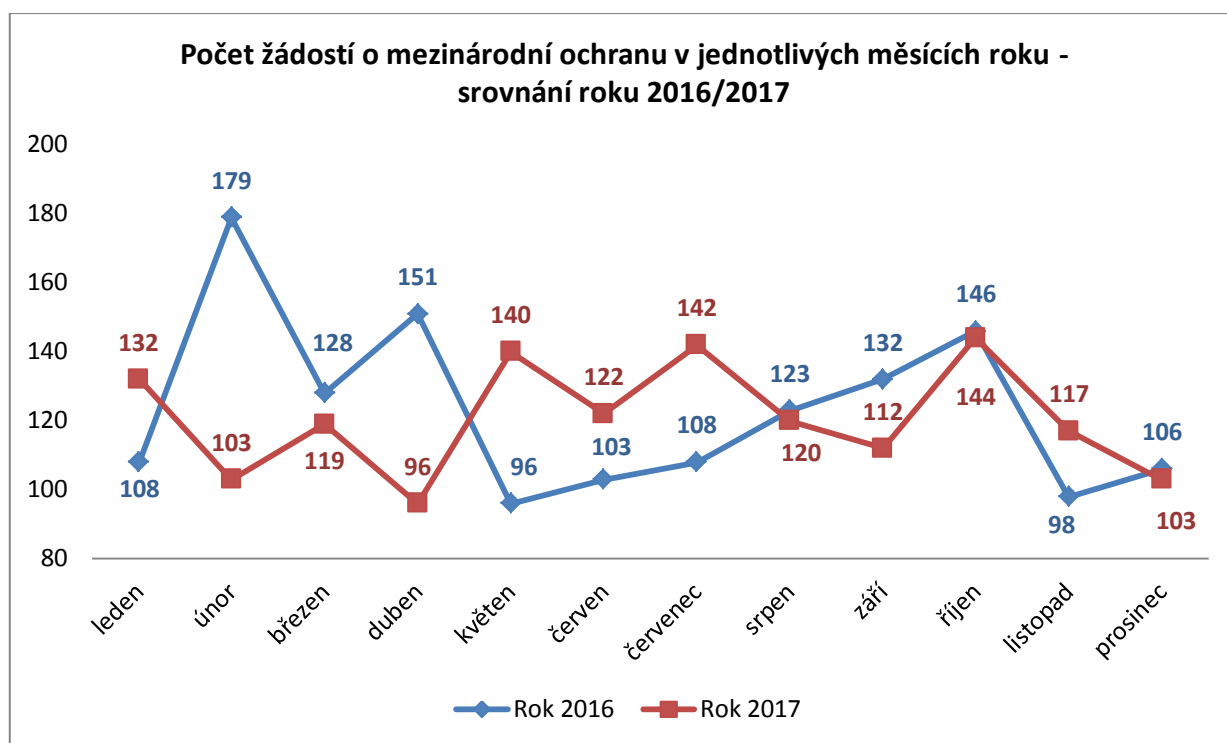
Zdroj: MV

Ve srovnání s dalšími členskými zeměmi EU jsou počty uchazečů o mezinárodní ochranu v ČR stále podprůměrné. ČR registruje výrazně méně žadatelů o mezinárodní ochranu než sousední Německo, Rakousko i Polsko. Z hlediska mezinárodní ochrany není ČR, ve srovnání s dalšími členskými státy EU, zemí, kterou by žadatelé o mezinárodní ochranu primárně preferovali.

Z celkového počtu 1 450 žádostí o mezinárodní ochranu podaných v roce 2017 jich bylo **1 142** (tj. 78,8 %) **podáno poprvé** a **308** (tj. 21,2 %) **opakovaně**¹³⁷. Ve srovnání s rokem 2015 se podíl opakovaně podaných žádostí zvýšil o 3,4 procentních bodů.

Měsíční vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu se pohyboval zhruba mezi 90 až 180 žádostmi. Nejvíce žádostí bylo podáno v měsíci říjnu (144), nejméně žádostí v dubnu (96). Průměrný měsíční počet za rok 2017 tvořil 121 žádostí.

¹³⁷ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. 12. 2007). Jedná se o *Směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. 12. 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka*, na jejímž základě není již uplatňována dříve povinná lhůta dvou let pro opakované podání žádosti o mezinárodní ochranu. Cizinci tak mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

Zdroj: MV

Celkem v ČR v roce 2016 žádali o mezinárodní ochranu cizinci z 52 zemí. Žadatelé bez státní příslušnosti podali celkem 18 žádostí a u jednoho žadatele nebyla státní příslušnost spolehlivě určena.

Z hlediska jednotlivých kontinentů **nejvíce žadatelů** o mezinárodní ochranu **pocházelo z Asie** (803, tj. 55,4 %) a je tak patrný nárůst podílu z asijských zemí oproti předchozímu roku o cca 9 procentních bodů. **Druhým nejčastějším zdrojovým kontinentem byla Evropa (483 žádostí, tj. 33,3 %)** kde se podíl naopak snížil. Na třetí pozici jsou žadatelé z afrických zemí (75, tj. 5,2 %). Následuje Severní Amerika (68, tj. 4,7 %) a Jižní Amerika (2, tj. 0,1 %).

Co se týče hlavních zdrojových zemí, odkud pocházejí žadatelé o mezinárodní ochranu, došlo v rámci TOP 10 zdrojovými zeměmi k několika změnám oproti roku 2016. **Ukrajina je i nadále na prvním místě s 435 žadatelů o mezinárodní ochranu**, ačkoli došlo k jejich poklesu o 14,2 % oproti roku 2016, ale nadále tvoří téměř třetinu všech žadatelů (30 %). Nejmarkantnější změnou je posun Arménie, Gruzie a Ázerbájdžánu z posledních míst v TOP 10 v roce 2016 na přední místa v roce 2017. **Arménie a Gruzie jsou obě s počtem 129 žadatelů shodně na druhém místě** v žebříčku nejčastěji zastoupených zdrojových zemí a tvoří shodně 8,9 % všech žadatelů. U Arménie byl zaznamenán nárůst o 115 % oproti předchozímu roku a u Gruzie dokonce o 163,3 %. Podobná situace je u **Ázerbájdžánu s počtem 127 žadatelů** (8,8 %), u kterého je evidován nárůst o 144,2 %. Dále mezi žadatelé následovali státní příslušníci **Vietnamu s 82 žádostmi** (tj. 5,7 % z celkového počtu).

U následujících čtyř zdrojových zemí došlo na rozdíl od výše zmíněných k poklesu počtu žádostí. Jedná se o **Sýrii, která se s počtem 76 žádostí umístila na pátém místě** s podílem 5,2 % na celkovém počtu. U této zdrojové země se však nejednalo o pokles nijak výrazný, pouze o 2,6 % (tj. 2 osoby). Výraznější pokles byl zaznamenán u **státních příslušníků z Kuby, kteří v roce 2017 podali celkem 68 žádostí o mezinárodní ochranu**, což znamenalo pokles o 20 % oproti roku 2016 a ze třetího místa v předchozím roce se nyní ocitli až na místě šestém. Na sedmém místě byli **státní příslušníci z Ruska s počtem 57 žadatelů** (tj. 4 %), ti zaznamenali pokles pouze o 6,6 % (tj. o 4 osoby). Dále následovali **státní příslušníci Iráku, kteří podali celkem 52 žádostí**

(tj. 3,6 % z celkového počtu) a oproti roku 2016 se jedná o nejméně výraznější pokles v rámci TOP 10, a to o 67,1 %.

Naopak vzestup asijských žadatelů o mezinárodní ochranu můžeme pozorovat i v případě **Kazachstánu, který se nově dostal do TOP 10 s počtem 38 žadatelů**, což znamená dvojnásobný nárůst oproti roku 2016, a Kazachstán se tak dostal na deváté místo (v roce 2016 zaujímal místo patnácté). Do TOP 10 se v roce 2017 zařadilo také **Turecko s 31 žadateli o mezinárodní ochranu**.

V rámci zemí, které ve srovnání s rokem 2016 vypadly z TOP 10 nejčastěji zastoupených zdrojových zemí, je nutno zmínit Čínu, která byla v roce 2016 na 5. místě s 68 žádostmi a v roce 2017 se jednalo pouze o 9 žadatelů (tj. 0,6 %). Stejně tak vypadla z TOP 10 Nigérie, jejíž státní příslušníci podali v roce 2016 celkem 29 žádostí a v roce 2017 to bylo 19 žádostí.

Státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR – TOP 10 – srovnání let 2016 a 2017

Státní příslušnost	2016			2017			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	tj. %	absolutní číslo
Celkem	1 478	100,0	-	1 450	100,0	-	-1,9	-28
z toho TOP 10*:								
Ukrajina	507	34,3	1.	435	30,0	1.	-14,2	-72
Arménie	60	4,1	8.	129	8,9	2.	115,0	69
Gruzie	49	3,3	10.	129	8,9	2.	163,3	80
Ázerbájdžán	52	3,5	9.	127	8,8	3.	144,2	75
Vietnam	67	4,5	6.	82	5,7	4.	22,4	15
Sýrie	78	5,3	4.	76	5,2	5.	-2,6	-2
Kuba	85	5,8	3.	68	4,6	6.	-20,0	-17
Rusko	61	4,1	7.	57	4,0	7.	-6,6	-4
Irák	158	10,7	2.	52	3,6	8.	-67,1	-106
Kazachstán	19	1,2	15.	38	2,6	9.	100,0	19
Turecko	23	1,6	13.	32	2,1	10.	39,1	9

Zdroj: MV ČR

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2017

Státní příslušníci **Ukrajiny jsou nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu již od roku 2004** a nic na tom nezměnil ani rok 2017, ačkoliv v tomto roce jejich počet poklesl (viz výše). Podíl opakovaně podaných žádostí se oproti roku 2016 mírně zvýšil¹³⁸ a tvoří téměř třetinu všech žádostí podaných státními příslušníky Ukrajiny. Více než dvě třetiny žadatelů tvořili muži (72,6 %). Státní příslušníci Ukrajiny využívají podání žádosti o mezinárodní ochranu zejména jako možnost legalizace pobytu po již delším pobytu na území ČR.

U státních příslušníků **Arménie** se většinou jednalo o žádosti podané poprvé, opakované žádosti tvořily jen 10,9 % a mezi žadateli mírně převažovali muži (54,3 %). Nezletilých žadatelů bylo celkem 30 (tj. 23,3 %).

Státní příslušníci **Gruzie** také podávali většinou žádosti o mezinárodní ochranu poprvé, opakované žádosti tvořily 17,1 %. Mezi těmito žadateli bylo 14 % žen a 9,3 % nezletilých.

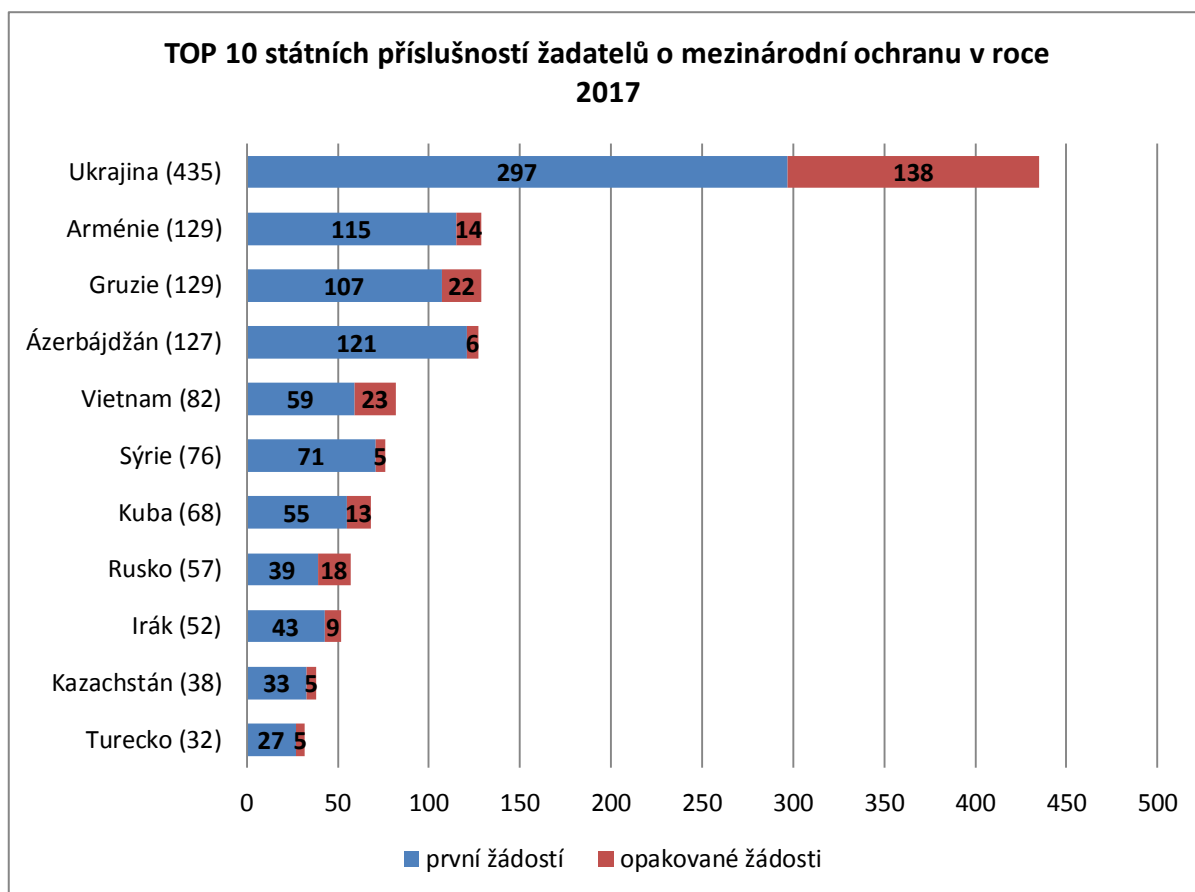
Rovněž státní příslušníci **Ázerbájdžánu** podávali z většiny žádosti o mezinárodní ochranu poprvé. Podíl opakovaných žádostí u nich tvořil pouze 4,6 %. Podíl mužů a žen byl téměř vyrovnaný, muži tvořili 52,7 % žádostí. Nezletilých žadatelů bylo více než jedna třetina (36,4 %).

V případě **Vietnamu**, se jednalo o 28 % žádostí podaných opakovaně, mezi žadateli bylo jen 7 žen (tj. 8,5 %) a 2 nezletilé osoby (tj. 2,4 %).

¹³⁸ Zatímco v roce 2016 bylo podaných opakovaných žádostí 29,6 %, v roce 2017 se jednalo o 31,7 %.

V případě **Sýrie**, kromě 5 žádostí, byly všechny podány poprvé. Podíl mužů a žen byl téměř vyrovnaný (51,3:48,7) a podíl nezletilých osob tvořil 43,4 %, což odpovídá situaci, kdy o mezinárodní ochranu žádají zpravidla celé rodiny s dětmi. Důvodem pro žádost o mezinárodní ochranu byla téměř u všech těchto žadatelů probíhající občanská válka a s ní související špatná bezpečnostní, politická a ekonomická situace v jejich zemi původu.

Státní příslušníci **Kuby** podali celkem 19,1 % opakovaných žádostí. Z 68 žadatelů bylo 19 žen (tj. 27,9 %) a 4 nezletilí (tj. 5,9 %). V případě **Ruska** se z celkového počtu 57 žádostí jednalo o 18 opakovaných (tj. 31,6 %), mezi žadateli bylo 18 žen (tj. 31,6 %) a 15 nezletilých (tj. 26,3 %). Žadatelé z **Iráku** podali z celkového počtu 52 žádostí 9 žádostí opakovaně (tj. 17,3 %), mezi žadateli byla téměř polovina (48,1 %) žen a 10 nezletilých (tj. 19,2 %). U státních příslušníků **Kazachstánu** bylo evidováno celkem 5 žádostí, které byly podány opakovaně (tj. 13,2 %), více než třetinu žadatelů (36,8 %) tvořily ženy. Nezletilých osob pak bylo evidováno celkem 12 (tj. 31,6 %). **Turecko**, které obsadilo desáté místo v počtu žadatelů, se vyznačovalo tím, že téměř všichni žadatelé (93,8 %) byli muži. Nezletilí žadatelé byli 4 (tj. 12,5 %). Od žadatelů z Turecka bylo přijato celkem 5 opakovaných žádostí (tj. 15,6 %).

Zdroj: MV

V rámci celkového počtu žadatelů v roce 2017 převažovali, stejně jako v předchozích letech, muži. Jejich podíl na celkovém počtu dosáhl 70,1 % (1 016 osob). Oproti roku 2016 podíl mužů vzrostl o 7,3 procentních bodů. Ženy byly zastoupeny 29,9 % (434 osob).

V roce 2017 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno celkem **263 nezletilých osob** (tj. 18,1 % z celkového počtu žadatelů), což znamená stejný podíl jako v předešlém roce. Z hlediska absolutních čísel vykázala nejvyšší počet nezletilých žadatelů Ukrajina (52), Ázerbájdžán (47) a Sýrie (33). Pouze nezletilí žadatelé o mezinárodní ochranu přišli z Mali (1). Pokud však srovnáme procentuální zastoupení nezletilých žadatelů, tak nejvyšší podíl nezletilých

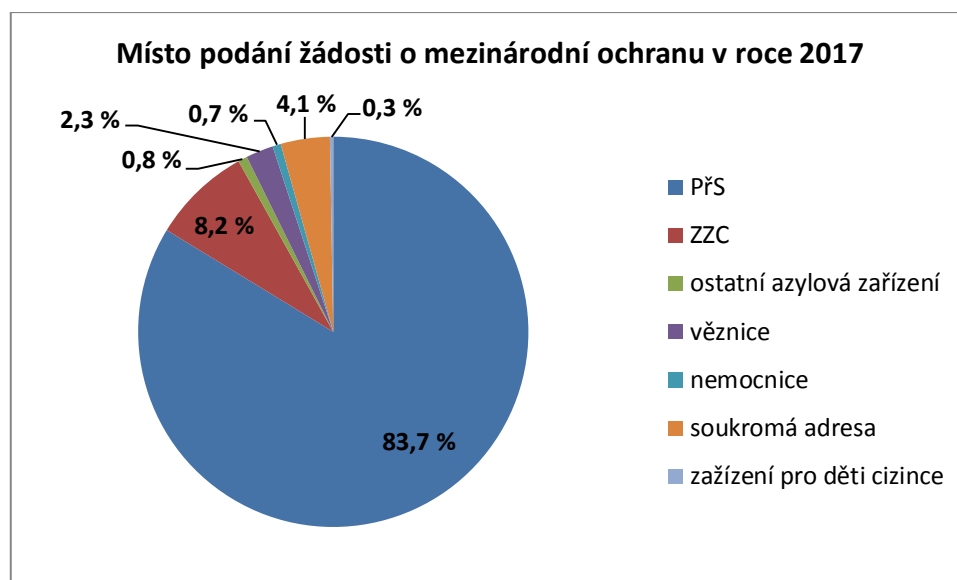
osob byl zaznamenán u státních příslušníků Sýrie (43,4 %), následovali státní příslušníci Ázerbájdžánu (37 %) a Kazachstánu (31,6 %).

Počty nezletilých osob mezi žadateli o MO v roce 2017 v rámci TOP 10 – řazeno dle nejvyššího podílu

Státní příslušnost	Počet žádostí	Počet nezletilých	tj. %
Celkem	1 450	263	18,1
Sýrie	76	33	43,4
Ázerbájdžán	127	47	37,0
Kazachstán	38	12	31,6
Rusko	57	15	26,3
Arménie	129	30	23,3
Irák	52	10	19,2
Turecko	32	4	12,5
Ukrajina	435	52	12,0
Gruzie	129	12	9,3
Kuba	68	4	5,9
Vietnam	82	2	2,4

Zdroj: MV ČR

Stejně jako v roce 2016 i v roce 2017 nejvíce osob požádalo o mezinárodní ochranu v přijímacích střediscích Zastávka u Brna (73 %) a Praha - Ruzyně (10,7 %). **Celkem bylo podáno v přijímacích střediscích 83,7 % žádostí**, meziročně došlo ke zvýšení tohoto poměru (o 4,6 procentních bodů). V zařízení pro zajištění cizinců během roku 2016 podalo svou žádost 8,2 % žadatelů (vzrůst o 0,6 procentního bodu), ve věznici 2,3 % a z privátního ubytování požádalo 4,1 % žadatelů.

Zdroj: MV

X.1.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

V roce 2017 MV vydalo **celkem 1 508 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 578 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany**. Ke dni 31. prosince 2017 bylo evidováno 811 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

V roce 2017 byl zaznamenán mírný meziroční nárůst vydaných rozhodnutí (o 1,2 %). **Mezinárodní ochranu ve formě azylu či doplňkové ochrany MV ve výše uvedeném roce udělilo 147 cizincům.** Ve srovnání s rokem 2016 se jedná o pokles počtu udělené mezinárodní ochrany o 67,3 %. Ve stejném období byla dalším **393 osobám doplňková ochrana prodloužena.** Zde se jedná rovněž o pokles ve srovnání s rokem 2016, a to o 23,8 %.

Azyl dle státní příslušnosti v roce 2017

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Celkem	29	100,0
Ukrajina	8	27,6
Myanmar	4	13,8
Ázerbájdžán	3	10,3
Sýrie	3	10,3
Turecko	3	10,3
Bělorusko	2	6,9
Rusko	2	6,9
Egypt	1	3,4
Etiopie	1	3,4
Irák	1	3,4
Maroko	1	3,4

Zdroj: MV ČR

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2017 udělena 29 žadatelům, jedná se o meziroční pokles o 80,4 %. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (v 8 případech), dále získali azyl **4 státní příslušníci Myanmaru; po 3 žadatelích z Ázerbájdžánu, Sýrie a Turecka; 2 žadatelé z Běloruska a Ruska a po jednom žadateli z Egypta, Etiopie, Iráku a Maroka.**

Formou doplňkové ochrany byla v roce 2017 mezinárodní ochrana udělena ve 118 případech. Počet udělených doplňkových ochran meziročně poklesl o 60,9 %. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům **Sýrie** (34 osob), **Ukrajiny** (25 osob) a **Iráku** (13 osob).

Doplňková ochrana byla prodloužena celkem v 393 případech, a to nejčastěji státním příslušníkům **Sýrie** (143), **Ukrajiny** (179), **osobám bez státní příslušnosti** (33), státním příslušníkům **Ruska** (32), **Běloruska** (25) a **Iráku** (25).

V průběhu roku 2017 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany **vydáno celkem 635 negativních rozhodnutí** (tj. 42,1 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 726 případech (tj. 48,1 %).

Doplňková ochrana dle státní příslušnosti v roce 2017

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Celkem	118	100,0
Sýrie	34	28,8
Ukrajina	25	21,2
Irák	13	11,0
Uzbekistán	13	11,0
bez státní příslušnosti	8	6,8
Jemen	7	5,9
Kuba	5	4,2
Libye	3	2,5
Togo	3	2,5
Bělorusko	2	1,7
Rusko	2	1,7
Arménie	1	0,8
Bosna a Hercegovina	1	0,8
Čína	1	0,8

Zdroj: MV

X.1.2.1 Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

V roce 2016 v oblasti soudního přezkumu správních rozhodnutí vydaných podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, byl zaznamenán poměrně výrazný nárůst podaných správních žalob a kasačních stížností ke správním soudům a tento trend zůstal zachován i v roce 2017. Ve vztahu k předchozím letům rozhodně nedošlo ke snížení tempa nebo jiným problémům při projednávání kauz před správními soudy, počet mimořádných opravných prostředků a rozhodnutí o nich v roce 2017 je srovnatelný s rokem předchozím s výjimkou výraznějšího nárůstu počtu podaných žalob v roce 2017.

Žaloby a kasační stížnosti v roce 2016/2017¹³⁹

Žaloby	Počet		Kasační stížnosti/ kas. stížnosti MV	Počet	
	2016	2017		2016	2017
S odkladným účinkem	509	697	S odkladným účinkem	280	356
Bez odkladného účinku	199	233	Bez odkladného účinku	44/7	33/7
Žaloby celkem	708	930	Kasační stížnosti celkem	331 (324/7)	365 (356/9)
Rozhodnutí – celkem	691	696	Rozhodnutí – celkem	363 (358/5)	376 (371/5)
Z toho zamítnutí či odmítnutí žaloby	416+129	418+123	Z toho zamítnutí či odmítnutí kas. stížnosti	308 (306/2)	320 (318/2)
Z toho zastavení řízení	46+56	61+46	Z toho zastavení řízení	15	12
Z toho zrušení a vrácení věci zpět	28+16	39+9	Z toho zrušení a vrácení věci zpět	40 (37/3)	44 (41/3)

Zdroj: MV

Poznámka: Čísla vyznačená v tabulkách červeně se vztahují k rozhodnutím o žalobách či kasačních stížnostech bez odkladného účinku.

X.1.3 Azylová zařízení na území České republiky

Správa uprchlických zařízení (SUZ) zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem osmi azylových zařízeních třech typů. **Přijímací středisko (PřS)** slouží k ubytování cizinců do doby provedení úkonů uvedených v §46 a §73 zákona o azylu. **Pobytové středisko (PoS)** slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany. **Integrační azylové středisko (IAS)** slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.

Správa uprchlických zařízení provozuje dvě přijímací střediska, a to přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha. Dále provozuje dvě pobytové střediska, a to pobytové středisko Havířov a pobytové středisko Kostelec nad Orlicí.

V obou typech zařízení byla vedle zajištění ubytovacích služeb řešena strava (zřizovatel buďto vaří nebo vydává pravidelný finanční příspěvek, sloužící i na samostatné vaření). Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je vyvážená nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob dochází do zařízení psycholog.

Ke dni 31. prosince 2017 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 618 lůžek.**

¹³⁹ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá MV k dispozici.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací střediska	
Zastávka	199
Praha - Ruzyně	36
Celkem přijímací střediska	235
Pobytová střediska	
Havířov	106
Kostelec nad Orlicí	277
Celkem pobytová střediska	383

Zdroj: MV SUZ

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana, v první etapě jejich integrace; maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců. Všem ubytovaným azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení či zaměstnání, další integrační aktivity a kurzy českého jazyka.

Kurzy českého jazyka jsou pro ubytované osoby povinné. Do konce května 2017 je zajišťovala agentura Parole s.r.o., smluvní poskytovatel Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Po ukončení smlouvy zajišťovala, na základě dohody mezi MV a MŠMT, výuku SUZ, a to až do konce prosince 2017.

Ke dni 31. prosince 2017 byla SUZ provozována celkem **čtyři integrační azylová střediska**, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 43 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 152 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek

Integrační azylové středisko	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Jaroměř	10	36
Předlice	11	44
Brno	4	20
Havířov – Šumbark	18	52
Celkem	43	152

Zdroj: MV SUZ

X.1.3.1 Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2017

V roce 2017 přišlo do azylových zařízení celkem 1 329 nově příchozích cizinců – žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení). Nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci **Ukrajiny** (392 osob, tj. 29,5 %), **Gruzie** (127 osob, tj. 9,6 %), **Arménie** (125 osob, tj. 9,4 %) a **Ázerbájdžánu** (125 osob, tj. 9,4 %).

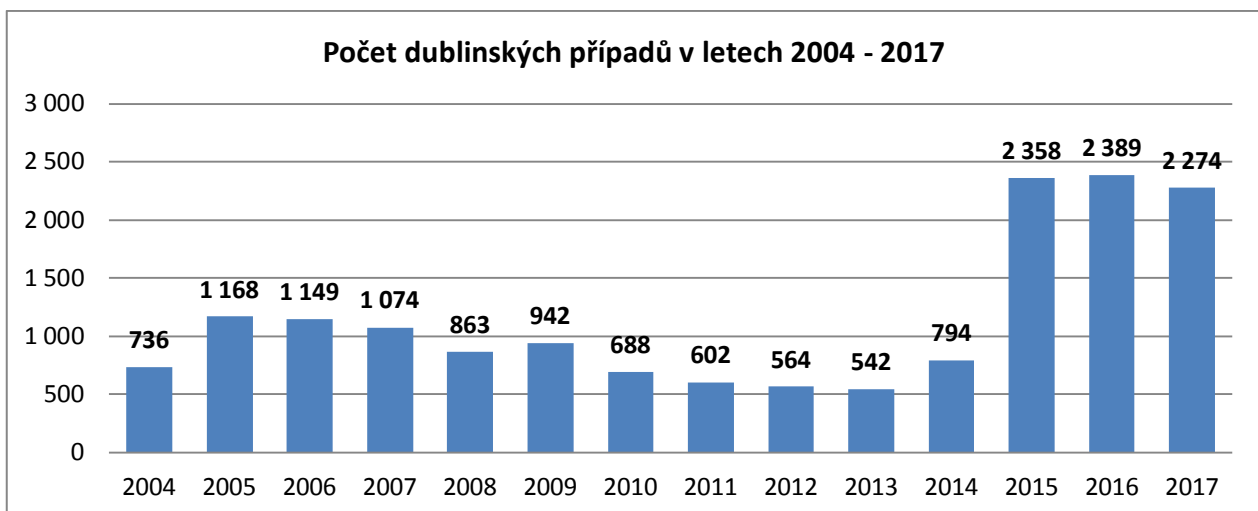
Kapacita přijímacích středisek byla v průměru vytížena na 16 %. Kapacita pobytových středisek byla vytížena v průměru na 74 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započtení i cizinci, kteří jsou v pobytových střediscích hlášeni evidenčně (ale pobývají fyzicky mimo pobytová střediska), byla by pobytová střediska vytížena v průměru na 138 %. Přijímací a pobytová střediska byla v součtu vytížena fyzicky pobývajícími klienty na 52 % a evidenčně hlášenými osobami na 92 %.

Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytování v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2017 tuto možnost využívalo průměrně 47 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

V oblasti integračních azylových středisek v průběhu roku nedošlo ke změně ubytovacích kapacit. Vytíženost IAS se v průběhu roku pohybovala od 59 % v únoru po 35 a 36 % v posledních měsících roku. Obsazenost IAS měla během roku klesající tendenci. Nejčastěji byly v IAS ubytovány osoby původem z Iráku, Sýrie, Ukrajiny, Ázerbájdžánu a Kuby.

X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Ke dni vstupu ČR do EU vzniklo v rámci OAMP oddělení Dublinského střediska. Úkolem tohoto oddělení je zajistit efektivní aplikaci **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013**, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (tzv. Nařízení Dublin III) a pro některé případy zahájené před účinností tohoto nařízení stále také Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 (Dublin II), které tomu současnému předcházelo. Součástí řízení je také aplikace Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013¹⁴⁰. Mezi nařízením vytyčená kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu či rodinné vazby.

Zdroj: MV

Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

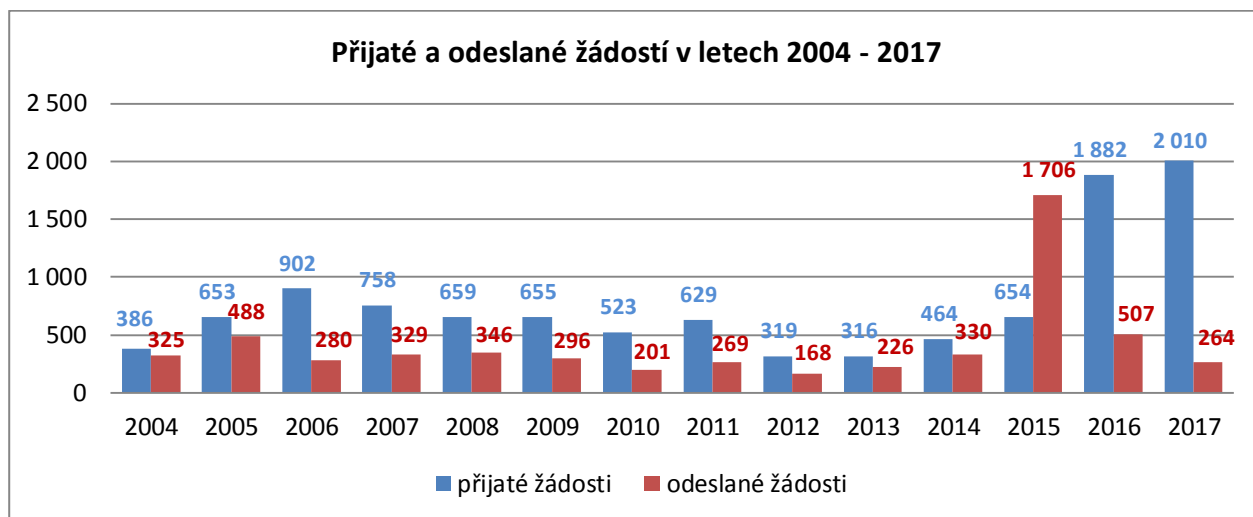
V roce 2017 ČR evidovala celkem **2 274 tzv. dublinských případů**, což je **oproti roku 2016 nárůst o 4,8 %**. Nejčastěji zastoupenou státní příslušností se v tomto období stala **Arménie** (520 osob), následuje **Gruzie** (336 osob) a **Ázerbájdžán** (197 osob).

¹⁴⁰ Nařízení ze dne 26. června 2013, o zřízení systému „EURODAC“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a EUROPOL o porovnání údajů s údaji systému EURODAC pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepracované znění).

X.2.1 Přijaté a odeslané žádosti

Během roku 2017 **ČR přijala** z jiného členského státu **celkem 2 010 žádostí** (nárůst oproti předchozímu roku o 6,8 %) o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území ČR. Nejčastěji tyto žádosti přijala ČR z **Německa** (1 073 žádostí), z **Francie** (410 žádostí), z **Rakouska** (160 žádostí) a **Nizozemska** (110 žádostí).

Za stejné období **ČR zaslala** jinému členskému státu celkem **264 žádostí** (pokles o 47,2 %) o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět. Nejčastěji byly žádosti odeslány do **Německa** (56 žádostí), **Polska** (45 žádostí) a **Itálie** (36 žádostí).

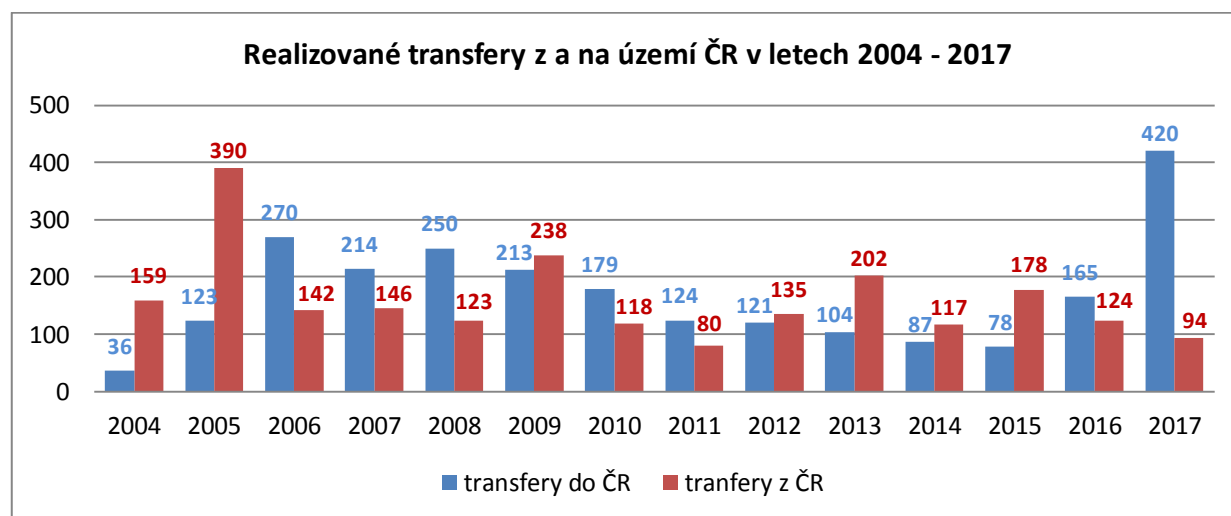
Zdroj: MV

Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

X.2.2 Realizované transfery

V roce 2017 bylo **na území ČR zrealizováno celkem 420 transferů** (nárůst o 154,5 %). Nejvíce osob bylo na území ČR předáno z **Německa** (235), **Rakouska** (74) a **Švédska** (42).

Za stejné období bylo **z území ČR do jiného členského státu zrealizováno celkem 94 transferů** (pokles o 24,2 %). Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Itálie** (24), **Polska** (16), a **Německa** (11).

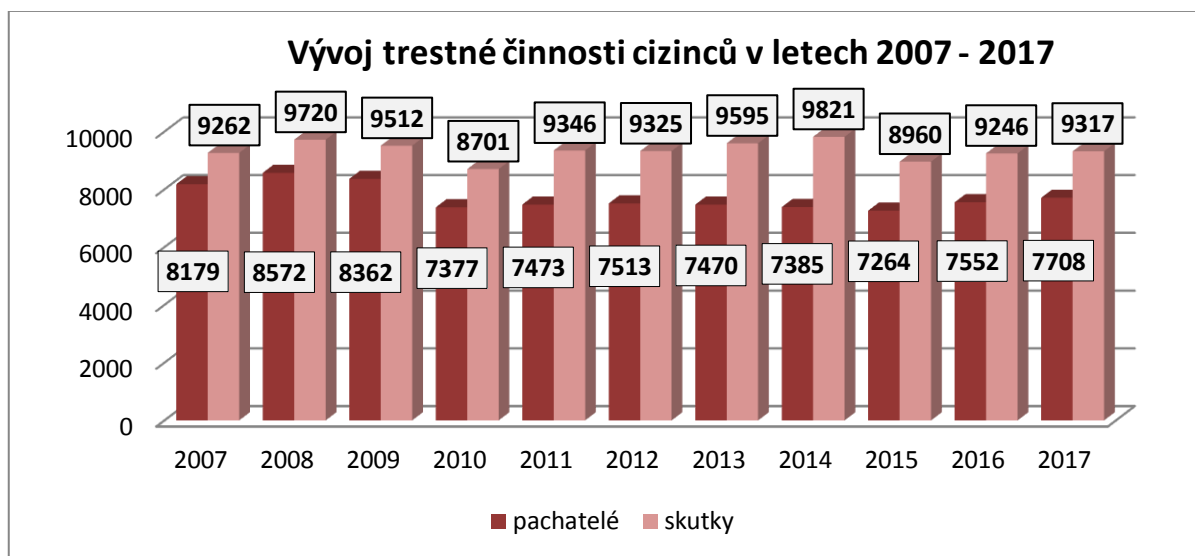
Zdroj: MV

Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

XI. TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

XI.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI

V ČR bylo v roce 2017 trestně stíháno **87 168** osob, cizinci se na tomto celkovém počtu podíleli **7 708 osobami**. Ve srovnání s rokem 2016 bylo stíháno o **156** cizinců více, což znamenalo **nárůst o 2,1 %**. Cizinci v roce 2017 tvořili 8,8% podíl na celkovém počtu stíhaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2016 se tento podíl zvýšil, a to o 0,7 %.

Zdroj: ÚSKPV

V roce 2017 nedošlo u celkového počtu trestně stíhaných cizinců v ČR k žádné výrazné odchylce. Celkové součty stíhaných cizinců se v posledních osmi letech stabilizovaly a shodně překročily hranici sedmi tisíc osob. Podíl stíhaných cizinců na počtu stíhaných osob se v posledních třech letech mírně zvyšuje. Od roku 2004 do roku 2014 se tento podíl pohyboval v rozmezí 5,9 % až 7,0 %. V roce 2015 překročil sedmiprocentní hranici (7,1 %), v roce 2016 to bylo již 8,1 % a v roce 2017 dosáhl 8,8 %, což je doposud nejvyšší zaznamenaný podíl. Je to způsobeno jednak nárůstem počtu trestně stíhaných cizích státních příslušníků v letech 2016 a 2017, ale zejména významnějším poklesem celkového počtu trestně stíhaných osob od roku 2014.

Trestně stíhaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v České republice v letech 2005 – 2017

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem trestně stíhané osoby na území ČR	121 511	122 753	127 718	122 053	123 235	112 477	114 975	113 026	117 682	114 611	101 883	93 379	87 168
z toho:													
trestně stíhaní cizinci	6 994	7 284	8 179	8 572	8 362	7 377	7 473	7 513	7 470	7 385	7 264	7 552	7 708
podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %	5,8	5,9	6,4	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6	6,3	6,4	7,1	8,1	8,8

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivka: * nabyt účinnosti zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Trestně stíhaní cizinci se v roce 2017 podíleli celkem na **9 317** objasněných skutcích (což je o 71 více než v předchozím roce). Z celkového počtu objasněných skutků spáchaných všemi stíhanými osobami na území ČR, tvořili cizinci **8,6 %**. Podíl skutků, které spáchali cizinci na celkovém počtu skutků spáchaných všemi osobami, vzrostl v roce 2017 o **0,6 %** oproti roku předchozímu.

Přehled trestné činnosti – porovnání let 2016/2017

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Zjištěno skutků	218 162	100,0	202 303	100,0	-7,3	-15 859
Objasněno skutků	101 678	46,6	94 890	46,9	-6,7	-6 788
Celkem objasněno skutků*	116 117	100,0	107 920	100,0	-7,1	-8 197
z toho spácháno cizinci *	9 252	8,0	9 317	8,6	0,8	71
Celkem stíháno osob	93 379	100,0	87 168	100,0	-6,7	-6 211
z toho cizinci	7 552	8,1	7 708	8,8	2,1	156

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivka: *včetně dodatečné objasněnosti ze skutků zjištěných v předchozích letech

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. Krajských ředitelství policie, je v roce 2017 pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců následující – teritorium hl. m. Prahy s počtem **2 250** cizinců, Středočeského kraje s počtem **810** cizinců a Jihomoravského kraje s **798** cizinci.

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2017 byli cizinci nejvíce stíháni pro níže uvedenou trestnou činnost:

- Nejvíce stíhaných cizinců zaujala kategorie **zbývající kriminalita¹⁴¹** s **1 910** cizinci (-22, tj. -1,1 %), ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství¹⁴² s celkovým počtem **904 cizinců**, následuje okruh trestných činů spáchaných v souvislosti s dopravními silničními nehodami z nedbalosti v počtu **522 cizinců** a trestný čin zanedbání povinné výživy se **367 cizinci**.
- **Majetkové trestné činy** s počtem **1 898** cizinců (+181, tj. +10,5%), přičemž výrazné zastoupení u tohoto druhu kriminality tvořily trestné činy krádeže (nejvíce zastoupeny **krádeže kapesní – 302 cizinců**, **krádeže jiné na osobách – 108 cizinců** a **krádeže motorových vozidel dvoustopých – 125 cizinců**; dále to jsou krádeže vloupáním do rodinných domků – 49 cizinců, krádeže vloupáním do obchodů – 39 cizinců, krádeže vloupáním do bytů – 38 cizinců).
- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **ostatní kriminální činy** s počtem **1 633** cizinců (-2 cizinci, tj. o 0,1 % méně než v roce 2016), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí se **777 cizinci**. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující drogovou kriminalitu, mj. trestné činy nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (**327 cizinců**), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (**58 cizinců**), výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (**6 cizinců**) a nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (**4 cizinci**).
- Počet cizinců stíhaných pro **hospodářské trestné činy** s **1 567** osobami. U tohoto druhu kriminality byly nejčastěji zastoupeny trestné činy **padělání a pozměnění veřejné listiny (669 osob)**, neoprávněné držení platebního prostředku (151 osob), podvod (138 osob), kráčení daně (112 osob), zpronevěra (95 osob) a úvěrový podvod (79 osob).

¹⁴¹ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svoji povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

¹⁴² Pro statistické vykazování je vyhodnocován součet těchto trestných činů.

- **Za násilné trestné činy** bylo v roce 2017 stíháno **1 035** cizinců (+36 cizinců, tj. o 3,6 % více než v roce 2016), přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy byly u tohoto druhu kriminality **úmyslné ublížení na zdraví s počtem 401 osob**, loupež (187 osob) a nebezpečné vyhrožování (147 osob). Do této kategorie je zařazen též trestný čin vražda, pro který bylo stíháno 33 cizinců (+13, tj. +65%).
- Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, jsou **mravnostní trestné činy, pro které bylo stíháno 132 cizinců**, nejčastěji pro trestný čin znásilnění (71 osob).

Trvale mají cizinci velmi výrazné zastoupení u několika trestných činů. Jedná se například o trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny (74,8 % z 896 pachatelů), účast na organizované zločinecké skupině (47,6 % ze 42 pachatelů) či porušení práv k ochranné známce s 43,5 % ze 108 pachatelů.

Počet trestně stíhaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	2016		2017	
	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)
Násilné činy	999	1 030	1 035	1 059
z toho vraždy	20	19	33	31
z toho loupeže	163	149	187	157
z toho úmyslné ublížení na zdraví	400	371	401	368
Mravnostní činy	133	147	132	160
Majetkové činy	1 717	2 247	1 898	2 407
z toho krádeže vloupáním	296	496	278	446
z toho krádeže prosté	1 127	1 315	1 238	1 441
z toho krádeže kapesní	226	169	302	214
Ostatní kriminální činy	1 635	1 710	1 633	1 717
z toho ned. Výr. a jin. Nakl. S OPL* a s jedy	342	408	327	417
z toho šíření toxikomanie	4	15	3	2
z toho přechovávání OPL* a jedů	67	64	58	60
z toho výr. a drž. Předm. K nedov. Výr. OPL* a jedů	4	4	6	6
z toho nedov. Pěst. Rostlin obsahující OPL*	6	5	4	4
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	778	819	777	810
Zbývající kriminalita	1 932	1 973	1 910	1 927
z toho silniční nehody z nedbalosti	469	471	522	522
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	909	916	904	911
z toho zanedbání povinné výživy	471	498	367	385
Hospodářské činy	1 577	2 144	1 567	2 046
Celková kriminalita	7 552	9 246	7 708	9 317

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivky: * OPL – omamné a psychotropní látky

Z pohledu státních příslušností tvořili v roce 2017 nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců státní příslušníci **Slovenska** s počtem **2 606 osob** (-112, tj. -4,1 %), **Ukrajiny** s **1 470 osobami** (+160, tj. +12,2 %) a **Rumunska** s **595 osobami** (+136, tj. +29,6 %). Rumunsko se tak oproti roku 2016 posunulo z páté pozice na pozici třetí a po státních příslušnicích Maďarska zaznamenalo největší procentuální nárůst v rámci TOP 10. Dále následují státní příslušníci **Polska** s **525 osobami** (+17, tj. +3,3 %) a **Vietnamu** s **489 osobami** (-22, tj. -4,3 %). U Vietnamu došlo k posunu ze třetí na pátou příčku. Následují občané **Bulharska** s **286 osobami** (+11, tj. +4 %),

Moldavska (231, +24, +11,6 %), **Německa** (180, +7, +4 %), **Ruska** (126, -52, -29,2 %) a **Maďarska** (107, +30, +39 %).

Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – TOP 10 – porovnání let 2016/2017 (řazeno dle roku 2017)

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	7 552	100,0	7 708	100,0	2,1	156
z toho nejvíce občané států						
Slovensko	2 718	36,0	2 606	33,8	-4,1	-112
Ukrajina	1 310	17,3	1 470	19,1	12,2	160
Rumunsko	459	6,1	595	7,7	29,6	136
Polsko	508	6,7	525	6,8	3,3	17
Vietnam	511	6,8	489	6,3	-4,3	-22
Bulharsko	275	3,6	286	3,7	4,0	11
Moldavsko	207	2,7	231	3,0	11,6	24
Německo	173	2,3	180	2,3	4,0	7
Rusko	178	2,4	126	1,6	-29,2	-52
Maďarsko	77	1,0	107	1,4	39,0	30

Zdroj: ÚSKPV

V souvislosti s nelegální migrací na území ČR byli cizinci v roce 2017 trestně stíháni pro trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky. V souvislosti s touto trestnou činností bylo v roce 2017 trestně stíháno **21 cizinců a 27 občanů ČR**. Ve srovnání s rokem 2016 došlo k poklesu u cizinců (o 9 osob), ale naopak k nárůstu u občanů ČR (o 9 osob).

V roce 2017 bylo pro tento trestný čin stíháno nejvíce státních příslušníků **Vietnamu (11), Ukrajiny (5), Bulharska, Makedonie, Egypta, Německa, Sýrie** (shodně po jedné osobě). Osoby (cizinci i občané ČR) byly nejčastěji stíhány za skutky spáchané na území KŘP Ústeckého kraje (**24 osob**), KŘP hl. m. Prahy (**10 osob**) a KŘP Jihomoravského kraje (**6 osob**). Cizinci byli nejčastěji stíháni pro skutky spáchané na území KŘP Ústeckého kraje (**9 osob**), KŘP hl. města Prahy (**6 osob**) a KŘP Jihomoravského kraje (**4 osob**).

V souvislosti s **trestnou činností žadatelů o mezinárodní ochranu, azylantů a poživatelů doplňkové ochrany**, lze konstatovat, že v roce 2017 bylo mezi 7 708 trestně stíhanými cizinci 7 (tj. 0,09 %) azylantů/poživatelů doplňkové ochrany, případně žadatelů o mezinárodní ochranu¹⁴³.

XI.1.1 Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky

Na území ČR dlouhodobě působí několik různých kriminálních organizací a struktur. V současné době jsou přednostně monitorovány především balkánské, ruskojazyčné a asijské kriminální organizace, přestože silný etnický prvek nebo cizí komunikační jazyk vykazují i některé další kriminální struktury (nigérijské, rumunské, bulharské, apod.). Ruskojazyčné, asijské a balkánské kriminální organizace se vyznačují kromě výrazné zahraniční vazby (tu má naprostá většina cizojazyčných kriminálních struktur) značnou diverzitou páchané trestné činnosti. I jednotlivé menší celky kriminálních struktur se málokdy úzce specializují na jeden typ trestné činnosti. Všechny mají také společnou snahu o korupční průnik do státní správy a samosprávy, při němž se setkávají a v některých případech i spolupracují s českým organizovaným zločinem.

¹⁴³ V roce 2016 to bylo 0,16 %.

V roce 2017 se rovněž potvrdily informace o působení mezinárodních cizojazyčných zločineckých skupin v ČR, které se podílí na výrobě a distribuci padělaných nebo pozměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů (i jejich nelegálnímu zaměstnávání), kteří se již na území evropských států včetně ČR nacházejí, nebo jsou různými způsoby zasilány do tzv. třetích zemí, odkud se s jejich pomocí snaží nelegální migranti dostat do Evropy. V některých případech jsou právě české doklady zasilány do zahraničí, kde jsou zločineckými skupinami pozměňovány a dále distribuovány. Tato činnost je **doménou zejména rumunské a arabské komunity**. Nejvíce zneužívanými (padělanými/neregulárními) doklady byly rumunské doklady totožnosti a v druhé polovině roku 2017 také litevské doklady totožnosti. Tyto doklady jsou převážně zneužívány státními příslušníky Ukrajiny a na druhém místě pak státními příslušníky Moldavska.

XI.1.1.1 Vietnamské organizované skupiny

Vietnamská kriminální komunita se v roce 2017 zaměřovala na páčání trestné činnosti především v oblasti daňových podvodů, toxikománie (nedovolená výroba, obchodování a distribuce omamných a psychotropních látek) a legalizace výnosů z trestné činnosti. Společenská nebezpečnost trestné činnosti vietnamských kriminálních organizací spočívá zejména v tom, že její páčání významným způsobem ohrožuje stabilitu veřejných rozpočtů ve formě dlouhodobě trvajících masivních daňových úniků (viz také kapitola XI.1.2 Prověřování trestných činů celními orgány). Kromě uvedených druhů trestné činnosti se ve vietnamské komunitě nikoli zcela okrajově vyskytuje i trestná činnost směřující k neoprávněnému získávání pobytu, dále potom vydírání, násilné vymáhání dluhů a kriminální aktivity související s přerozdělováním současného vlivu mezi dominantními představiteli vietnamského organizovaného zločinu v ČR.

Další významnou oblastí působnosti vietnamských zločineckých organizací na území ČR byla i v roce 2017, stejně jako v předešlém období, oblast výroby a distribuce omamných a psychotropních látek. Uvedená oblast organizované trestné činnosti má ve vietnamské kriminální komunitě dlouhodobě daleko větší dynamiku než čistě daňová trestná činnost. K syntetické výrobě omamných a psychotropních látek používají vietnamské kriminální organizace na jedné straně nejmodernější, v mnoha případech plně nebo částečně automatizovanou techniku, což zvyšuje vyrobené množství drogy i míru kriminální konspirace, ale na straně druhé současně laciné a nebezpečné postupy, které výrazně zvyšují možnost nebezpečí výbuchu, požáru a následného obecného ohrožení. V souvislosti se stálým tlakem na snížení výrobní ceny pervitinu přecházejí také k lépe dostupným a levnějším surovinám. V roce 2017 byl zaznamenán jednoznačný posun od výhradního nákupu prekurzorů v Polsku k nákupům prekurzorů přímo ve Vietnamu, kde jsou tyto chemikálie (většinou léky) ještě daleko dostupnější a výrazně levnější. Kromě výroby syntetických omamných a psychotropních látek pokračoval v roce 2017 trend nárůstu zájmu vietnamských kriminálních skupin i jednotlivců o pěstování marihuany. Tento zájem je dán vysokou ziskovostí této aktivity.

Značný nárůst v roce 2017 zaznamenala trestná činnost spojená se získáváním víz a legalizací pobytu pro osoby původem z Vietnamu, které mají stále narůstající zájem o ekonomickou imigraci do ČR a následně případně i do dalších zemí EU. V roce 2017 byl v ČR evidován značný nárůst trestné činnosti spojené se získáváním víz a legalizací pobytu pro osoby původem z Vietnamu.

XI.1.1.2 Balkánské organizované skupiny

Z hlediska problematiky balkánského organizovaného zločinu působícího na území ČR byla v roce 2017 zaznamenána, monitorována a dokumentována trestná činnost členů významných kriminálních organizací původem ze zemí bývalé Jugoslávie, a to v oblasti majetkové trestné činnosti, násilné trestné činnosti, obchodu s lidmi a nelegální migrace, padělaní a pozměňování

dokladů a peněz, v oblasti drogové kriminality a zejména pak hospodářské trestné činnosti spočívající v legalizaci výnosu z trestné činnosti. Jedním ze specifík zločineckých skupin tvořených osobami původem z Balkánu jsou loupeže v luxusních zlatnictvích, které jsou rovněž páchané vysoce organizovanými a navíc mezi jednotlivými zeměmi migrujícími skupinami.

Jako největší hrozba pro vnitřní bezpečnost ČR byly ze všech balkánských kriminálních struktur v roce 2017 identifikovány albánské zločinecké skupiny. Albánci si totiž v předchozí době vytvořili silný vliv na trasy, kterými do Evropy putuje nelegální zboží, přičemž v současné době jsou tyto pašerácké trasy kromě obvyklých komodit využívány ve značné míře i k realizaci nelegální migrace osob.

XI.1.1.3 Ruskojazyčné organizované skupiny

V roce 2017 byly monitorovány aktivity příslušníků organizovaných ruskojazyčných zločineckých struktur na území ČR a dalších států EU. Vzhledem k tomu, že po celý rok 2017 trvala a nadále trvají sankční opatření ze strany EU a USA proti Ruské federaci, tak pokračovala s nezmenšenou intenzitou i snaha ruskojazyčných zločineckých organizací, které mají přímou vazbu na Ruskou federaci, o vyvážení značných finančních částek do jednotlivých států EU. V roce 2017 byly na území ČR zadokumentovány aktivity vysoce postavených kriminálních autorit ruskojazyčného organizovaného zločinu, které směřovaly k získání kontroly nad českým územím – respektive nad aktivitami zde působících ruskojazyčných zločineckých organizací.

XI.1.1.4 Nelegální migrace ve vztahu k obchodu s lidmi

V průběhu roku 2017 byl potvrzen trend cíleného vyhledávání žen v ČR ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí, s následným vylákáním ženy do ciziny pod záminkou uzavření sňatku za účelem obchodování s lidmi. Tyto sňatky jsou označovány jako tzv. „sňatky s výhodou“ (marriages of convenience) a jde o nově vznikající a alarmující trend vykořisťování obětí.

V roce 2017 nebylo potvrzeno, že by trestná činnost na úseku obchodování s lidmi souvisela s nelegální migrací a ve vedených trestních řízeních nebylo prokázáno, že by nelegální migranti byli předmětem obchodování s lidmi. Vzhledem k tomu, že mezi komunity, z nichž byla směřována „poptávka“ po ženách z ČR, patřili zejména státní příslušníci Bangladéše, Pákistánu a Afghánistánu, souvisí tento trend v obchodování s lidmi úzce s problematikou pohybu a pobytu osob třetích zemí ve státech EU, které jsou v současné době rizikové i z hlediska terorismu. K organizování tohoto jednání docházelo zejména na území Velké Británie, podíleli se na něm rovněž státní příslušníci ČR žijící v těchto státech.

V případech s podezřením na obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, byl typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem agenturní zaměstnávání, případně se v této oblasti projevíly aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany MPSV ke zprostředkování práce. Jako země původu zájemců o pracovní uplatnění, byly v roce 2017 nejčastěji zastoupeny státy z balkánského regionu, zejména Rumunsko, Bulharsko, dále osoby z Ukrajiny, velmi často se jednalo o držitele polských víz.

XI.1.2 Prověřování trestných činů celními orgány

Pověřené celní orgány v postavení policejního orgánu provádějí ve vymezených případech prověřování trestných činů v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Trestná činnost v souvislosti s daňovými úniky páchaná osobami vietnamské státní příslušnosti byla zmíněna již výše. Tato činnost vykazuje v posledních letech stále stejnou závažnost. Porušení právních předpisů se vztahují především ke skladování, výrobě a nabídce zboží,

u kterého je podezření, že se jedná o výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví, zejména o porušování práv k ochranné známce. Kromě stálého sortimentu výrobků, jako je textil, obuv, oděvní doplňky, hodinky a hračky, se v poslední době setkáváme také s léčivými a drogeriemi.

V posledních letech si stabilně udržuje svoji pozici vietnamská komunita v oblasti tzv. šedé ekonomiky, kam spadá pašování zboží (spotřební zboží, textil, obuv), krácení daní, praní peněz a do jisté míry i korupce. Promyšleným a vysoce organizovaným způsobem je prostřednictvím českých osob, tzv. „servisní složky“, zabezpečován dovoz uvedeného zboží v kontejnerových zásilkách, a to zejména z Číny a Vietnamu. Při celním řízení jsou následně předkládány padělky faktur a jiných průvodních dokladů ke zboží. Účelově je deklarována nižší cena pro celní ohodnocení, či cílené zatajení charakteru dováženého zboží. Na základě těchto falešných průvodních dokladů předložených při celním řízení je zboží následně propuštěno do volného oběhu a je vyměřeno clo při dovozu v nesprávné výši. Deklarovanými příjemci zboží jsou vždy účelově založené obchodní společnosti se sídly na území ČR. Takto dovážené zboží mimo jakoukoliv účetní a daňovou evidenci získává po propuštění do volného oběhu novou identitu. Jedná se o zboží odňaté daňové povinnosti, zboží porušující práva k ochranným známkám, či o zboží nebezpečné pro konečného spotřebitele, které následně končí jak na černém trhu, tak i v běžné obchodní síti. Tento trend se prozatím nepodařilo změnit ani v roce 2017.

Vietnamská komunita je stále silně zapojena do páčání tzv. environmentální kriminality. ČR je stále z pohledu mezinárodního nelegálního obchodu s faunou a flórou v postavení tranzitního státu. Hlavním důvodem je poloha ČR na křižovatce tradičních pašeráckých cest z Afriky a Asie. Dalším podstatným faktorem je již zmiňovaná skutečnost, že v ČR žije početná a dlouhodobě dobře etablovaná vietnamská komunita, která z historického a kulturního hlediska využívá produkty z chráněných exemplářů živočichů a rostlin pro léčebné účely v tradiční čínské medicíně.

Na trestné činnosti v oblasti krácení daní se dále podílí hlavně státní příslušníci Polska, Slovenska, Ukrajiny a Ruska, především v rámci karuselových podvodů, kdy tito státní příslušníci nelegální činnost často i organizují, případně figurují jako tzv. „bílé koně“. Státní příslušníci Rumunska a Bulharska figurují na pozici bílých koní v českých a slovenských společnostech zapojených do karuselových podvodů. V oblasti DPH se vietnamská komunita podílí na trestné činnosti krácením daní, zejména v rámci obcházení podmíněných celních režimů. Podíl ostatních osob s jinou státní příslušností je minimální.

Vietnamští státní příslušníci se stále velmi často podílejí na distribuci tabákových výrobků v rámci ČR a do okolních států, současně vystupují rovněž jako koncoví prodejci při nelegálním obchodu s lihovými nápoji. Jde především o maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve spotřebitelském balení, kdy prodejce není schopen prokázat zdanění, nebo prodávané lihoviny nejsou označeny kontrolní páskou ke značení lihu.

V roce 2017 se v rámci operativních informací a prověřované trestné činnosti v oblasti nelegální výroby cigaret na území ČR objevili nejčastěji státní příslušníci Bulharska, Polska, Litvy, Lotyšska a některé indicie vedou také ke státním příslušníkům Moldavska a též k osobám, které jsou držiteli izraelského pasu. Na území ČR se také objevují indicie nelegální výroby cigaret od státních příslušníků Vietnamu, a to díky zajištěným vzorkům nekvalitních cigaret různých značek, pravděpodobně vyrobených v nelegálních ručních výrobnách cigaret na území ČR.

Tak jako i v předchozích letech byl v roce 2017 mezinárodní drogový zločin páchaný v největší míře Vietnamci, kteří se soustřeďují stále na dvě oblasti – nelegální produkci marihuany a metamfetaminu (pervitinu). U marihuany se nadále jedná o tzv. indoorové pěstování s vysokým obsahem THC, která je následně distribuována odběratelům na území ČR, přičemž tento trend přetrvává již z předchozích let. Obdobná situace je i v oblasti s nelegální produkcí metamfetaminu. V posledních 7 letech došlo k dynamickému vývoji v této problematice. **Pachatelé, převážně vietnamského původu, již nevyužívají prioritně prostředí příhraničních tržnic, jako tomu**

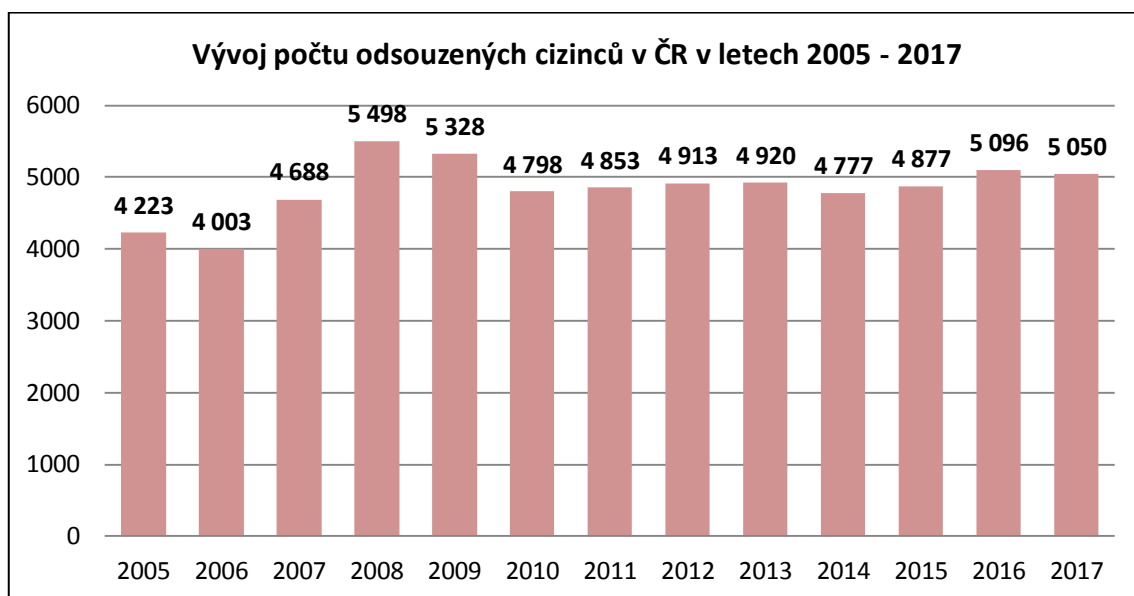
bylo v počátku, ale soustředují se na velkoobjemovou distribuci metamfetaminu, a tím ovládají celý výrobní i distribuční řetězec. Jejich osobní a obchodní vazby v Německu, společně s faktickou kontrolou trhu, vedly k dalšímu masivnímu nárůstu vývozu metamfetaminu z ČR především do příhraničních oblastí Německa (Bavorsko, Sasko).

V roce 2017 byla zaznamenána snaha o nákup acethydridu (prekurzor drog Kategorie 2a, nutný k výrobě heroinu) občany Slovenska, Ruska a Polska. Nesplnili však zákonné podmínky dle zákona o prekurzorech drog a prodej tak nebyl uskutečněn. Občané Polska jsou také zapojeni do nelegálního obchodování s léky obsahujícími pseudoefedrin formou nelegálního dovozu z Polska. Dále polští občané také figurují jako dovozci „pre-prekurzorů“.

V roce 2017 v rámci prověřování trestné činnosti se občané jiných států, např. Německa, Turecka, Srbska, Černé Hory, Albánie, Ukrajiny, Běloruska, Bulharska, Mongolska, Rumunska a pobaltských států, jako osoby podezřelé vyskytují ojediněle a jedná se zpravidla o neoprávněné nakládání s omamnými psychotropními látkami (dovoz, vývoz, průvoz), nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin a ojediněle páchají trestnou činnost v oblasti CITES, konkrétně spočívající v nelegálním obchodování s chráněnými exempláři. Nárůst kurýrů lotyšské státní příslušnosti s větším množstvím omamným psychotropním látek byl zaznamenán v letecké přepravě. Státní příslušníci Polska, Slovenska a Ukrajiny a nově také Maďarska se při páchání trestné činnosti v různé míře zaměřují zejména na nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin, a to zpravidla v osobních a dodávkových automobilech.

XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCÍ

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo **v průběhu roku 2017 pravomocně odsouzeno celkem 5 050 cizinců** (o 46 méně než v roce 2016, tj. o 0,9 %). Počet odsouzených cizinců tak zůstává na srovnatelné úrovni jako v předchozím roce, nicméně celkový počet odsouzených osob (včetně občanů ČR) se snížil o 10 % (o 6 163) na 55 260 a tak se podíl cizinců na celkovém počtu osob odsouzených v ČR zvýšil o téměř 1 procentní bod a dosáhl 9,1 %.

Zdroj: MS

Odsouzení cizinci v ČR v letech 2007-2017

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
celkem cizinců	4 688	5 498	5 328	4 798	4 853	4 913	4 920	4 777	4 877	5 096	5 050
meziroční změna	685	810	-170	-530	55	60	7	-143	100	219	-46
tj. %	17,1	17,3	-3,1	-9,9	1,1	1,2	0,1	-2,9	2,1	0,9	-0,9

Zdroj: MS

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji odsouzeny v ČR, odpovídá struktuře trestně stíhaných cizinců. Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Slovenska** s počtem **1 652 osob** (meziroční snížení o 85 osob, tj. o 4,9 %). Jejich podíl na celkovém počtu odsouzených osob tvořil zhruba jednu třetinu. Na druhé místo se zařadili státní příslušníci **Ukrajiny** s počtem **1 077 odsouzených**, kde došlo naopak k nárůstu o 75 osob (tj. +7,5 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Rumunska (celkem 412 osob, tj. +75 osob, tj. + 22,3%)**, kteří se dostali na třetí místo před státní příslušníky **Vietnamu**, kteří byli v předchozím roce třetí nejpočetnější skupinou odsouzených cizinců, nyní jsou tedy na čtvrté pozici s **314 odsouzenými osobami** (-44 osob, tj. -12,3 %). Následují státní příslušníci **Polska** (292, -41, tj. -12,3 %), **Bulharska** (201, -4, tj. -2,0 %), **Moldavska** (174, +31, tj. +21,7 %), **Německa** (93, -12, tj. -11,4 %), **Ruska** (79, -18, tj. -18,6 %) a **Maďarska** (66, +26, tj. +65 %). Za zmínku stojí, že z TOP 10 nejčastěji odsouzených cizinců v roce 2017 ve srovnání s předchozím rokem vypadli státní příslušníci Nigérie, kteří byli v roce 2016 na deváté pozici s 45 odsouzenými osobami, a v roce 2017 to bylo jen 5 odsouzených osob, čímž se dostali až na 32. pozici.

Odsouzení cizinci – TOP 10 – porovnání roku 2016/2017 (řazeno dle roku 2017)

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	61 423	100,0	55 260	100,0	-10,0	-6 163
občané ČR	56 327	91,7	50 210	90,9	-10,9	-6 117
cizinci	5 096	8,3	5 050	9,1	-0,9	-46
Odsouzeno cizinců	5 096	100,0	5 050	100,0	-0,9	-46
z toho TOP 10 :						
Slovensko	1 737	34,1	1 652	32,7	-4,9	-85
Ukrajina	1 002	19,7	1 077	21,3	7,5	75
Rumunsko	337	6,6	412	8,2	22,3	75
Vietnam	358	7,0	314	6,2	-12,3	-44
Polsko	333	6,5	292	5,8	-12,3	-41
Bulharsko	205	4,0	201	4,0	-2,0	-4
Moldavsko	143	2,8	174	3,4	21,7	31
Německo	105	2,1	93	1,8	-11,4	-12
Rusko	97	1,9	79	1,6	-18,6	-18
Maďarsko	40	0,8	66	1,3	65,0	26

Zdroj: MS

Nejvíce cizinců odsoudily soudy na území hl. m. Prahy (1 466 osob) a dále soudy na území Jihomoravského kraje (707 osob), Středočeského kraje (602 osob) a Západočeského kraje (600 osob)¹⁴⁴.

Odsouzené osoby – dle soudů v jednotlivých krajích v roce 2017

Kraj / [*]	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Občané ČR	5 137	5 713	3 503	4 220	8 839	4 924	7 846	10 028	50 210
Cizinci	1 466	602	269	600	550	410	707	446	5 050
Celkem odsouzených osob	6 603	6 315	3 772	4 820	9 389	5 334	8 553	10 474	55 260

Zdroj: MS

V roce 2017 se ve vyhošťovací vazbě okresních soudů nacházelo celkem 59 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 46 cizinců. U 13 cizinců nebylo vyhoštění realizováno.

Ve stejném období bylo ve vyhošťovací vazbě krajských soudů celkem 13 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 12 cizinců. U 1 cizince nebylo vyhoštění realizováno.

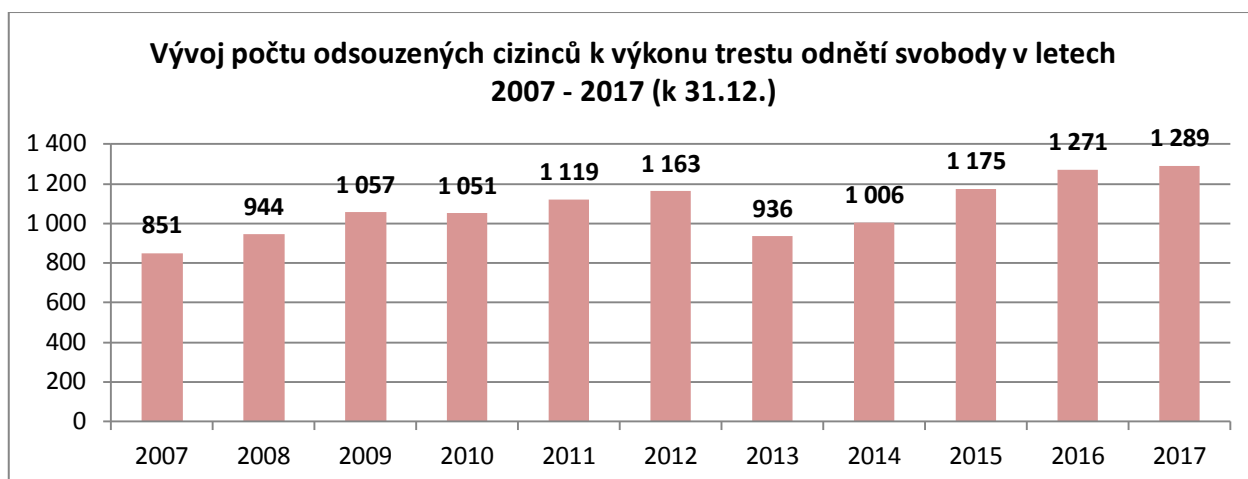
V předběžné a vydávací vazbě krajských soudů se pak nacházeli 3 cizinci, z toho 1 návrat byl realizován.

¹⁴⁴ Ve smyslu soudního uspořádání.

XI.3 CIZINCI OMEZENI NA OSOBNÍ SVOBODĚ

Co se týče počtu cizinců, nacházejících se k 31. prosinci 2017 ve věznicích v ČR ve výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence na území ČR, jejich počet dosáhl **1 814 osob**, což je srovnatelné s předchozím rokem. Od roku 2014 se jejich počty pravidelně mírně zvyšují.

Následující graf znázorňuje, kolik cizinců se nacházelo ve výkonu trestu odnětí svobody v jednotlivých letech. K 31. prosinci 2017 to bylo celkem **1 289 osob**.

Zdroj: Vězeňská služba České republiky

V celkovém počtu vězňenských cizinců k 31. prosinci 2017 tvořili cizinci v postavení obviněných téměř jednu třetinu (522, tj. 28,8 %), malý podíl cizinci v postavení chovanců (3, tj. 0,2 %), a rozhodující podíl cizinci v postavení odsouzených (1 289, tj. 71 %).

Vývoj počtu cizinců omezených na osobní svobodě – TOP 10 – porovnání roku 2016/2017 (k 31. 12. 2017, řazeno dle roku 2017)

Rok	2016	tj. %	2017	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem cizinci	1 807	100,0	1 814	100,0	0,4	7
z toho:						
obvinění	535	29,6	522	28,8	-2,4	-13
odsouzení	1 271	70,3	1 289	71,0	1,4	18
chovanci	1	0,1	3	0,2	200,0	2
TOP 10 státních příslušností						
Slovensko	538	29,8	540	29,8	0,2	1
Vietnam	442	24,5	443	24,4	0,2	1
Ukrajina	166	9,2	166	9,2	0,0	0
Rumunsko	106	5,9	112	6,2	5,7	6
Polsko	82	4,5	78	4,3	-4,9	-4
Bulharsko	66	3,7	51	2,8	-22,7	-15
Rusko	44	2,4	42	2,3	-4,5	-2
Německo	18	1,0	24	1,3	33,3	6
Lotyšsko	17	0,9	20	1,1	17,6	3
Litva	8	0,4	12	0,7	50,0	4

Zdroj: Vězeňská služba České republiky

Největší skupinou cizinců ve věznicích byli v roce 2017 státní příslušníci Slovenska (540, tj. 29,8 %), následovali státní příslušníci Vietnamu (443, tj. 24,4 %), s větším odstupem pak státní příslušníci Ukrajiny (166, tj. 9,2 %) a Rumunska (112, tj. 6,2 %).

Mezi cizinci odsouzenými k výkonu trestu odnětí svobody velmi výrazně převažují muži (1 222, tj. 94,8 %) oproti ženám (67, tj. 5,2 %).

XII. SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

XII.1 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

V roce 2017 pokračoval program poskytování asistence českým krajanům při přesídlení. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. prosince 2014 č. 1014, kterým vláda schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí. Na realizaci programu bylo vyčleněno ze státního rozpočtu celkem 31 180 tisíc Kč, přičemž tato částka, spolu s finančními prostředky uspořené v předchozím roce ve výši 8 820 tisíc Kč, umožnila bezproblémovou realizaci programu.

Účast v programu neznamena pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o zjednodušení celé procedury, zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována pouze osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy osobám z ohrožených oblastí, nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajaných komunit.

V průběhu roku 2017 do ČR přesídlilo celkem 307 osob, výhradně příslušníků českých krajaných komunit na Ukrajině. Zejména se jednalo o příslušníky krajaných komunit v Záporožské, Oděské a Žitomírské oblasti a dále z oblastí protiteroristických operací v Doněcké a Luhanské oblasti. Do konce roku z této skupiny 289 lidí, tedy 94%, nalezlo stálé bydliště i práci a zcela se osamostatnili, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Zbytek přesídlených krajanů se bude do místa trvalého usídlení stěhovat na počátku roku 2018. Největší množství krajanů se usídlilo v Praze a na území Středočeského, Jihočeského a Plzeňského kraje. Partnerem MV při realizaci tohoto programu byla i v roce 2017 Arcidiecézní charita Praha, která zajišťuje přímou práci s klienty.

Od počátku programu v roce 2015 do 31. 12. 2017 bylo do ČR přesídleno celkem 820 osob. Průměrná doba jejich pobytu v přechodném ubytování zajištěném MV činí 86 dní, což je méně než polovina maximální doby, kterou umožňuje díkce výše uvedeného usnesení vlády.

Program, který je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády, je otevřen k účasti příslušníkům českých krajaných komunit bez ohledu na zemi původu. Program bude pokračovat i v roce 2018, s ohledem na zájem klientů i v letech následujících, přičemž lze předpokládat rozšíření cílové skupiny o krajany z dalších oblastí, zejména z Jižní Ameriky.

XII.2 MIGRAČNÍ PROJEKTY

Migrační projekty, které jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy, představují **účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR má český stát zvýšený zájem**. Tvorba migračních projektů byla zařazena mezi nástroje sloužící k dosahování cílů ČR v oblasti legální migrace uvedené v *usnesení vlády ze dne 29. července 2015 č. 621 o Strategii migrační politiky ČR a o Komunikační strategii ČR k migraci*. Od roku 2015 jsou schvalovány usnesením vlády.

Cílem migračních projektů je **zefektivnění migrační procedury cestou zjednodušení procesu podávání a vyřizování žádostí cizinců o pobytová oprávnění nebo povolení k zaměstnání. Zařazení cizinců a tuzemských subjektů**, které na jejich příchodu mají přímý zájem (zaměstnavatelé, obchodní korporace, školy), zařazuje do projektu jeho gestor, a to za podmínky splnění stanovených kritérií.

V roce 2017 nadále **pokračovala realizace všech projektů zahájených v předchozích letech a došlo i k vytvoření projektů nových:**

- **Fast Track: Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů** (projekt zahájen dne 1. února 2012)

V roce 2017 projekt využilo celkem 165 pracovníků ze třetích zemí, zejména specialistů a řídicích pracovníků z oblasti průmyslu, informačních technologií či financí. Nejvyšší počet uchazečů byl z Indie (53), Spojených států amerických (17) a Ukrajiny (13).

- **Projekt Welcome Package pro investory** (projekt zahájen dne 1. července 2013)

V roce 2017 bylo do projektu zařazeno celkem 33 žádostí (33 uchazečů a 19 rodinných příslušníků), zejména řídicích pracovníků a specialistů. Nejvyšší počet uchazečů byl z Ruska 10, Mexika 10 a Číny 6.

V návaznosti na poslední novelu cizineckého zákona s účinností k 15. srpnu 2017 proběhla úprava obou projektů (*Welcome Package* i *Fast Track*), v důsledku které je pro vnitropodnikový převod (v případě, že je zaměstnanec před vysláním do ČR zaměstnán u vysílacího subjektu alespoň 6 měsíců) zaveden nový typ pobytového oprávnění – „**karty vnitropodnikově převáděného zaměstnance**“ – mezi pobytové tituly, které jsou vydávány účastníkům projektu.

Novela zároveň ruší možnost lokalizace pro statutární orgány zahraničních investorů, která bude nově možná pouze u zaměstnanců. V případě projektu *Welcome Package pro investory* byli do cílové skupiny projektu nově zařazeni zakladatelé a zaměstnanci start-upů, přičemž byla nově stanovena pravidla pro vstup statutárního orgánu start-upu na území ČR.

- **Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny, tzv. Projekt Ukrajina** (projekt zahájen dne 9. listopadu 2015)

Projekt je určený pro tuzemské zaměstnavatele, kteří dlouhodobě nemohou obsadit volné pracovní místo vysoce kvalifikovaným specialistou z řad občanů ČR, resp. EU. Cílem projektu je dosažení časových úspor při přijímání a vyřizování žádostí o zaměstnanecké a modré karty pro specialisty z Ukrajiny, kteří budou na území ČR vykonávat vysoce kvalifikovanou práci v oblasti výroby, služeb nebo ve veřejném sektoru.

Projekt byl využíván mnohem více než v prvním roce fungování 2016, kdy byla roční kvóta 500 osob naplněna zhruba jen z poloviny (229). V roce 2017 bylo do projektu zařazeno 109 společností působících v ČR a 555 uchazečů o zaměstnání z Ukrajiny a tím byla roční kvóta vyčerpána. Největší zájem byl o IT profese (vývojáři softwarů, programátoři a IT specialisté, atd.), zájem se také zvýšil o lékařské i nelékařské zdravotnické pracovníky.

- **Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny, tzv. Režim Ukrajina** (projekt zahájen dne 1. srpna 2016, úprava Režimu schválena 26. dubna 2017 s účinností k 1. květnu 2017)

Režim Ukrajina je určený pro tuzemské zaměstnavatele, kteří dlouhodobě nemohou obsadit volné pracovní místo středně či méně kvalifikovaným pracovníkem z řad občanů ČR, resp. EU. Cílem projektu je dosažení časových úspor při přijímání a vyřizování žádostí o zaměstnanecké karty pro pracovníky z Ukrajiny, kteří budou na území ČR vykonávat středně či méně kvalifikovanou práci v oblasti výroby, služeb nebo ve veřejném sektoru. O zařazení konkrétního zaměstnavatele do režimu Ukrajina rozhodovali garanti (tj. Hospodářská komora ČR, CzechInvest, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR, Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR), kteří by měli u každého jednotlivě posuzovat potřebnost zařazení.

Vláda ČR svým usnesením ze dne 8. února 2017 č. 105 **rozšířila původní kapacitu Režimu Ukrajina**, která činila 3 800 osob ročně, **na 9 600**. Koordinační orgán s účinností od 1. července 2017 zavedl v rámci Režimu Ukrajina zvláštní postup pro **nabírání hromadných žádostí**

o zaměstnanecké karty (více než 50 najednou). Roční kvóta pro hromadné žádosti činí 600 osob ročně. V případě hromadné žádosti se vyžaduje vyšší míra součinnosti zaměstnavatele. Jednak je to závazek, že věc projedná se svými stávajícími zaměstnanci, a za druhé závazek, že bude spolupracovat s Centrem na podporu integrace cizinců a doloží stanovisko samosprávy v obci, kde budou nově příchozí cizinci ubytováni.

Rovněž bylo vládou ČR schváleno personální posílení MZV a MV, což vedlo k dvojnásobné úspoře času při vyřizování žádostí. Před personálním posílením Generálního konzulátu ČR ve Lvově činila doba od zařazení do Režimu Ukrajina po přijetí žádosti o zaměstnaneckou kartu 221 dní. Po personálním posílení to bylo 128 dní. Od 1. května 2017 Generální konzulát ČR ve Lvově zpracovává v rámci Režimu Ukrajina 800 žádostí měsíčně – pro srovnání – jen v roce 2015 bylo na celé Ukrajině vyřízeno 1200 žádostí ročně.

Celkem bylo v roce 2017 do Režimu Ukrajina zařazeno cca 14 200 uchazečů od 870 společností.

▪ **Zvláštní postupy pro pracovníky do zemědělství a potravinářství z Ukrajiny**

V roce 2017 byl vytvořen nový migrační projekt *Zvláštní postupy pro pracovníky do zemědělství a potravinářství z Ukrajiny*, který je obdobou *Režimu Ukrajina*, ale je zaměřen na užší skupinu zaměstnavatelů a mohou do něj být zařazeni i nekvalifikovaní pracovníci. Vláda projekt schválila usnesením ze dne 21. srpna 2017 č. 572. Roční kvóta činí 1 500 osob a realizace probíhá od 1. ledna 2018.

▪ **Zácvik** (projekt zahájen dne 24. listopadu 2014 ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR)

Zácvik je určen pro cizince ze třetích zemí, kteří jsou vysíláni zahraničními zaměstnavateli k českým právníkům (typicky výrobním společnostem), popř. fyzickým osobám s cílem zvyšování dovedností a kvalifikace pro účely dalšího zaměstnání těchto cizinců u jejich zahraničních zaměstnavatelů, s tím, že jejich zácvik může trvat nejvýše 6 měsíců. Jde o jediný projekt přímo zakotvený v legislativě.

V roce 2017 bylo do projektu *Zácvik* zařazeno 239 uchazečů. Nejvyšší počet uchazečů byl z Indie (16) a Číny (14).

▪ **Zjednodušení vstupu a pobytu hospodářsky významných partnerů** (projekt je realizován od 1. září 2014)

Smyslem projektu je nabídnout flexibilitu v rychlosti a způsobu přijetí žádosti o krátkodobé či dlouhodobé vízum a jejich vyřízení. Projekt je realizován pouze pro žadatele z těchto států: **Ázerbájdžán, Čína, Indie, Japonsko, J. Korea, Kanada, Katar, Kazachstán, Kuvajt, Omán, Rusko, Saúdská Arábie, SAE, USA, Turecko a Tchaj-wan**. V individuálních a odůvodněných případech to však mohou být i další země.

▪ **Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí**

Nadále pokračovala realizace tohoto projektu. Projekt je zaměřený na studentskou migraci zahraničních stipendistů, jehož gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV).

▪ **Režim Student: koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů, tzv. Režim Student**

Tento projekt byl zaveden s účinností od 1. června 2017. Podstatou *Režimu Student* je usnadnění vízového/pobytového procesu cizinců z vybraných států přijatých ke studiu na vysokých školách v ČR, které byly do *Režimu Student* zařazeny MŠMT. Zahraničním studentům je v rámci *Režimu Student* přidělován termín možného podání žádosti o pobytové oprávnění, čímž

dochází k urychlení jejich přístupu na zastupitelský úřad. V roce 2017 se do *Režimu Student* zapojilo celkem 19 veřejných a soukromých vysokých škol a bylo do něj zařazeno 413 osob. Celková kapacita byla 2 364 uchazečů (17,5% naplnění). K výraznějšímu využití kapacit došlo pouze v Ghaně, Indii a Nigérii. Nejvíce uchazečů zařadila Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (97) a Masarykova univerzita (87).

XII.3 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ

XII.3.1 Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi (dále jen „Program“) je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, tzn. pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR a pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí.

V roce 2017 bylo do Programu zařazeno celkem 24 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi (nárůst o 10 osob oproti roku 2016), a to z Moldavska (5), Ukrajiny (5), Nigérie (1), Filipín (2), Vietnamu (1), Slovenské republiky (1) a České republiky (9). V sedmnácti případech se jednalo o pracovní vykořisťování a v sedmi případech o obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Věková kategorie obětí se pohybovala mezi 20 až 53 lety. Poprvé od doby, kdy Program vznikl a jsou v jeho rámci zaznamenávána a vyhodnocována data, tvoří nejpočetnější skupinu osob zařazených v Programu občané a občanky ČR (celkem 9 osob, 4 muži a 5 žen).

Klíčovým cílem Programu je humanitární rozměr pomoci a ochrany obětí obchodování s lidmi. Obětem tohoto závažného trestného činu nabízí ubytování, psychosociální a zdravotní pomoc, služby tlumočení, právní asistenci, služby advokáta, asistenci při vyhledávání zaměstnání, možnost legalizace pobytu a důstojný návrat do země původu. Nicméně, jeho účelem je také získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů. Všechny oběti zařazené v Programu projeví zájem o předání podnětů na prošetření svého případu na příslušný útvar PČR.

Situace v problematice obchodování s lidmi během roku 2017 nezaznamenala oproti předchozímu období výrazné změny. Mezi nejčastější formy obchodování s lidmi stále patří sexuální a pracovní vykořisťování. Objevují se však i případy smíšené, kdy dochází k propojení forem, včetně nucených sňatků anebo nucení k trestné činnosti.

Údaje o počtech osob zařazených do Programu neodráží celkovou situaci v oblasti obchodování s lidmi v České republice. Program je nutné vnímat jen jako jedno z možných opatření pro oběti obchodování s lidmi. Od roku 2003 bylo do Programu zařazeno celkem 228 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, byl realizován v roce 2017 dobrovolný návrat 5 osob do země původu (Moldavsko).

Uvedeným činnostem, konaných v rámci Programu za rok 2017, odpovídají fakticky vynaložené finanční náklady ve výši 1 188 583,6 Kč.

XII.3.1.1 Preventivní aktivity a vzdělávací akce za rok 2017

Významnou součástí Programu je také podpora preventivních aktivit a vzdělávacích opatření. Každoročně jsou za finanční podpory MV pravidelně prováděny rozsáhlé preventivně informační aktivity o obchodování s lidmi. V roce 2017 byla nestátním neziskovým sektorem realizována kampaň, financovaná z MV, cílená na obchodované a vykořisťované osoby, případně

na osoby ohrožené obchodem s lidmi a vykořisťováním, a kampaň mířená na běžnou populaci. Nevládními organizacemi byly rovněž uskutečněny terénní výjezdy za účelem analýzy prostředí, vyhledávání a informování potenciálních obětí na území ČR.

XII.4 STÁLÝ ZDRAVOTNĚ HUMANITÁRNÍ PROGRAM MEDEVAC

Program MEDEVAC je zaměřen na poskytování odborné lékařské péče zranitelným skupinám obyvatel v regionech zasažených uprchlickou krizí či přírodní katastrofou. V roce 2017 byl realizován na základě usnesení vlády České republiky č. 956 ze dne 20. listopadu 2015 prostřednictvím následujících aktivit a projektů – vysílání lékařských týmů do zahraničí, školení zdravotnického personálu, zdravotně humanitární evakuace osob na léčení do ČR a formou peněžních darů do zahraničí na podporu a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zemích postižených válkou, humanitárními či přírodními katastrofami.

Program MEDEVAC byl v roce 2017 realizován v deseti zemích, které odrážejí jeho teritoriální priority. Na Blízkém východě program působil v Jordánsku, Iráku a nově proběhla plánovací mise do Libanonu. V Africe program působil v Maroku a Senegal, proběhla také plánovací mise do Etiopie. Systémově a dlouhodobě působí program MEDEVAC na Ukrajině, menší projekty byly realizovány v Nepálu a v Kambodži.

Programu se v roce 2017 účastnilo celkem 6 českých nemocnic v přímé působnosti Ministerstva zdravotnictví, konkrétně FN Motol, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Nemocnice Na Bulovce, FN Olomouc, FN Hradec Králové, FN Královské Vinohrady a Ústřední vojenská nemocnice, která je v přímé působnosti Ministerstva obrany.

Souhrn realizace programu MEDEVAC v roce 2017:

- **vyslání 19 lékařských týmů do zahraničí** za účasti 6 českých nemocnic (FN Motol, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Nemocnice Na Bulovce, FN Olomouc, FN Hradec Králové, Ústřední vojenská nemocnice);
- **957 odborných operačních výkonů v zahraničí** (oftalmologie, traumatologie, ortopedie, rekonstrukční a plastická chirurgie, dětská kardiochirurgie, gynekologie, ORL);
- **935 odoperovaných pacientů** (z Jordánska, Iráku-Regionu iráckého Kurdistánu, Senegal, Maroka a Kambodži);
- **více než 1 500 odborných vyšetření s diagnostikou;**
- **provedení 210 neinvazivních zákroků;**
- **6 rekognoskačních cest do zahraničí** za účelem přípravy budoucích misí programu MEDEVAC v dané zemi (Irák – Region iráckého Kurdistánu, Libanon, Ukrajina, Maroko, Senegal, Etiopie);
- **1 zdravotně humanitární evakuace na léčení do ČR z Ukrajiny;**
- **3 odborné stáže zahraničních lékařů, lékařek a zdravotnického personálu** v českých nemocnicích pro celkem 11 osob;
- **1 návštěva zahraničních lékařů v ČR** v rámci příprav budoucích misí;
- partnerství programu MEDEVAC pro konferenci **Pražské chirurgické dny 2017;**
- účast programu MEDEVAC na **Pražské muzejní noci 2017;**
- **2 peněžní dary** v celkové výši 9 mil. Kč na vybavení nemocnic a školení lékařů v Iráku – Mosulu (Caritas, CARE).

Celkové náklady na realizaci programu MEDEVAC v roce 2017 dosáhly téměř 62 mil. Kč.

XII.5 PROGRAM MINISTERSTVA VNITRA NA ASISTENCI UPRCHLÍKŮM V REGIONECH PŮVODU A PREVENCI VELKÝCH MIGRAČNÍCH POHYBŮ V ROCE 2017

V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojenou především s ozbrojeným konfliktem v Sýrii, schválila vláda ČR v lednu 2015 vznik stálého *Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů* (dále „*Pomoc na místě*“). Na podzim téhož roku pak vláda schválila obecnější *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky*, která formuluje obecný rámec, prostřednictvím kterého MV provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace. Realizace probíhá především asistencí uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky.

Skrze program *Pomoc na místě* MV uděluje peněžní dary do zahraničí určené zejména na pomoc uprchlíkům přímo v místě jejich prvotního vysídlení, a státům, které velký počet uprchlíků hostí nebo se s nimi jako tranzitní země potýkají. V roce 2015, kdy vrcholila migrační krize zejména v oblasti Blízkého východu, Ministerstvo vnitra rozdělilo na projekty spojené s podporou uprchlíků celkem 100 milionů Kč. Česká republika tak projevila solidaritu jak přímo s uprchlíky, kterým byla zajištěna základní péče, tak se státy potýkajícími se s velkými migračními tlaky, a svým dílem tak přispěla k utišení vyhrocené migrační situace.

Potřeby uprchlíků a států hostících migranty na svém území ovšem stále přetrvávají a jsou zejména kvůli vleklému konfliktu v Sýrii a jejím okolí dokonce naléhavější – až 13 milionů Syřanů, podle dat UNHCR, stále potřebuje asistenci a řešení jejich situace vyžaduje dlouhodobý a komplexnější přístup. Výše pomoci v roce 2016 byla s ohledem na situaci v oblasti migrace z rozhodnutí vlády ČR navýšena na 150 mil. Kč a společně s emergentními dary z rozpočtu MV na krizové události bylo v souvislosti s migrací v roce 2016 rozděleno 200,7 milionů Kč. V roce 2017 disponoval program *Pomoc na místě* rozpočtem ve výši 150 milionů Kč a navíc byly rozděleny *ad hoc* dary ve výši 27,9 mil. Kč z rozpočtu MV, celkem tedy bylo vynaloženo na projekty spojené s migrací **177,9 mil. Kč**. Mezi prioritní oblasti programu *Pomoc na místě* v roce 2017 patřil **region Blízkého východu a západního Balkánu**, vzhledem k aktuálnímu vývoji migračních toků byly realizovány i projekty v **Africe**.

XII.5.1 Priorita č. 1 – region Blízkého východu a Turecko

Jordánsko

- **finanční podpora Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) při dalším rozvoji uprchlického tábora Azraq v Jordánsku – 40 mil. Kč**

Cílem projektu bylo zvýšení kvality života v uprchlickém táboře Azraq prostřednictvím budování infrastruktury. Jedná se o doplnění projektu z roku 2016 – rozšíření a oprava obydlí pro 31 000 obyvatel tábora. Dar je součástí česko-německého projektu v Jordánsku sjednaného předsedou vlády B. Sobotkou a kancléřkou A. Merkelovou. Projekt byl zahájen v červnu roku 2017 a dokončen v prosinci 2017.

- **finanční podpora vlády Jordánska na vybudování školicího centra v oblasti azylové politiky a azylového řízení a nákup související techniky – 15 mil. Kč**

Finanční dar umožní vybudování školicího centra v oblasti azylové politiky a azylového řízení a nákup související techniky, který byl jordánskými úřady identifikován jako priorita pro rok

2017. Dar také předpokládá propojení tohoto národního příspěvku s připravovaným projektem zemí Visegrádské skupiny ve spolupráci s ICMPSD a EASO.

Irák

- **obnova infrastruktury osvobozených území a stabilizace nejvíce zranitelných skupin obyvatelstva – 20 mil. Kč**

Finanční dar pro Irák směřoval do oblastí, které zasáhl velký příliv uprchlíků a vnitřně vysídlených osob, a to rovnoměrně na území pod správou centrální vlády, tak do oblastí pod samosprávou iráckého Kurdistanu. Governorat Duhok, nacházející se v iráckém Kurdistanu, obdržel dar ve výši 10 mil. Kč na dostavbu centra pro psychicky nemocné děti a Okres Al-Hamdaniya obdržel skrze Fond Irácké republiky pro rekonstrukci oblastí poničených teroristickými operacemi (REFAATO) 10 mil. Kč na obnovu a dostavbu elektrické sítě a rekonstrukci zdravotnického zařízení. Projekty mají být dokončeny v červenci 2018.

XII.5.2 Priorita č. 2 – region západního Balkánu

Makedonská republika

- **posilování azylového a migračního systému v souvislosti s řešením migrační situace - 28 mil. Kč**

Větší část peněžního daru ČR ve výši 27 mil. Kč byla poskytnuta Ministerstvu vnitra Makedonské republiky za účelem pořízení vozidel pro potřeby makedonské pohraniční policie. Menší část peněžního daru ve výši 1 mil. Kč byla poskytnuta Ministerstvu vnitra Makedonské republiky na technické vybavení v oblasti azylové infrastruktury v rámci pomoci a podpory organizované UNHCR. Slavnostní předání 45 automobilů značky Škoda Octavia proběhlo dne 14. 12. 2017 v areálu makedonského ministerstva vnitra.

Srbská republika

- **posilování azylového a migračního systému prostřednictvím rozvoje místní azylové infrastruktury – 27 mil. Kč**

Tento finanční dar byl směřován na pomoc při posilování srbského imigračního systému prostřednictvím rozvoje místní azylové infrastruktury. Konkrétně se jedná především o náklady spojené s rozšířením a zkvalitněním infrastruktury srbských azylových zařízení a přijímacích středisek (pořízení softwaru a technického vybavení, přímou materiální pomoc migrantům a žadatelům o azyl), financování studijní cesty pro srbské experty na migraci do ČR a výměnu zaměstnanců na určitou dobu za cílem získání nových, odborných zkušeností. Čerpání finančních prostředků se předpokládá do konce roku 2018.

XII.5.3 Finanční rezerva

Republika Pobřeží slonoviny

- **společný česko-italský projekt stabilizace obyvatel Pobřeží slonoviny – 27 mil. Kč (20 mil. Kč z rozpočtu projektu a 7 mil. Kč z rozpočtu MV)**

MV ČR a Italská republika iniciovaly realizaci společného projektu v Republice Pobřeží slonoviny, která patří mezi jednu z hlavních zemí původu migrantů mířících do Evropy. Záměrem je především zlepšit registraci obyvatelstva a postavení osob bez státní příslušnosti v Pobřeží slonoviny a přispět tak ke stabilizaci migrační situace v celém regionu západní Afriky. Cílovou skupinou je 700 000 lidí bez státní příslušnosti a lidé, kterým hrozí, že se bez státní příslušnosti ocitnou. Projekt se zaměří i na reintegraci 15 000 migrantů z Pobřeží slonoviny, kteří se navrátili zpět do země svého původu. Součástí projektu bude také zlepšení přístupu ke zdravotní péči,

vodním zdrojům a prevence sexuálního násilí. Projekt byl zahájen v listopadu 2017 a jeho ukončení se předpokládá v prosinci 2018. Implementací je pověřen Úřad Vysokého Komisaře OSN pro uprchlíky.

Stát Libye

- **dobrovolný příspěvek do Nouzového svěřeneckého fondu pro Afriku (severoafričké okno) na podporu programu prováděného italským Ministerstvem vnitra a zaměřujícího se na posílení funkčnosti libyjské pobřežní a námořní stráže ve výši 24 mil. Kč – 20,9 mil. Kč ad hoc pomoc z rozpočtu MV a 3,1 mil. Kč z rozpočtu Úřadu vlády ČR**

Jedná se o reakci na výsledky zasedání Evropské rady ve dnech 22. a 23. června 2017, která se zabývala pokračujícím zesíleným migračním tlakem v centrálním Středomoří. ČR též nabídla konkrétní pomoc Itálii ve formě vyslání kontingentu policistů, kteří budou asistovat při provádění návratových operací, či další přímé podpory pro řešení aktuální situace např. při výstavbě zařízení pro zajištění cizinců. Na posílení libyjské pobřežní a námořní stráže ČR poskytla již v loňském roce částku 40 tisíc EUR.

XII.6 FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ

V programovém období 2014-2020 byly zřízeny dva finanční nástroje, které nahrazují fondy Obecného programu Solidarita a řízení migračních toků zřízené v rámci programového období 2007-2013. Jedná se o Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) a Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF).

Pro každý fond existuje tzv. národní program, který stanovuje priority České republiky pro oblast čerpání na celé programové období 2014 – 2020. Národní program Fondu pro vnitřní bezpečnost byl schválen EK dne 19. 3. 2015, Národní program Azylového, migračního a integračního fondu byl schválen EK dne 24. 3. 2015. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů EU v oblasti vnitřních věcí je Odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí MV.

XII.6.1 Azylový, migrační a integrační fond

Azylový, migrační a integrační fond byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 516/2014 ze dne 16. 4. 2014.

Národní program AMIF je zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace/legální migrace, návraty a solidarita. Finanční alokace pro Českou republiku na rozpočtové období 2014 – 2020 činí 50 677 391 EUR. V roce 2016 došlo z důvodů migrační krize k navýšení alokace o 20 146 000 EUR, které však byly výhradně určeny pro refundaci nákladů souvisejících s přesídleními a relokacemi. Vzhledem ke skutečnosti, že ČR v dotčeném období nepřesídlila a nerelekovala odpovídající počet osob, bude tato částka vrácena zpět do rozpočtu EU. V roce 2017 došlo k dalšímu navýšení alokace AMIF (o 2 846 214 EUR) na opatření implementující opatření pro integraci státních příslušníků ze třetích zemí a návraty.

Azyl

Hlavním cílem ČR je zajištění standardů dle práva EU nebo vyšších, dále zajištění standardů v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany a v souvislosti s ochranou práv žadatelů. Veškeré úsilí bude zaměřeno na budování Společného evropského azylového systému. V rámci AMIF budou podporována opatření zaměřená na poskytování sociální a právní podpory žadatelům o udělení mezinárodní ochrany, zlepšování a udržování přijímací infrastruktury, školení úředníků zapojených do řízení o udělení mezinárodní ochrany, vývoj ICT systémů v rámci procesu řízení o udělení mezinárodní ochrany a aktivity spojené s problematikou přesídlení.

Integrace a legální migrace

Priority integrační politiky České republiky reflektují hlavní výzvy, kterým čelí státní příslušníci třetích zemí: znalost jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vztahy s občany hostitelské země. V rámci AMIF bude nadále rozvíjen a zlepšován koncept Center na podporu integrace cizinců, bude probíhat školení pracovníků zabývajících se integrací státních příslušníků třetích zemí, bude podporováno zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace a budou rozvíjena opatření na zvyšování povědomí státních příslušníků třetích zemí o jejich právech a povinnostech a o nabízených integračních službách.

Návraty

Hlavním cílem je vytvoření komplexního návratového systému, který bude podporovat jak dobrovolné, tak nucené návraty a zároveň zvýší účinnost reintegračních mechanismů a strategií za účelem usnadnění sociální a ekonomické reintegrace státních příslušníků třetích zemí v zemích původu. V rámci AMIF budou především podporována opatření zaměřená na dobrovolné návraty.

V roce 2017 byly realizovány následující projekty:

V rámci Specifického cíle 1 Azyl byly realizovány 2 projekty. **Schválená finanční podpora z AMIF** na realizaci těchto projektů činí **cca 25,5 mil. Kč¹⁴⁵**.

V rámci Specifického cíle 2 Integrace/legální migrace bylo realizováno **13 projektů**. **Schválená finanční podpora z AMIF** na realizaci těchto projektů činí **cca 143,4 mil. Kč**.

Dále byl realizován 1 projekt v rámci dvou specifických cílů a to Specifického cíle 1 Azyl a Specifického cíle 2 Integrace/legální migrace. **Schválená finanční podpora z AMIF** na realizaci tohoto projektu činí **cca 2,6 mil. Kč**.

V rámci Specifického cíle 3 Návraty byly realizovány 3 projekty. **Schválená finanční podpora z AMIF** na realizaci těchto projektů činí **cca 18 mil. Kč**.

XII.6.2 Fond pro vnitřní bezpečnost

Fond pro vnitřní bezpečnost (dále jen „ISF“) byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 513/2014 a č. 515/2014 ze dne 16. dubna 2014.

ISF se skládá ze dvou tematických částí: ISF-Hranice (ISF-B), která je zaměřena na ochranu vnějších hranic a vízovou politiku, a ISF-Policie (ISF-P), která se zabývá policejní spoluprací v oblasti vnitřních věcí, bojem proti závažnému zločinu a ochranou kritické infrastruktury. **V rozpočtovém období 2014-2020 je pro ČR alokováno 15 155 484 EUR pro ISF-B a 19 395 582 EUR pro ISF-P.** V roce 2017 došlo k navýšení alokace pro ISF-P z důvodu schválení směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů PNR pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti, navýšené finanční prostředky jsou určeny na vybudování technického řešení této směrnice.

Národní program ISF je v rámci oblasti hranice zaměřen na dva hlavní (specifické) cíle – podpora společné vízové politiky a hranice, v rámci oblasti policie na dva hlavní (specifické) cíle – předcházení trestné činnosti a boj proti ní, dále pak cíl riziko a krize.

Podpora společné vízové politiky

Hlavním cílem ČR je dále rozvíjet a vylepšovat systém VIS a pravidelně proškolovat zaměstnance zastupitelských úřadů ve vízovém procesu.

¹⁴⁵ Vzhledem k tomu, že jsou projekty v rámci AMIF víceleté, nelze přesně určit objem financí na jednotlivé roky. Uváděné částky jsou celkové schválené částky finanční podpory z AMIF na realizaci vybraných projektů.

Hranice

Hlavním cílem je vybudování národního situačního centra ochrany hranic a jeho propojení se systémem EUROSUR. V rámci ISF by měl být dále pořízen systém AGAS za účelem ostrahy vzdušného prostoru nad územím ČR a pořízeny by měly být ABC brány na letištích s mezinárodním provozem. Z prostředků ISF budou pořízena vozidla s termovizní technikou pro ochranu vnější hranice, které budou zapůjčovány agentuře FRONTEX. Neméně důležitý bude i další rozvoj a vylepšování systému SIS.

Předcházení trestné činnosti a boj proti ní

V rámci tohoto cíle ČR plánuje zvýšit akceschopnost vyšetřování informační kriminality; zefektivnit boj proti závažnému zločinu zejména v oblasti kybernetiky, drog a finanční kriminality; vybudovat a provozovat sofistikovanější, účinnější a efektivnější pracoviště v boji proti organizovanému zločinu; zajistit kvalitní sběr, vyhodnocování a sdílení daktyloskopických dat; vytvářet účinná preventivní opatření; zlepšit mezinárodní policejní spolupráci (se třetími zeměmi prostřednictvím styčných důstojníků); zajistit odpovídající personální kvality prostřednictvím relevantních školení; omezit možné další traumatizování obětí a svědků trestných činů v trestním procesu. Od roku 2017 do tohoto cíle spadá také podpora vybudování informačního systému jmenné evidence cestujících.

Rizika a krize

Hlavním cílem je zajistit ochranu kritické infrastruktury policejních dat ve smyslu kybernetické bezpečnosti a zefektivnit kontrolu nebezpečných látek na mezinárodních letištích jakožto součásti kritické infrastruktury.

V roce 2017 probíhala realizace následujících projektů:

V rámci Specifického cíle 1 Společná vizová politika byly realizovány 2 projekty. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí cca **12 mil. Kč**¹⁴⁶.

V rámci Specifického cíle 2 Hranice byly realizovány 3 projekty. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí cca **122 mil. Kč**.

V rámci Specifického cíle 5 Předcházení trestné činnosti a boj proti ní bylo realizováno 7 projektů. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí cca **200 mil. Kč**.

V rámci Specifického cíle 6 Rizika a krize byla zahájena realizace 2 projektů. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí cca **34 mil. Kč**.

¹⁴⁶ Vzhledem k tomu, že jsou projekty v rámci ISF víceleté, nelze přesně určit objem financí na jednotlivé roky. Uváděné částky jsou celkové schválené částky finanční podpory z ISF na realizaci vybraných projektů.

XIII. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE

ČR pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s **Mezinárodní organizací pro migraci (IOM)**, **Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD)** a **Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)**. ČR v roce 2017 předsedala Řídící skupině ICMPD.

Ve vnější dimenzi Evropské unie MV ČR v roce 2017 pokračovalo v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů **Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM)**, jenž představuje koncepční rámec vnější migrační politiky EU.

Pro ČR byl vedle jižní dimenze zásadní rozvoj východní a jihovýchodní dimenze GAMM, především prostřednictvím **Pražského procesu**, který představuje hlavní multilaterální migrační dialog. **ČR spolu s Polskem, Maďarskem a Litvou** vedly Pražský proces v tzv. **Strategické skupině**, která určovala a řídila klíčové aktivity procesu. Pražský proces je hlavní multilaterální migrační dialog EU s východními a jihovýchodními sousedy EU. Na ministerské konferenci v Bratislavě v září 2016 byl schválen **vznik Školícího a analytického centra** Pražského procesu, který využije výsledky dosavadních projektů pro praktická školení. V roce 2017 probíhaly přípravy pro vznik tohoto centra, které bude od roku 2018 sídlit ve Vídni po boku sekretariátu Pražského procesu.

Dne 19. září 2016 schválilo Valné shromáždění OSN Newyorskou deklaraci pro uprchlíky a migranty a započal tak dvouletý proces mezivládního vyjednávání dvou právně nezávazných dokumentů, **Globálního kompaktu pro migraci** a **Globálního kompaktu pro uprchlíky**. Během roku 2017 proběhlo k oběma kompaktům za účasti ČR celkem šest neformálních konzultací projednávajících širokou škálu migračních a uprchlických témat. Na konci roku 2017 odstartovala formální mezivládní projednávání konkrétních návrhů Globálního kompaktu pro migraci a Globálního kompaktu pro uprchlíky, která budou dokončena na podzim 2018.

XIII.1 EVROPSKÝ AZYLOVÝ PODPŮRNÝ ÚŘAD (EASO)

V roce 2017 nadále mezi klíčové aktivity Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO) patřila zejména operativní a technická podpora azylových systémů ve vybraných státech EU – především pak v Řecku a Itálii, která započala v roce 2016. Přestože hlavní aktivity (mj. zvyšování kapacit v oblasti registrace přichozích migrantů a přijímacích zařízení či podpora v oblasti dublinského nařízení) zůstaly stejné, spolupráce se v daných oblastech několikanásobně navýšila. V souvislosti s prohlášením EU a Turecka z 18. března 2016 EASO také započalo poskytovat asistenci při řízení o mezinárodní ochraně, tedy vedení pohovorů o přípustnosti a oprávněnosti žádosti o mezinárodní ochranu osob, které připluly z Turecka na řecké ostrovy po 20. březnu 2016.

ČR se na činnosti EASO podílela nejen účastí na pravidelných zasedáních Správní rady EASO a dalších expertních jednáních týkajících se výše uvedených dílčích aktivit úřadu, ale rovněž prostřednictvím poskytování národních expertů, které aktivně do Řecka a Itálie vysílá již od podzimu 2015. V roce 2017 ČR realizovala v souvislosti s výše uvedenými aktivitami EASO celkem 25 vyslání národních expertů, z toho 17 do Itálie a 8 do Řecka.

EASO se nadále v roce 2017 věnovalo svým povinnostem vycházejícím ze současného mandátu, který úřadu ukládá podpůrnou roli členským státům především v oblasti harmonizace společného evropského azylového systému (SEAS), např. přijímacím podmínkám, zvyšování kvality azylových řízení, posuzování zranitelnosti, dublinským případům či vytváření společných informací o zemích původu. EASO se též intenzivně zaměřovalo na školení národních expertů v dílčích oblastech své působnosti. V tomto rámci bylo v roce 2017 proškoleny 17 českých

národních expertů, zejména v oblasti dublinského řízení, mezinárodní ochrany, základních lidských práv, informací o zemích původu, přijímacích procedur, technik pohovoru či inkluze a exkluze.

Dne 19. června 2017 se za přítomnosti pracovníků OAMP uskutečnil Den EASO, který posloužil pro prezentaci aktuálních, výše uvedených aktivit EASO, ale také k informování případných zájemců z řad pracovníků MV o budoucí vyslání do působení EASO v Řecku a Itálii.

XIII.2 RELOKACE

Ke dni 26. září 2017 skončila lhůta pro kvalifikaci žadatelů o azyl do relokačního mechanismu EU, který byl zřízen jako dočasné opatření dvěma rozhodnutími Rady EU v září 2015 a cílil na přerozdělení celkem 160 tisíc žadatelů o mezinárodní ochranu z Řecka a Itálie mezi členské státy EU. Pro ČR tato relokační **kvóta činila 2 691 osob**. V dané lhůtě bylo prostřednictvím tohoto mechanismu relokováno celkem 32 689 žadatelů o azyl (21 524 osob z Řecka a 10 842 osob z Itálie), což značí 20% úspěšnost. V rámci relokačního programu **ČR přijala 12 osob z Řecka**. Žádná osoba nebyla přijata z Itálie kvůli chybějícím osobním dokladům, na jejichž základě by mohlo být vyhotoveno potřebné bezpečnostní prověření. V červnu 2017 rozhodla vláda ČR o **pozastavení realizace dočasných relokačních rozhodnutí z roku 2015** z důvodu výrazného zhoršení bezpečnostní situace v EU a celkové nefunkčnosti tohoto konceptu.

Dne 22. prosince 2017 podala Evropská komise k Soudnímu dvoru EU žalobu na ČR¹⁴⁷ (ale také Maďarsku a Polsku) kvůli porušení práva EU (tzv. infringement), kterého se měla ČR dopustit odmítáním relokací.

XIII.3 PŘESÍDLOVÁNÍ

ČR se do realizace přesídlovacího programu zapojila přijetím Koncepce národního přesídlovacího programu vycházející z usnesení vlády č. 745 ze dne 27. června 2008. Koncepce se opírá o předešlé *ad hoc* přesídlovací zkušenosti a stvrzuje tak připravenost ČR dobrovolně se podílet prostřednictvím přesídlovacího nástroje na řešení globálních uprchlických problémů a pomoci nejvíce zranitelným osobám v rámci společného sdílení břemene v uprchlické oblasti po boku ostatních rozvinutých zemí. Přesídlování je humanitárním nástrojem pomoci uprchlíkům, kteří se z důvodu nuceného vysídlení např. kvůli ozbrojeným konfliktům, násilí či pronásledování v zemi svého původu dostávají do velmi zranitelného postavení, přičemž ne vždy jsou země jejich prvního útočiště schopny zajistit vysídleným osobám bezpečný a důstojný život. Je to též akt solidarity se zeměmi, které velké populace uprchlíků na svém území hostí. V rámci přesídlení se jedná o přemístění nejzranitelnějších osob ze země prvního útočiště do přesídlovací země, která osobě poskytne mezinárodní ochranu a povolení k pobytu na svém území. Výběr osob k přesídlení, mj. zahrnující azylové řízení, bezpečnostní prověření a ověřování integračního potenciálu, určuje přesídlovací stát na základě prvotního předvýběru Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR).

Na úrovni EU se ČR dobrovolně zapojila do Evropského přesídlovacího schématu ze dne 20. července 2015 nabídkou přesídlit 400 osob potřebující mezinárodní ochranu v dvouletém rozmezí. Celkem bylo v rámci tohoto přesídlovacího schématu přesídleno 20 syrských a 32 iráckých uprchlíků z Jordánska a Libanonu, a dalších 89 vnitřně vysídlených iráckých osob z regionu Iráckého Kurdistánu. Dne 5. června 2017 byl přesídlovací program ČR dočasně pozastaven vládním rozhodnutím č. 439.

S ohledem na reformu společného evropského azylového systému předložila Evropská komise dne 13. července 2016 návrh nařízení na vznik Unijního přesídlovacího rámce.

¹⁴⁷ Věc C 719/17.

XIII.4 EVROPSKÁ MIGRAČNÍ SÍŤ

MV, resp. OAMP, je od roku 2008 národním kontaktním místem **Evropské migrační sítě** (EMN) v České republice¹⁴⁸. EMN je síť organizací zabývajících se migrací v členských státech EU a Norsku. Hlavním cílem EMN je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace.

V roce 2017 zpracovalo české kontaktní místo mimo jiné studie na tato témata: Nelegální zaměstnávání cizinců ze třetích zemí; *Výzvy a praxe v oblasti určování identity žadatele v migračním procesu*; *Dopad pravidel EU a ČS na efektivitu návratů cizinců v jednotlivých ČS: výzvy a příklady dobré praxe* a *Změna přílivu žadatelů o mezinárodní ochranu v letech 2015-2016: reakce členských států*. Na konci roku bylo zahájeno zpracování čtvrté studie pro rok 2017 na téma *Přístupy členských států k nezletilým cizincům bez doprovodu po určení statusu*. Dále české kontaktní místo vypracovalo *Výroční zprávu o politice v oblasti azylu a migrace za rok 2016* za ČR a přispělo do zprávy o azylové a migrační politice za rok 2016 vydávané Evropskou komisí.

Zástupci národního kontaktního místa se v Bruselu účastnili pravidelných jednání národních kontaktních míst EMN a pracovní skupiny EMN zaměřené na návraty. Rovněž participovali na výročních konferencích EMN na Maltě na téma *Reforma společného evropského azylového systému: příležitosti a výzvy* a v Estonsku na téma *Globální závod o talenty*. Zúčastnili se také řady konferencí na národních úrovních.

Významnou činností EMN je zpracování tzv. ad-hoc dotazů, v roce 2017 odpovědělo české kontaktní místo EMN na téměř 100 ad-hoc dotazů členských států EU + Norska a Evropské komise. Dále se EMN podílelo na aktualizaci slovníku EMN, na vypracovávání pravidelných Bulletinů (čtvrtletně vydávaných dokumentů popisujících aktuální informace o vývoji v členských státech a na úrovni EU v oblasti azylu a migrace), národního Factsheetu (stručného dokumentu podávajícího přehled hlavních změn v oblasti azylové a migrační politiky za konkrétní rok včetně statistické přílohy) a Informů (kratších informačních materiálů zaměřených na specifická témata). V průběhu roku 2017 se české kontaktní místo EMN věnovalo mnoha dalším aktivitám.

Publikace EMN a další informace z oblasti migrace a azylu jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.

XIII.5 MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE

XIII.5.1 Agentura FRONTEX a Evropská komise

Zástupci ŘSCP se pravidelně účastní ve čtvrtletních intervalech jednání agentury FRONTEX (Evropská agentura pohraniční a pobřežní stráž) **v rámci pracovní skupiny zabývající se společnými návratovými operacemi**. Počet návratových operací prudce vzrostl, i vzhledem k tomu, že úspěšná návratová politika se stala prioritou EU v roce 2017. Nejčastější destinace návratových letů z Německa jsou na Balkán (Srbsko, Kosovo, Makedonie a Albánie). Lety z dalších zemí (Francie, Itálie, Španělsko) míří do Afriky. Individuální lety jsou namířeny i do jiných zemí (Pákistán, Ekvádor, Gruzie, Arménie). Obecným problémem zůstává získávání náhradních cestovních dokladů (Pákistán, Afghánistán). ČR se v roce 2017 zúčastnila dvou návratových letů do Afriky¹⁴⁹ a poskytla eskortu a monitoring při návratové operaci do Pákistánu¹⁵⁰. Počet cizinců, které by bylo možné vrátit společnými lety agentury, je velmi malý. Cizinci jsou

¹⁴⁸ Od roku 2004 probíhala pilotní fáze fungování této skupiny. V roce 2008 bylo Rozhodnutím Rady (2008/381/ES) ustanoveno fungování Evropské migrační sítě.

¹⁴⁹ Únor 2017 – organizátorem bylo Rakousko, 2 občané Nigérie; duben 2017 – organizátorem byla Belgie, 1 občan Demokratické republiky Kongo).

¹⁵⁰ Březen 2017.

vracení převážně pozemní cestou (např. Ukrajina). Do monitoringu se ČR zapojuje prostřednictvím kanceláře Veřejného ochránce práv.

Cizinečtí policisté, převážně z týmů agentury FRONTEXu, se podíleli **na společných akcích na různých úsecích evropských vnějších hranic** (Itálie, Řecko, Makedonie, Srbsko), dále byli součástí několika kontingentů působících v Makedonii a Srbsku. Jedná se o vyslání na základě dvoustranných dohod. V rámci akcí Agentury FRONTEX byli cizinečtí policisté vysíláni na letiště, která jsou klíčovými body pro nelegální migraci (rovněž zahraniční policisté byli nasazeni na letiště *Václava Havla Praha*). Cizinečtí policisté se účastnili zejména operací Alexis, Focal Points Air, Ambrella, Vega Children, Poseidon, Jora aj.¹⁵¹

Dále se podílí např. policista z oddělení doprovodu letadel na výcviku policistů ze zemí EU k provádění eskort pozemní, leteckou a námořní cestou, policista z ICP ML *Václava Havla Praha* na výcviku libyjské pobřežní stráže. V oblasti vzdělávání je policista ICP ML *Václava Havla Praha* ustanoven jako člen vývojového týmu e-learningového vzdělávacího nástroje k Schengenskému hraničnímu kodexu, další je členem vývojového týmu pro angličtinu 2. úrovně pro pohraniční stáž (tvorba vzdělávacích programů).

Ředitelství služby je zapojeno do **Evropského systému ostrahy hranic (EUROSUR)**, který slouží ke sdílení informací a kooperačních mechanismů. V roce 2017 došlo k akreditaci systému EUROSUR na stupeň utajení „vyhrazené“, a je tak možné v rámci tohoto systému sdílet utajované skutečnosti. Systém bude v budoucnu provozován v rámci národního situačního centra ochrany hranic ŘSCP, kdy v roce 2018 dojde u dvou pracovníků tohoto útvaru k absolvování měsíčního kurzu pro certifikované operátory IS EUROSUR. Pracovní stanice a využívání systému EUROSUR bude do vybudování prostor národního situačního centra ochrany hranic ŘSCP (cca I. čtvrtletí 2019) dostupné pouze z prostor Odboru informatiky a provozu informačních technologií (OIPIT).

Agentura FRONTEX dostala v roce 2016 od komise EU za úkol vytvořit novou koncepci, která bude posuzovat zranitelnost při ochraně státních hranic. Cílem této koncepce je získat analytická data od jednotlivých členských států a posoudit připravenost jednotlivých států na neočekávaný migrační nápor. FRONTEX monitoruje a vyhodnocuje technické vybavení, informační systémy, kapacity lidských zdrojů, finanční zdroje a infrastrukturu vzhledem k ochraně vnějších schengenských hranic. Došlo k **vytvoření sítě VAN** (Vulnerability Assessment Network), do které jsou zapojeni zástupci členských států. Garantem za sběr, zpracování a poskytování požadovaných údajů je ŘSCP. V roce 2017 došlo k prvnímu hodnocení (tedy roku 2016), kdy česká strana byla upozorněna agenturou FRONTEX na nedostačující počet policistů. Česká strana oponovala, že v metodice není vyjádřeno, v jakém případě se jedná o podstav počtu, dále že mezitím došlo v průběhu roku 2016 k navýšení tabulkových míst, ale problémem je samotné obsazení těchto míst.

Evropskou komisí byl **vyvinutý systém pro výměnu důvěrných informací IRMA** (Integrovaná aplikace pro řízené navracení státních příslušníků třetích zemí do země původu), který spojuje členské státy a státy Schengenského prostoru, Evropskou komisí, agenturu FRONTEX a příslušné programy financované EU na provozní, praktické úrovni za účelem koordinace a vzájemné spolupráce. V rámci zprovoznění systému IRMA bylo v Bruselu uskutečněno v únoru 2017 první jednání pracovní skupiny nad technickými aspekty systému IRMA.

ŘSCP se účastní **pilotního projektu „Budoucí koncept hraniční kontroly“** (The Future of Border Checks), který je veden oddělením vědy a výzkumu agentury FRONTEX (návrh technického řešení a jeho finanční náročnost je na straně ČR). Pilotní projekt by měl představovat předávání informací mezi systémem automatizované hraniční kontroly easyGO v ČR a obdobným

¹⁵¹ Podrobným přehledem o vysílání policistů disponuje policejní prezídium, do jehož kompetence vysílání policistů náleží.

systémem ve Spojených arabských emirátech. Jedním z cílů projektu je ověření konceptu budoucího systému EU vstupu a výstupu (Entry and Exit System).

Pravidelně jsou agentuře FRONTEX zasílána statistická data z oblasti neregulérních cestovních dokladů (Risk Analysis Unit, projekt EDF – European Document Fraud), z oblasti nelegální migrace, vyhoštění, odbavených osob na vnější schengenské hranici aj. (FRAN – Frontex Analysis Network). Zároveň se zástupci ŘSCP zúčastňují pravidelných jednání k dané problematice.

XIII.5.2 Spolupráce se zastupitelskými úřady ČR v zahraničí

Nástrojem pro prověřování žadatelů o krátkodobá víza je zejména **NS VIS ČR**. V roce 2017 byly dokončeny vývojové práce na projektu VISA CODE+ , kdy v květnu byl tento systém nasazen v rámci celé EU do produkčního provozu. V první polovině roku 2017 také proběhla úplná revize a aktualizace bezpečnostní dokumentace v souvislosti s kybernetickou bezpečností a zařazením VIS mezi systémy kritické infrastruktury. Od poloviny roku probíhají další projekty pod rámcovou smlouvou. Jedním z nich je úprava klienta Víza tak, aby na druhé linii umožňoval zobrazení kvality otisků prstů (i přímo otisky jako takové). Další je změna rozhraní s MZV tak, aby došlo k zefektivnění činností při udělování dlouhodobých víz. Tyto projekty byly v roce 2017 ve fázi realizace.

Za účelem prověření, zda se osoby cizí státní příslušnosti nedopouštějí porušování nebo obcházení zákona při žádostech o české vízum, byly ve spolupráci mezi ŘSCP a MZV stanoveny jednotné postupy k provádění tzv. **paralelních pohovorů u žádostí o krátkodobé vízum rodinného příslušníka občana EU**. Účelem je zjištění, zda se osoba nedopouští obcházení zákona s cílem získat vízum. Paralelním pohovorem se rozumí vyžádání podání vysvětlení a sepsání protokolu, který je prováděn ve stejném termínu jako pohovor na zastupitelském úřadě České republiky se žadatelem (rodinným příslušníkem občana Evropské unie) o krátkodobé vízum. ŘSCP spolupracuje v oblasti bezpečnostních prověrek žadatelů o krátkodobá víza se zpravodajskými službami a ostatními útvary PČR, zejména odbory cizinecké policie na KŘP, Národní centrálou SIRENE a Interpolem. Cílem spolupráce jsou zejména prověrky, které mají zamezit zneužívání víz k nelegální migraci a zabránění udělení víz osobám, které jsou vedeny v Schengenském informačním systému, Evidenci nežádoucích osob či v Informačním systému Interpolu nebo se jedná o rizikové osoby.

Ve spolupráci s MZV a OAMP MV se ŘSCP podílí na **vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady (IPD)** (viz kapitola III.2.9 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2017).

Pro plnění úkolů v rámci boje proti nelegální migraci probíhají školení konzulárních pracovníků MZV a styčných důstojníků pro migraci a doklady v problematice odhalování neregulérních dokladů ještě před jejich vysláním na zastupitelský úřad do zahraničí, která provádí skupina dokladů ŘSCP. Takto proškolení zaměstnanci MZV potom mají větší šanci zachytit neregulérní doklad již v zemi původu v rámci řízení o udělení víza¹⁵².

XIII.5.3 Spolupráce se sousedními státy

V oblasti spolupráce se sousedními státy jsou jednotlivé formy spolupráce uvedeny v mezinárodních smlouvách o policejní spolupráci.

¹⁵² V roce 2017 bylo proškoleny celkem 58 konzulárních pracovníků.

V roce 2017 proběhlo setkání ředitelů cizineckých policií **států Visegrádské čtyřky (V4)**¹⁵³ v Polsku, kde byl projednán dosavadní migrační vývoj, výzvy a dopady na bezpečnost a spolupráci a byla nastaveny další cíle spolupráce, při níž je stěžejní včasná výměna informací.

V prosinci 2017 proběhlo první zasedání policejních ředitelů cizineckých a pohraničních policií v rámci **Salzburského fóra**, kde byly opět projednávány problémy spojené s aktuální migrační situací.

Stabilní spolupráce byla prováděna v oblasti **hraničně-zmocněnecké činnosti** (předávání analytických a operativních informací o pohybu a pobytu zájmových skupin cizinců po obou stranách státních hranic). Společná opatření směřovala k posílení monitoringu vývoje migračních tras nelegální migrace kontrolami na vytipovaných silničních a železničních koridorech. V listopadu 2017 proběhlo jednání hlavních hraničních zmocněnců ČR, Slovenska a Polska ve Vratislavi.

Nezastupitelnou roli v rámci spolupráce se sousedními státy mají **společná centra policejní a celní spolupráce**, kdy spolupráce probíhá zejména v rámci získávání informací ke konkrétním cizincům, se kterými je vedeno řízení (prověrky v evidencích daného státu z důvodu ověření totožnosti osoby), při zprostředkovávání nabídek na předání a převzetí osob a koordinaci společných hlídek.

Ačkoli v roce 2017 došlo ke snížení tlaku tranzitní nelegální migrace, nadále byly zjišťovány případy převozu osob v dopravních prostředcích (zejména v úkrytu), a to ve směru ze Slovenska a Rakouska s cílem pokračovat do Německa, v menší míře do Polska. Proto došlo **k prohloubení přímé operativní spolupráce na případech odhalování nelegální migrace**. Oddělení šetření trestné činnosti a dokumentace ŘSCP spolupracuje zejména se slovenskými kolegy¹⁵⁴, Velvyslanectvím Německa v Praze a přiděleným Styčným důstojníkem Spolkové policie v ČR. Dále probíhá komunikace s vyšetřujícími složkami jak přímo v Německu, tak v Rakousku. Další spolupráce jsou navazovány ad-hoc dle aktuální potřeby. Ve většině případů je spolupráce zúčastněných stran realizována rychlou výměnou operativních, relevantně důležitých informací ke konkrétním případům záchytů migrantů, vozidel, či osob páchající danou trestnou činností v oblasti migrace a převaděčství.

Spolupráce s **Německem** probíhala formou vzájemných vzdělávacích soustředění, přímého výkonu společných hlídek na území obou zúčastněných států, součinnostních jednání vedoucích pracovníků oddělení a skupin odborů cizinecké policie jednotlivých KŘP s vedoucími pracovníky jednotlivých inspektorátů BPOL¹⁵⁵ Německa (Pohraniční policie). Pravidelná setkání policistů skupin dokumentace OCP KŘP a operativních složek BPOL Německa byla určena pro předávání informací a poznatků v oblasti přeshraniční a příhraniční trestné činnosti se zaměřením na převádění osob, páchání trestné činnosti na úseku vstupu a pobytu cizinců a ustanovování zájmových osob a výměnu informací k novým trendům v oblasti boje proti nelegální migraci. Dále jsou konána součinnostní jednání vedoucích pracovníků OCP OPKPE s vedoucími pracovníky jednotlivých inspektorátů BPOL Německa se zaměřením na řešení konkrétních problémů vzniklých v daném období, dohodu o formě a četnosti školení jednotlivých policistů a výkonu společných hlídek včetně jejich zaměření se na konkrétní problematiku či region.

V oblasti spolupráce s **Rakouskem** probíhají pravidelná čtvrtletní součinnostní jednání, která jsou organizována a uskutečňována odděleně pro úsek státní hranice s Horním Rakouskem a pro úsek státní hranice s Dolním Rakouskem. Mimo čtvrtletní jednání probíhají na úseku státních hranic s Horním Rakouskem měsíční operativní součinnostní porady. Tématem těchto porad je zejména pravidelná výměna informací v oblasti aktuální bezpečnostní situace v teritoriu a diskuse

¹⁵³ Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko.

¹⁵⁴ Úradu hraničnej a cudzineckej policie, Prezidia Policajného zboru, Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii.

¹⁵⁵ Bundespolizei.

k opatřením týkajících se eliminace příhraniční trestní činnosti. Podle poskytnutých informací ke konci roku 2017 ze Zemského velitelství Horního Rakouska dojde ke zrušení smíšených hlídek minimálně na 6 měsíců z důvodu posilování hlídek na rakousko-německé hranici.

V rámci spolupráce s Německem a Rakouskem jsou realizována také čtvrtletní **trilaterální** součinnostní jednání, a to mezi zástupci BPOL Freyung, PI Freyung (DEU), zástupci hornorakouské policie z okresu Rohrbach a zástupci KŘP Jihočeského kraje (zástupce odboru mezinárodních vztahů, územního odboru a OCP). Na jednáních je pravidelně projednávána bezpečnostní situace v příhraničních oblastech za předcházející čtvrtletí, probíhá vyhodnocení společného výkonu služby, zajímavých případů z nelegální tranzitní migrace a naplňování mezinárodních dohod v oblasti tzv. readmisí a dublinského řízení.

Pravidelně, jednou za dva měsíce, probíhá **pracovní jednání mezi zástupci Policie ČR a Spolkového ministerstva vnitra Rakouska**, které se řídí podepsaným Memorandem o porozumění mezi Spolkovým ministerstvem vnitra Rakouska a MV ČR o zesílené spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti, obzvláště boji s nelegální migrací. Cílem jednání je vyhodnocení splnění úkolů vyplývajících z předmětného memoranda, a to zejména projednání a odsouhlasení společné dvouměsíční zprávy o situaci na úseku nelegální migrace a výměna informací o trendech v oblasti nelegální migrace.

Mezinárodní spolupráce s **Polskem** probíhala v roce 2017 dle schváleného harmonogramu především formou společných hlídek na území obou států. Systém výkonu společných hlídek byl operativně měněn dle aktuální situace.

Spolupráce se **Slovenskem** byla realizována v rámci společných hlídek přes Společné kontaktní pracoviště Hodonín-Holíč.

XIII.5.3.1 Společné hlídky

Jakožto jedna z forem mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích PČR¹⁵⁶ prováděny společné hlídky, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Společné hlídky byly zaměřeny na monitoring nelegální migrace, realizaci schengenského vnitrostátního pátrání, monitoring pohybu vozidel, přeshraniční trestnou činnost, pátrání po odcizených vozidlech, pachatelích trestných činů, kontrolu pobytového režimu cizinců, včetně pobytových kontrol v nočních klubech, kontrolu osob a vozidel. Výkon společných hlídek se dlouhodobě osvědčuje zejména z pohledu preventivního působení, výměny informací a zkušeností a obecně prohlubování přeshraniční spolupráce. Společné hlídky jsou plánovány s předstihem, avšak obě strany jsou schopny reagovat dle potřeby operativně. Do společných hlídek jsou zařazováni policisté, kteří prošli speciálním vzděláváním.

V roce 2017 policisté uskutečnili celkem **737 společných hlídek¹⁵⁷ policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států**. V porovnání s rokem 2016 se jedná pouze o 13 hlídek více. Z celkového počtu 14 krajských ředitelství PČR se mohou realizovat společné hlídky u 11 z nich.

Ve sledovaném období došlo u KŘP Královéhradeckého kraje k zintenzivnění činnosti česko-polských hlídek zejména v teritoriu okresu Rychnov nad Kněžnou, a to v souvislosti s rozvojem průmyslové zóny v obci Kvasiny a v přilehlých obcích. Většinu cizinců zaměstnaných v tomto regionu tvoří státní příslušníci Polska (cca 90 %), z tohoto důvodu přítomnost polské hlídky na území ČR je velmi kladně hodnocena. V rámci výkonu společných hlídek byly prováděny kontroly řidičů na přístupových cestách od státní hranice z Polska do průmyslové zóny, pobytové kontroly a kontroly ubytovacích zařízení. S orgány Polska byla uskutečněna pravidelná

¹⁵⁶ Netýká se vnitrozemských KŘP, tj. KŘP Praha, Středočeského kraje a kraje Vysočina

¹⁵⁷ Dle vyhodnocení měsíčních výkazů zasílaných jednotlivými KŘP

součinnostní jednání za účelem koordinace výkonu služby a předávání informací a poznatků k migraci a trestné činnosti cizinců.

XIV. PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE

XIV.1 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU

Rok 2017 se nesl ve znamení dalšího poklesu nelegální migrace do EU a pokračující stabilizace situace na úroveň před migrační krizí. Díky jednotlivým přijatým opatřením se sice EU a jejím členskými státy (ČS) podařilo limitovat nekontrolovaný pohyb osob přes východní Středomoří (a na navazující západobalkánské migrační trase), celkové počty osob přicházejících do EU přes centrální Středomoří však zůstávají i nadále zvýšené. Hlavní pozornost byla proto věnována řešení situace podél této migrační trasy, a to s důrazem na spolupráci s Libyí a dalšími zeměmi severní Afriky. V únoru 2017 byla na neformálním summitu EU přijata **tzv. Maltská deklarace** stanovující vodítka pro další práci a prioritní opatření ve vztahu k Libyi (posílení podpory libyjské pohraniční a pobřežní stráže, rozbití operačního modelu převaděčů, podpora místních komunit, zlepšení přijímacích kapacit v zemi apod.). Stěžejní roli ve vztahu ke snížení migračního tlaku v centrálním Středomoří sehrála **Itálie**, ať se již jednalo o posílení spolupráce s Libyí na základě **memoranda o porozumění v oblasti boje proti nelegální migraci, obchodování s lidmi a převaděčství** z počátku února 2017, či iniciování **kodexu chování nevládních organizací** při záchraně osob na moři, jenž byl představen v červenci 2017. V návaznosti na Maltskou deklaraci a příspěvek Evropské komise (EK) v podobě akčního plánu na podporu Itálie, snížení tlaku podél centrální středomořské trasy a zvýšení solidarity z července 2017 pak estonské předsednictví připravilo **implementační plán pro centrální Středomoří**, který byl v únoru 2018 revidován.

V září 2017 vydala EK **sdělení o naplňování evropského programu pro migraci**, přijatého v květnu 2015 jako reakce na migrační krizi. EK zde představila hlavní pilíře budoucího směřování, jež spatřuje zejména ve větší angažovanosti EU ve vnější dimenzi migrace, zefektivnění návratové politiky, posílení legálních cest a v dokončení reformy společného evropského azylového systému. Relokace, jejichž platnost skončila na konci září 2017, by dle EK měly pokračovat na dobrovolné bázi. EK však zároveň trvá na zahrnutí povinného přerozdělovacího mechanismu do aktuálně projednávané reformy dublinského nařízení. Cílem EK je též **přesídlit do října 2019 celkem 50 000 uprchlíků ze třetích zemí**.

V listopadu 2017 EK publikovala **zprávu o vývoji evropského programu pro migraci**, který navazuje na výše zmíněné sdělení. EK v ní vyhodnocuje pokrok při plnění opatření přijatých v návaznosti na migrační krizi a nastiňuje kroky potřebné pro posílení a fungování společného migračního systému, mj. urgentní navýšení financování severoafrického okna Světového fondu EU pro Afriku. Ve svém **sdělení vydaném k příležitosti diskuse předsedů vlád na prosincové Evropské radě (ER) na téma dalšího postupu ve vnitřní a vnější dimenzi migrace** pak EK vyzvala zejména k posílení snah ve vnější dimenzi a navýšení finančních prostředků pro oblast migrace v rámci přípravy nového víceletého finančního rámce.

Udržitelné řešení a posílení spolupráce se třetími zeměmi by i v budoucnu mělo vycházet z konceptu **rámců pro partnerství**. Tzv. migrační kompakty byly zatím využity ve spolupráci s Jordánskem a Libanonem a pěti prioritními zeměmi (Nigerem, Nigérií, Mali, Senegalem a Etiopií). Tento přístup byl na evropské úrovni vyhodnocen jako správný, a měl by proto být aplikován i v případě dalších třetích zemí.

S ohledem na potřebu zefektivnit návratovou politiku vydala EK v březnu 2017 **revidovaný akční plán v oblasti návratů a doporučení EK ke zvýšení efektivity návratů při provádění návratové směrnice**. V reakci na tato doporučení pak byly v červnu 2017 přijaty **Závěry Rady EU ke zlepšení návratů a zpětného přebírání nelegálně pobývajících osob**, jež vyzdvihují potřebu využít všech dostupných nástrojů a opatření v rámci politik EU, včetně vízové, jako pak pro

zajištění spolupráce ze strany třetích zemí. Tento postup byl následně úspěšně aplikován v případě Bangladéše.

V prosinci 2017 vstoupilo v platnost nařízení, kterým se zřizuje **Systém vstupu/výstupu (EES)**. Cílem EES je zmírnit zdržení při hraniční kontrole a zlepšit kvalitu hraničních kontrol státních příslušníků třetích zemí, dále zajistit systematickou a spolehlivou identifikaci osob, které překročily dobu povoleného pobytu v schengenském prostoru, a též posílit vnitřní bezpečnost a boj proti terorismu a závažné trestné činnosti. Na začátku roku 2018 byla zahájena implementační fáze s cílem zahájit provoz systému do konce roku 2020. V průběhu roku 2017 pokračovala jednání o nařízení, kterým se zřizuje **Evropský informační systém pro cestovní povolení (ETIAS)**. Jeho cílem je vytvoření automatického unijního informačního systému, v němž by byly evidovány údaje o státních příslušnících třetích zemí, kteří nepodléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v ČS EU. Návrh je v tuto chvíli projednáván v dialogu. Na základě evaluace fungování **Schengenského informačního systému (SIS II)** předložila EK již v prosinci 2016 tři návrhy nařízení, jež mají nahradit současný právní rámec a tento dále rozvinout. Cílem nové legislativy je upravit využívání SIS v oblasti správy hranic, policejní a justiční spolupráce v trestních věcech a též v oblasti navrácení neoprávněně pobývajících příslušníků třetích zemí. V listopadu 2017 byl na jednání Coreper II schválen mandát pro vyjednávání s Evropským parlamentem. V červnu 2017 představila EK návrh nového **nařízení o Evropské agentuře pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA)**, který byl vypracován na základě zprávy o činnosti této agentury od jejího vzniku v prosinci 2012 do září 2015. Cílem návrhu je zajistit, aby byla agentura lépe připravena reagovat na současné výzvy v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, a to zejména v souvislosti s IT systémy, které jí mají být nově svěřeny (EES, ETIAS, dublinský alokační systém/DubliNet, atd.). V prosinci 2017 předložila EK dále dva návrhy nařízení, které obsahují dlouho avizované řešení **interoperability mezi informačními systémy EU** v oblasti migrace a vnitřní bezpečnosti. Jejich cílem je přispět k vyšší míře efektivity využívání informačních zdrojů, a tím napomoci lépe se vyrovnat s aktuálními problémy v oblasti bezpečnosti a boje s nelegální migrací.

V návaznosti na opakované znovuzavádění kontrol na vnitřních hranicích ze strany některých evropských zemí (Dánska, Německo, Rakousko, Norsko, Švédsko a Francie) v reakci na sekundární pohyby osob v nelegálním postavení a nárůst přeshraničních teroristických hrozeb předložila EK v září 2017 **návrh na změnu Schengenského hraničního kodexu**. Cílem tohoto návrhu je zajistit, aby časová omezení dočasného **znovuzavedení ochrany vnitřních hranic** umožnila zemím v schengenském prostoru přijmout, pokud to bude nezbytné, opatření potřebná jako reakce na závažnou hrozbu pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost. Zároveň by měly být zavedeny lepší procesní záruky tak, aby k znovuzavedení ochrany vnitřních hranic bylo přistupováno jen ve výjimečných a opodstatněných případech.

V roce 2017 pokračovala jednání Rady EU s EP o návrhu na **revizi Vízového kodexu**, který byl předložen v dubnu 2014. Po neúspěšných výsledcích vyjednávání se EK rozhodla tento návrh na konci roku 2017 stáhnout. Dne 14. března 2018 pak EK představila návrh nový.

V červenci 2017 byl schválen mandát pro zahájení vyjednávání s EP o návrhu **směrnice o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysoce odborné dovednosti (tzv. modré karty)** z června 2016, jehož cílem je zvýšit schopnost EU přilákat a udržet si pracovníky ze třetích zemí s vysoce odbornými dovednostmi a posílit konkurenceschopnost EU. Nová směrnice by měla nahradit stávající právní úpravu. Z důvodu neslučitelnosti pozice Rady EU a EP v řadě bodů návrhu se však na závěr estonskému předsednictví nepodařilo získat politická vodítka pro další vyjednávání. Technická jednání tak budou nadále pokračovat i během roku 2018.

V průběhu roku 2017 pokračovala složitá jednání o sedmi legislativních návrzích

předložených EK v předchozím roce v rámci pokračujícího procesu harmonizace v oblasti mezinárodní ochrany a přesídlování (reforma společného evropského azylového systému – SEAS), kdy tento proces vychází z obecného dokumentu EK „Sdělení Evropskému parlamentu a Radě k reformě společného evropského azylového systému a posilování legálních cest do Evropy“ ze dne 6. dubna 2016 (COM (2016) 197 final/2, 7665/16).

V roce 2017 byl dosažen částečný obecný přístup Rady (a tedy započalo vyjednávání s Evropským parlamentem- tzv. trialog) k návrhům:

- **kvalifikační nařízení** (Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany a o změně směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajících rezidenty);
- **přijímací směrnice** (Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady stanovující podmínky pro přijímání žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (přepřacované znění));
- **nařízení o unijním přesídlovacím rámci** (Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje rámec Unie pro znovusídlování a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 516/2014).

Návrh procedurálního nařízení (Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zavedení společného postupu pro mezinárodní ochranu v Unii a o zrušení směrnice 2013/32/EU) byl v roce 2017 projednáván na úrovni přípravných orgánů Rady EU, tj. nedošlo k většímu pokroku.

U návrhu nařízení **Dublin IV** (Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepřacované znění) rovněž nedošlo k výraznému pokroku v projednávání, a to zejména díky stále nevyřešené otázce forem solidarity zejména s členskými státy prvního vstupu.

Zbývající návrhy legislativního balíčku revize Společného evropského azylového systému, tj. návrh nařízení o **EURODACu** (společná unijní databáze otisků prstů) a nařízení ustanovující novou **Agenturu pro otázky azylu** (EUAA) byly v Radě projednány již v průběhu roku 2016 a v průběhu roku 2017 byly tyto návrhy projednávány v trialogu.

XIV.2 SITUACE V OBLASTI LEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚROVNI EU

Také v roce 2017 pokračovala EU v procesu sjednocování pobytové legislativy a postupů v rámci pobytové agendy.

Dne 7. června 2016 předložila EK **návrh směrnice o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysoce odborné dovednosti**. Návrh směrnice by měl přepřacovat a nahradit stávající směrnici 2009/50/ES. Stávající směrnice EU o modré kartě dle EK prokázala své vnitřní slabé stránky, například omezující podmínky přijetí a velmi omezené usnadnění mobility v rámci EU. To v kombinaci s mnoha různými soubory paralelních pravidel, podmínek a postupů pro přijímání stejné kategorie pracovníků s vysoce odbornými dovednostmi, které platí v různých členských státech EU, omezilo atraktivitu a používání modré karty EU. V průběhu roku 2016 probíhala intenzivní jednání v rámci pracovní skupiny Rady, která se návrhem směrnice zabývala. Do konce roku 2016 nebyla jednání dokončena a projednávání návrhu směrnice tak přešlo na maltské předsednictví. Za maltského

předsednictví v první polovině roku 2017 byl vyjednáán kompromisní text v rámci Rady a následně byl zahájen trialog mezi EK, Radou a Evropským parlamentem o výsledné podobě směrnice. Trialog pokračoval i v druhé polovině roku 2017 za estonského předsednictví. Estonské předsednictví se snažilo odsunout většinu problematických bodů z expertní úrovně na úroveň politickou a předložilo proto návrh směrnice i na COREPER II. Zde se však předsednictví nepodařilo získat podporu či politická vodítka pro další postup vyjednávání s EP. Většina členských států nepodpořila žádnou z navržených variant možného kompromisu mezi schváleným přístupem Rady a pozicí EP. Některé členské státy rovněž vyjádřily znepokojení nad nátlakovým přístupem EP a implicitně připustily, že případné odstoupení EP z trialogu nebudou považovat za problematické ve srovnání s prosazením pro ně nežádoucí podoby konečného textu. Jelikož Bulharsko vyjádřilo svou připravenost hájit schválený obecný přístup Rady v dalších vyjednáváních s EP, bude trialog pokračovat i v roce 2018 za bulharského předsednictví.

XIV.3 SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE V SOUVISLOSTI S MIGRAČNÍ KRIZÍ NA ÚROVNI EU

Statistiky počtu nelegálního překročení hranic **v roce 2017 poklesly na nejnižší úroveň za poslední čtyři roky**. Počet případů nelegálního překročení hranic se meziročně snížil z 504 tisíc na **204 tisíc (-59,5 %) případů**. Nicméně stále se nejedná o pokles na úroveň statistik před rokem 2014, kdy se tato čísla pohybovala na úrovni mezi 72 tisíc až 141 tisíci nelegálních překročení.

K postupnému uvolňování tlaku na vnějších hranicích docházelo již od října 2015. Výrazný trend poklesu byl dán v březnu roku 2016 přijetím opatření na hranicích Makedonie s Řeckem a dohodou EU – Turecko, kdy následně docházelo k poklesu počtu zjištěných případů během celého roku. Během roku 2017 současně klesaly počty zjištěných případů na centrální středomořské trase i východní středomořské trase (západobalkánské trase). V absolutních číslech je stále nejvíce využívanou cestou migrantů do Evropy centrální středomořská trasa.

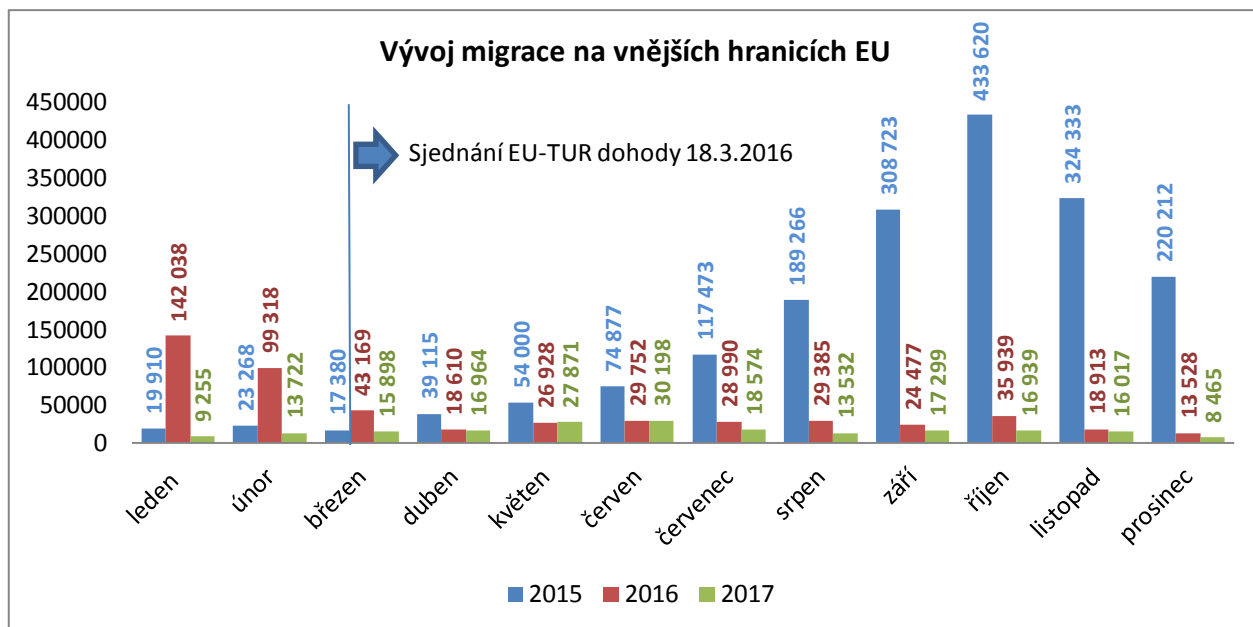
V roce 2017 byl zaznamenán zvýšený počet případů nelegálního překročení hranic na západní středomořské trase, a to zejména od července. Počet případů nelegálního překročení se na této trase oproti roku 2016 více než zdvojnásobil (celkem 23 tisíc případů). Ačkoliv se ve srovnání s centrální středomořskou trasou do Evropy jedná o nízké počty, je patrné, že migrační tlak na vnějších hranicích EU nadále trvá.

V souvislosti se změnami na migračních trasách se v roce 2017 zvýšil počet migrantů ze subsaharské Afriky a v druhé polovině roku pak také z Maroka, Alžírsko a Tunisko. Občané afrických zemí tak v roce 2017 tvořili téměř dvě třetiny nelegálních migrantů přicházejících do Evropy.

V rámci celkového počtu nelegálně příchozích migrantů do Evropy jich nejvíce pocházelo ze Sýrie (9,5 %), jejich podíl se však oproti roku 2016 snížil o 8 procentních bodů. Na druhém místě to byli státní příslušníci **Nigérie (8,9 %)**. Dále následují státní příslušníci **Pobřeží Slonoviny (6,3 %)**, **Guiney (6,3 %)** a **Maroka (5,6 %)**. Státní příslušníci **Iráku**, kteří se v roce 2016 umístili na třetím místě, v roce 2017 zaujímají pozici šestou s podílem 4,9 %. Následuje **Pákistán (4,9 %)**, **Bangladéš (4,6 %)**, **Gambie (4,1 %)** a **Afghánistán (3,7 %)**, který byl v předchozím roce na druhém místě (tehdy 11 %).

V roce 2017 členské státy evidovaly **více než 6 700 osob ze třetích zemí, které při vstupu na jejich území použily padělané nebo pozměněné doklady**. Zatímco počty nelegálních vstupů na vnějších hranicích EU poklesly, využívání neregulérních dokumentů v rámci sekundárních pohybů po EU vzrostlo ve srovnání s rokem 2016 o více než 10 % a tento počet dosáhl své nejvyšší hodnoty od roku 2013.

Lze očekávat, že i v roce 2018 bude migrace po středomořských trasách hlavním způsobem nelegálního překročení hranic EU, zároveň však také jedním z nejnebezpečnějších způsobů převaděčství pro samotné migranty. Frontex nadále rozšiřuje spolupráci mezi různými orgány, tak aby bylo možno přispět k boji proti nelegální migraci a dalším přeshraničním trestným činům, stejně jako k další koordinaci záchranných akcí.

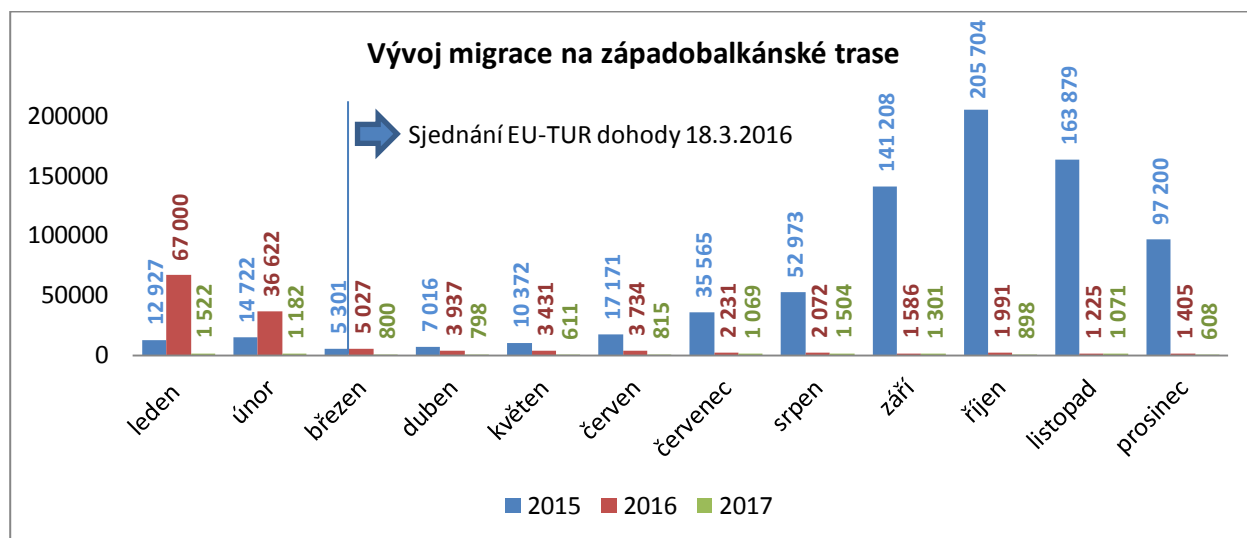

Zdroj: MV

XIV.3.1 Situace na migračních trasách do EU

XIV.3.1.1 Západobalkánská trasa

Již v roce 2016 došlo v souvislosti s uzavřením řecko-makedonské hranice a dohodě EU-Turecko k významnému omezení pohybu na této trase. V roce 2017 tento pokles nadále pokračoval. Zatímco v roce 2016 bylo evidováno celkem 130 tisíc případů nelegálního překročení hranic, v roce 2017 to bylo 22 tisíc., jedná se tedy o meziroční pokles o 83 %. Maximální měsíční počty žádostí se pohybovaly na úrovni kolem 1 500 osob. Většina případů nelegálního překročení hranic byla zaznamenána na srbských hranicích.

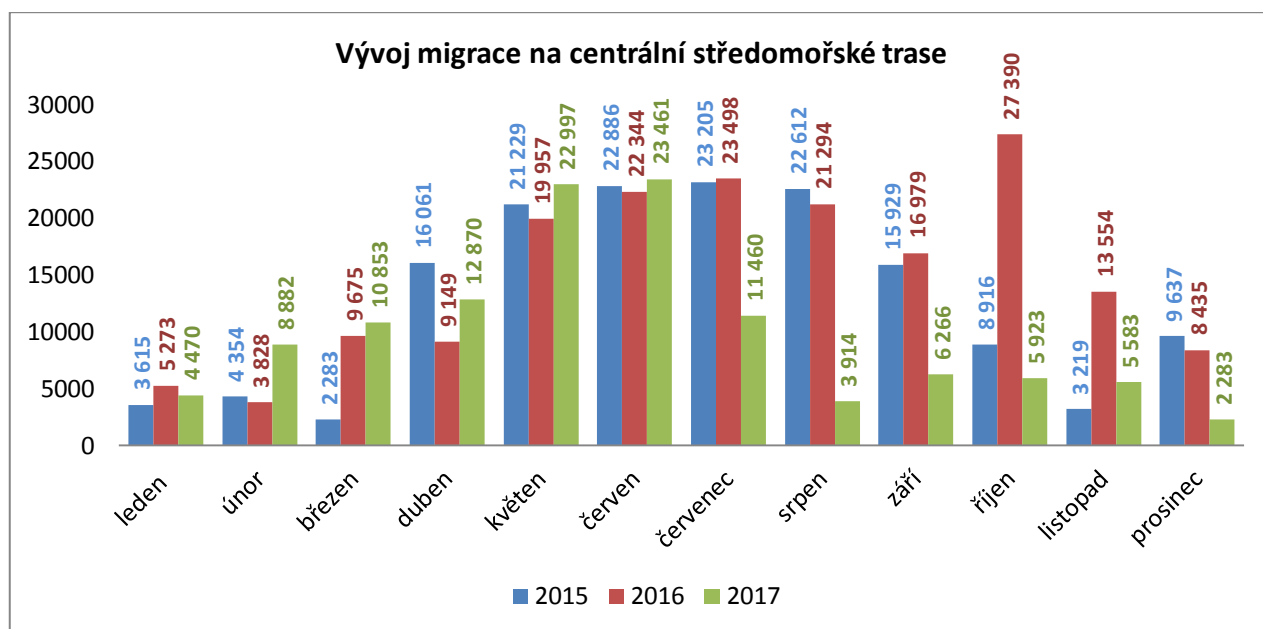

Zdroj: MV

XIV.3.1.2 Centrální středomořská trasa

Celkově bylo na centrální středomořské trase v roce 2017 detekováno téměř 119 tisíc osob, což ve srovnání s rokem 2016, kdy bylo zaznamenáno 181 tisíc případů, znamená pokles o 34,4 %. Na počátku roku 2017 vývoj na této trase odpovídal vývoji v roce 2016 s výkyvy danými podmínkami počasí. Od února docházelo v meziročním srovnání k mírně zvýšeným počtům zachycených případů v důsledku vyššího migračního tlaku z Libye, nicméně až do června lze pozorovat podobný trend jako ve stejných měsících minulého roku. V červenci náhle došlo k výraznému poklesu počtu případů, a to na poloviční úroveň předchozího měsíce (červen – 23 461, červenec – 11 460), následovaným dalším poklesem na ještě nižší úroveň v srpnu (3 914) a do konce roku se měsíční počty pohybovaly mezi cca 6 až 2 tisíc osob. Tento pokles byl způsoben opatřeními ze strany oficiální libyjské vlády, přesto Libye zůstala pro migranty hlavním odjezdovým místem do Evropy. Zvýšil se však počet migrantů z Tuniska a Alžírsko, kteří využívali k cestě do Evropy čluny a směřovali na Sicílii a Sardinii.

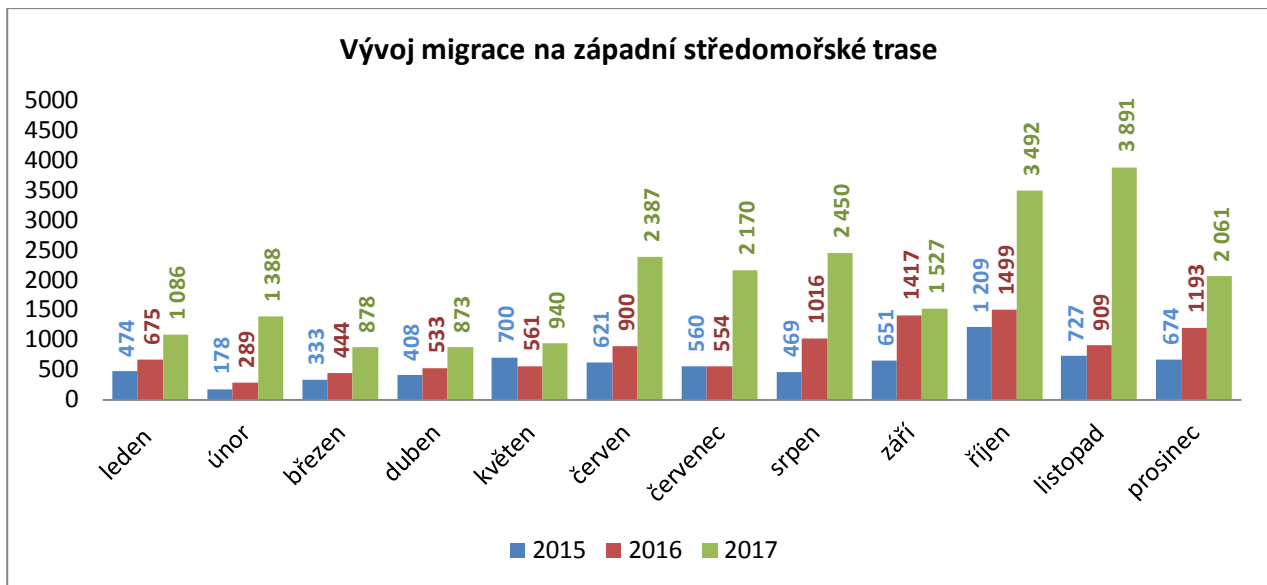
I přes celkový pokles případů nelegálního překročení hranic, nadále centrální středomořská trasa zůstává nejčastěji využívanou trasou do Evropy.

Zdroj: MV

XIV.3.1.3 Západní středomořská trasa

Počet případů nelegálního překročení hranic na západní středomořské trase dosáhl v roce 2017 počtu 23 tisíc, což v meziročním srovnání znamená více než dvojnásobný nárůst (o 131,7 %). Zatímco v první polovině roku měsíční počty zachycených případů dosahovaly obdobné úrovně jako v posledních měsících roku 2016, tak od června 2017 došlo k výrazným nárůstům, zejména pak v posledních měsících roku 2017. V tomto období se zvýšila aktivita převaděčských sítí v blízkosti Gibraltarského průlivu, spočívající v nárůstu subsaharské migrace za využití gumových člunů.

Zdroj: MV

XIV.3.2 Neregulérní doklady

V roce 2017 bylo na vnějších hranicích EU zjištěno 6 700 osob ze třetích zemí s neregulérními doklady. Jedná se o cca 300 osob méně ve srovnání s rokem 2016, což představuje pokles o 4,3 %. Jedná se o nejnižší úroveň od roku 2013. Zatímco použití neregulérních dokladů na vnějších hranicích EU pokleslo, zvýšil se jejich podíl v rámci sekundárních pohybů po členských státech EU a to téměř o 9 %. Tento jev souvisí se zvýšeným počtem odjezdů z Řecka státních příslušníků Sýrie, Afghánistánu, Iráku, Turecka a Iránu.

Na úrovni všech států EU, celkem 138 státních příslušností bylo zjištěno při využívání padělaných dokladů pro nelegální vstup. Nejvíce se jednalo o státní příslušníky **Maroka** (803), **Ukrajiny** (801), **Iránu** (438), **Albánie** (346), **Ruska** (278) a **Turecka** (275).

V oblasti převaděčství se padělaní dokladů řadí mezi klíčové aktivity. Tyto padělané dokumenty mohou být dále využity pro další kriminální aktivity. Padělané doklady jsou i nadále jednou z významných bezpečnostních hrozeb pro EU.

XIV.3.3 Nelegální pobyt

V roce 2017 bylo v rámci nelegálního pobytu zjištěno 435 786 případů, což znamenalo pokles oproti roku 2016 (491 918) o 11,4 %. Počet zjištěných případů se zvýšil zejména v Německu, Rakousku, Švýcarsku či Bulharsku. Podíl zjištěných případů nelegálního pobytu na celkovém počtu v rámci EU se zvýšil ve Francii, která se tak umístila na prvním místě v oblasti nelegálního pobytu. Německo, které bylo v roce 2016 na místě prvním, se tak umístilo na druhém místě. Z hlediska národností se vzhledem na prvních místech umístili státní příslušníci **Ukrajiny** (7,5 %), **Maroka** (6,9 %), **Albánie** (5,7 %), **Iráku** (5 %), **Afghánistán** (4,9 %).

Zprostředkování nelegální migrace nadále patří mezi jednu z významných hrozeb pro EU, i přes fakt, že v roce 2017 došlo ke snížení počtu zprostředkovatelů. Zjištěno bylo **celkem 10 213 zprostředkovatelů nelegální migrace**, což znamená meziroční snížení o 18,7 %. Tento pokles byl zapříčiněn především poklesem počtu případů zjištěných ve španělsku a Itálii. Oblast zprostředkovávání nelegální migrace do a v rámci EU je velmi lukrativních odvětvím černého trhu, na němž participuje mnoho specializovaných kriminálních skupin. Služby zprostředkovatelských skupin se neomezují jen na samotný transport do cílových zemí EU, ale také na legalizaci pobytu

v nich, pomocí nejrůznějších metod, mimo jiné užitím falešných identit a podpůrných dokumentů a zneužívání azylových procedur.

XIV.3.4 Odmítnutí vstupu

Celkový počet případů odmítnutí vstupu občanů třetích zemí na vnějších hranicích klesl meziročně o 15,3 % na 183 548 případů. Většina odmítnutí vstupu byla zaznamenána na pozemních hranicích (126 502; 69 %). Počet odmítnutých vstupů vydaných Řeckem se více než zdvojnásobil, a to zejména kvůli nárůstu odmítnutých vstupů státním příslušníkům Albánie, kteří obsadili třetí místo v žebříčku nejčastěji odmítnutých státních příslušností (17,5 %). Na prvních dvou místech se umístili státní příslušníci **Ukrajiny** (20,2 %) a **Ruska** (19,8 %).

XIV.4 SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ OCHRANY¹⁵⁸

V průběhu roku 2017 bylo v členských státech EU **zaevidováno téměř 650 tisíc žádostí** o mezinárodní ochranu od žadatelů, kteří žádají o mezinárodní ochranu poprvé, což o něco více než polovinu žádostí z roku 2016, kdy bylo evidováno 1,2 milionu žádostí od prvožadatelů. Jedná se o počty srovnatelné se situací v roce 2014 před vypuknutím migrační krize.

Mezi nejčastější zdrojové země patří i nadále **Sýrie** (102 400), **Irák** (47 500) a **Afghánistán** (43 600). Státní příslušníci těchto tří zemí tvořili cca 30 % všech žadatelů v zemích EU v roce 2017. Sýrie jakožto hlavní zdrojová země je na této pozici již od roku 2013, přičemž polovina z nich byla zaevidována v Německu (49 000). Celkem byla Sýrie hlavní zdrojovou zemí ve 14ti státech EU. Podobně, téměř polovina žadatelů z Iráku svoji žádost podala v Německu. Irák jakožto hlavní zdrojová země byl evidován ve třech státech EU.

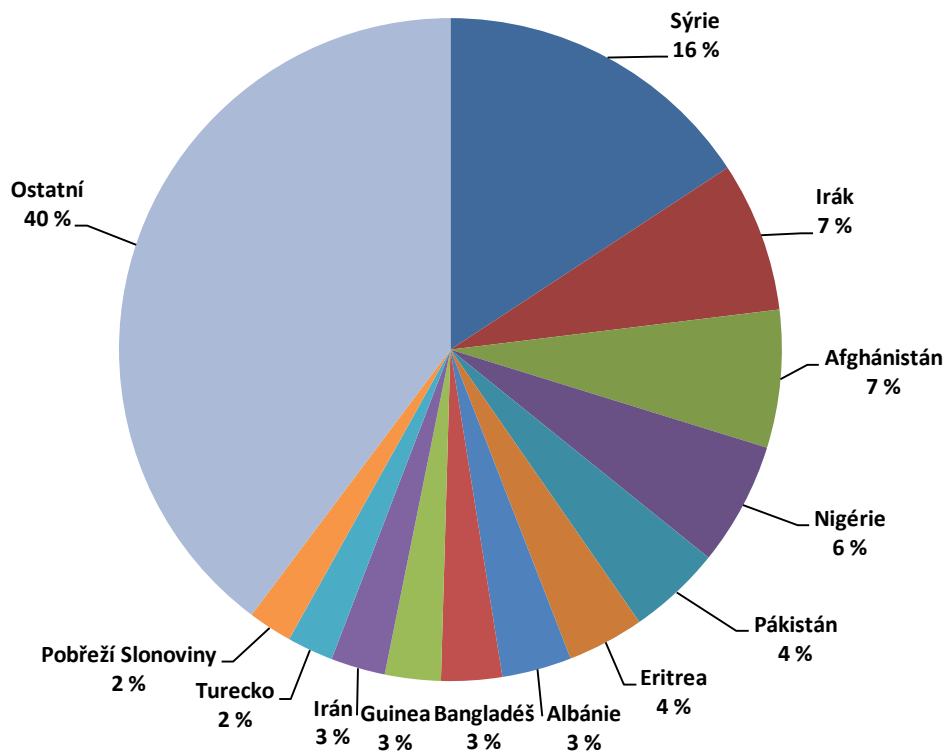
Německo bylo v roce 2017 hlavní cílovou zemí žadatelů o mezinárodní ochranu. V roce 2017 zde bylo evidováno celkem 198 300 žadatelů o mezinárodní ochranu, což je 31 % všech žadatelů. Následovala Itálie (126 600, tj. 20%), Francie (91 100, tj. 14 %), Řecko (57 000, tj. 9 %), Velká Británie (33 300, tj. 5 %) a Španělsko (30 400, tj. 5 %).

Mezi členskými státy¹⁵⁹ byly nejvyšší relativní nárůsty počtu žadatelů ve srovnání s rokem 2016 zaznamenány u Španělska (+96 %, tj. +14 900), Francie (+19 %, tj. +14 300), Řecka (+14 %, tj. +7 200) a Itálie (+4 %, tj. 5 400). Naopak největší relativní poklesy byly evidovány v Německu (-73 %), Rakousku (-44 %), Nizozemí (-17%) a Velké Británii (-15 %).

¹⁵⁸ Zdroj: EASO, EUROSTAT, IOM.

¹⁵⁹ Srovnávány jen ty státy, které evidovaly více než 5 000 žadatelů.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v EU dle státní příslušnosti v roce 2017

Zdroj: Eurostat

V roce 2017 bylo v EU vydáno více než 973 tisíc rozhodnutí v první instanci, což ve srovnání s rokem 2016 představuje pokles o 12 %. Podíl pozitivních rozhodnutí představoval 46 %, což představuje mírný pokles o 11 procentních bodů oproti roku 2016.

XV. ZÁVĚR

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2017 je ucelený materiál, který monitoruje hlavní vývojové trendy v oblasti migrace a integrace v České republice a rovněž dává podrobný přehled o aktivitách a přijatých opatřeních odpovědných orgánů za dané období.

V roce 2017 došlo opět k nárůstu počtu legálně pobývajících cizinců na území České republiky, a to o 6 %. Počet cizinců, kteří na území České republiky pobývali v rámci přechodného nad 90 dní nebo trvalého pobytu, v roce 2017 přesáhl půlmilionovou hranici (526 811) a po odeznění ekonomické krize se již několikátý rok opakuje trend pravidelného nárůstu.

Více cizinců pobývá na území České republiky trvale (cca 54 %) nežli přechodně (46 %). U obou těchto kategorií dochází pravidelně k nárůstu, přičemž větší nárůsty jsou evidovány u cizinců s přechodným pobytem (o 9% oproti 3% u trvalého pobytu). Rozdíly v převažujícím typu pobytu můžeme pozorovat dle kategorie cizinců. Zatímco cizinci ze třetích zemí v České republice pobývají z většiny trvale (68 %), tak u kategorie občanů Evropské unie převažuje pobyt přechodný (62 %). Struktura cizinců z hlediska státních příslušností je dlouhodobě stabilní. **Nejvíce cizinců pochází z Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu**, tyto tři země tvoří nadpoloviční zastoupení všech cizinců v České republice.

Jednou z nejdůležitějších změn v oblasti vízové politiky na evropské úrovni, která se významně dotkla i České republiky, bylo **zrušení vízové povinnosti** pro krátkodobé pobyty v rámci schengenského prostoru občanům Gruzie a Ukrajiny.

V oblasti krátkodobých víz byl i v roce 2017 nadále největší zájem o krátkodobé vízum ze strany státních příslušníků Ruska a Číny. Zejména u státních příslušníků Číny došlo k velkému nárůstu přes 60 % v počtu podaných žádostí o krátkodobé vízum. Přestože počet žádostí od státních příslušníků Ukrajiny poklesl, což souvisí se zrušením vízové povinnosti pro tyto státní příslušníky v červnu roku 2017, je počet těchto žádostí stále poměrně vysoký. Je to dáno tím, že státní příslušníci třetích zemí potřebují i ke krátkodobým výdělečným aktivitám v České republice příslušné vízum.

V roce 2017 byla ukončena činnost systému VISAPPOINT určeného k objednání na podání žádosti o udělení krátkodobého a dlouhodobého víza a pobytového titulu.

V oblasti dlouhodobých pobytových oprávnění (víza, povolení k pobytu) byl v roce 2017 největší zájem o imigraci do České republiky za účelem výdělečných aktivit (zaměstnání, podnikání). Téměř polovina žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění byla podána za tímto účelem a oproti roku 2016 jejich počet stoupl o více než 90 %. Účel výdělečných aktivit tak předstihl účel vzdělávání, který byl hlavním důvodem imigrace na základě dlouhodobého pobytového oprávnění v roce 2016. Nejčastěji o dlouhodobé pobytové oprávnění v roce 2017 žádali státní příslušníci **Ukrajiny Spojených států amerických, Ruska, Indie a Vietnamu**.

Na trhu práce v České republice bylo v roce 2017 evidováno v postavení zaměstnanců přes 470 tisíc cizinců, z čehož přes 30 % byli státní příslušníci třetích zemí. Nejvíce se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny, Ruska a Vietnamu. Ze států EU se pak jednalo nejčastěji o občany Slovenska, Rumunska, Polska a Bulharska. Cizinců podnikatelů bylo v roce 2017 evidováno cca 87 tisíc, z čehož většina byla z Vietnamu, Ukrajiny a Slovenska.

V roce 2017 bylo podáno **celkem 1 450 žádostí o mezinárodní ochranu**, což je o 28 žádostí méně než v roce 2016. Vývoj v této oblasti lze považovat za stabilní. Česká republika ve srovnání se sousedními zeměmi registruje mnohem méně žadatelů. Ve srovnání s předchozím rokem lze však pozorovat změny ve skladbě zemí původu, ze kterých žadatelé pocházejí. **Nadále jsou nejpočetnější skupinou žadatelů státní příslušníci Ukrajiny**, ačkoli došlo k poklesu jejich

počtu. Dále došlo ve srovnání s rokem 2016 k posunu žadatelů z Arménie, Gruzie a Ázerbájdžánu z posledních míst v TOP 10 v roce 2016 na přední místa v roce 2017. Podobně můžeme pozorovat vzestup žadatelů z Kazachstánu, kdy jich bylo evidováno 2x více než v předchozím roce a Kazachstán se nově zařadil do TOP 10. Na druhou stranu došlo k sestupu žadatelů z Iráku z druhé příčky na osmou, a pokles byl dále evidován u žadatelů z Kuby, Ruska a Sýrie. **Nadále jsou zjišťovány případy, kdy podání žádosti o mezinárodní ochranu je pouze snahou o legalizaci pobytu poté, co byla osoba zadržena bez platného pobytového oprávnění.** V roce 2017 se jednalo o 185 cizinců ze třetích zemí, kteří požádali o mezinárodní ochranu po zjištěném nelegálním pobytu. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny, Gruzie a Kuby.

Důležitou součástí migrační politiky je integrace cizinců do společnosti a proto se integrační politika i v roce 2017 zaměřovala jednak na cizince ze třetích zemí, ale rovněž na azylanty a poživatele doplňkové ochrany, a to zejména s využitím služeb Center na podporu integrace cizinců na úrovni krajů a projektů obcí na lokální úrovni. V roce 2017 byl klíčovým dokumentem *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2017*. Integrační opatření se zaměřovala především na podporu soběstačnosti cizinců a byl posilován systém zajištění informovanosti cizinců pobývajících na území České republiky i potenciálních migrantů v zemích původu.

V oblasti nelegální migrace došlo stejně jako v předchozím roce k poklesu o téměř 10 % a bylo při nelegální migraci odhaleno 4 738 osob. K nárůstu došlo pouze v kategorii nelegálního migrace přes vnější schengenskou hranici, zatímco v kategorii nelegálního pobytu došlo k poklesu.

Z hlediska státních příslušností osob odhalených při nelegálním pobytu v roce 2017 odhaleno nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny, Ruska, Vietnamu, Uzbekistánu a Moldavska**. Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici to byli státní příslušníci **Albánie, uprchlíci dle Konvence 1951 a Ruska**.

Ačkoli je ČR pro mnohé cizince zemí cílovou, z evropského pohledu se jedná spíše o zemi tranzitní, kudy cizinci procházejí v rámci nelegální migrace do zemí západní Evropy nebo skandinávských zemí.

S útlumem tlaku tranzitní nelegální migrace došlo v roce 2017 ke snížení zjištěných osob při **napomáhání k nelegálnímu překročení státních hranic České republiky**. Častou formou napomáhání k nelegální migraci a v posledních letech zejména k pobytu na území České republiky je zajištění neregulérních dokladů. Rozšiřujícím trendem je **výskyt záchyty padělaných či pozměněných rumunských průkazů totožnosti převážně u občanů Ukrajiny a Moldavska**. K legalizaci pobytu jsou nadále využívány účelově uzavřené sňatky či účelová prohlášení o určení otcovství a objevily se případy i účelového sdílení společné domácnosti s občany ČR nebo EU. Dalším zaznamenaným jevem v této oblasti jsou pokusy o zneužívání jazykových zkoušek, jakožto podmínky získání trvalého pobytu na území ČR.

Co se týče **trestné činnosti cizinců**, podíl trestně stíhaných cizinců se na celkovém počtu trestně stíhaných osob v ČR nepatrně zvýšil (o 0,7 %). Počet trestně stíhaných cizinců se oproti roku 2016 zvýšil o 2,1 % (celkem 7 708). Počet trestně stíhaných cizinců se v posledních letech mírně zvyšuje, nicméně nedosahuje takových hodnot jako v letech 2007 – 2009, kdy tyto počty přesahovaly 8 tisíc osob. Nejpočetnější skupiny trestně stíhaných osob tvořili státní příslušníci **Slovenska, Ukrajiny a Rumunska**. Největší procentuální nárůst v rámci TOP 10 byl zaznamenán v případě Maďarska a Rumunska.

Pravomocně **odsouzeno bylo v roce 2017 celkem 5 050 cizinců**, což je srovnatelná úroveň jako v předchozím roce.

V oblasti schengenské spolupráce a ochrany hranic je základním strategickým dokumentem **Národní schengenský plán**, v jehož rámci dochází ke kontinuálnímu monitorování plnění schengenských standardů. V roce 2017 byla předložena Třetí zpráva o jeho plnění.

Pro efektivní migrační politiku **je nezbytné účinně realizovat návratovou politiku**, a to nejen skrze readmisní smlouvy, které představují jeden z nástrojů nucených návratů do země původu, ale také formou dobrovolných návratů. V rámci readmisních smluv bylo v roce 2017 do sousedních států navraceno celkem 126 osob a dalších 793 osob bylo registrováno pro dobrovolný návrat do země původu.

V rámci zefektivnění migrační procedury pro vybrané kategorie cizinců ze třetích zemí v roce 2017 **nadále pokračovala realizace migračních projektů zahájených v předchozích letech**. Zároveň byly **vytvořeny dva nové projekty**. Jeden pro pracovníky v zemědělství a potravinářství z Ukrajiny a druhý pro cizince z vybraných zemí přijaté ke studiu na vysoké škole v České republice.

Mezi další specifické projekty v oblasti migrace i v roce 2017 patřilo přesídlování krajanů (celkem 307 osob z Ukrajiny), program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, Stálý zdravotně humanitární program (MEDEVAC) a program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů.

České republiky v oblasti azylu a migrace úzce spolupracuje s mezinárodními organizacemi (IOM, ICMPD, UNHCR), pokračovala v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě, který představuje koncepční rámec vnější migrační politiky Evropské unie. Česká republika se účastnila neformálních konzultací a na konci roku již formálních mezivládních projednávání dvou významných dokumentů Organizace spojených národů (OSN) postihujících řadu migračních a uprchlických témat (Globální kompakt pro migraci a Globální kompakt pro uprchlíky). Mezinárodní spolupráce ČR v oblasti migrace pokračovala v roce 2017 především spoluprací na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako Evropská agentura pohraniční a pobřežní stráže (FRONTEX) a Evropská azylový podpůrný úřad (EASO). Česká republika se rovněž soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic, a to jak na úrovni bilaterální, tak na úrovni multilaterální i unijní.

V souvislosti s migrací na evropské úrovni lze konstatovat, že **nelegální migrace do zemí Evropské unie v roce 2017 poklesla**. Současně klesaly počty zjištěných případů na centrální středomořské trase i východní středomořské trase (západobalkánské trase). V absolutních číslech je stále nejvíce využívanou cestou migrantů do Evropy centrální středomořská trasa. V roce 2017 se v souvislosti se změnami na migračních trasách zvýšil počet migrantů ze subsaharské Afriky, nicméně nejvíce migrantů přicházejících do Evropy pochází stále ze Sýrie.

Abecední seznam použitých zkratk

ADS	- Approved Destination Status - status schválené destinace
AGAS	- Airborne Collision Avoidance Přes
AMIF	- Azylový migrační a integrační fond
ANACEN	- Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci
BPOL	- Pohraniční policie (<i>Border police</i>)
CETA	- Komplexní hospodářská a obchodní dohoda (<i>Comprehensive Economic and Trade Agreement</i>)
CNTA	- Národní správa pro cestovní ruch Čínské lidové republiky
CS VIS	- Centrální systém vízového informačního systému
ČJ	- český jazyk
ČR	- Česká republika
ČSÚ	- Český statistický úřad
EASO	- Evropský azylový podpůrný úřad
ECRIS-TCN	- Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí
EES	- Systém vstupu a výstupu
EHP	- Evropský hospodářský prostor
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EIN	- Evropská integrační síť
EK	- Evropská komise
EMN	- Evropská migrační síť
EMSC	- European Migrant Smuggling Centre
EMPACT	- Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (<i>European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats</i>)
ENO	- Evidence nežádoucích osob
EP	- Evropský parlament
ES	- Evropské společenství
ESF	- Evropský sociální fond
EU/EHP	- Evropská unie/Evropský hospodářský prostor
ETIAS	- Evropský informační systém pro cestovní povolení
eu-LISA	- Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti
EURODAC	- systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
EUROPOL	- Evropský policejní úřad (<i>European Police Office</i>)
EUROSUR	- Evropský systém ostrahy hranic (<i>European Border Surveillance</i>)
FF MU	- Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně
FRONTEX	- Evropská agentura pohraniční a pobřežní stráže
GAMM	- Globální přístup k migraci a mobilitě (<i>Global Approach to Migration and Mobility</i>)
GPIS	- Generální poskytovatel integračních služeb
GŘC	- Generální ředitelství cel
IAS	- Integrační azylové středisko
ICIS	- Cizinecký informační systém (Interpol)
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICP ML	- Inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti

ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
IRMA	- Integrovaná aplikace pro řízené navracení státních příslušníků třetích zemí do země původu
IROP	- Integrovaný regionální operační program
IS CIS	- Cizinecký informační systém
ISF	- Fond pro vnitřní bezpečnost (Internal Security Fund)
KODOX	- kontrola dokladů a osob
KŘP	- Krajská ředitelství Policie České republiky
MČ	- městská část
MEDEVAC	- Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC
MERCOSUR	- Sdružení volného obchodu států Jižní Ameriky (Mercado Común del Sur)
MF	- ministerstvo financí
MK	- ministerstvo kultury
ML	- mezinárodní letiště
MOPNZC	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MV	- ministerstvo vnitra
MMR	- ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	- ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	- ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	- ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	- ministerstvo zdravotnictví
MZV	- ministerstvo zahraniční věci
NC VIS	- Národní systém vízového informačního systému
NCOZ	- Národní centrála proti organizovanému zločinu
NIDV	- Národní institut dalšího vzdělávání
NIPOS	- Národní informační a poradenské středisko
NM	- nelegální migrace
NÚV	- Národní ústav vzdělávání
NNO	- nestátní nezisková organizace
NSS	- Nejvyšší správní soud
NP	- nelegální pobyt
OAMP	- odbor azylové a migrační politiky
OCP	- oddělení cizinecké policie
OPKPE	- oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort
OPL	- Omamné a psychotropní látky
OSPOD	- orgán sociálně-právní ochrany dětí
OS	- Odbor správní Ministerstva vnitra ČR
OSVČ	- osoba samostatně výdělečně činná
PATROS	- pátrání po osobách a věcech
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PřS	- Přijímací středisko <i>žadatelů o azyl</i>
RIP	- Regionální individuální projekty

ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- služba cizinecké policie
SEAS	- Společný evropský azylový systém
SERRJ	- Společný evropský referenční rámec pro jazyky
SH	- státní hranice
SIP	- Státní integrační program
SIS	- Schengenský informační systém
SIS II	- Schengenský informační systém druhé generace
SKIP	- Svaz knihovníků a informačních pracovníků
SLTD	- Databáze Interpolu pro odcizené a ztracené doklady
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení MV ČR
TDAWN	- Databáze Interpolu pro cestovní doklady související se záznamy
THB	- Obchodování s lidmi (<i>Trafficking Human Beings</i>)
THC	- Tetrahydrocannabinol
TiSA	<i>Trade in Services Agreement</i>
ÚJOP UK	- Ústav jazykové a odborné přípravy University Karlovy
ÚMČ	- úřad městské části
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚP ČR	- Úřad práce České republiky
ÚOOZ	- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
ÚSKPV	- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
V4	- Visegrádská skupina
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- vnější schengenská hranice
ZŠ	- základní škola
ZÚ	- Zastupitelský úřad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců

XVI. TABULKOVÁ ČÁST

**XVII. PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI
INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ
V ROCE 2017**